

ספר

עץ חיים

כולל ביאורים והערות בכמה מסכתות

ניו-יורק

ה'תש"ג

הוצאת החובנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"א

כתבת המחבר:

C. SWIATYCKI

1 PIKE ST., NEW YORK 2, N. Y.

הוצאת חובבי ספרים
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"א

פ א ה

השדה ונריך לתת פאה אחת על כל השדה, אלה
 דהשאלה היא, מי יתן, הלוקח או המוכר, אז שייך לומר
 דהוי כאלו המוכר התנה שהוא יתן, וע"י נתינתו
 נפטרה כל השדה, אצל הכא, כיון דנעשה חיוב על
 הלוקח לתת וכל אינן ואינן, דכל אינן חסוד שזה צפני
 עננו, והין הלוקח יכל להפריש מאינן אחד על השני,
 מאי מהני מה שהמוכר התנה שהוא יפריש, דהא מ"מ
 החיוב הוא על כל אינן, וא"א להפריש מאינן אחד על
 השני, וז"ע, ושמה י"ל, דכוונת הירושלמי, דכיון
 דהוי כמוכר לו חוץ מחובתו, והיינו, דהמוכר קבל עליו
 שהוא יתן פאה, א"כ כיון המוכר שיהיה ללוקח זכות
 יניקה נקרקע לזמן, כדי שהקרקע ינרפס, וע"י צפ"י
 הרא"ש, ולכן אפשר לתת פאה מאינן אחד על כל
 השדה, וכ"ז קשה לשי" הר"ש, שפי', דהא דאמרינן
 התחיל צעל השדה לקצור, היינו ללקוט פירותיה, אצל
 רש"י צהולין שם פ"י דמיירי צודה לנן, אלא דיש שם
 צ' חו' ג' חילנות, ואם שייר המוכר צפירות חילנות יכל
 לפטור צפאת הזרעים גם את החילנות, ואם לא שייר
 ונהחילנות לעצמו אינן לפטור את החילנות צפאת
 הזרעים.

צ"ע אם המוכר מותר לו לקבל פאה מהחילנות שמכר
 ללוקח, וגני מכר קמה ושייר שדה הביא הר"ש
 לק' פ"ה מ"ו צס הירושלמי, דהמוכר והלוקח שניהם
 חסורים צפאה, זה משום שדך וזה משום קצירך, והכא
 כיון דחיוב פאה חל אצל הלוקח על כל אינן,
 והאינן חסוד כאן שדה, י"ל דהוי כמו מוכר שדה
 וקמתה, דהמוכר מותר צפאה.

עוד צ"ע, אם הלוקח שכה פירות של אינן אחד, י"ל
 דלא חסוד שכה, כיון דהאינן חסוד שדה צפני
 עצמו ואין שכה על שדה שלמה.

פאה פ"ג מ"ה, המוכר קלחי אינן צתוך שדהו נותן
 פאה מכל ח' וא"ל, חנוך ר"י: חילנות, צנון
 שלא שייר צעל השדה, אצל חס שייר צעל השדה, הוא
 נותן פאה לכל, וע"י צר"יו שכתב, דר"י אינו חולק על
 ת"ק אלא מצטרף דצרייו, וצפרק ראשית הגז קלת.
 מסקי רבא ור"ת, דהא דחומר ר"י דאם שייר צעל
 השדה הוא נותן פאה, היינו צשהתחיל לקצור קודם
 שמכר את החילנות, דאז חל חיוב פאה על השדה, ולא
 על כל אינן צפני עצמו, ולכן כשנותן פאה מהשדה
 נפטרו החילנות, ולפי"ז נרא' דה"ה חס לא נשתייר
 אצל המוכר מידי והלוקח נריך לתת פאה, מ"מ כיון
 דהמוכר התחיל לקצור והחיוב נעשה על השדה, ולא
 על כל אינן צפני עצמו גם הלוקח נריך לתת פאה על
 כל השדה, דחיוב פאה שנעשה על כל השדה א"א שירד
 ע"י שהמוכר נוכר את החילנות, וכיון דנעשה חיוב
 פאה על כל השדה נריך הלוקח לתת מאינן אחד על
 כל השדה משום החיוב שחל אצל המוכר, וגם א"א
 שיתהוה עכשיו חיוב חדש על החילנות צפני עצמו, כיון
 דכבר ה"י על פירותיהם חיוב פאה צתור פירות של
 השדה כלה, ועוד, דאם נאמר דנעשה חיוב חדש על
 החילנות, א"כ גם כשנשאר חילנות אצל המוכר יתהוה
 חיוב על כל אינן ואינן שהלוקח קנה, דהא צדיו חיוב של
 פאה לא שייך לחלק צין היכא שיש חילנות אצל המוכר
 ויכל לתת פאה על כל השדה, ומה שאין המוכר יכל
 לתת פאה על כל השדה אינן זה גורם שיחול חיוב חדש
 על כל אינן ואינן, וע"כ ז"ל כנ"ל, דאם נתחייבה
 אצל המוכר גם הלוקח אינו נריך לתת וכל אינן, רק
 הוי כאן הדיון דהתחיל לקצור ונוכר את שדהו, דאמרינן
 פ"צ מ"ח, דהלוקח נותן פאה על הכל.

ובירושלמי מוקי לה, אפילו צלא התחיל, וככ"ז
 המוכר נותן פאה היכא דשייר, דהוי כהתנה
 שהוא יתן את הפאה, וק' דזה שייך, אם ה"י החיוב על

תרומות

אין תרומין שלא מן המוקף, וז"ע, דאיך יוכל להפריש
 מן היתר תרומה על מקום אחר, הא היתר אינו
 טבול לתרומה, כיון דהפריש כבר תרומה מכל
 התצואה, ושמה י"ל דהיתר הוי טבול לתרומה
 דכשהוא הפריש את התרומה נתכוון שיחוקן מה
 שהשאר ולא מה שהפריש, והמותר שאינו יכל להיות

תרומות פ"ד מ"ה, המרצה צתרומה, ר"א אומר,
 אחד מעשרה צתרומת מעשר, יתר מכלן יעשנה
 תרומת מעשר למקום אחר, והר"ש כתב וז"ל:
 והטעם שהכריחנו לומר צזה התוספת שיעשנה
 תרומת מעשר על מקום אחר, ולא אמרנו יעשנו
 תרומה על מקום אחר, לפי שהעיקר מה שאמרתי לך

תרומה על מה שהשחיר, אין גם הפרשה עליו והוא טבל, אולם הרע"ז כתב, דהיתר הוא חולין הטבולין למעשר ומדומע נתרומה, וזו היא תקנתו שיעשה תרומת מעשר על מקום אחר ויתנהו ללוי שיעשו תרומה על מעשר טבל שלו, והלוי יתן לו חולין כנגד אותו רצו, והא דקאמר יעשו תרומה על מקום אחר ולא אמר יעשה תרומה למקום אחר, לפי שאין תורמין שלא מן המוקף, אבל תרומה מפרשין אותה שלא מן המוקף, עכ"ל. ודבריו ז"ע כנ"ל, דכיון דהוי חולין איך יוכל לעשות תרומה, וז"ע

בכל הרונה. ולפי"ז ז"ע מ"ש לעיל צפי דברי הרע"ז דאם תרם יותר מהשיעור אז אנו אומרים דכשהגיע לשיעור ניתקן כל הכרי, ומה שעשה אח"כ לא עשה ולא כלום, והלא כשמתכוון לתרום יותר מהשיעור כגון א' מה', אז בכל סאה שהוא מפרש ה' סאין צריכות להיות מתוקנין לפי דעתו, והמותר ישני בכל סאה שהוא מפרש ויק' כנ"ל, דאיך אפשר שחלק היותר יהא תרומה, הא הוי אין שירי נכרים, שזה מעורב עם התרומה. וע"י צפי הגר"א לתי' הירושלמי ול"מ כנ"ל וז"ע.

והנה אם תרם את הכל בחד נרא' דא"א שהיתר יתוקן, דאיך אפשר שהתנזלה שהפריש עד השיעור יהא תרומה על מה שהפריש יותר מהשיעור, הא כיון שהפריש נצ"א הוי אין שיריה ניכרין, דכל התנזלה שהפריש מעורבת יחד וא"א שחלק אחד יהי תרומה על החלק השני. אע"ג, דמה שנשאר בכרי תוקן, י"ל דלא נענין שחלק התרומה יהא ניכר ונדול מהשריים אלא נענין שהשריים יהיו נכרים, ולכן מה שנשאר בכרי חשיב שפיר שיריה נכרין, אבל היתר לא חשו שירי נכרים, כיון שהוא מעורב עם התרומה. [ולפי"ז נרא', דאם אמר פירות מכרי זה יהא תרומה על כרי אחר אף דלא קנע את הפירות של תרומה, מ"מ הוי תרומה והפירות מהכרי השני ניתקנו, כיון דשירי שהם בכרי השני ניכרים ולא נענין שהתרומה תהא ניכרת]. וז"ל דהרע"ז מייירי צאופן שתרם צזה אחר זה, וכיון להוסיף עוד, דכשתרם כשיעור על השאר נעשה הכל חולין, ומה שהוסיף אח"כ — חולין הוא מפרש ולא קדשו, אבל עד אחד נוי' הוא יכול להוסיף צא"ז, אם חשנ להוסיף נשעת הפרשה ראשונה.

מ"ד האומר לשלומו לא ותרם וכו', ואם נתכוין להוסיף אפי' אחת אין תרומתו תרומה, צר"ש הק' וז"ל, דצפי אלמנה ניונית ליבעיא לן זצין לי ליתכא ואזיל וזצין לי כורא, מהו, מוסיף על דבריו הוי וליתכא מיהא קני, או מעביר על דבריו הוי וליתכא נמי לא קני. תפשוט מהכא דמעביר על דבריו הוי, דאי מוסיף על דבריו הוי שיעורא מיהא ליהוי תרומה, ומתני' משמע דלינה תרומה כלל וכו'. וי"ל, דשאני הכא דליכא פסידא לנעה"ז, דאם הרבה השליה נתרומה, אם תימני לומר דכשיעור הוי תרומה נמלאו חולין מדומעין עם התרומה, ואם פיתח נמלא טבלו מדומע עם החולין, עכ"ל. ומנאר דהר"ש סובר, דאם חלק ממה שהפריש איננו נעשה תרומה, הוי חולין, דהתרומה הופרשה גם על חלק זה, ואח"כ כתב הר"ש וז"ל, ובתוספ' שרי דקתני, האומר לשלומו וכו' האומר לשלומו סתם אחד מני' יש לו לתרום הפותח אחד מ"י או שפיתח יותר מ"י, כגון שפיתח י"א ותרם אחד מול"ט, או שהוסיף אחד מ"י שהוסיף י"א ותרם אחד מס"א, נשניהן תרומתו תרומה, אבל לא לענין שיחשב כל השאר חולין מתוקנין שאין תרומתו תרומה, אלא לפי השבון דעתו של נעה"ז, ונמלא כשפיתח אחד מ"י טבל מעורב עם התרומה, וכשמוסיף א' מ"י טבל מעורב עם החולין, הרי שהר"ש כתב כאן להפך דכשפיתח א' מ"י ותרם א' מארבעים שטבל מעורב עם התרומה ומנאר דמה שתרם יותר ולא נעשה תרומה נשאר בטבל.

ובר"ש נפרקין נמ"ד ד"ה ואם הניא נשם הירושלמי שהק' נהוסיף השליה אחאי לא נאמר דיהא תרומה כשיעור, והשאר יהא חולין, וגימא דקיים שליחותו של נעה"ז נכשיעור, וכיון צאומר תן חתיכה לאורחים ונתן שניכ. ותי' דהכא לא נסתיימה שליחותו של נעה"ז. ונרא', דאין כוונת הירושלמי שהפריש הכל נצ"א דוקא, דהא נמתני' קתני סתם, וגם א"א לתרום הכל נצ"א אלא מורים והוזר ומרים, וכמו"ש צפי הרא"ש נמ"א דפרקין, אלא אפי' נהפריש צא"ז מ"מ כשהוא תרם סאה, והוא כיון לתרום אחד מארבעים, אז היו צריכים להיות מתוקנים ארבעים סאה, ואם נעה"ז נתכוון שיתרום אחד מחמשים, א"כ חמשים סאה צריכים להיות מתוקנים, וא"כ עבר על דעתו של נעה"ז בכל ההפרשה, דאין הכרי נתקו כגמור את כל ההפרשה אלא חלק בכרי ניתקו כנגד כל סאה שהוא מפרש, כדאמרינן נמפריש מקלת תרומה נמ"א, וע"י נרא"ש. וכיון שנעה"ז רצה שיתוקנו חמשים סאה כנגד הסאה שהיא הפריש, ולדעת שליח ניתקו ארבעים, הוי עובר על דעת נעה"ז

ובעיקר קושיית הר"ש הוי אפשר לומר, דהכא ל"ש לומר שיהי' תרומה כדעת נעה"ז, דהא אם השליח תרם א' מארבעים, א"כ הוא כיון שכל סאה שהוא תרום תהי' תרומה על ארבעים סאה ונתקן ארבעים סאה, ואיך נאמר שכל סאה תהא תרומה על נ' סאה ונתקן נ', הא התורם לא כיון להפריש את הסאה על נ', ואי אפשר שהתרומה תתקן יותר ממה שהתורם כיון. ולכא' נרא' דגם מדאורייתא לא נתקן יותר מאל' מארבעים, דהא גם מדאורייתא אף דחטה אחת פוטרת הכרי, אם תרם סאה וכיון שחלק מהכרי יהי' מתוקן צדאי לא נתקן יותר, וה"ה הכא. וז"ע

פ"ן מ"ג. המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה

הוא משלם את הקרן והם משלמים את החוב
 דברי ר"מ וחכ"ה הם משלמים קרן וחובו והוא משלם
 להם דמי סעודתם. והקשה אחי סוחר ר"מ דהם
 משלמים רק את החומש, האם הם לריכס לשלם את
 הקרן כדי שיתכפרו, והכהן א"י למחול את הקרן,
 וא"כ לא נתכפרו נתשלמוי הצעלים, ור"מ לא פליג
 על הדין לאוכל תרומה שזוג משלם חולין מתוקנין,
 כמנזר ציצמות ל. ועו"ק, דאחאי סוחר ר"מ דהוא
 משלם את הקרן ונפטור והפועלים, הא כיון דנתן
 להם פירות שאינם שלו, אפי" הוה נותן להם פירות של
 היתר, ללא שייך לומר נפשו של אדם קנה נפש, כיון
 דהם נותניינים לשלם לנעל הפירות, דגול ולא נתייאשו
 הצעלים רנה מזה גובה, רנה מזה גובה, הם יכולים
 לומר אנו נשלם שציל התרומה ואתה תן לנו חולין,
 דחולין שוים יותר מהתרומה, ואחאי יכל הצעל הצית
 להפטר ע"י פירות אחרים שנתן להם. וצלמח לשי
 הרז"ה והרא"ה שסוחרים צגול ולא נתייאשו הצעלים,
 דאם הגזלן האכילו צעלמו פטור האוכל, דהוי הולאה
 דגזלן, י"ל דכיון דהפועלים פטורים משלם לכהן משום
 דהוי הולאה דצעה"צ חשו כמו שצעה"צ נותו להם
 משלו. [ועי' צרע"צ שהצעה"צ חשו גזלן]. ואינם
 יכולים לתצוע סעודתם מצעה"צ, אצל להחולקים יק'
 דאיך יכל צעה"צ להפטר צפירות של אחרים להם הם
 יאחרו שהם ישלמו לכהן. ועו"ק לרמז"ה דגזל ולא
 נתייאשו הצעלים אינו גובה מהאוכל, וכן לשי" הרז"ה
 והרא"ה הכ"ל מחכמים שסוחרים דהפועלים משלמים
 לכהן, והלא הם לא נתחייבו לשלם כלל לכהן כיון
 דצעה"צ גזל את הפירות והוי הולאה דידי, וכן הק'
 צספר מחנה אפרים צה' גזילה. ונרא' דנדלוי צזה
 אין מחלוקת צין ר"מ וחכמים, אכ הפועלים לריכס
 להפריש חולין מתוקנין ואי הם לריכס לתת את הקרן
 לכהן, דמה שזוגע לדין הפועלים עם הכהן צזה אין
 מחלוקת צין ר"מ לחכמים וגם ר"מ מודה, דכיון שהם
 אכלו תרומה שזוגע הם לריכס להפריש חולין שיעשו
 תרומה כדי שיתכפרו ורא"י לזה מדברי הירושלמי,
 דאיתא שם, הא ר"מ אומר משלמין ורצנן אמרי
 משלמין, מה ציניהון. והקשה, הא חלוק גדול יש ציניהם
 דלר"מ אין הפועלים לריכס לתת חולין לכהן ויכלים
 לשלם גם צדמים וינטרכו לשלם פחות, ולרצנן לריכס
 לשלם חולין מתוקנין וכמו צעלמח צאוכל תרומה
 שזוגע דמשלם חולין כדי שיתכפר, וע"כ דצזה גם ר"מ
 מודה שהם משלמין חולין מתוקנין, כדי שיתכפרו, או
 אי צצריקן דגזל ולא נתייאשו הצעלים וצא אחר ואכלו
 דאין השני משלם, אז אפי' לרצנן אין הפועלים לריכס
 לשלם לכהן, אלא שהם לריכס רק להפריש וכמו צאוכל
 תרומת עזמו, דכ' התו' כתובות ל'. שצריך רק
 להפריש, וכן הכהן יכול לננות מצעה"צ צין לר"מ וצין
 לרצנן, אלא דכאן מיירי להפך שהפועלים רוצים
 שהצעה"צ ישלם לכהן והצעה"צ רונה שהפועלים

ישלמו לכהן והיא ישלם להם וכמנזר צירושלמי, מה
 ציניהון. ר"י אומר, עיקר סעודה ציניהון. ר"מ
 אומר, עיקר סעודה לצעה"צ, ורצנן אמרי, עיקר סעודה
 כפועלין. ור"ל חיור, טפילה ציניהון. ר"מ אומר, טפילה
 לצעה"צ, ורצנן אמרי, טפילה לפועלין. פי', דר"מ
 סוחר שהצעה"צ לריך ליתן להם הכילת הסעודה וא"י
 ליתן דמים, ולכן עליו לטרוח ולשלם לכהן, ולרצנן,
 צעה"צ לריך רק לתת להם דמים, ולכן הם לריכס
 לשלם לכהן. וא"כ איירי כאן שכל אחד מהם רונה
 שהשני ישלם לכהן, אצל אם הפועלים היו רוצים
 לשלם לכהן הם צודאי יכלים והם צודאי מחייבים
 להפריש חולין מתוקנין משום כפרה, וצזה גם ר"מ
 אינו חולק.

והרא"ש והרע"צ כתבו, דאיכה צין ר"מ לחכמים
 דלר"מ אין המאכיל לריך לשלם דמי חולין. ודצריהם צ"ע
 תרומה, ולרצנן לריך לשלם דמי חולין. ודצריהם צ"ע
 ככ"ל, דאיך נפטר צעה"צ ע"י שנתן להם תרומה
 שאינה שלו, הא הפועלים יכלים לומר, שהם ישלמו
 לצעל התרומה, כיון דהם נתחייבו לשלם לו וצעה"צ
 ישלם להם דמים שצציל סעודתם, דמה שהם אכלו
 של אחרים אין צעה"צ נפטר מלתת להם את סעודתם.

מ"ן מ"ה. האוכל תרומה שזוגע משלם קרן וחומש וכו'.
 אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנים והם
 נעשים תרומה. צ"ע צגזל תרומה ואכלה שזוגע
 למה לריך לשלם חולין לכהן, הא כשלעם את התרומה
 קני' וכצצולע אין זה של הכהן וינטרך לשלם דמים
 נכהן שצציל שגזל ולא חולין שנעשים תרומה. ושחא
 י"ל דצלמח לריך רק להפריש חולין שנעשים תרומה,
 וכמו צאוכל תרומת עזמו שכ' התו' צכתו' ל', שצריך
 להפריש. וכן צאצת כהן שמשלמת לעזמה. ועי'
 צר"מ פי' ה"י מתרומות, ומנזר שצצריכה להפריש,
 וצזה היא מתכפרת, וה"ה הכא דלריך להפריש ולריך
 לשלם לכהן מדין גזלה. וצ"ע צאוכל תרומה שזוגע שלא
 גזל מהכהן, וכיון שלא נתכוון לגזול, של הכהן הוא
 אוכל, אם יש עליו חיוצ לשלם תרומה לכהן, או
 דמתכפר תיכף כשמפריש את הקרן ולריך לשלם רק
 מדין גזלה, או דהוא חייב לתת את התרומה לכהן.

והנה הר"מ צפי" מה"ת הכ"צ כתב, ירש תרומה
 מאבי אמו כהן או שגצה תרומה צצונו ואכלה
 משלם תרומה לכהן, והכהן משלם לו דמי התרומה.
 ויונזר דהרז"ה חולק על התו' וסוחר, דהוא לריך
 לתת לכהן את התרומה אפי' צאוכל תרומת עזמו,
 ולפי"ז הא דמשלם לכהן נשאוכל תרומה של הכהן צ"ע
 אם הוא חייב לתת לכהן שאכל את התרומה שלו או
 שיש עליו חיוצ לתת את החולין שנעשו תרומה לכהן,
 אצל הוא יכל ליתן לצזה כהן שהוא, וכמו צאוכל
 תרומת עזמו דלריך ליתן לכהן את החולין שהפריש.

הדין, כיון דנשעה שנלע קנה נשנוי וכנ"ל, וכן לסברת הר"מ ז"ע, אם הוא מחוייב לתת דוקא לבעל התרומה, וגם ז"ע לפי"ז נאכל תרומה של ישראל אחר. ולכא' נראה דאין צוה מצות נתינה כלל. והנה לדברי הצ"ח ז"ל דאע"ג דלא נתייב נשלומוין לכהן דהא קלנ"מ, מ"מ יש מצות נתינה שצריך לתת לזה שאכל את שלו והיו זה תלוי בחיובי ממוון אלא דהתורה אמרה שיתן את התרומה שהפריש לבעלים, ועי"ל, דכשנפריש את התרומה הכהן קונה אותה מיד, כיון דיש מצות נתינה שצריך לתת לו.

והנה מחלוקת התו' והרמז"ם היא מחלוקת ר"י ור"ל זירושלמי גני אוכל תרומה של חזי חזי כהן ומת ונפלה לו זירושא, דר"י סובר שמסלכ לשנט, ור"ל סובר, דאינו צריך לשלם. וכן זירושלמי צפ' כ"ט אמרינן, דגזול תרומת חנון נפסח תליה נמחלוקת דר"י ור"ל, דלר"י אע"ג דלא גזול מווי שהוא ג"כ צריך לשלם לשנט, וז"ע דברי התו' שכי' דא"ז לשלם נאכל תרומת עזמו, הא ר"י ור"ל הלכה כר"י, ולר"י הוא צריך לשלם אפי' נאכל תרומה שלו, ועי"ק לפי דברי התו' דנפסחים ל"ג. צע' למיפשט מהא דאוכל חנון נפסח דחייב נשלומוין, דלפי מדה משלם, דלי לפי דמים משלם, הא חנון נפסח אינו שוה כלום, ולפי שי' התו' אכתי יקי' אפי' אי לפי מדה משלם, הא חנון נפסח הוי הפקר והוי נאכל תרומה שלו, ואמאי חייב נשלומוין.

והב"ר התו' הם אלינא דמ"ד זירושלמי דנפרשה לתוד הוי תרומה, אצל לוי"ד דנשעה תרומה כשנא ליד כהן, נחכפר רק כשנא ליד כהן, ולדידי' ז"ל דאם אחד מהתערוצות אכל תרומה לר"ך גס לתת לכהן, דהוי ספק כפרה

והנה לר"ל שסובר דנאכל תרומה של חזי חזי כהן דאינו צריך לשלם, וכן נמחל לו הכהן ואח"כ הכל אמרינן זירושלמי תרו' פ"ו ה"א דלר"ל א"ז לשלם ולדידי' החיוב לתת לכהן תלוי בחיוב ממוון וא"כ ז"ע איך שייך לוור לדידי' לפי מדה משלם, הא אם לפי המדה שוה יותר מונה שהפסיד לכהן, א"כ על היתר אין עליו חיוב נשלומוין כלל ועל היתר הוי כמו נאכל תרומת עזמו, דא"ז לשלם כיון דאין עליו חיובי ממוון כלפי הכהן נמה שלפי המדה יעלה יותר, ונשלמא לר"י שסובר דגס נאכל תרומה של עזמו הוא משלם נישא, דלא תלי כלל בחיובי הכסף ושפיר צע' לן אם לפי מדה או לפי דמים משלם. ונרא' דנאמת זוהי צעיית הגמ' אי לפי דמים משלם, והיינו דתשלומי התרומה תלוי בחיוב הממוון, וא"כ משלם לפי דמים, או דתשלומי התרומה אינו תלוי בחיוב הממוון אלא דהתורה אמרה, שאם אכל תרומה שיחזור כמות תרומה כזאת שאכל ולפי מדה נושלים, וא"כ גס כשאכל תרומת חנון נפסח

[וכן נאכל תרומה של ישראל אחר נרא' דניתן תרומה לכהן לשי' הר"מ ונוטל דמים ממונו והוא נושלים הדמים לישראל], ומוכח מזה דדין הנתינה אינו נושלים חיוב נשלומוין, וצ"ח מצויר שנותן הקרן לכהן שאכל את תרומתו, וז"ע, אם כוונתו שנותן לו משום שחייב לשלם לו נשנול התרומה, או דהחיוב הוא לתת לכהן שאכל את תרומתו. עוד ז"ע לשי' הר"מ, דאם אנו אומרים דאפי' נאכל תרומה עלמו הוא צריך לתת את הפירות שהפריש לכהן וע"כ משום דהתורה אמרה, ונתן לכהן את הקדש, א"כ מה"ת נאמר שיקח דמים ומהכהן נאמר שהוא צריך לתת את זה ולא יקבל כלום, וכמו נכל תרומה, וצוה י"ל, דכיון דהתורה גילתה, דאם אכל תרומה של כהן נפטר מחיובו ע"י שנותן לו את התרומה ויכל לפרוע חיובו נתינה זו, אף שי' עליו חיוב נתינה לצד החיוב של החוב, וא"כ גילתה התורה שהתרומה היא שלו אף שי' עליו מצות נתינה, וא"כ כשאכל תרומה שלו, אף שי' עליו חיוב נתינה הוא לוקח דמים.

ונראה להניח רא"י דנאכל תרומה של כהן אין חיוב הנתינה דוקא לכהן שאכל את שלו, דהר"מ צהכ"א כ', אכל תרומה של ע"ה משלם לחצר ונוטל דמים ונותן דמים לע"ה, לפי שאין מוסרין תרומה לע"ה. ואם נאמר דיש עליו חיוב לתת את הקרן לכהן שאכל את שלו, א"כ אם נותן לכהן אחר אינו מתכפר וצ"ע"כ הוא צריך ליתן לע"ה, ואין תועלת נתינתו לכהן חצר דאינו מתכפר או דאינו מקיים מצות נתינה [וע"י צנית יעקב נכתובות ל: שכי' דיש עליו מצות נתינה אחר ההפרשה, וכ"כ נמהר"י קורקוס, דנותן לכהן כדי לקיים מצות נתינה, אולם ננועס ירושלמי כ' דחיוב נתינה הוא משום כפרה, ודבריו ז"ע מהא דהתערוצות אין משלמין, ולדידי' הוי ספק כפרה וישלמו מספק]. וע"כ ז"ל דאין חיוב לתת דוקא לזה הכהן שאכל את שלו, וז"ע צוה.

שו"ם צנית יעקב שהקי' על התו' שכתבו דמתכפר בהפרשה לחוד, דא"כ אמאי הוא חייב לשלם נאכל תרומת חנון נשוגג אף דקלנ"מ הא משום כפרה סגי בהפרשה לחוד. ותו' דמ"מ יש עליו מצות נתינה דונתן לכהן את הקדש. ולפי"ז ז"ל דמצות נתינה היא שיתן לכהן שגזל ממנו, דאם נאמר דמצות נתינה היא שיתן לאתה כהן שהוא, א"כ איך כתבו התו' שהכהן יכל למחול אחר ההפרשה הא אין המנוה לתת לו אלא לאתה כהן שהוא, ואיך הוא יכל למחול. ועוד רא"י לפי"ז שצריך לתת לכהן שגזל ממנו, דאם נאמר דהמנוה היא לתת לאתה כהן שהוא, וא"כ אין לזה שייכות עם חיובי הממוון שחלו עליו, וא"כ גס נאכל תרומת עזמו יתחייב ליתן לכהן. וצתו' כ' דצריך רק להפריש, וע"כ ז"ל לפי סברת הצ"ח, דחייב לתת לכהן שאכל את שלו, והיכא דגזל ממנו נאמת ז"ע איך

השאר הוא יכל לשלם צדמים כדון גולן, אולם דברי התווי"ט צ"ל דברי רש"י תווי"ט, דא"כ אפשר לומר דלרש"י אי לפי דמים משלם אלו מתחשבים עם השווי של הפירות נעשה שזה חולין, וכיון דכשהפירות חולין הם שוים כתרומה שאכל יכל הוא להפריש פירות אלו אף כשזה נעשה תרומה אין זה שיה כשעור החוב, דא"כ למה כתב רש"י, דהא דהמפריש חולין טמאין תשלומיו תשלומין מן התורה, משום דלפי מדה משלם, והא אפי' אי לפי דמים משלם ג"כ זריכים להיות תשלומיו תשלומין, דלפני שהחולין נעשו תרומה הן שוין כנגד התרומה שאכל, וע"כ אי לפי דמים משלם אזלינן נתר השויות כשזה נעשה תרומה, ולכן רואין את התרומה כאילו היא חולין, ולפי"ז הוא צריך לשלם חולין, כדי שאחרי שהפירות יהיו תרומה יהיו שוין כשעור התרומה שאכל.

ועיקר ספיקו של המ"ל נרא' דזה מחלוקת הראשונים למהראשונים שכ' דנמפריש חולין טמאין צריך הוא להפריש כדי שתהא השויות להסקה לחוד כדמי התרומה שאכל, ומצא' דאזלינן נתר שווי הפירות כשהוא מפרישם ונעשים תרומה, ולפי"ז רואין את התרומה כאילו זה חולין ולפי"ז הוא משלם, אונ"כ הרמז"ן והרשב"א והריטב"א כ' דאזלינן נתר שעת תשלומין ואז החולין שוין כפי התרומה שאכל, ולכן יכל לשלם בחולין טמאים, ומצא' שהם סוגרים דמתחשבים עם השווי של הפירות לפני הפרשה, ואף שהרשב"א כתב דזה דוקא אי סנרינן דנעשה תרומה אחרי שנה ליד כהן נרא' דכוונת הרשב"א לענין שיוכל לשלם ולהפטר מחוב הכהן בחולין אלו, אבל לענין שיהא נחשב שהפריש כבר פירות עבור התרומה שאכל ולענין זה שיוכל לשלם את השאר נכסף, וזה אין הנדל אי סנרינן דהוי תרומה נהפרשה או ננתינה לכהן.

הרמב"ם פ"י הכ"ג מה' תרומות כתב: הגזל תרומה מאני אמו ואכלה וכו' משלם לשצט. וזה"ל קורקוס לא גרם ואכלה וכו' דמחלוקת ר"י ור"ל היא בגולה ולה נאכלה דלא הוזכר צירושלמי דתרומות הדין דאכלה, ודבריו תמוהין, דהא צירושלמי צ"ל כ"ג ה"ג מצעי לן, אי ר"ל מודה בחומש או סבור שגם את החומש אינו צריך לשלם וע"כ מיירי נאכל דאם לא אכל אין חומש, ועוד ק', דגם צעי רני צון צ"ח נאכל תרומת חמץ נפסח ופשיט דתלי נפלוגתא דר"י ור"ל בגזל תרומה מאני אמו ואח"כ מת אמי אמו אי משלם לשצט, דלר"י גם נתרומת חמץ משלם לשצט ולר"ל אינו משלם. ואם נאמר דמחלוקת ר"י ור"ל היא בגולה, א"כ אין זה ענין לכאן, דהא בגזל תרומת חמץ נפסח צודאי אינו צריך לשלם דלא גזל מידי וע"כ דמחלוקת ר"י ור"ל היא נאכל ושפיר פשוט דלר"י אין חוב התשלומין תלוי בחיוב ממון מנד גולן, וה"ה נאכל תרומת חמץ נפסח דצריך לשלם, אבל לר"ל א"ז לשלם כיון דהתרומה הפקר ולא נתחייב בתשלומין.

דלא נתחייב לכהן ג"כ צריך להפריש ולתת לכהן. ולפי"ז ניהא דזה שכ' התר' דמשלם לעצמו, היינו אי סנרינן דלפי דמים משלם, דזה תלוי בחיובו לכהן, אבל אי לפי מדה משלם, ואף דמטעם חיובי ממון נתחייב רק זה, מ"מ צריך הוא לשלם תרומה צד' זו, וא"כ הוא משלם ונה שלא נתחייב, וא"כ ה"ה נת' נחמץ נפסח דהוי כמו היתר, שלא נתחייב לכהן מדין תשלומין מ"מ משלם אי לפי מדה משלם, ושפיר פשיטין נגמ' דאי לפי מדה משלם ניהא, דאין זה תלוי בחיובי ממון, אלא דהוא צריך להפריש תרומה אחרת תחת התרומה שאכל ולתת אותה לכהן אולם אין זה מוכרת, דאפשר לומר, דגם לר"ל סבור היכא דלא נתחייב מדין תשלומי ממון אין הוא צריך לשלם מ"מ היכא דנעשו עליו חיובים לשלם לכהן אמרה תורה שישלם לפי מדה.

מ"ד. הגונג תרומה וכו' אכלה משלם שני קרנים וחומש, קרן וחומש מן החולין וקרן דמי תרומה ונתווי"ט כ' ח"ל: לשון רש"י כלומר מעות כמו שנמכרת תרומה נשוק, עכ"ל צ"ל הזהב, דאילו שווי התרומה קרן וחומש דמשלם מן החולין נמי נשווי התרומה משלם. ונתורע"א הניא שהמ"ל דייק מל' הר"ש, דהיכא שמשלם חולין אין הוא משלם חולין נשווי התרומה שאכל אלא דרואין את התרומה כאילו הוא חולין והוא משלם לפי זה חולין, כדי שלאחר הפרשה כשהחולין יהיו תרומה, יהיו שוים כמו התרומה שאכל. ונרע"א הניא ראי' מהא דאמרינן נפסחים דהג"מ אי לפי מדה משלם או לפי דמים משלם, היינו כגון דמעיקרא שויה זוזא ולנסוף שויה ד', ולא נקט ה"מ נפשוטו, דאי לפי מדה משלם צריך לשלם סאה חולין כנגד הסאה תרומה שאכל, ואם לפי דמים משלם, משלם מפירות חולין כשווי סאה פירות תרומה שאכל אלא ע"כ דאף אם לפי דמים משלם מ"מ שמי' התרומה שאכל כאילו היתה חולין. והנה נרא' דגם לר"י רש"י, דמפריש מפירות חולין כשווי התרומה, מ"מ כיון דכשהחולין האלו נעשין תרומה הן שוים פחות מן התרומה שהוא אוכל צריך לשלם את ההנדל נכסף לכהן, וכדאי נגמ' דהא דמעיקרא שויה ד' ולנסוף זוזא, שמשלם את ההנדל, וא"כ ל"ק קושית הגרע"א, דהא צין אי לפי מדה או לפי דמים משלם הוא משלם את ההנדל, וכמו דלא נקט נ"מ אי מעיקרא שויה ד' ולנסוף זוזא כיון דהוא משלם את ההנדל נכסף.

ור"ש"י כתב, דאי משלם חולין טמאים אי לפי מדה משלם הוא נפטר מהחוב, אף שזה לא שיה אחרי שנעשה תרומה כמו התרומה שאכל. והתו' הק' צניטין נ"ד. הא אי לפי מדה משלם צריך הוא לשלם את ההנדל וכמו דאמרינן נמעיקרא שויה ד' ולנסוף שויה זוזא דמשלם ד' דלא גרע מגולן. וגם דזה נרא' דלש"י רש"י ישלם היתר מדין גולן, אבל לענין דזה הוי תרומה ואת השאר הוא ישלם נכסף וזה כתב רש"י דכיון דלפי מדה משלם נתכפר נהפרשת החולין הטמאים ואת

מעשרות

מעשרות פ"א וי"ה. איזה גורן לזועשר, נקישואיכ ונדלוועים משיפקסו, התו' נצ"ו פ"ח: ד"ה לא הק' צהא דאמרינן משיפקסו צניה דזועיל הפיקוס שלהם לאחר שכנסו לנית לחיינן דו"ש מוכנים תצואה צמוץ שלה, דאפי' מורח צנית אין התצואה מתחייבת צמעשר. ותו' דש"ה דדרך להכניס עם הפיקוס לנית. וז"ע, אם הכניסו והוילין מהצית ונטל את הפיקוס צמוץ אם נקצעו, די"ל דהא דזועיל הכנסה עם הפיקוס היינו דחשוב כניסה דרך הפתח, כיון דדרך להכניסו עם הפיקוס, אצל לענין רחית פני הצית י"ל דדרך שיראה פני הצית אחר גמ"ו, וכיון דנטל פיקוסו צמוץ לא ראו פני הצית אחר גמ"ו ולא הוקצעו. אולם מל' רש"י פסחים ט', גני מוכנים תצואה צמוץ שלה שכ' ד"ה ולי צעית וכו', וז"ל: כי היכי דמספקא וכו' אימור ענד להו כדרי' אדע"י שהכניסה לנית צמוץ שלה ולא"כ דש ומורה וחוצת הטבל חלה נרליית פני הצית, נצ"ו צהשוכר, וזה נרליית פני הצית לא נגמרה וולאכתן לחול עליו שם טבל וכשגמר מלאכתן כבר צמוץ הצית הוא ואין אלו פני הצית אלא כשכנס דרך פתחים וכו' ומצאך צרש"י דאם הכניס צמוץ אין כאן רחית פני הצית אף שמירה אח"כ ומצאך מזה דכניסה דרך שער ורחית פני הצית אין זה שני דינים, ורחית פני הצית שייכת אפי' כשזה צפנים, אלא דזהו דין אחד של רחית פני הצית, והדין דרחיית פני הצית הוא כשמכניסים את הפירות לנית דרך הפתח, ואין דין מיוחד של הכנסה דרך הפתח, אלא דצעין הכנסה דרך הפתח, כי רק אז נחשב רחית פני הצית, ואם לא נכנס דרך הפתח, וזה שהפירות צמוץ הצית זה לא נחשב רחית פני הצית, ולפי"ז אין חלוק אס נפקסו צנית או שלא צנית דוזה שהם אח"כ צנית זה לא מעלה ולא מוריד.

דהמאירי צינה ל"ד: ד"ה ולענין נסתפק צמכנים חלנים לקלות צחזר וכשנתקנו לי תשובה הכנסתן הקודמת לקוצעו צמעשר וכ' דלא דווי למכנים תצואה צמוץ שלה, דהתם צמציאות עוד לא נגמרה מלאכתם, והכל ונחשצתו עושה שלא תהא נגמרה מלאכתן. ולפי דברי התו' דאם ניטל הפיקוס צנית מתחייב צמעשר, דכיון שדרכו ליפקס צנית חשוב רחית פני הצית כשכנסו עם הפיקוס, ולפי"ז צחלנים אס דרכו ליקוצות צחזר חשוב ראה פני הצחזר אף שהכניסו אותם קודם גמ"ו ואחרי שנתקנו הוקצעו למעשר.

מעשרות פ"ד מ"ג. הנוטל זיתים מן המעטן טובל אי' אי' צמלת ואוכל ואם טבל ונתן לפניו חייב.

ר"א אומר מן המעטן הטבור חייב ויון הטומא פטור, ונפני שהיה ונחזיר את המותר. וצרע"צ פ"י דמעטן הוא מקוב שצורין שם הזיתים כדי שיתרכבו ויהיו ראיות להזייה שונן, וטובל אחד אחד צולח משום דאין קוצע אלא צמלת וצירוף צ', הלכך אם וולח ונתן לפניו חייב. וכן אמרינן צצ"מ פ"ט: דאינו סופח שחיס ונאס דהוי גירן וולח קוצע. וכ"כ הר"מ, דאם מלח ונתן לפניו חייב, ונאס דמלח קוצע, וצאה דר"א סובר, דאם ונחזיר את המותר מותר כ' הר"ו, דכיון דמתזיר את המותר הוי אכילה ארעי. וז"ע, דנהי דהוי אכילה ארעי כשמתזיר את המותר, מ"מ הא הוקצעו למעשר ע"י הצירוף דשנים שנים דחשיבי, וכדאמרינן צצ"מ דלא יספות שתי' שחיס משום דהוקצעו, וא"כ גם אכילה ארעי אסור, וז"ל דכיון שלקח את הזיתים לאכול אכילה ארעי אין הולח קוצע דעיקר וזה שהמלח קוצע הוא משום דכיון שולקח צמלת חשוב שקצעו לאכילה קצע וכיון שנת דקוצע דהוקצעו לאכילה ע"י הולח, אצל היכה שקצעו לאכילה ארעי אין המלח קוצע אפי' כשי' גורן וכגון שהגיתן שנים שנים.

ובאמת ז"ע, דאמרינן צצ"מ דאסור לו לאכול שחיס שחיס ולספות צמלת משום דהמלח קוצע לזועשר, והכ לא ספת צולח ויותר לאכול שחיס שחיס אס לא קצן דהוי אכילה ארעי, וצמעשרות פ"ד מ"ה אמרינן, דהמקלף שעורים מקלף אחת אחת משום דהוי אכילה ארעי. וכ"כ רש"י צינה י"ג: ד"ה ולאכול ומצאך מזה דשחיס הוי אכילה קצע. וע"י צחוי"ט פ"ד מ"ה צמעשרות. וכ"כ הר"מ פ"ג הי"ט, דדוקא אחת אחת הוי אכילה ארעי, ומשמע מזה דשחיס שחיס חשוב אכילה קצע, וכאן אמרינן דשחיס שחיס צלי ספיתה אינה תשובה אכילה קצע. וכן צפ"צ צמ"ה וזו"ו ג"כ משמע, דזה שאסור שנים שנים הוי משום דהמקח קוצע. וכן צמ"ז מצאך דהשוכר את הפועל כשהפועל אוכל מן התורה אוכל ופטור, והיינו דאוכל שחיס שחיס, ונמצא דשחיס שחיס אין זה אכילה קצע. וצמראה הפנים צירושלמי פ"ד ה"צ כתב, דאז צירוף או מלח הוי קציעות צלוקת זיתים מן המעטן. וק' מהמשניות הג"ל ומצ"מ, דמצאך שמוחר לאכול שחיס שחיס צלל ספת. וכן צפ"ג מ"ח אמרינן צחלנה העומדת צחזר דאסור לאכול שחיס שחיס, משום דחזר קוצעת [וע"י תו' צ"מ פ"ח. ד"ה צעה"צ], ואם אינה עומדת צחזר מותר לאכל שחיס שחיס ומצאך דלא הוי אכילה קצע צאוכל שחיס שחיס, וז"ע.

בב"מ פ"ט: ד"ה שחיס שחיס לא יאכל כ' רש"י דקציעותא דקלינה ומקח דרצנן היא דאי

להכילה תשוב נגמרה מלאכתו ונתחייבו נמעשר. ודיקוי הגמי הוא לא כסגרת רנא ור"כ, דהא הם סוגרים דהפי קנע לשנת מותר למוז"ש ולא אמרינן דהקניעות להכילה בשנת משוי לי כגמ"מ.

ורש"י פי' דנעיית רנא היא אם אסור בשנת בלא קנע, וגם לאחר השנת אם קנע לשנת, ומדרש"י פי' דשני הדינים מנעי לי לרנא, ל"ל דרש"י סוגר, דהא נהא תליא, דרש"י סוגר, דאם אכילת שנת הוא אכילת קנע, גם אם הוא אוכל דנר שלא נגמרה מלאכתו, אז אם קנע דנר שלא נ"מ לשנת נתחייב נמעשר, כיון דקנעו לאכילת קנע, ורק אם אכילת שנת אינה תשובה אכילת קנע נשאל דנר שלא נגמרה מלאכתו, אז אם קנע דשנ"מ לשנת לא נתחייב נמעשר, ולפי"ז ניחא קושית הרשנ"א שהק' דליך פשטינן ממתניתין דאסור גם למוז"ש, הא ממתני' מוכח רק דאסור בשנת, ולפי הנ"ל ניחא, דכיוון שאסור בשנת א"כ הוא אכילת קנע נשאל דנר שנ"מ בשנת, וא"כ אם ייחד לאכול בשנת, כיון שייחד לאכילת קנע ונתחייב נמעשר אסור גם לאחר השנת.

והנה"ה ז"ע נקוצע לסעודת קנע נחול דנר שנגמרה מלאכתו, או לפי"מ דאמרינן דנדיבורי קנע, אפי' דנר שלנ"מ, אם נתחייב נמעשר ואם מוכר שז אינו נפטר משום לקות, כיון דכנר נתחייב נמעשר וכמו"ש התו' דמכר לאחר מירוח לא מהני לפטור, וכן אם רנה לאכול מזה אח"כ אכילת עראי ג"כ אסור כיון דכנר נתחייבו נמעשר. וכל היכא דאמרינן גמ"מ דהוי אכילת קנע אין האיסור רק משום דאסור לאכל אכילת קנע, אלא דכיון שיחדן לאכילת קנע נתחייבו נמעשר ואסור לאכל אפי' ארעי, וכן נלוקח זיתים מן המעטן, אם לוקח שתיים דאמרינן דהוי אכילת קנע, האיסור הוא, דכיון שקנעו לאכילת קנע נתחייבו נמעשר ואסור לאכול אפי' ארעי, או דניחא דלא נתחייב נמעשר אם קנעו לאכילת קנע, והא דאסור לאכול היינו משום איסור אכילת קנע דאסור גם קודם שנעשה תיוב נמעשר. ולכא' נראה דנתחייב נמעשר אם יחד לאכילת קנע, דהא שנת קוצעת למעשר משום דאכילתה היא קנע. ולפי"ז נרא' דה"ה נחול, אם ייחד לאכילת קנע נתחייב נמעשר. ועי' לקמן, ל"ה: תוד"ה ר"א וא"ת מ"ש מתינוקות שטמנו דלמוז"ש לא יאכלו וכו'. א"נ דהתם מיירי נתחייב נגמרה מלאכתו, אבל הכא מיירי נשאל שלא נגמרה מלאכתו, ונרש"א כ' וז"ל: יראה להאי תירוצא אין חילוק בין יחדום ללא יחדום ונדנר שלא נגמרה מלאכתו אפי' אם יחדום יאכל למ"ש, עכ"ל. והנה לפי"ז סוגר ר"א דאכילת שנת תשובה אכילת קנע, אפי' כשאוכל דנר שלנ"מ, דהא בשנת אסור לו לאכול את האשכול, ואף שיחד לשנת והיינו שקנע לאכילת קנע, מ"מ למוז"ש נותרת, והיינו משום דכשמיחד לאכילת קנע לא

מדאורייתא אין חילוק בין שתיים לאחת. וז"ע מ"ש מחנר למ"ד דחנר קוצע מדאורייתא דקוצע רק בשנים שנים ולא נאחת, וכדאמרינן נמעשרות פ"ג מ"ח נתחייב העומדת נחנר דאחת אחת מותר ושתיים שתיים אסור דחנר קוצעת.

בביצה ל"ד: הרשנ"א הק', דליך אמר ר"ג, תלמוד ערוך הוא נידונו שהשנת קוצעת אפי' דנר שלא נגמרה מלאכתו, הא כל בני דורו חולקין על הלל וסוגרים דאין השנת קוצעת דנר שלא נגמרה מלאכתו. וכ' דע"כ ל"ל דנעיית רנא היא רק אם אסור בשנת אבל לאחר השנת מותר. ונרא', דהא דאמר הלל דהמעמר פירות ממקום למקום וקדש עליהם היום, דהלל אוסר, היינו אף בלא ייחדן לשנת, דהא לא נזכר כלל דייחדן לשנת, ועוד דאם ייחדן לשנת הא לכ"ע אסורין, כיון דייחדן לאכילה קנעו, כדאמרינן גמ"מ. וכן נקיטנן גם נמסקנא. ועי' נלל"ת, וע"כ דהלל מיירי בלא ייחדן, ונזה כל בני דורו חולקין עליו וספיר קאמר ר"ג, דתלמוד ערוך וכו', דהא נעיית רנא רק בייחדן אם אסורין אחר השנת וכמו"ש רש"י.

הרשב"א הוכיח דנעיית רנא היא רק אם אסור לאכול בשנת אבל נמוז"ש נודאי מותרת, דאלי"כ איך פשיט ממתני' דעומד אדם על המוקצה, והא ממתני' אין לדייק רק שאסור בשנת, אבל למוז"ש אין להוכיח שאסור, וע"כ דנמוז"ש פשיטא לי' שמוחר. ולהרשנ"א אפי' אי סעודת שנת מקרי קנע גם דנר שלא נגמרה מלאכתו, ואפי' קנע לשנת, ג"כ מותר למוז"ש, דהא נמתני' דעומד וכו' מיירי שקנע לאכילת שנת, וע"ז כ' הרשנ"א דאפשר לומר שמוחר למוז"ש אף אם שנת קנעה דנר שלא נ"מ. ומנזר מזה שהרשנ"א סוגר דנר שלא נ"מ גם אם קנעה לאכילת קנע לא נתחייבה נמעשר, והיינו שהוא סוגר דנר שלא נ"מ אינה נתחייבת נמעשר גם אם הוקנעה לאכילה, דקניעות לאכילה לחוד לא נתחייב נמעשר אם אין גמ"מ קודם. ודוקא אם ה"י גמ"מו קודם אז אם קוצע את זה לאכילה נתחייב נמעשר, ולכן אם ייחד לשנת דנר שנגמרה מלאכתו אסורה גם למוז"ש דהקניעות לאכילה בשנת מחייב נמעשר אם נגמרה מלאכתו.

והנה"ה נהא דאמרינן כיון דאמר למחר אינו אוכל קנעי' ואפי' נחול נמי פי' הרשנ"א, דכיון דקנעה נאכילה היינו גמ"מ. לכא' נרא' דאין כוונת הרשנ"א דכיון שחושב שהתחייב יהיו לאכילה וא"כ אין הוא רוצה לייבסם יותר ולכן אין שום מלאכה חסרה נהם, ולכן הוי נגמרה מלאכתו, אלא דכוונת הרשנ"א, דמה שקוצע לאכילה זה גופא הוי גמ"מ, דכיון שזה עומד לאכילה תשוב שנגמרו כל המלאכות ואפי' נקישואים ונדלועים שאפי' קנעו לאכילה מ"מ הפיקוס שלהם לא הוסר ועדיין חסרה נהם מלאכה, מ"מ כיון שקנעו

ל"ה תודיה ר"ה, ה"כ דהתס מיירי נתלנים דנגמרה וולאכתו; הבל הכא מיירי נאשכול שלה נגמרה וולאכתו, ולכן מותרין לאחר השנת. וקשה, ה' אמרינו נגמרה, דלר"ה תרומה קצעה נדנר שנינו וכ"ש שנת, וא"כ אחמי מותר למוז"ש. ונגמרה"ה כ' דלפי ת"ו זה אפי' אם קצע לשנת ג"כ נותר למוז"ש, וז"ל דנמסקנא הגמ' סוברת דשנת גרע ואינו קוצע נדנר שלה כ"ונו. וכ"כ הרשב"א.

בב"מ פ"ח. תודיה עד שיראה. הק' חי חגר קוצעת מדאורייתא, אחמי יגמור לר"ה נהגר. וק' דהא ויירי כהן נאשכול שלה נגמרה מלאכתו וכמו"ש החו', וכן מוכרת, דאל"כ, וחי מקשינו מאשכול, ה' נאשכול הו' נגמרה מלאכתו, וכיון דמיירי נאשכול שלא כ"מ, ה"כ אין חגר קוצעת, דהא אפי' בית אינה קוצעת בלא נגמרה וולאכתו אף דבית קוצע מדאורייתא.

הרמב"ם פסק נהגר כר"י דלא יגמור אפי' כשיגא מהחגר. וכן נש"ע יו"ד ס"י של"א סג"ג פסק הדיון דה"י אוכל נאשכול וכנסם לחגר דלא יגמור גם כשיגא מהחגר. ונ"ע דהא ע"כ מיירי נאשכול שלה נגמרה מלאכתו כמצאח וקושית הגמ' דמקשינו מדר"ה אדר"ה וא"כ הא לדיון אין חגר קוצעת נדנר שלה נגמרה מלאכתו ואחמי לא יגמור.

גבי שנת פסק נש"ע שס נסעיף קי"ד, דה"י אוכל נאשכול ומשכה עליו שנת דגמור למוז"ש, ונ"ע דאי מיירי נאשכול שלה נגמרה מלאכתו אחמי חגר קוצעת וכנ"ל, ואי מיירי נאשכול שנגמרה מלאכתו אחמי אוכל למוז"ש הא שנת קוצעת אף בלא ייחד לשנת וכמו"ש נסעיף קי"ה לפירות שנגמרה מלאכתו קצעתו השנת אף דלה ייחדו לשנת, היינו כר"י דנירושלמי, ונש"ך ס"ק ק"ל כתב, דכיון שגמיה, א"כ גלה נדעתו שאינו רוצה לאכול נשנת, ואין השנת קוצעת, ולפי"ז ה"י אפשר לומר דגם ר"י מודה הכא דלא קצע. כיון שגלה שאינו רוצה לאכול נשנת, ונ"ע.

הרמב"ם פ"א ובה' תרומות כ' דכותי שמה פירות של ישראל הפירות פטורין, יעו"ש נכ"מ נשס מהר"י קורקוס, והיינו משום דדרשינו דינוק ולא דינון נכרי, ואזלינן נחר מי שעושה דינון. והר"יט אלנזי נה' נכורות כ' שכן היא גם ש"י הרשב"א והר"טנ"א, ואם הפירות הן של נכרי ומרחן ישראל נרא' דג"כ פטורין משום שהפירות הם של עכו"ם וכמו נפירות הקדש דפטור משום שהפירות הן של הקדש, אף שהגזר שהוא ישראל מרחן כמו' נפ"ג דחלה, הקדישן עד שלא גמרו ונמרו הגזר פטורין, ומצאח, דאם הפירות הם של רשות הפוטרת ג"כ פטור ממעשר. וכן מצאח מלי הכ"מ שס ז"ל, כ' הר"י קורקוס ז"ל דעת רבינו שמה שדרשו דינוק ולא דינון עונד כוכביס

נתחייב נמעשר אם זה דנר שלה נגמרה וולאכתו, אלה דהסור להוכלה קצע, הבל הרעי הכתי וותר לאכול, וזה דלא כומו"ש לעיל דהא נהא תליה. דאם סעודה שנת השונה קצע נאכול דנר שלנינו, אז אם קוצע לשנת אסור גם לאחר השנת. ודנרי המהרש"א ל"ע, דהא ננוי אמרינו דנדינורי קצע ל"י צין לר"ה וצין לרננו, וכן סנרינו נמסקנא, וכמו"ש הגל"ה, וא"כ אם קצע לשנת אסורה גם למוז"ש משום דנדינורי קצע ל"י. ושמא י"ל דהמהרש"א מפרש ה' דאמרינו דנדינורי קצע ל"י היינו דהותה סעודה שקצע לאכול הו' אכילת קצע, אכל לא נתחייבו נמעשר על ידי שקצע לאכול אכילת קצע, ולסעודה אחרת מותר לאכול אם אוכלו ארעי, ולכן מותר לאחר השנת, אם קצעו לשנת, ונ"ע.

דר"ש פ"ד מ"ד דמעשרות כ' וז"ל: נירושלמי לעיל פ"ג גרסינו, פירות שליטנון שלא לצורך שנת וקידש עליהן שנת, ר"י אמר שנת טונלת, ר"ל אמר, אין שנת טונלת. ופריך ולית הדא פליגא על ר"י וכו', דר' יוחנן אמר שנת טונלת נכל ענין ומתני' משמע דוקא שליטנון חינוקות לצורך שנת. ומשני ר"י נשס ר' הוננא, אפי' לקטוב לשנת אוכל מהם עראי מערב שנת, כלומר, הא דנקט מתניתן שטמנו לשנת לאשמעינן דאפי' הכי לא אסור אלא למוז"ש. ומזה מצאח, דמה שקוצע לאכילת קצע אין הפירות מתחייבים נמעשר, אפי' כשנגמרה מלאכתו, דהא הכא קצעו לשנת ומי"ו מותר לאכול נערב שנת אע"ג שקצעו לאכילת קצע, וע"כ דנקוצע לאכילת קצע אין הפירות מתחייבים נמעשר ורק שנת מהיינת אם קצע לשנת, ולכן נאסרו רק משחשכה, דהשנת קוצעת, ולפי זה הא דאמרינו ננוי ש"ה דנדינורי קצע ל"י, היינו דאכילתה השונה אכילת קצע, אכל לא נתחייב נמעשר, אם קצעו דנדינורי, דמה שקוצע לאכילת קצע, אין זה מתחייב נמעשר. ונ"ע נזה.

ול"ם ה"י אפשר ליישב מה שהק' נלל"ח, דהנל"ח הק' מהא דאמרינו כלכלת שנת נ"ה מתחייב, והיינו שיחד הכלכלה לשנת, ואחמי אריה שנת אפי' נחול נתחייבה ג"כ נמעשר דנדינורי קצע ל"י ולפי הנ"ל הא דנחול קצעי' דנדינורי אין זה מתחייב נמעשר אלא כיון דקצע לאכול לחחר, אותה הסעודה השונה קצע, אכל הפירות לא נתחייבו נמעשר, ומותר לאכול עראי, וכמו נקוצע לשנת דמותר לאכול עראי נערב שנת, אכל אם ייחד לשנת אז נתחייבו נמעשר כשהשך היום, ואסור לאכול עראי אפי' לאחר השנת. אולם קשה על ר"י נשס ר"ה, דהא נ"ה סנרי דכלכלת שנת אסורה, והיינו דאסורה אף לפני שנת וכמו"ש הרע"ז תיכף נמעשר, ונ"ע אחי טעמם של נ"ש. ולנ"ה נרא' דאם ייחד לאכול אכילת קצע נתחייב.

כולל אפי' מירות עכו"ם פירות ישראל ע"כ, ומצאך דכ"ש אס הפירות של העכו"ם דחאזין דיגין עכו"ם אף שישראל מרחן. אולם הרי"ט אלגזי הציה צסס הרמזין והרשצ"ה והריטצ"א שכ' דישראל אמר פירות העכו"ם תסוג מירות ישראל. וצ"ע לפי"ז, אחתי מירות הגזר פוטר צסל הקדש.

והרי"ט אלגזי הק' על פסק הש"ע שפסק גני חלה דגלגול הנכרי צסל ישראל אינו פוטר, ומירות פסק דמירות נכרי צסל ישראל פוטר, והק' צס דמ"ש גלגול ממירות. ונר"י דהא דפטרין מירות עכו"ם, היינו משום דדרשין דיגונך ולא דיגון עכו"ם, והיינו דנועשה דיגון פוטר אס עכו"ם מריה, הצל אס היימ דורשים דגנך ולא דגן עכו"ם היו חייבים צנועשרות פירות של ישראל אס מרחן עכו"ם, דלזלין צתר הנעלים של הדגן. ולפי"ז צחלה דכתיב עריסותיכס, ודרשין דוקא עיסה של ישראל חייבת ולא עיסת עכו"ם, חזלין צתר הנעלות של העיסה, וכיון שישראל הוא הנעלים היו עריסותיכס וחייב צחלה ואין חילוק מי עשה הגלגול, דהתורה לא הקפידה על מי שעשה הגלגול, אלא דנעין שהנעלים יהי ישראל.

מנחות ס"ו. תוד"ה עריסותיכס הק' דהכא נעין תרי קרתי למעוטי עכו"ם והקדש, וכן לגני מירות נעין תרי דגנך [קושיתס דנעין תרי דגנך לפטור צמירות, הצל לפטור צהצאת שליט צודחי נעין פסוק מיוחד לעכו"ם]. וכן צלונאה נעין תרי עמיתך למעט עכו"ם והקדש וצפ"ח דפסחים ומועטינן, מדכ' לך של עכו"ם ושל הקדש. וכן צצ"ק ומועטינן ונרעהו עכוס והקדש. ות' דכיון דגלי לן קרף הכה דעכו"ם והקדש שוין ה"ה צכל דוכתא, והא דנוצעי לן תרי קרתי גני חונאה ש"ה דס"ד כיון דמוסיף חונוש צהקדש כ"ש דלית גני חונאה. ודצרי התו' צ"ע, דהא צצ"ק מוועטינן ונרעהו גס הפקר, והפקר לא גלי לן קרף כאן דשוה להקדש ולעכו"ם, ואיך ממועטינן גס הפקר מרעהו. ונעיקר קושית התו' ה' נרה', דגני חמץ אין הפטור משום שהחונן הוא של הקדש הו של עכו"ם, אלא משום שאין זה שלו, ואין הוא עוצר צצ"י על חמץ שאינו שלו, ושפיר ממועטינן מחד קרף לך עכו"ם והקדש, דשניהס אינכ שלו, ואין פטור מיוהד צצניל שזה של עכו"ם הו של הקדש, אלא משום שאין זה שלו. וכן צניזקין, הא דפטור צעכו"ם והקדש אין זה משום דעכו"ם והקדש הוא הפוטר, אלא דהפטור הוא משום שאין זה של ישראל, דדוקא על שור של ישראל חייבים, ולכן גס של הפקר פטור, דאינו שייך לישראל, ולכן ומועטינן שלשתן מחד קרף. אצל צחלה ותו"ו הפטור צהקדש וצעכו"ם אין זה משום שאין זה של ישראל, אלא דנעלות העכו"ם וההקדש הם שפוטרים, וכן מוכרת, דהא הפקר אין אנו ממועטים מדגנך ומועריסותיכס, וע"כ דאין אנו ממועטים מדגנך ומועריסותיכס כל

שאינו של ישראל, דהתורה אמרה דדוקא דגן שלך ועיסה שלך חייבים, ומחילא הקדש והפקר ועכו"ם — פטורים, אלא דכיון שיש לנו שני פסוקים יש לנו מיעוט להקדש ועכו"ם, ולהפקר אין לנו מיעוט, והא דצחמות לה גמרינן ונדגנך, דדוקא דגן שלך חייב, ומוחילא נפטר הפקר ועכו"ם והקדש, והפטור צהקדש ועכו"ם לא יהא משום זה של הקדש, הו נושום זה של עכו"ם, אלא משום שאין זה של ישראל. צ"ל דזה גופא רחית הגנו' דע"כ אין לוותר דהפטור הוא נושום שאין זה של ישראל, דאס הפטור הוא נושום שאין זה של ישראל, צ"ל דנקט תרי דגנך, הא מחד דגנך אפשר למעט של עכו"ם ושל הקדש והפקר, דצכולן אין זה דגנך, וע"כ דאין הפטור משום דאין זה של ישראל, אלא דהפטור הוא משום שזה של הקדש וזה של עכו"ם, דהוי רשות הפוטר, והפקר לא ממועטינן, דאין זה רשות הפוטר אלא דחסרה לזה צעלות הישראל. וכן צחלה כתיב עריסותיכס שתי פעמים ומועטינן של עכו"ם והקדש. אולם צירושלמי ריש ונעשרות איתא, ראשית דגנך אמר רחמנא ולא של הקדש, ראשית דגנך אמר רחמנא ולא של הפקר, ומצאך דוותר דגנך ממועטינן מירות הקדש והפקר והפטור הוא משום שאין זה של ישראל.

ובספר עמוק יהושע, ס"ו ח', הציא צסס הש"א צסי' צ"ד שכ', דלא אמרינן דמנה גזולה פסולה משום דגמרינן מנה מחלה, צסוכה ל"ה, דהא עיסה גזולה חייבת צחלה. והעמוק יהושע כ' ע"ז, דצחלה גזולה אינו קורא צה עיסתכס לגני הגזול, אצל צמנה דנעין שיהא שלו, גמרינן מנה מחלה, דנענין מנה שלכס. ונראה דלפי מ"ש, דצחלה אין המיעוט משום שאין זה של ישראל, אלא דהמיעוט הוא צהקדש ועכו"ם, דהקדש ועכו"ם פוטרינן, ולכן נעין תרי קרתי לעיסת הקדש ועכו"ם, ואין לנו כלל מיעוט לעיסה שאינה שלכס, וא"כ מנה דילפינן מחלה אין לנו מיעוט למנה שאינה שלכס, אלא דהמיעוט הוא על מנה של הקדש וכינוו צחלה, וא"כ צמנה גזולה יולא.

והנה התו' סוכה לה: כ' וז"ל: ומהאי טעמא נווי ניחא דעיסה של טצל חייבת צחלה וכו', דתניא הרוצה להפריש תרומה ות"מ וחלה כאחת, וצודחי איירי, ונדזקוק להפריש ת"ג, ולא פטרינן ל"י מדכתיב עריסותיכס. עכ"ל. ומצאך מדצרי התו', דאס היינו אומרים דטצל אינו שלכס הו' נפטר מדכתיב עריסותיכס. והתו' צצנור שאחר זה כתבו דנעין תרי עריסותיכס למעוטי של גצוה ושל עכו"ם, וק' דא"כ מה"ת נמעט טצל, דהא אין אנו אומרים, דמה שאינו של ישראל פוטר, אלא דהקדש ועכו"ם פוטרינן, וא"כ מני"ל לפטור טצל אפי' אס טצל לא נקרא לכס. ועו"ק צצצרי התו' צמנחות סס, שכ' דכיון שהתורה

גילתה שהקדש ועכו"ם שווין נחלה ה"ה נכ"מ, דמה"ח נאמ' כן, וכי אס התורה גילתה שהם שווין נחלה. מזה מוכח שהם שווין נכ"מ. ולכן נרא' דכוונת התו' היא, דכיון שהתורה גילתה דהקדש ועכו"ם שווין הם, היינו דכיוון שנשניהם פטור, לכן אנו אומרים דהטעם שנשניהם פטור הוא משום דהפטור הוא משום שאין זה של ישראל, ולא משום דהקדש פטור או עכו"ם פטור, ומזה אנו למדים דהיכא שהתורה כתבה רעהו או עריסותיכם, דהיינו לשון שנכלל צו ישראל, הקפידה התורה דדוקא של ישראל כלול, ומה שאינו של ישראל אינו נדון הנידון. ולכן אנו ממעטים טעל אס לא קרינן צ"י לכס, וכן ממעטינן הפקר דא"ח נחלה, וכמנצאר נש"ע יו"ד סי' ש"ל. וכן אפשר למעט הפקר מדגנך, וכמנצאר צירושלמי ריש מעשרות, א"ר אילא נמה אנו קיימין אי נשנתמרח נרשות ההפקר ונרשות ההקדש ראשית דגנך אמר רחמנא ולא של הקדש. ראשית דגנך אמר רחמנא ולא של הפקר יעו"ש. ומנצאר שגם הפקר אנו ממעטים מדגנך היכא שהמירוח הי' כשהפירות היו הפקר. ולפי"ז המיעוט הוא משום שאין זה של ישראל, ולכן פטור ממעשר. ועי' נרמז"ס, פי"ז מה' תרומות.

בגיתין מ"ז. נחלקו רבנן ור"א, אי יש קנין לעכו"ם להפקיע מיד מעשר ומפרשינן נגמ' דרבה דריש דיגונך ולא דיגון עו"כ, והיינו דנעינן שיהי' נשעת מירוח של ישראל, ור"א דורש דגנך ולא דגן עכו"ם, ואס היא תנזאה עכו"ם פטורה, וע"כ די' קנין לעכו"ם להפקיע מידי מעשר. ונ"ע דאפי' אס דרשינן דגנך ולא דגן עכו"ם, מנ"ל די' קנין לעכו"ם להפקיע קדושת הארץ, כמו אס דרשינן דיגונך ולא דיגון עכו"ם אנו אומרים דאס התנזאה שייכת לעכו"ם נשעת מירוח פטורים מחו"מ, כן אס דרשינן דגנך ולא דגן עכו"ם. גם כן נאמר שאס התנזאה שייכת לעכו"ם נשעת הנזח שלי' שהיא פטורה, ואפי' אין לו קנין נא"י להפקיע מיד מעשר, דמ"מ, כיון שזה דגן של עכו"ם פטור מן המעשרות, דהא דגנך משמע דנעינן שהדגן יהי' שלך. ונ"ל דזה פשוט דנשעת הנזח שלי' אין הפטור תלוי בתנזאה אלא נקרקע, דאס הקרקע מחייבת לא אזלינן נתר נעל התנזאה, דנשעת הנזח שלי' הכל תלוי נקרקע, דהקרקע גורמת את החיוצ ולא נעל התנזאה, והילכך אי אין קנין לעכו"ם להפקיע מיד מעשר והקרקע מחייבת לא שייך למיפטר נשעיל שהפירות הם של עכו"ם. ולפי"ז אס השדה היא של ישראל והפירות הם של עכו"ם פשיטא דחייבים נמעשר דאזלינן נתר הקרקע ולא נתר התנזאה. וכן נ"ל אס הקדש הפירות והשדה שלו, דחייבים הפירות נמעשר אס הנזח שלי' ציד הקדש ונתמרחו לאחר פדי', כיון דאזלינן נתר הקרקע ונעל הקרקע נזמן עונת המעשרות הי' ישראל.

ובמנחות ס"ו: נחלקו ר"מ ור"י ור' יוסי ור"ש, ור"מ ור"י סוגרים, שאין מירוח עכו"ם פטור, ור"י ור"ש סוגרים שפוטור. ומפרשינן נגמ' דטעמם של ר"מ ור"י יהודה הוא משום דהוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות. ועי' נרש"י שפי' דכתיב לא תוכל לאכל נשעריך מעשר דגנך, ואכלת לפני וכו' מעשר דגנך, וכתיב ראשית דגנך, ומחד ממעטינן הקדש ואיך תרי למעוטי עכו"ם, והוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, והא דלא מרבינן הקדש, היינו דמסחנר למעט הקדש, דפירות עכו"ם דמי יוחר לשל ישראל דנאכלין נלא פדיון. כ"כ שם רש"י. וכן התו' כ' שם נד"ה דכתיב, דפי' רש"י עיקר, ואס ס"ו: נחוד"ה מירוח מנצאר דמדגנך אפשר למידרש מיעוט נהנזח שלי' וגם מיעוט למירוח, דאפשר למידרש דגנך ולא דגן נכרי, וגם דיגונך ולא דיגון נכרי יעו"ש. ולפי"ז ק', דאמאי הוי מח"מ נמעט הפקר מחד דגנך ושפיר נעינן שלשה דגנך, ואין לומר דהפקר נל"ה פטור, משום די' לו חלק ונחלה אחר, דהא נ"מ נזה, דאס נאמר דהפטור הוא משום די' לא זה שיש לו חלק ונחלה, א"כ תלוי הפטור נמי שהפירות שלו, ואס הם של ישראל חייבים אף שגדלו נשדה הפקר וכמנצאר נר"מ, אצל אי הפטור הוא משום דגנך ולא דגן הפקר עיקר הפטור תלוי נקרקע ולא נפירות, דנשעת הנזח שלי' הכל תלוי נחיוצ הקרקע, ולכן אנו אומרים שפירות העכו"ם פטורין דוקא משום שיש לו קנין להפקיע, אצל אס אין קנין לעכו"ם אף שהפירות הם שלו הפירות חייבים נמעשר, וא"כ אינטרדין לן פסוק למעוטי הפקר, דאס זורע שדה הפקר יהי' פטור דאזלינן נתר הקרקע. ונ"ע.

דתו' במנחות ס"ו: נד"ה מירוח, ר"ל דמאן דמחייב נמירוח עכו"ם ה"ה דמחייב נדגן עכו"ם וסוגר די' קנין, דתלתא קראי כתיבי, ומחד לפטור מירוח הקדש, איך תרי הוי מיעוט אחר מיעוט לרבות מירוח עכו"ם. והשחא מהיכן נלמד די' קנין, הא אין לנו פסוק על זה. ומאן דאית ל"י יש קנין, מוקי חד למירוח הקדש וחד למירוח עכו"ם, וחד ליש קנין. וק' כיון דאפשר למידרש מדגנך לענין יש קנין ואין קנין ודרשינן דגנך ולא דגן נכרי, א"כ אין לנו שני פסוקים למירוח עכו"ם, ואין שני מיעוטים למירוח עכו"ם, ושפיר נמעט מירוח עכו"ם ודגן עכו"ם. ואס נאמר דכוונת התו' דמ"ד מירוח עכו"ם חייב דריש דיגונך, והמיעוט הוא דוקא לענין מירוח ואין למעט דגן עכו"ם מזה, א"כ למה כתבו דכיון שיש לנו שני מיעוטים למירוח עכו"ם שוב אין לנו מהיכא למעט דגן עכו"ם, הא נל"ה אין למעט דגן עכו"ם, דמדגנך אנו יכולים למעט רק מירוח עכו"ם, ואין אנו יכולים ללמוד שפירושו פטורים, דלא דרשינן דגנך ולא דגן עכו"ם. ונ"ע.

והנה הת' כ' דענין חד למעוטי מירות הקדש וחד למעוטי מירות עכו"ם וחד ליש קנין. ומצאנו דנהקדש לא זעין שני פסוקים, חד למירות, וחד לדגן הקדש, אלא דחד נפקא תרווייהו, והיינו דנהקדש אין לחלק בין מירות הקדש לדגן הקדש, וכיון שהתורה גילתה דמירות הקדש פטור, ומזינן שהתורה פטרה הקדש מלכת תרווה ומע', וא"כ ה"ה צהצ"הו שליש שפטור, דכיון דהקדש פטור מת' ומע' אין מתחייבין צהצ"הו שליש צרשות הקדש, אצל זעכו"ם ה"ה דמירות עכו"ם פטור, והיינו שהתורה פטרה מירות עכו"ם ממע', מ"מ אפשר דצהצ"הו שליש ציד עכו"ם אינם נפטרים, כיון דאין לו קנין צהקרקע א"י כ"כ לפטור מן המעשרות, ואין זה תלוי צמה שהתורה פטרה מירות העכו"ם ממעשרות, דזה תלוי צקנינו צהקרקע א"י, וזעין מיעוט מיוחד דיש קנין לעכו"ם ואז הפירות שגדלו צרשות עכו"ם פטורין.

ולפי המצא ה"ה להפך. דאם יש לנו הוכחה דגדל צרשות הקדש פטור ה"ה צנתמרה צרשות הקדש דפטור, ואין אנו צריכים מיעוט מיוחד למירות הקדש, וכצנצ"ה הנ"ל, דכיון שהתורה פטרה דגן הקדש, א"כ גילתה התורה שפירות הקדש פטורים, וא"כ ה"ה צמירות הקדש דפטור, דהתורה לא חייבה פירות הקדש צמעשר, וכן מוכרת, דהא למאן דדריש דגן ולא דיגונך אין לנו שני פסוקים חד למירות וחד לדגן הקדש, וצנצ"ה גם לדיד"ה מירות הקדש פטור, דכ"ע מודים צזה, וכדאמר רצ"ה צמנחות ס"ו: וע"כ ז"ל דלה צעין פסוק מיוחד למירות וכצנצ"ה הנ"ל, דכיון שגדל הקדש פטור מצא"ה שהתורה פטרה הקדש מליתן תרו"מ, א"כ גם מירות הקדש פטור.

והתו' צניטין מ"ו. ד"ה מר כ' דלרש"י, לרצה סוצר דאין קנין ודריש דיגונך ולא דיגון נכרי, אית ל"ה דמירות העכו"ם פטור, ולר"ה דאמר יש קנין ודריש דגנך ולא עכו"ם, אית ל"ה דמירות העכו"ם אינו פטור, וק', הא לר"ה צודאי דיגון הקדש פטור, וה"ה שאין לנו שני פסוקים, חד למירות וחד לדגן הקדש, וע"כ דכיון שיש לנו פסוק דדגן הקדש פטור, ממילא ידעין שגם מירות הקדש פטור וכנ"ל, וא"כ ה"ה זעכו"ם, כיון שדגן עכו"ם פטור ה"ה מירות עכו"ם פטור, ה"ה שאין לנו פסוק מיוחד על זה, ואיך אפשר לומר דלר"ה מירות עכו"ם חייב משום דלא דריש דיגונך ולא דיגון נכרי. וכן יק' גם לשי"ה התו' שכ' דר"ה מפיק תרתי מדגנך, דמדכתיב דגנך ולא כתיב דצואתך ידעין דיגון עו"כ, וגם גדלו צרשות עו"כ, וק' ל"ל פסוק מיוחד לדיגון עו"כ, הא כיון גדלו צרשות עו"כ פטור, ה"ה מירות עו"כ דפטור, דהתורה גילתה דצואת עו"כ פטורה צמעשר, וכמו צהקדש דלא צעין שני מיעוטים לדגן הקדש ודיגון הקדש, דהתו' לא כתבו דגם צהקדש צמעטין תרווייהו משום דגמרינן תרתי מדגנך. ועוד

דהא רצה לא דריש תרתי מדגנך, ולדיד"ה מירות הקדש וגם דגן הקדש פטור, וע"כ דכיון דגילתה התורה דמירות פטור ה"ה דגן הקדש פטור, וא"כ ה"ה להפך דאם התורה גילתה דדגן הקדש פטור, הוא הדין מירות, דכיון שהתורה גילתה שאין חייב מעשר על פירות הקדש וא"כ אין חילוק בין מירות הקדש או גדלו צרשות הקדש, וצנצ"ה זו אין מחלוקת בין רצה ור"ה. ולמה כ' התו' דענין לר"ה מיעוט גם לדיגון נכרי. אולם נר"ה דלפי פי' התו' ע"כ ז"ל דענין שני פסוק' גם צהקדש לר"ה, דהא התו' כ' דר"ה אביל אפי' כיו"ד דמירות עכו"ם אינו פטור וצנצ"ה גדלו צרשות עכו"ם פטור, ומזינן דאין לדון פטור צמירות מהפטור צגדלו צרשות עכו"ם, ולפי"ה ה"ה צהקדש. וכן ק' צצנרי התו' מנחות ס"ו: ד"ה מירות, שכ' וז"ל: אצל וואן דאית ל"ה יש קנין צע"כ צריך לפטור מירות העכו"ם דליה לן לאוקווי לדרשא אחריתי כל כמה דאפשר לאוקווי לקרא כפשטי' דיגונך ולא דיגון עכו"ם עכ"ל. וק' כנ"ל ל"ל קרא למירות, הא כיון שפטור אס גדלו צרשות עכו"ם, הוא הדין שפטור אס מירחן, וכמו צהקדש דלא צעין שני פסוקים, חד להצ"ה שליש וחד לנתמרה. וכ"ה ק' לפי מ"ש צספר חזון איש על שציעית, סי' א'. דאם יש קנין לעכו"ם אין קרקע א"י נעשה כח"ל, אלא דהפטור הוא משום שגדלו צרשות עכו"ם והתורה פטרה את העכו"ם מלכת תרו"מ וכמו צהקדש. אצל אס נאמר דאם יש קנין לעכו"ם הפטור הוא משום דהוי כגדלו צח"ל, אין ללמוד מזה למירות עכו"ם, דה"ה ראי' שהתורה פטרה מירות העכו"ם ממעשר, ועו"ה, דלפי"ה גם סוריא אינה נעשית כח"ל, אלא דהפטור משום דעכו"ם אינו חייב צמעשר, וכ"כ להדיא שם, ולפי"ה יק', דמקשינן לרצה סוצר אין קנין מהא דישראל שלקח שדה מעכו"ם עד שלא הצ"ה שליש וחר ומכרה לו משהצ"ה שליש חייבת צמעשר שכבר נתחייבה ומוכת דדוקא משום שנתחייבה, אצל לא נתחייבה לא, ומוכת דאם גדלו צרשות עכו"ם פטורים, אלא יש קנין ומשנינן דוויירי צסוריא צסוריא יש קנין, ולפי"ה יק' דנהי דיש קנין לעכו"ם צסוריא מ"מ הא אין לנו ראי' שאס גדלו צרשות העכו"ם דפטורים, דלרצה דרשינן דיגונך ולא דיגון עכו"ם ופטרינן רק מירות ואין לנו פטור לגדלו צרשות עכו"ם, וא"כ נהי צסוריא יש לו קנין, אצל כיון דקדושה אינה נפקעת והפטור הוא משום שהס פירות של עכו"ם, וא"כ אין לנו הוכחה לפטור פירות שגדלו צרשות עכו"ם.

והנה נר"ה דאין לומר לרצה סוצר דמדגנך אפשר לנועט רק מירות ולא גדלו צרשות עכו"ם, דהא דדגנך צודאי משמע גם מיעוט לענין דגן שגדל צרשות עכו"ם, ועוד דהא צהקדש צמעטין מדגנך גדלו צרשות הקדש, אלא לרצה סוצר כיון דאפשר לומר דדגנך אחי לאורי' דענין שיהי' של ישראל צשעת מירות, אין לנו

מדגך רק למעט נתמרהי צרשות העכו"ס, ולא להציאו שליש צרשות העכו"ס. ולפי"ז ניחא דנסוריא, כיון שי"ש קנין לעכו"ס, ח"כ צודאי גדלו צרשות העכו"ס פטורים, דכיון שהתורה גילתה דאם נתמרהי צרשות העכו"ס פטורים, ה"ה שפטורים אס גדלו צרשות העכו"ס דאין לחלק צנה, וכסצרה הנ"ל. אולם יק' על זה מהא שכ' התו' דלר"א אי היה כתיב תצואתך היינו דורשים תצואתך ולא תצואת עכו"ס, ועכשיו דכתיב דגך אלו יודעים מיעוט גס לדיגון עכו"ס, ומצארי מזה שהתו' אי"ג סוצרים כסצרה הנ"ל, וסוצרים דצעיגן מיעוט להציאו שליש צרשות עכו"ס לחוד ומיעוט לדיגון עכו"ס לחוד. וכן סוצר רש"י לפימ"ש התו' צשיטתו. ונ"ע.

הוכחה די"ש קנין לעכו"ס צח"י, ואף דהתורה פטרה הת עכו"ס מתו"ו, מ"ו צגדלו צרשות עכו"ס לא נפטרו, כיון שאין לעכו"ס קנין צקרקה א"י, ואין להקשות דנדרוש להפך דדגך מורה שאס גדלו צרשות עכו"ס דפטורים, אצל לנתמרהי צרשות עכו"ס אין לנו פטור, די"ל דאס גדלו צרשות העכו"ס פטורים, ע"כ דפטורים גס צנתמרהי צרשות עכו"ס, דכיון דחזינן שהתורה פטרה את פירות העכו"ס, אין חילוק צין גדלו צרשות עכו"ס או נתמרהי, וכמו צהקדש דנפקינן מתד קרא פטור לענין גדלו ונתמרהי וכנ"ל, וא"כ איך סגדרש דגך, נתמרהי צרשות העכו"ס פטורים, ולכו סוצר רצה דאין לנו ראי' שי"ש קנין לעכו"ס, ודרשינן

חלה

דרצי יוסי כר' הילא, אע"ג דו פליג עלי'. והגר"א פ"י דמצעי ל"י אס עירצ אורז צחטיס אחרי שנתחמנו החטיס, דעכשיו אין האורז צא כצר לידי חמוץ, אס החטין גוררין את האורז להיות חייב צחלה, ופשיט ל"י ר"ז הרי מינן קרוי לחס, והיינו שהחטיס גוררין את האורז כשנתערצו אחר שנתחמנו דחטיס עם אורז קרוי לחס. אחיא דר' ירמ"י כרצי יונה, פ"י ר' ירמ"י דמצעי אס נתערצו האורז והחטיס אחרי שנתחמנו החטיס הוא משום דסוצר כרצי יונה דגמרינן לחס לחס מפסח, דצעיגן ראוי לצא לידי חמוץ ומצה, ולכן אס נתערצו אחרי שנתחמנו החטין שוצ אין ראויין לצא לידי חו"ו, ודר"ז דפשוט דחייב אף שנתערצו אחרי שנתחמנו החטיס כיון דמינו קרוי לחס, אחיא כרצי יוסי דסצר דילפינן מדכתיב לחס מיעוט ועריסותיכס רצוי, וויכ"י ילפינן לאותן הדברים שנקראים לחס טפי, והיינו ה' מינין וה"ה להירו: כשהוא עם החטין דמקרי ג"כ לחס חייב ג"כ צחלה, ולא איכפת לן צין עירצ קודם שהחמיץ או עירצ אחר שהחמיץ. אחיא דרצי יוסי כרצי הילא וכו', פ"י דלר"י ניחא הא דרצי הילא, דאמר דאין גוררין אלא חטין ואורז צלצד, דדוקא חטין ואורז קרוי לחס, אצל אי סצר כרצי יונה דגמרינן לחס לחס מפסח דצר שהוא צא לידי חמוץ ומצה, א"כ מאי אריא אורז, אפי" שאר המינין נמי כשהס עם החטיס ראויין לצא לידי מזה וחמוץ.

חלה פ"א מ"א. תמשה דנרים חייבים צחלה, החטים, והשעורים, והכוסמים, וצנולת שועל, ושיפון — הרי אלו חייבין צחלה. ומצטרפין זה עם זה. וצירושלמי ר"ש חלה מהו שילקו על חלתן דצר תורה וכו', צרס הכא שני דנרים רבים על האחד ומצטלים אוחו. ונ"ע דנהי דנתצטלו ואין כאן המינים המיוחדים מ"מ הא אמרינן צירושלמי דגמרינן לחס לחס מפסח דמה לחס האמור צפסח דצר הנא לידי מזה וחמוץ, אף לחס האמור צחלה דצר הנא לידי חמוץ ומצה. וצדקו דדוקא תמשה המינין האלו צאין לידי חמוץ ומצה. ואמרינן שס, דאין לך מנרר עם כולן אלא חטין ושעורים צלצד, והיינו, דאס עירצ מינין אחרים עם חטין ושעורים גורמים החטיס והשעורים לשאר המינים שיחמינו וחייבים גס שאר המינים, כיון שהס צאו לידי חמוץ. ולכן מצעי לן חיינן קודם את החטיס ואח"כ עירצנ עם האורז יעו"ש וצפ"י הגר"א, וכיון דלא צעיגן מינין מיוחדים אלא דצר הנא לידי חמוץ, מה איכפת לן צנה שהמינים נתצטלו, מ"מ הא העיסה צאה לידי חיימוץ ונקראת לחס וחייבת צחלה. שו"ו צרידנ"ז שכ' דלא מספיק לן מה שצא לידי חיימוץ אלא דוקא כשי"ש שס המין עליו, אצל כשאין שס המין עליו אין זה קרוי לחס.

ומבאר מזה דרצי הילא צסס ר"ל [ועיי צירוש' מה שאמר ר"ז צסס ר"ל ונ"ל דזה דוקא לר' ישמאל יעו"ש, אולם צמנחות ע': אמר ר"ל דגמרינן לחס לחס ממצה ונ"ע] סוצר דהא דחטין גוררין את האורז הוא משום דאורז עם חטיס הוי לחס, ולא

עוד נרא' דגרסי' שס צירושלמי ר"י צעי קומי ר"ז: עירצ ארבעת קנין צפני עלמן וחיימלן, וד' קנין צפני עלמן, ועירצו, הרי צשעת חיוצו לצא לידי מזה וחמוץ. אחיא דר' יונה כרצי ירמיה ודרצי יוסי כרצי זעירא, אחיא דרצי יונה כרצי ירמ"י, כמה דר' ירמ"י אמר עד שיהא קרוי לחס, כך ר"י אמר עד שיהא קרוי לחס. דרצי יוסי כרצי זעירא, כמה דר"ז אמר אינו קרוי לחס, כן ר' יוסי אמר אינו קרוי לחס. אחיא

משום דגמרינן ממנה דנעינן דבר הנא לידי חמץ ומלה. ולפי"ז ניחא, דהא דאמר ר"ל שהמינין נתטלן זאי"ז, היינו משום שהוא סובר דנחלה חייבים רק אותם הנונים שנקראים לחם וכן ה"ט עם אורז נקראים לחם, ולכן אם נתטלו המינים פטור מן החלה דאין זה נקרא לחם, אצל אי גמרינן ממנה, וזהו אמרינן דר' הילא אף שסובר דשאר מינים עם החטין אינם קרויים לחם מ"מ היו חייבים נחלה, כיון שנאים לידי חמץ וכן"ל, וא"כ הכל תליי אס זה נא לידי חמץ, וא"כ אף אס המינים נתטלו מ"מ חייבת נחלה, כיון שהעיסה ראויי לנא לידי חמץ, ולפי"ז גם לענין מלה שאס עשה עיסה מחמשת המינין האלו מקיים מצות אכילת מלה אע"ג שהמינין נתטלו. וז"ע.

ולפי"ז ניחא מה שהק' הר"יט הלגוי נה' חלה אות י"ד על הרשנ"א שהוכיח דהלכה כרשנ"ג, דנעינן שיהא חטין כשעור דאל"כ מלי קמ"ל דחמשת המינין מנטרפין הא בודאי יש טעם של אחד מהמינים, וא"כ כל המינים חייבים. וכ' דהין לומר דהא דקתני מנטרפין היינו מדאורייתא, והא דחטים ואורז היינו מדרבנן, דהא גם נחטים ואורז היו דאורייתא דיואל ידי חנות מלה. והק' הר"יט הלגוי, דהא אמרינן נהדיא שגם הנירוף של ה' מינין היו דרבנן. ולפי הנ"ל ניחא, דזה דוקא אי גמרינן דנעינן לחם, ודוקא אלו המינין נקראים לחם, וזה נתטלו אין זה לחם, אצל אס גמרינן ממנה והיינו דנעינן נא לידי חמץ, וכיון שהעיסה נאה לידי חמץ חייבת נחלה מדאורייתא, וספיר כ' הרשנ"א ד"ל דמתני' סוברת דגמרינן ממנה דהוי חיונ דאורייתא אף שנתטלו המינים. ולפי"ז ניחא ננוי מה שהק' הר"יט, דאמאי השמיטו כל הראשונים הדין דנעושה עיסה מה' המינין דחיונ חלה הוא רק מדרבנן. ולפי"ז ניחא דכיון דקיי"ל כר"ל, וכמו"ש הרמב"ן והרא"ש נה' חלה, דגמרינן ממנה והעיקר שינא לידי חמץ ולא המין גורם, ולכן אף אס נתטלו המינים, מ"מ העיסה חייבת נחלה כיון דנאה לידי חמץ ומלה.

הר"ב פ"ו מה' חו"מ כ', דעושה עיסה מחטים ואורז אס יש נה טעם חטיב יאל. והראש"ד כ' שזהו דוקא נשיכל לאכול כזית הטיס נכדי אכילת פרס. והנה לשי' הראש"ד אס יש טעם חטיס נאורז מועיל לענין החטים, אצל אין זה מועיל לענין האורז שיהא נחשנ כחטים. וכן כתנ לענין חלה דנעינן שיהא כשיעור מהחטין לחוד, והיינו כרשנ"ג דסובר דנעינן שיהא שיעור מהחטין לחוד. ועי' נכ"מ, והנ"י נא"ח ס"י תנ"ג הנ"א, שהרשנ"א נה' חלה כ' דעיקר כרשנ"ד, דנעינן שיהא כזית חטין נכדי א"פ, והיינו דאין החטין עושין את האורז שיהיו כמותם, אלא דטעם החטים נאורז מועיל שהחטים אינם נטלים. וז"ע, דהנ"י ס"י שכ"ד הנ"א נשם הרשנ"א שכ' נפיסקי חלה, דהא

דאמרו העושה עיסה מאורז וחטים היינו דוקא אורז וחטים משום שאורז נגרר אחר החטים, אצל שאר המינים אינם נגררים אחר החטים, וכדאמר ר"א נשם ר"ל בירושלמי פ"ק דחלה. וכיון שהרשנ"א פסק שאפי' נחטין ואורז נעינן שיהא כשיעור מהחטין, והיינו שאין האורז מתחייב, וא"כ הין האורז נגרר אחרי החטין כלל, וגם מה חילוק יש בין אורז למין אחר, הא החיונ הוא רק על החטין, וכיון דיש כשיעור נחטין לחוד, אמאי לא יתחייבו גם אס יש מין אחר שאינו מתחייב, הא החטין לא נתטלו. וז"ע.

הרמב"ן נה' חלה גרים בירושלמי מתני' [דהעושה עיסה מן החטין ומן האורז] כרשנ"ג, דאמר לעולם אינה חייבת נחלה אלא עד שיהא נה דגן כשעור. וכ' שם, וז"ל: וה"פ ספא דמתני' הנוטל שאור מעיסת חטין ולא קתני הנותן שאור של חטין נעיסת אורז ש"מ דמתני' רשנ"ג היא, דאמר נעינן דגן כשיעור, ואין חטין גוררין את האורז אלא כשיש נחטים עלמין כשיעור החיונ. ואמר ר' הילא דנעינן ננוי רונא וטעמא דגן. ור"ה פליג עלי' ואמר טעמא אע"ג דליכא רונא. והוינן עלה מנרייתא ופריק נשאר מינין חוץ מן החטים והאורז, שכל חמשת המינים שעה רוב עיסה מהן גוררין את האורז נרונא וטעמא, אצל החטים את האורז, אע"ג דרונא אורז. והלכתא כר"ה דמסייעא ליי גמרינן, והלכתא כר"ה דמסייעא ליי גמרינן דנבל, ומסתברא דהלכתא ננוי כר"ה נשם ר"ל דאמר לא שנינו אלא העושה עיסה מן החטין ומן האורז דמסייעא ליי מתני', ודר"ה ננוי מסייעא ליי דליהו ננוי סבר חטים ואורז דוקא קתני, ומיהו היכא דרונא וטעמא דגן ואית ניי שיעורא מדגן קסבר ר"ה דכולהו חייבין, ורני הילא נשם ר"ל לא פליג עלי' נהא, דהא לאו גרירה היא אלא חיונא דגופייהו הוא, שמעינן השתא וכו', ואילו שאר כל המינין עם החטים או אפי' אורז עם שאר ארבעת המינין אינו כן, אלא ודאי אס עשה עיסה ויש נה כשיעור מחמשת המינין ועירב נה אחד מכל שאר המינין אזלינן נתר רונא, ואי רונא וטעמא דגן חייבת, ואי לית נה רוב דגן לאו לחם הוא ופטורה. עכ"ל. והא שכ' הרמב"ן דאס אין רוב דגן אע"ג דיש טעם דגן [ולשי' הרמב"ן כן מוכרח מן הירושלמי דמחלקינן בין חטים לשאר מינין] ויש דגן כשיעור, העיסה פטורה, ל"ע דהא הדגן לא נתטל דטעם כעיקר, ומאלי טעמא כ' הרמב"ן דהחטין לא נתטלו אף שאין רוב חטים, וכיון שהדגן לא נתטל נאורז יתחייב הדגן נחלה, והרמב"ן כ' דלאו לחם הוא ומשמע דכל העיסה פטורה.

ובחטים עם האורז אס יש חטים כשיעור הדין שגם האורז מתחייב וכמו"ש הרמב"ן, דכיון דליכא טעמא לא נטיל. ולא עוד אלא שגורר את האורז. והיינו, דנריך להפריש גם על האורז, ויכל להפריש

והוא נחשב על החטין והחטין עושין את האורז כחטין. וז"ע לפי"ו ל"ל שיהא החטין כשעור חלה, הא כיון דאם יש כשעור מהחטין חייב גם האורז, והיינו האורז נעשה כחטים, וא"כ גם אם יש כשעור משניהם תחייב העיסה בחלה, דהא כשהאורז מתערב עם החטים גם האורז מתחייב נעשה כחטים ויש כשעור וז"ע. ועי' במ"מ פ"ו ה"ה ונה' חו"מ, שכ' דלהרמב"ן יוצא אפי' שהאורז הוא חלק בכזית מנה שאכל.

והנה נעושה עיסה מן הדגן וממין שאינו דגן הדין ולא נתחייב בחלה, אלא נשים רוב דגן ויש כשעור וגם טעמו דגן, ואין אין דגן כשעור אף שיש רוב דגן הדין לחיבה מתחייבת בחלה אף דהאינו דגן בטל דגן, וכמו אם יש דגן כשעור דנתחייבה כל העיסה וגם זה שאינו דגן משום דבטל לגבי דגן. וק' דאמאי לא נאמר גם צאין כשעור ויש רוב דגן נעיסה, דכיון שהאינו דגן מתבטל לגבי הדגן והוי הכל מדגן ואשכנז יש דגן כשעור. שו"מ שכן הק' הרי"ט אלגזי צה' הלה, חות י"ד. וז"ל דאף שצטל צרוב מ"מ לא נחשב זה דגן לענין להשלים השיעור דבטול אינו מועיל לענין שיהא כהמבטל להשלים השיעור. [ולפי"ו לכא' נרא', דאם אכל כזית ונעיסה זו לא קיים ונזות מנה כיון שיש חלק שאינו דגן. וז"ע]. וזיר' ריש חלה אמר', שאם עשה עיסה ונחמשת המינין, פטור מן התורה מחלה דשני מינין רצין על האחד ומבטלין אותה. ולפי"ו נרא' דה"ה אם עושה עיסה משני מינין, כגון חטים ושעורים וצתה און כשעור, והשעורים אף שנתבטלו לגבי החטים מ"מ אינם חשונים כחטים לענין להשלים השיעור, דאין הבטל חשון כמבטל לענין להשלים השיעור וכנ"ל וא"כ אין כשעור, מהחטים לחוד, וגם אין לראות את העיסה כאילו יש זה שיעור והחטים והשעורים ציחד, דהא השעורים נתבטלו וכמו"ש צירושלמי לענין עושה עיסה מחשונן מינין, ושניה י"ל דכיון שהשעורים אם לא היו מתבטלים, הם ראויים להצטרף לכשעור, לכן גם אם הם מתבטלים יכולים להצטרף לחטים שיהא נחשב שיש כשעור מהחטים, אבל לצרף דגן עם שאינו דגן, כיון דזה שאינו דגן אינו ראוי מצד עצמו להשלים לכשעור, ע"י שהוא מתבטל דגן, אינו יכול גם כן להשלים לשיעור, ועדיין ז"ע זה.

הרמב"ן צה' חלה הק', דאיך מקיים מצות מנה נעיסה שרובה אורז, אף דטעם כעיקר דאורייתא ולא בטיל מ"מ הא צעין שיהא ממנו לחם. ותי' דהאורז נגרר אחרי החטים כדאמרין צירושלמי דדוקא חטין נגררין את האורז. והק' דא"כ איך מוכיח הגמ' צנחנים ונהא שיוצא ידי חובת מנה דטעם כעיקר, הא אפי' אם אין טעם כעיקר, מ"מ האורז הוי לחם כשהוא עם החטים. ותי' דאם החטים היו

ונתבטלים לא היו נוררים את האורז, דדבר שהיה צעונו צטל אינו יכול לעשות את האחר כמותו, אלא ש"מ דטעמא לא צטל, וכיון שיש נחטים כזית צכדי ק"פ נרר גם את האורז יעו"ש. וק' דאפי' נתבטלו החטים צאורז ואפי' אין נחטים כזית צכדי אכילת פרס, מ"מ כיון שהאורז צא לידי חמוץ יקיים מצות מנה ונזת צאורז לחוד, כיון שהאורז צא לידי חמוץ, ומה"ע יוצא צאורז כשאין נחטין כזית צכדי ח"פ, וכמו"ש הרמב"ן שם, ח"ל: ואם יש דגן כשעור וכו' ואפי' שאין דגן כזית צכדי ח"פ. ועי' במ"מ פ"ו ה"ה מה' חו"מ. ומה"ט אמרין צירושלמי דאם עירב את האורז נחטים אחר שנתחמזו דאין יוצא ידי חובתו כיון שאין ראויין לצא לדי חמוץ, וא"כ אפי' נתבטלו החטים יצא צאורז כיון שהאורז צא לידי חמוץ. ועי' ברמב"ן ריש ה' חלה, הביא דברי ר"ל דזה שדוקא אלו המינים מצטרפין היינו משום דגמרינן ממנה דצעינן דבר הצא ליד חמוץ.

והנה נרא' דזה שכ' הרמב"ן, דכון שנתבטלו החטים אין צכסם לגרור את האורז, אין כוונתו דזה נתבטל דגן, ולכן אין זה יכל לגרור את האורז ולהביאו לידי חמוץ, דאין הבטול שצדין עושה כלום לענין גרירת האורז, אלא דכוונת הרמב"ן, דכיון שצדין ונתבטל, והיינו דאין חשיבות לחטין וויה שנגרש הטעם לא חשון כלום, ולכן צודאי אין צכסם לגרור את האורז, אבל אם החטים לא נתבטלו והיינו משום דטעם כעיקר, וחזינן דיש כח החטים צאורז, ולכן החטים יכולים לגרור את האורז. ולפי"ו ניחא, ונה שהרמב"ן חלה הגרור של האורז צבטול אולם זה ניחא רק אם נאמר דהטעם הוא משום שהחטים נוררים את האורז, אבל אם נאמר שהטעם הוא משום שהחטים וניחאם את האורז לידי חמוץ לכא' נרא' דאין זה תלוי צבטול כלל אלא צמציחות אם האורז מתחמן או לא. וז"ע.

הרמב"ן גרים צירושלמי דמתני' כרש"ג דצעינן שיהא דגן כשעור. ואם יש דגן כשעור ק"ו גם האורז חייב. לכן סובר הרמב"ן, דצמנה, אם אכל כזית ונהתערובות יצא, דגם האורז הוי לחם. והרש"א צה' חלה כ' דהעיקר כרש"ג, דאם לא אכל כזית מהחטין צלי האורז אינו יוצא ידי אכילת מנה, דהלכה כרש"ג. ומצא שרש"א סובר דלרש"ג צעינן שער מהחטים לחוד, משום שהאורז אינו נעשה כחטים. ולכן אינו יוצא ידי חובת מנה אם אכל מהאורז דאין האורז לחם. ולפי ש"י הרש"א לרש"ג נרא' דאינו יכול להפריש ונהעיסה כשעור חלה, דיש לחשוב שחא לקח ונהאורז, והאורז אינו נעשה חלה על החטים, והוי כמו הדין צנתערב שאור של עכו"ם, דמצא צש"ד, ס"י שכ"ד, סק"ח, דנריך להפריש קצת יותר משעור השאור, וה"ה הכל נריך להפריש יותר מכמות האורז שיבנה צשאור. ואע"ג שגם האורז מתחייב בחלה, אם יש כשעור לרש"ג, והטעם נרא' משום דטעם כעיקר,

וכיון שיש טעם החטים נהירו גם האורז מחחיין, מ"מ
 אינו יכל להפריש מההירו על החטים, דנעיין שיהא
 עיקרו לחם, וכנוו דהין האורז מנטרף לכשיעור משום
 דאין עיקרו לחם, וכן הין מנטרף לכזית מזה, ולכן
 אמרינן צירושלמי דההעין גוררין את האורז ועושהו
 לחם ורש"ג חולק ע"ז וסובר דאין החטין גוררין את
 האורז, ולכן צעינן שיהא כשיעור מהחטין ולא גם
 האורז חייב דטעם כעיקר. אולם ק' דהרש"ג כ' שזה
 דוקא בחטין ואורז ולא בשאר מיניו, וכיון שהרש"ג
 פסק כרש"ג דמייירי דוקא שיש כשיעור מן החטים,
 א"כ מאי אריא חטים הפיי' אם יש טעם מין אחר של
 דגן צאורו יתחייב ג"כ האורז דטעם כעיקר, ונ"ע.

והנה אי יכל להפריש מהאורז על החטים ומהחטים
 על האורז או מעיסה זו על עיסה אחרת, נרא' **דלש"י**
 הרמז"ן שכ' דהף תי טעם כעיקר, מ"מ אין יולא
 ידי חובת מזה דנעינן שיהא גם ממשו חטים, וכן
 לענין חלה לא ה"י מנטרף לכשעור אי לאו הטעם
 שהחטים גוררים את האורז. לפי"ז נרא' דהף
 שהחטים גוררים את האורז, מ"מ אין האורז נעשה
 כחטים דמ"מ הא זהו מין אחר, לא מצעי לטעם
 דגמרינן ממנה דנעינן דנר הנא לידי חמון, והחטים
 פועלים על האורז שינא לידי חמון, וא"כ נודאי אין
 האורז נחשב כחטים אלא הוא מין אחר שגא לידי
 חמון, ואף לטעם דגמרינן מלחם ועריסותיכם,
 והטעם דהאורז כשהוא עם החטים הוי מין לחם ג"כ
 נרא' שאין החטים עושים את האורז שיהא נחשב כאילו
 הוא חטים, דהא האורז מין אחר הוא אלא דנחשב כלחם
 והוי כדגן, והראשונים כ' הא דאפשר להפריש בחמשת
 המינין מהאחד על השני, היינו משום שאין הא' מחחיין
 צלי השני, אצל אם הא' ה"י מחחיין צלי השני לא היו
 יכלים להפריש מזה על זה, ולפי"ז אין להפריש מן
 האורז על החטים, כיון שיש בחטים כשעור לש"י
 הרמז"ן, וגם לא מהחטים על האורז אם יש גם צאורז
 כשיעור [ול"ע, איך תהא ההפרשה צעיסה זו]. אולם
 לפימ"ש הר"ש צסוף ה' חלה, דכיון שטעם כעיקר
 הוא יולא ידי חובת מזה וגם לא צעינן שיהא דגן כשיעור
 דכיון שטעמו דגן, הוי כמו שיקרו דגן, ולפי"ז יכל
 להפריש מן החטים על האורז וגם מן האורז על
 החטים, וגם יוכל להפריש על עיסה אחרת של חטים
 מעיסה זאת, דכיון שיש טעם החטים צאורז, האורז
 הוא כמו חטים, ול"ע צה.

ובי"ד ס"י שכ"ד ס"ז אמרינן, האופה פשטידה
 מעיסה שלא הורמה חלחה ונתוכה צה, ומנאר
 שם צש"ך צסם הנ"י דיכל להפריש מעיסה אחרת על

הצמר לחוד ולא ה"י כמפריש מהחיוצ על הפטור דטעם
 כעיקר. ולכא' נרא' דזה דוקא לש"י הר"ש דטעם
 כעיקר משוי' ל"י כאילו ממשו ה"י מלוחו הדצר שנותן
 את הטעם נתוכה, ולכן יולא ידי חובת מזה, אם יש
 רק טעם של חמשת המינין, אצל לש"י הרמז"ן, דהטעם
 אינו עושה שיהא נחשב שמשו הוא כטעם שיש נתוכו
 נרא', דלע"ג שגם הצמר מחוייב, מ"מ אינו יכל להפריש
 מעיסה אחרת על הצמר לחוד, דהוי אין שיריה ניכרין,
 דהחלה הופרשה רק על הטעם שיש צצמר והוי אין
 שירי' ניכרין, דהטעם דצר שאין צו ממש הוא, אצל
 להרא"ש השזו שפיר שירי' ניכרין דנחשב שפרש על
 גוף הצמר שחייב בחלה. אולם נ"ע דלש"י הר"ש,
 דמשום טעם כעיקר ומחחינת העיסה בחלה וחשוב כמו
 שהכל חטין ויכל להפריש מהאורז על החטים, וגם
 יכל להפריש מעיסה על הצמר, וא"כ יוכל להפריש
 גם מהצמר על העיסה דכיון שיש צצמר טעם העיסה
 הצמר נעשה כאילו הוא דגן, ול"ע.

ידושי"מ חלה פ"א ה"ה. הממורה כריו של חצירו
 שלא מדעתו, ר"י ורש"ג. ר"י אומר נטבל,
 ר"ל אמר לא נטבל, ומנאר שם צנוי' דלר"י אפי'
 נעשה המירות ע"י נמלים ג"כ נתחייב צמעשה, וכן
 נחלקו צנגלגל עיסתו של חצרו שא מדעתו, דלר"י
 נתחייבה בחלה, ולר"ל לא נתחייבה, וטעמם נרא',
 דר"י סובר כיון דהגמ"מ מחייבת צמעשה אין חילוק
 בחלה אופן נגמרה מלאכתו, דמ"מ כיון שעכשיו נגמרה
 מלאכתו חייב צמעשה, וצ"ל פ"א ה"ג מה' תרומות
 הניא צסם מהר"י קורקוס דעכו"ס שמתר פירותיו של
 ישראל פטורים, דנדיגון תלי רחמנא. ונ"ל דלע"ג
 דאם נתוורחו מאליהם או ע"י נמלים דחייבים צמעשה,
 דמעשה המירות אינו עושה כלום אלא מה שהפירות
 ממוורחים, מ"מ מירות עכו"ס הוי פטור. וצטעמא של
 ר"ל נרא' שסובר דנעינן שהנעלים יגמור צדעתו
 לגומרן, ולא השזו גמ"מ, ולכן צנגמר שלא מדעת צעלים
 לא נתחייב צמעשה, וכן צנגלגל צעינן דעת הצעלים
 לעשות עיסה. ולר"ל הא דמירות עכו"ס פוטר, היינו
 דוקא כשמירת מדעת הישראל, אצל אם מירת שלא
 מדעת צעה"צ אינו מירות לחייב וה"ה דאינו פוטר.

ובירושלמי שם אמרינן, דאי גוצר כאחר דמי, לא
 נפטרו הפירות צמה שגוצר מרחן, וק' דא"כ
 אחאי מירות הפקר פוטר, הא אין שום אדם צעלים על
 זה והוי כמירחן שלא מדעת צעה"צ והוי כלא נתמרחו.
 ושנאל י"ל, דכיון שאין לזה צעלים מועילה דעתו של כל
 אחד.

פסחים

ב. הר"ן כ', דהא דמהני צטול, הע"ג דהפקר נלב לא מהני, היינו כיון דנהמת אין זה נרשותו, אלא שהתורה עשתה את החמץ כאלו הוא נרשותו, ולכן מהני גילוי דעתו שאינו רוצה צוה. [ונל"מ ד"ה צודקין את החמץ כ' דלפי"ז לריה"ג לא מהני צטול, וכ"כ השאג"א]. וק' לפי"ש הגל"ח ג, דאם חמץ לאחר הפסח מותר בהנאה, יש לזה שווי ממון והוי שלו גם נפסח. וכ"כ צאר שנה, פ"א, ה"ג, מה' חר"מ. והצי"ח רח"י לזה, יעו"ש. ולפי"ז יק', א"ך מועיל צטול מדאורייתא לר"ש, הא כיון שהיא מותר לאחר הפסח, א"כ זה שוה ממון גם נפסח, והוי שלו, וא"ך מהני צטול. ועוד יק', דגם לדין שחמץ אסור בהנאה מדרבנן לאחר הפסח, מ"מ להסוברים דמקדש צאיסורי הנאה דרבנן הוי ספק מקדשת, והיינו משום שזה שלו, וא"כ א"ך מועיל הצטול אפי' לדין, הא לאחר הפסח יהי' אסור בהנאה רק מדרבנן וזה שלו, וא"כ זה חשוב שלו גם נפסח, וא"ך מועיל צטול, שר"מ צרמצי"ן, ריש מכליתין, שכ' וז"ל, זה שהסכימה דעתו לדעת תורה וינא לצטול, שלא יהא צו דין ממון, אלא שיהא מוצא מרשותו לגמרי, שזו אינו עובר עליו, דלא קרינא צ"י לך, כיון שהיא אסור ואינו רוצה בקיומו, ולא מצעיא לרבנן, אלא אפי' לריה"ג, כיון שנתייאש ממנו ינא מרשותו, ואין צו דין גזל, כדלמרינן צונון שאין צעה"צ מקפיד עליהן מותרין משום גזל ופטורין מן המעשר, והכא עדיף נמי מהפקר, דלא הדר איהו זכי צ"י, דהא שוי' כעפר ולא ניחא לי' צונו, עכ"ל. ומנאר שהרמז"ן סובר דאפי' לריה"ג מהני צטול.

המג"א כ' דיוצא באתרוג של אסירי הנאה. ותי' בן דברי הרמז"ם. והק' עלי' מהא דאוריין צ' דברים אינן נרשותו של אדם וכי', וחמץ משש שעות ולמעלה, ומנאר שאין חמץ נפסח חשוב שלו, כיון שזה אסור בהנאה. ונרא' דגם א"ה הוי שלו, אלא שהוא מתייאש מזה, ואינו מקפיד על זה, כיון שאין זה שוה כלום וכדלמרינן צ"ק מבי' משא זמן איסורי' מייאש לה מינ'ן, ומנאר שהוא מתייאש מא"ה. וכ"כ נספר עונג יו"ט, ס"י כ"ט, ונספר אור שמת, פ"ג מה' חו"נו. ולפי"ז ניחא, דנאמת אין האיסור בהנאה מפקיע מרשותו, אלא דהוא מתייאש מזה, כיון שזה אסור בהנאה, ואין לו תועלת מזה. ולכן חמץ נפסח חשוב אינו נרשותו. אצל באתרוג של א"ה, כיון שיוכל לקיים צו המלוה, אינו מתייאש מזה, וספיר הוי נרשותו וחשוב לכס. ולכן יוצא צוה. ועוד י"ל, דנאמת א"ה הוי שלו, והא דחמץ נפסח חשוב אינו נרשותו, היינו

כמ"ש במקו"ת, דאפי' לריה"ג הוי אינו שלו, דהוי כהפקר, כיון שנוטה על כל אדם לשורפו.

בנוב"י או"ח מה"ק ס"י כ', כ', שאין היורשים יורשים חמץ נפסח. ולכן לא עזרו על צ"י, ולכן מותר בהנאה לאחר הפסח, כיון שעיקר הקנס לאחר הפסח הוא ליורשים, והם לא עזרו צ"י. ונרא' דלפי"מ"ש הרמז"ם דיכל לקנות חמץ נפסח, וכן כ' הר"ן לענין חפץ של ע"ז, כיון דנעתה שהוא תחת יד העכו"ם יכול לצטול, אע"ג דכשאז ליד ישראל ת"ה לצטול, מ"מ ישראל קונה. וה"ה הכה, כיון דקודם שהיורשים זוכים מותר לאחר הפסח, והוי ממון גמור, וכמו"ש הגל"ח ו: דלר"ש מדאורייתא הוי שלו, כיון שמוחר לאחר הפסח בהנאה ושי' ממונו, וה"כ יורשים את החמץ והם עוזרים צ"י, ולכן אסור לאחר הפסח.

כ' השאג"א והנוצ"י, דהיכא שעבר רק על עשה דתשציתו לא קנסוהו ומוחר לאחר הפסח. וז"ע דהר"ן ג' כ' דמקדש בחמץ דרבנן ונשעות דרבנן א"ת לקידושין, ואמאי אין תושבין לקידושין, הא הוי ממון גמור, כיון דאחר הפסח יהא מותר בהנאה, וכמו"ש הגל"ח, דאם אחר הפסח מותר בהנאה חשוב ממון גמור גם עכשיו. ואע"ג שאם היא תחזיק את החמץ עד אחר הפסח תעבר צ"י ויהא אסור לעולם, מ"מ הא היא יכולה לחרך את החמץ ולא תעבור צ"י. וע"י צתו, צדק כ"ט, שכ', דעפר כיון שאינו צעולם ל"ח ממון. אצל החמץ הם תחרך אותו חשוב מונון גם עכשיו. וכן נמת אחר שש היורשים צריכים לרשת את החמץ כיון דשו' כסף.

במקור חיים כ', דאפי' לריה"ג חמץ נפסח אינו שלו מוטעם שמוחר לכל אחד לשורפו, וכדלמרינן צ"ק דף צ"ח. ולכן אין זה מונונו כלל, והוי כמו שטף הנהר קוריו. וק' דהרמז"ן ר"מ כ' ח"ל: ועוד, שאם נתן דעתו עלי' לאחר זמן האיסור וחס עלי' ומשהא אותה אפי' רגע, אעפ"י שצטל עובר, צ"ן שתהא גלוסקא זו הפקר או יאוש, ומ"מ כיון שרוצה בה נעשית שלו דחזרו של אדם קונה לו דבר תורה. וא"ת אין זכי' בא"ה, שאני חמץ שאין ציטולו ונתחלה אלא בדעתו שאינו רוצה בקיומו, וכל שנתן דעתו עלי' עובר הוא. ומנאר שאין זה כהפקר, משום שכל אדם מותר לשורפו, דאם החמץ ה" כהפקר, לא ה" יכל לזכות צו, דאין זכי' בא"ה.

נרא' שגזלן יוכל לנטל החמץ, אם ירצה, דהא הגזל מייאש קודם זמן איסורו, כשהיה יכול למוכרו עוד, וכ"כ צא"ש פ"ג מה' חו"מ שהגש קודם חלות האיסור מתיאש, וזה מה דאמרינן צנצנא קמא מבי מטי זמן איסורו מייאש לה מיני, ולכן יוכל הגזלן לנטל, וכמו שגזלן יכל להפקיד אחר יאוב. וזה דוקא לשי' הר"ן, דכיון דהוי' ח"ה זה נפקע מרשותו ע"י הגזל. וכן לשי' התו' הגזלן הוא הפקר ממש, הגל לשי' הרמב"ן והרע"ב דנגלוםקא יפה יכל לחזור מהגזל, וא"כ אין הגזל מויתא מרשותו, אינו יכל לנטלו.

דנראה דגודלי' הין זה חסונ צאחריותו, אף שנתתייב לתת מחירו לאיזה איש, כיון שאין לו דיני שמירה אינו עובר צנ"י.

ב' הגל"ח והאו"ש, דאם החמץ מותר צהנאה לאחר הפסח, אז זה שזה חמון גם צפסח. וק' להסוברים דמקדש צא"ה דרצנן דחוששין לקידושין, א"כ צמקדש צחמון צפסח תצטרך גט, דהא מדאורייתא החמץ יהי' מותר צהנאה לאחר הפסח, והוי' חמון גם צפסח, אלא דרצנן אפרו גם לאחר הפסח, וא"כ הוי' כמקדש צא"ה דרצנן דחוששין לקידושין.

באו"ש פ"ג מה' חו"מ כ', דכיון דיד השומר כיד צעלים, יכל לומר לעצמו הש"ל, דהוי' כמו שהחזיר לצעלים, רק כיון שנעשה ח"ה ושזו אינו שומר לכך לריד חזרה לצעלים. וק', דאמרינן צנצ"ק מ"ה. קודם שנגמר דיני החזירו לצעליו מותר, ואחר שנגמר דינו — אינו מותר. ואמרינן דצאומרינן צא"ה הש"ל פליגי, וק', דכיון שקודם גמ"ד יכל לומר לו הש"ל, א"כ ה"ה לאחר גמ"ד יהי' פטור, דהא אחר כזר הש"ל לעצמו, כיון שקודם גמ"ד עדין מותר צהנאה, ועדין הוא שומר על השור. אולם דברי האו"ש ז"ע צל"ה, דהא אם השומר פשע אין חרת הגנב לשומר חסונה חזרה, כיון שאין הצעלים רואים שיהי' עוד שומר, וא"כ ה"ה הכא, כיון שהוא פשע אין הצעלים רואים שיהי' שומר שלהם, ואין השומר יכל לומר לעצמו הש"ל.

הר"מ צפ"א מה' חו"מ כ', אינו לוקה משום לא יראה ולא ימלא אה"כ קנה חמץ צפסח או חמון, כדי שיעשה צו מעשה, אצל אם הי' לו חמץ קודם הפסח וצא הפסח ולא ציערו אלא הניחו צרשותו, אע"פ שעבר על שני לאוין, אינו לוקה מן התורה, מפני שלא עשה צו מעשה, ומכין אותו מכות מרדות. ע"כ. ונרא', דדוקא צקנה את החמץ צמשיכה, דאז הכניס את החמץ לרשותו צמעשה ועבר על לאו דצ"י, כשעשה את מעשה המשיכה, ולכן לוקה. אצל אם קנה את החמץ צקנין חזר וכגון שזרק את החמץ לחזרו אינו לוקה, דמעשה הזריקה אינה מכניסה את החמץ לרשותו, אלא קנין החזר, וצקנין החזר לא עשה שום מעשה, אלא דהוא רק גרס שזה יהי' צחזר והחזר יקנה, וצעזרת הללו לא עשה מעשה צידים.

ש"י הגאונים דנהפקיד חמון צאחריות אינו עובר עליו צנ"י. ונרא' שאם הפקיד אצל ישראל עובר צנ"י, דכיון שהנפקד עבר צנ"י, נאסר החמץ צהנאה, וכשנאסר צהנאה אינו שומר יותר ואין חיונ אחריות, דלא שייך חיונ אחריות צא"ה דהוי' הפקד, ולכן המפקיד עובר צנ"י שו"מ צא"ש שכ' להדיא דאפי' הפקיד אצל ישראל אינו עובר, וז"ע.

והתו' צדק כ"ט, כ' צסס ר"י, שהמשהה חמץ צפסח ודעתו לזערו שאינו עובר צאותה שהייה, וטעמא, משום דלא יראה ניתק לע', ולכן אינו עובר כשמזערו לצסוף ע"כ. והשאג"א צס"י פ"א כ' ח"ל: ולדעת ר"י ז"ל לריד לחלק צין כל הני לאוי דאמרון כיון שעושה מעשה צידים איכא איסורא, אפי' אם עושה ע"מ לקיים העשה שניתק אליהם וצין לאו דצ"י וצל ימנא דלא קעניד מעשה. לפיכך אם משהה אותו על מנת לזערו ולקיים הע' שצו לא קעניד איסורא כלל. ולפ"י צלאוי דצ"י וצ"י היכא דעניד מעשה צידים, כגון צקנה או חמון צתוך הפסח נמי איכא איסורא אפי' משהה אותו ע"מ לזערו וכו'. ועוד, שהרי הוכחת ר"י הוא מדאמר צפי' כל עשה האוכל חמון של הקדש צמועד מעל, וי"א לא מעל, ומוקי לה ר"א דצפלוגתא דריה"ג ורצנן קמיפלגי, מאן דאמר מעל כר"י, כלומר, דס"ל חמון צפסח מותר צהנאה ואפסדי' להקדש דהא חיי למיפרקי' ולהסיקו תחת צנשילו. וכ' התו', מכאן הוכיח ר"י שהמשהה חמון ודעתו לזערו אינו עובר צאותה שהייה, דאי אמרת דעובר אכתי אחאי מעל לר"י, הא מיד שיפדה אותו הוא שלו, ומודה ר"י דש"ך אי אמה רואה, אלא ודאי לא עבר, וטעמא דלא יראה ניתק לעשה ולכן אינו עובר כשמזערו לצסוף, ע"כ. ואי ס"ל לר"י דנלאו הניתק לעשה היכא דעניד מעשה אפי' עושה ע"מ לקיים העשה ענד איסורא, א"כ אכתי

המקור חיים צדיני צדיקה וצטול השיג על השאג"א וכ', דחמון צפסח לא חסונ גורם לחמון, כיון שהתורה אמרה תשציתו ויכל כ"א לשורפן, והוי' הפקר. וצס"י ת"מ כ', דעכו"ם שהפקיד חמון אצל ישראל מתיאש חמון, כיון שהתורה אמרה תשציתו. וכ', דיאוש זה מהני אפי' שלא מדעת, דהוי' אצודה חמון ומכל אדם, ולכך יוכל ישראל לזכות צו ולצטל. וצצרו ז"ע, דא"כ, למה עובר ישראל צנ"י, הא לא שייך קצלת אחריות על דבר הפקר וכיון דלאחר שז יש מצוה לשורפו והוי' הפקר, אין על ישראל חיונ אחריות ולא יצטרך לשלם לעכו"ם, אם יאצד החמון. ואין לומר כגון שהישראל קצל צהדיא אחריות שאם יאצד צפסח שישלם, דלכא' נרא' דגם צכה"ג אין הישראל עובר צנ"י, כיון דאין עליו דיני שמירה, כיון שהחמון הוא הפקר, והוי' כמו שאומר לאדם אחד, אם שכר לחם זה של הפקר יאצד, אשלים לכ את שוי,

גם פשיעה משום האחריות, ובהקדש אין חיוב משום האחריות, אבל וי"ו יש חיוב מטעם מזיק. ולפי"ז י"ל דנבי דכשהיה ש"ח על חפץ של נכרי חסוב באחריותו, משום חיוב הפשיעה, היינו היכא שחיוב הפשיעה משום אחריות שקבל עליו, ולכן חסוב באחריות ישראל. כיון שחיוב באחריות החפץ אם יפגע, אבל בהקדש, כיון שאין חיוב משום פשיעה אלא מטעם מזיק אלא שבכפופו הוא חסוב כמזיק צדיק, ונדלוי זה לא נחשב באחריותו דתמיד אם זיק חפץ ינטרף לשלם, ונכ"ז אין זה חסוב באחריותו. וה"ה הכל כיון שהחיוב הינו ונדד האחריות רק מטעם מזיק, אין זה חסוב כשלג.

כא: דאמר ר"ה, כ"ו שגאונר לא יחבל וכו', אחד היסור הכילה וא' ח"ה במשמע, הרמזנים פסק כר"ה ופסק דג"ה מותר בהנאה. והק' חכמי לוגיל, דהא אמרינן בפסחים, דלכך גיד מותר, משום דכשהיתרה נבלה — היא וחלבה וגידה הותרה. ופריך הגמ' הניחא למ"ד יש בגידין נזו"ט, אבל למ"ד אין בגידין נזו"ט טעם, מל"ל. ומשינו, מל"ל שמעת ל"י דלית ל"י אין בגידין נזו"ט, ר"ש, דתנן, האוכל ג"ה של בהמה עמאה ר"ש פותר, ר"ש בחיות ס"ל ג"ה חסור בהנאה. ולפי"ז אין דקיי"ל אין בגידין נזו"ט, יש להיסורי בהנאה. והכ"ז פ' צ"ס ס"ה תמה עליהם, דהא י"ל דג"ה מותר בהנאה מק"ו מחלב דעגוש כרת ונכ"ז מותר בהנאה, מכ"ש ג"ה שמותר בהנאה, וכדאמרינן לריה"ג בסוף סוגיא. ותי' עפ"י דברי הת"ר כ"ג: ד"ה ונה, שהק' צהא דאמרינן, ונה חלב שעגוש כרת מותר בהנאה וכו', דנימא שור הנסקל ושאר ח"ה יוכיחו, שאינן נכרת, ואפ"ה אסורין בהנאה. ותי' דה"פ, ומה חלב שעגוש כרת ואסור באכילה ומותר בהנאה כמו נבלה עצמה, גיד שאין עגוש כרת לכ"ש שיהא בכלל היתר להרמז"ס הך ק"ו, כיון דקיי"ל דאין בגידין נזו"ט, ח"כ מה לחלב שהוא בכלל היתר נבלה דיש בו נז"ט ושם נבלה על"י, משח"כ גיד דלית בו נז"ט, לה שייך צ"י שם נבלה. ונחזיק"ה הניה צ"ס הגרש"א שהק' על הכ"ז מנינו מפירשת, דווקא ש"ס כ"ג: לר"ש, תמיה ל"ה יליף מהאי ק"ו, הך דר"ש סובר דאין בגידין נזו"ט, ונזכר להדיא, דאף ח"י סבירין אין בגידין נזו"ט שייך התי ק"ו.

וגר"א: דמ"מ שפיר הק' חכמי לוגיל, דל"ש האי ק"ו להרמז"ס כיון דפסק דאין בגידין נזו"ט, דהנה ח"י סבירין דאין בגידין נזו"ט ואינו עומד לאכילה כלל והוי כונו ע"ז, וכמו"ש רש"י, ואם אוכל ג"ה חסוב שלא כדרך הנאתו, וכמו"ש הגרע"א כ"א: ד"ה אבל ולפי"ז באוכל ג"ה שכ"ה ג"כ לוקה וכמו"ש הגרע"א כד: ד"ה פרט לאוכל דאמ"ה כיון שהתורה חייבה גם על העצמות ואם לא אכל העצמות אינו חייב על אמ"ה, ואף דעצמות אינו עומד לאכילה וחסוב שכד"ה וחזינן שהתורה חייבה צוה גם בשכד"ה, ולכן חייב באבר מן החי אף באוכל שכ"ה. וה"ה הכל כיון דג"ה הוי

אמאי מעל לר"ה, שהרי הכל קעביד מעשה צדיק, שע"י שפודה אותו קונה חמץ זה מן ההקדש, ומיד הוא שלו, ואף על פי שפודה על מנת לזערו, הא כיון דע"י מעשה זה של פדיון רכיב על"י איסור צ"י, תו לא מהני ליה האי ניתק לעשה להחירו לכחחילה לפדותו, ואמאי מעל לר"י, כיון דאסור לפדותו משום צ"י וצ"י. עכ"ל. ולפי הג"ל בפודה חמץ נפסח לא חסוב שעובר ע"י מעשה על צ"י, כיון שהפד"י היא צוה שהגזנר מקבל את הכסף, וצוה החמץ נעשה שלו, ואין הוא עושה אום מעשה צוה, ומה שנתן את הכסף ליד הגזנר לא חסוב שעבר על צ"י במעשה, דאין החמץ נעשה שלו בנתינתו אלא בקבלת הגזנר, ואפ"י לקח הגזנר את הכסף מהקרקע ג"כ החמץ נפדה.

ד: תוד"ה ואומר כל מלאכה, הק' הא כשישרף ויעשה גחלים הנאתו מותר, וא"כ הוי לנורף, ואמאי אסור לשרוף החמץ צו"ט. ותי', כיון דמתחילת העברה אינו יכול להנות ממנו, אע"ג שיהא לו הנאה אח"כ, אסור. ונח' רע"א כ', וז"ל: מיהו קשיא ל"י על חירונס הנ', דהא לרוב הפוסקים שכה"כ מותר מן החורה, וצוה לקמן (דף כ"ו, ד"ה שאני היכל) משמע דס"ל דשכד"ה ח"פ"י מדרבנן שרי, והרי להסיק בחמץ נזולאי הוי שכד"ה ג, ויק' מתני' ערוכה ולא יסיק צו תנור וכרייס. עכ"ל. ונח' דדבר שה"י עומד לאיזה הנאה ואח"כ נשתנה וזה עומד עכשיו להנאה אחרת, דנח' דחסוב כדרך הנאתו אם נהנה אותה ההנאה שהדבר עומד עכשיו ליהנות ממנו, וכגון לחם שנשרף ונעשה גחלים וא"ל לאוכלו כמו זה עכשיו, וההנאה היחידה שאפשר ליהנות מהלחם היא רק הסקה, דנח' שאם הסיק חסוב שפיר כדרך הנאתו, כיון דעכשיו זה עומד רק להסקה. ולפי"ז ניחא, דהא אמרינן כ"ו: תנור שהסיקו בקליפי ערלה ואפה צו את הפת. רבי אומר הפת אסורה, ותכמים אומרים הפת מותרת. והיינו משום שתכמים סוברים שהאש צה מן הגחלת. ואפ"י רבי שסובר שהאש צה מן העצים, מ"מ החמץ שהאש צה ממנו אינו ראוי לאכילה, וחמץ זה כיון שאינו עומד לאכילה יותר, וההנאה שאפשר ליהנות ממנו זה רק הנאה שעל ידי הסקה, לכן חסוב שפיר כד"ה ג, אם הסיק תנור וכרייס בחמץ, כיון דנהנה מן האש, ובשעה שהאש יולאת מהחמץ אין החמץ עומד לאכילה אלא להסקה, והוי כד"ה ג.

ה: אבל אתה רואה של אחרים ושל גזוה. ק' לפי מ"ש הרמז"ס והר"ש, דנחפץ של נכרי ח"פ"י אם הישראל שו"ח ג"כ עובר נצ"י. והר"מ סובר, דאומר של הקדש חייב בפשיעה, וא"כ אמאי אינו עובר על של הקדש, הא הוי שו"ח וחייב בפשיעה. ונח' דאף לשי' הרמז"ס, דפשיעה בהקדש חייב, משום דפשיעה הוי כמזיק, מ"מ סובר הרמז"ס דחייב על פשיעה גם משום האחריות שיש לו על החפץ שהפקד אלנו, דהא לא גרע מגנבה ואצדה, וכמו דחייב על גנבה ואצדה משום האחריות שיש לו על החפץ, ה"ה דחייב

כמו עמים וצב"ו חייבה התורה וה"כ תזינן שהתורה חייבה צוה חף דחינו עמוד לאכילה כלל וה"כ הוא חייב חפי' צאוכל ג"ה שלה כדרך אכילתו. ולפי"ז חין ללמוד ק"ו מחלב לגיד ד"ל דגיד תמור שהתי' אסרה חף נשכ"ה. והא דמקשינן צמו' לר"ש ע"כ ז"ל כסדרת המהריב"ל והמהרש"ל דלרבי שמעון דחי' שיעור אסור הוא הדין דלוקה גם בשלה כדרך הנחתו והס' כן ל"ש לדידי' למיפרך כג"ל חבל לדין דלא פסקינן כר"ש וסוגרים דשכד"ה מותר בכל האיסורים וצנ"ה אסור חין ללמוד ק"ו מחלב לג"ה ד"ל דג"ה תמור וכנ"ל וכדאמרינן כה. גני כלאי הכרס ושפיר הק' על הרמז"ס.

ומה שהקשה צרע"ה כא': צמס המ"ל לשי' הר"מ שפסק צפ"ח מה' מ"ח כל מחבל שהיה אסור צהנאה חס נהנה ולא חבל אינו לוקה ואף כ"כ וצנ"ה בכלל, וה"כ הא דאמר חז"י כד: הכל מודים צכה"כ, שלוקין עליהן חף שלא כדה"ק, ע"כ כוונתו על האוכלו דוקא, וה"כ תיקשי אמאי לא קאמר נמי הכל נודים צצנ"ח וצתו' הק' כן ות"י ל"ש לשיטת הר"מ דחז"י חייבי צאכילה דוקא ומזה רצה הנרע"ח להוכיח דלא כמהרש"ל יעו"ש. ונרא' דלפי מזה שכ' הה"מ צטעונו של הרמז"ס דצכל איסורי אכילה אינו לוקה על הנחתי משום דצכל דצר העומד לאכילה כל הנאה אחרת חשונה שכדה"ג, וה"כ כה"כ שאסור חף שכדה"ג ע"כ דילקה על הנחתו, דהא צכה"כ לוקין גם צשכדה"ג, ושפיר נקט חז"י כה"כ חפי' לענין הנאה ולאפשר לת' להרמז"ס כתי' התו'.

עוד כ' שם צמס הנרש"ח, דחי סצרינן חין צגיד צצ"ח ל"ש למיגמר ק"ו מחלב לפימ"ש הה"מ דכל דצר העומד לאכילה כל הנאות אחרות חשונות הנאה שכדה"ה, וה"כ ח"ח למיגמר מחלב, ד"ל דחלב נותר צהנאה משום שכל הנאותיו הם שכדה"ה, חבל צנ"ה, כיון שאינו עומד לאכילה, שאר הנאותיו הם כדה"ה ואסור. ודצרינן תמוהין, דהא חפי' צאוכל חלב חין איסור משום הנאה, והס' התרו צו משום הנאה חייבי לוקה וה"כ חלב מותר צהנאה חפילו צנהנה כ"ה ושפיר אפשר למיגמר ג"ה מחלב.

כב. צתו' ד"ה ור"ש. וי"ל כיון דסצר דחין צגידין צנו"ט סצרת הוא, דכי אסור צהנאה נינו אסור דלא שייכל צ"י אכילה. ק', דח"כ מאי מקשינן כ"ג: לר"ש דיגמור מק"ו דג"ה מותר צהנאה, הא ע"כ ח"ח לומר דהאי אכילה, דאכילה לא שייכל צגיד וע"כ דאסור צהנאה, וכמו"ש התו' לחוקי' כן אפשר לומר גם לר"ח. וז"ע.

עו"ק לסצרת התו' דח"כ צאצר מן החי, כיון דהחיוני הוא שיחבל צצר גידים ועצמות וצגידים ועצמות לא שייכל אכילה, ואס' כן נאמר גם כן דע"ה שהתורה אסרה אצר מן החי צהנאה וכמו דאמי

צנ"ה לר"ש, וצנו"ט מקשינן לחוקי' למהי הלכתא דיתקש חיי"ה לדס ומצטר דלחוקי' חפי' צלי ההקיש גם כן חיינו חיינוים דחונ"ה מותר צנהנה וז"ע.

שבועות כ"ג: כ' המהרש"ל דלר"ש שמתייב על ח"ש ח"ה דמתייב על שכ"ה. ולכא' נרא' דמ"מ פטור לר"ש על גידין ח"י חין צגיד צנו"ט, דגידין גרע ומשלה כ"ה דל"ה ח"י אכילה כלל. שו"מ צאור שח פ"ח ח"ו מהמ"ה שכ' דכיון שהתורה אסרה גיד צאכילה, ח"כ גילתה התורה שאכילת גיד חשונה אכילה, ולכן חייב עליו על איסור נצלה וטרפה, חס חכל גיד מנצלה וטרפה, וייצצ צוה דצרי הר"מ שפסק דח"ו צגיד צנו"ט ופסק שחייב עליו משום נצלה וטרפה. וכ"כ צשעה"מ שם וכ' שם עוד דלר"ש כיון שסוצר דחפי' שכדה"ג אסור ל"ש לומר שהתורה גילתה שאכילת גיד חשונה אכילה, כיון דלא צעינן אכילה לחייבו דאסור חפי' שכדה"ה יעו"ש. ומצטר שסוצר דלר"ש כיון שסוצר שאסור חפי' שלכדה"ג חייב על גידין חפי' חין צגיד צנו"ט, חפי' לא גילתה התורה שחייב. ודצרינן תמוהין דהא אמרינן צחולין קא. דר"ש פטור צאוכל ג"ה של צהמה טמאה, משום דחין חיוני גיד צצנהמה טמאה, וגם משום טמאה חין לחייבו כיון דחין צגיד צנו"ט, הרי להדיא דחף לר"ש פטור צאוכל גידין דלא חשיב אכילה כלל וגרע משכדה"ה.

שם. ג"ה מותר צהנאה ור"ש אסור. ק' דח"ך מותר ליהנות מצהמה הא כיון דג"ה אסור חפילו מחייב צהנאה, וחפילו ח"י צהמה צחיי' לחו לאצרים עומדת מ"מ איסור גיד ח"י כמו איסור חלב דהוי חפי' מחייב, וה"כ כיון שג"ה ח"י אצר שהנשמה חלו"י צו וכשנהנה מהצנהמה נהנה גם מהגיד וחמחי מותר ליהנות מצהמה, וכמו צגידר הנאה מחצר שהנשמה חלו"י צו דנרא' שאסור להנות מכל הצהמה וז"ע.

כג. והרי קדש דרצמנח אמר וכ"ו ותנן קולר לשחת ומחכיל לצהמה צעונג יו"ט סי' פ"ט הק' דל"ל קרא שחדש מותר צהנאה, הא ח"ח לוונר דחדש אסור צהנאה, דהא ח"י אפשר להקריצו חלא חס כן חל על"י הקדש מעיקר'ה, וכיון דאסור צהנאה חין הצצור יכול להקדיש, דחין לצצור דין צעלים עליו, ומזה הוכיח כש"י מהרש"ל דחס יכל לקייב מצוה צמונונו עדיין זה חשונ שלו וכיון שכצר להקריצה מקרי ממונו של צצור. ונרא' דחפי' ח"י סצרינן שחס יכול לקייב מצוה צמונונו חינו חשונ צעלים, מכל מקום חכל צחדש חשונ ממון צצור, כיון דאפשר שיקריצו חת העומר ויה"י חחדש מותר צהנאה, ולכן זה חשונ ממון צצור ור"ח לזה מהא דאמרינן צצכורות ט: דחס קידש חשה צפטור חמור, חף שאסור צהנאה, מקודשת צדמי דצניי ציני, כיון דיכלה לפדותו צשה, ומצטר שהפטור רחס חשונ של, וגם היא קונה חותו, כיון שיכל להחירו צהנאה, וה"ה חכל כיון שאפשר להקריצו חת העומר ולהחיר חת חחדש צהנאה חשונ ממון של צצור עכשיו, וכן כ' הר"ן

זאתין שזרק לשם אחד מהם דמלא שמה ששיד לשותף האחד כיון לזרוק לשם השותף השני והו' זריקה שלא לשם נעלים ולא עלתה לשותף שלא זרק לשמו לשם חובה, ונ"ע.

עב. מי שהיו לו שני תינוקות אי' לנולו אהר השנת ואחד למולו נצנת וכו'. והטעם דר"י פוטר נמל את של ערנ שנת נצנת היינו משום דעשה מצוה משא"כ נמל את של אחר שנת נצנת דהו' מל בתוך ת' ללא עשה מצוה. הרמ"ה פסק דנמל בתוך שמונה אי' זריך להטיף דם זרית ונמל זלילה זריך להטיף דם זרית והגר"ח הסביר דהמילה גופא חשוב הטפת דם זרית משא"כ נמל זלילה דהטפת דם זרית זלילה פסול וק' דלפ"י אמאי חייב נמל את של אחר השנת נצנת הא ענין מצוה דהטפת דם זרית. ונרא' דהטפת ד"ז הו' רק כשגומר המילה דקודם שגמר למול והו' ערל לא שייך אללו הטפת ד"ז, ולכן הוא חייב טחית דנכל המילה לפני הגמר לא עשה מצוה.

עג. נצלי"ת ד"ה שחטו נסה"ד כ' ונ"ל ונצחיתת חון ענש הכתוב כרת ולא ענש אה"כ הזהיר, הנה דאמר רחמנא לא תעניד אי' עניד לא מהני וכאלו לא נשחטה ומתה מאל"י עכ"ל. וקשה דא"כ שוהט חולין נעזרה דנ"כ ענוש כרת וע"כ שהתורה הזהירה ע"ז, וא"כ אם שחט אמרינן דלא מהני ולא הו' שחיטה כלל ולא יצאת מידי נצילה וא"כ אמאי חייב דו"ה נצחית חולין נעזרה.

עד. נטמא הקהל או רוצו וכו' יעשו נטומאה, משום דאי' נדחה ואין לצור נדחין. ולפ"י נראה שאם רוב הקהל נדחה לפ"ש וכגון שהי' רוב ט"מ או נדרך רחוקה או רוצו זנים נפ"ר אף שנפ"ש אין רוב הקהל, וכגון שחלק הי' נדרך רחוקה או טמאים גם נפ"ש, מ"מ אין עושים נשני אף שהם מיעוט הקהל, משום שכיון שהי' רוב שלא עשו נראשון לא נדחו לפ"ש, ואין אלו שהם טהורים עכשיו עושים נשני, ש"מ נצלי"ת פ: ד"ה נשני שכ' דאם הזנין לא נלאו נשני לירושלים הט"מ עושין נצ, ומנאר שאלו מחשבין רק את אלו שנאו לעשות פ"ש ולא את אלו שנדחו לפ"ש, ואם רוב הקהל נדחו אצל מיעוט נאו לעשות פ"ש חשוב מיעוט הקהל ועושין נשני וכן משמע מרש"י שכ' פ: ד"ה נראשון לא ענדי ח"ל דהא ט"מ מיעוטא ונשני לא ענדי דהואיל וטהרו זנין עכשיו נמלאו רוב הצור זריכין לו ורוצא דצור נשני לא ענדי עכ"ל, ומשמע מדברי רש"י דדוקא משום שהזנין טהרו נשני אצל אי' לא טהרו נשני היו הט"מ עושין נשני, אף שרוב הקהל נדחה לפ"ש וכמו"ש נצלי"ת.

פ. ועולא אמר משלחין אחד מהם לדרך רחוקה ויהיו הטמאים רוב ויעשו גם הטהורים נטומאה. לכא"נרא' שאין אנו מוכינן לגמרי את אלו שהם נדרך רחוקה ולכן הטמאים הם רוב ועושים נטומאה, ולפי זה אם הטמאי מתים הם מיעוט כשנזרף את אלו

דע"ז נרשות עכו"ם כיון דאפשר לנטלה חסונה ממון, ומנאר שאם אפשר להחיר נהנאה חשוב שלכם.

כג: ור"א אוחו למעוטי הכי חולין שנשחטו נעזרה לאו דאורייתא, ק' דהרמז"ם פסק כר"א ופי' דחולין שני"ז דאורייתא וגם פסק כר"י נצנילה ש"מ שכן הקשה הל"מ, ונרא' דהנה ק' דמאי אמרינן דנ"מ לענין חולין שני"ז ול"י דר"י הא י"ל דר"י סובר כריה"ג דאית לן קרא למעוטי א"ה נחלנ מדכתיב יעשה לכל מלאכה, וזין לפי"ש רש"י דר"י לטומאה לא זריך קרא או כש' החו' דזריך קרא אף כפי מה שביאר מהרש"א דמסתבר יותר לדרש קרא אהיתר אכילה, אי"ז לפי"ש הגל"ת נצנריהם דריה"ג אית ל"י נ' דרשות חד להיתר הנאה וחד לטומאה, וא"כ מוכח מדכתבה התורה לא תאכל והוצרכה להחיר נהנאה לא תאכל ש"מ דנכל מקום דכתיב לא תאכל לא איסור הנאה נמשמע, ונ"ל דהכ"מ היא אליבא דר"י אי' סנרינן גם כר"ע, ולפ"י ניהא דהרמז"ם שפסק נפכ"ט הי"א ממ"א כריה"ג דחלנ מותר נהנאה מדכתיב יעשה לכל מלאכה שפיר יש הוכחה דכל מקום דכתיב לא תאכל זין איסור אכילה וזין איסור הנאה נמשמע ולכן פסק הר"מ כר"א.

כד: אימור דשמעת ל"י לרני משום דיש שנת ענים נפת זח"ג מי שמעת ל"י הק' המהרש"א אם זח"ג שרי לכר"ע ונע"כ הפת אסורה קאי אחדש נהיסק ראשון וא"כ אמאי אפאה על גני גתלים הפת מותרת, ונרא' דכיון שהגתלים הם של היתר ומותר ליהנות מהם, הו' גורם דהיתר ושרי.

כה: נעל רמז"ת וכו' לרננן דשרו נקמייתא מאי, ק' הא עיקר הטעם דלרננן הפת מותרת הוא משום דרננן סוברים שהנאה היא כשכזר נעזרו העלים ולאו נעשה השלחנת וכיון שנהנה מהגתלת מותר, ולפ"י נהקדש שגם האפר אסור ואם כן אפי' ההנאה נאה מהגתלים ג"כ יהא אסור.

כז: פרק ט"ז הכ"ז מה' מאכ"א כ' דנתנור חדש כשכלו הענים ואינם נעין אפילו למאן דאמר זח"ג אסור הכא שרי, לפי שרק נגמר התנור נעני איסור ועכשיו אין האיסור נעין וק' דהא נגמ' אמרינן דאפי' הסיקוהו נעני היתר ג"כ חשוב זח"ג ותלי נמחלוקת ש"מ שכן הק' נאנני מילואים ת' ו'.

כח: שחטו למולין ע"מ שיתכפרו זו ערלים צוריקה ר"ה אומר פסול, ז"ע נמנו עליו מוליו וערלים ושחט ע"מ שיתכפרו זו ערלים לתוך אי' הו' פסול משום שלא לשם נעלים כיון שהוא כיון שהזריקה תהי' כלה לשם ערלים וא"כ גם החלק שהמולין נעלים עליו פרק לשם ערלים והו' שנוי נעלים, וכן יש להסתפק נמנו עליו רק מולין חרק לשם חלק מהם דמלא שחלק השייך למולין אלו זרק לשם מולין אחרים והו' זריקה שלא לש"ג, וכן נכל קרנן של שני

הטעמים כמזכר לקמן. וכן נראה לפי שדברי הרמז"ם הם רק אליה דרש סוחר צרונו זצ"ל ומיעוט ט"מ שאין ט"מ עושין את הראשון הנל לשמואל סוחר שהזנים הם כמו שאין וחשוב נה"ל, והט"מ עושין צטומ' וזה מקיימין ועשו את הפסח צמועדו, חשוב שפיר שרוב הקהל עשה נראשון אף צלופן שהטהורים הם מיעוט והיתר זצ"ל, ונ"מ צה שהם חלק מהזצ"ל לא צאו לירושלים צלופן שאלו שצאו לירושלים לפ"ש הם רק מיעוט הקהל הם מקריבים פ"ש וכמו"ש צלל"ח צה חשוב מקצת הקהל, וגם הפ"ר חשוב שהוקרב ע"י רוב הצבור לשמואל וכנ"ל, הנל אם נאמר שחשוב כאלו מיעוט הצבור הקריבו את הפ"ר אין הזצ"ל מציין צשני אף שהם מיעוט וכמו"ש הרמז"ם שאין מקריבין פ"ש היכא שמיעוט הצבור הקריבו נראשון.

והיא שבי הרמז"ם צדין דרונו זצ"ל ומיעוטן טמאין מתים, וצדין דשלישתן טהורין ושלישתן ט"מ ושלישתן זצ"ל הטעם משום דרונו לא עשה נראשון, ולא כי הטעם משום שאין רוב הצבור עושין צפ"ש היינו דטעם זה שיך אפי"ו צהיו חלק הטמאים צדרך רחוקה ולא צאו לירושלים צפ"ש ואלה שהם צירושלים הם מיעוט מ"מ אינם עושין פ"ש כיון דמיעוט הצבור עשו נראשון, הנל לטעם דאין רוב הצבור עושין צשני, אם אלו שצאו לפ"ש הם מיעוט הקהל, הם עושין צשני, והה שבי הצל"ח שאם לא צאו הזנים הט"מ עושין צשני זה לא כסדרת הרמז"ם.

והמאירי פ: כי ה"ל וט"מ אין עושין וכו' ולא שני שהרי הזצ"ל עושין את השני ואם הם עושין את השני הרי רוב צבור נדחה לפ"ש ומזכר שהמאירי חולק על הר"מ וסובר דאף אם מיעוט הצבור עשו נראשון אפשר לעשות צשני.

אור"ח ק' לדברי הר"מ מהא דאמרינן עט. צלישנא קמא דר"כ דאי מע"מ אינו כרוב הטהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני ולפי"ו הר"מ יק' דאנוחי הטמאין עושין את השני, ה"ל כיון דמע"מ אינו כרוב א"כ לא עשו רוב צבור נראשון וא"כ אין הט"מ עושין צשני ול"ע. ושאל י"ל דהרמז"ם מפרש דגם שמואל סוחר שהזצ"ל נחשצ"ל צקהל, אלא דשמואל סוחר דגם אם מיעוט הקהל עושה את הפ"ר וא"א שיעשו יותר ג"כ קיימו ועשו את הפסח צמועדו, וכיון שקיימו ועשו את הפסח צמועדו חשוב ק"ל, ודחה את הטומאה ולכן צרונו זצ"ל ומיעוטן ט"מ עושין נראשון, וכיון ששמואל סוחר דגם אם מיעוט עשו נראשון קיימו ועשו את הפסח צמועדו ל"ש לדידי סנרת הר"מ דהיכא שמיעוט עשו נראשון אין הנשארין נדחין לפ"ש, דהא לשמואל חשוב שפיר שנתקיים ועשו את הפסח צמועדו והוי כאילו כל הצבור הקריבו את הפסח, ולכן אלו שנשאר ידחו לשני. וסנרת הר"מ דוקא לרוב והר"מ מפרש דגם רוב סוחר שאלו היו מקיימין ועשו את הפסח צמועדו אם המיעוט עושה את הפסח נראשון, ה"ל דוחה את הטומאה דכיון שנתקיים ועשו

שהיו צדרך רחוקה לטהורים, הנל הם יותר מהטהורים ג"כ עושין צטומאה כיון שאין לנו מונין את הלוי שהם צדרך רחוקה כלל ונחשצ"ל שרוב הקהל טמאים ועושין צטומאה. וכן אם הרוב הם צדרך רחוקה ומיעוטן ט"מ ג"כ הט"מ עושין צטומאה דאלו שהם צדרך רחוקה אינם נמנין כלל, וחשוב שהצבור טמא. אולם יותר נראה דלרוב סוחר צרונו זצ"ל ומיעוטן טמאין מתים דטמאין מתים אינם עושין לא את הראשון ולא את השני, ואינם עושין נראשון משום שהם מיעוט, ומזכר שהזנים אף שאין יכולים להציל ק"פ מ"מ הם נמנים צקהל לפי"ו נרא' דה"ה אלו שהם צדרך רחוקה שהם נמנים צקהל. וזה שגם הטהורים עושין צטומאה אין הטעם משום שהטמאים הם רוב, דהא גם זה שהוא צדרך רחוקה נחשצ"ל צקהל, אלא דכיון שמתלה על מתלה הוי כרוב וא"כ הטמאים יכולים לעשות צטומאה, וכיון שהטהורים החייבים צפסח הם מיעוט גם הם עושין צטומאה דהוי כנטומא רוב הקהל כיון דמע"מ הוי כרוב, הנל אי סנרינן דמע"מ אינו כרוב אין הטמאים עושין נראשון לפי שאנו מונין גם את זה שה"ל צדרך רחוקה ואין הטמאים רוב, ולפי"ו צלופן שאם נצ"ר את אלו שהם צדרך רחוקה לטהורים יהיו הט"מ מיעוט, אף שהט"מ הם יותר מהטהורים, צה הדין דאין הט"מ עושין את הראשון לפי שהם מיעוט, ולשמואל סוחר גבי רובן זצ"ל ומיעוטן ט"מ עושין צשני ונראשון, והטעם מזכר צירושלמי משום דאין הזצ"ל נחשצ"ל כלל וכ"כ צלל"ח עט: על החוס' ד"ה וטמאין, א"כ ה"ה צהיו צדרך רחוקה דאין נחשצ"ל כלל ולכן צהיו רובן צדרך רחוקה והמיעוט ט"מ, הט"מ עושין צטומאה.

והרמב"ם צפ"ו מה' ק"פ ה"ד כ' וז"ל הוי רוב הקהל זצ"ל ומזרעים וצועלי נדות ומיעוטן טמאין מת אוחן טמאין מת אין עושין נראשון לפי שהן מיעוט, ואין עושין את השני שאין עושין את השני אלא צזמן שעשו רוב הקהל את הראשון וכאן הואיל ולא עשה רוב הקהל נראשון לא יעשו אלא המיעוט הטמאים למת את השני עכ"ל. והר"מ לא כתב שאין עושין צשני משום שאין רוב הצבור עושין צשני, אלא דנקט סנרת אחרת והיינו משום שרוב הצבור לא עשו נראשון. וכן צה"ו צהיו שלישי זצ"ל ושלישי ט"מ ושלישי טהורין כ' ג"כ שאין הט"מ עושין את השני שהרי מיעוט עשה נראשון. והיינו שהר"מ סובר דאם מיעוט עשו הפ"ר הוי כמו שלא עשו את הפ"ר כלל דאין נדחין לפ"ש. ונראה דלענין אם מיעוט עשה את הפסח ראשון אין אנו מתחשצ"ל צמה שהוא מיעוט הקהל צזמן הפ"ש, אלא דאנו מתחשצ"ל רק אם ה"ל מיעוט הקהל שהתחייב צפסח ראשון דהחשרון הוא דחשוב כלל ה"ל פסח ראשון, ואם רוב הקהל שהתחייב צפ"ר הקריב אוחו הנל הוא מיעוט אם נחשוב רק את החייבים צפ"ש, חשוב שפיר רוב הקהל. ולכן צמיעוט טהורים ואם נצ"ר נשים יהיה הרוב טהורים חשוב שפיר שרוב הקהל הקריב פ"ר. והא שאין הטמאים עושין צשני היינו משום הטעם דאין רוב הצבור נדחין. ונ"מ צין שני

טעמי' דשמואל לפי שאנו רואים את הזבין כאילו הונכ.

פא: תד"ה חלה הוכיחו דע"כ ז"ל דאפילו נודע קודם זריקת הקרבן הראשון נז"ל, דאם קודם זריקת הקרבן הז' וזה תדוש זזה, הא אפי' נטוה צטוומאה ודאית ג"כ יכל להציה קרבנותיו. וזנה"ש הק' דהא אם נתוודע לו אפי' אחר זריקת הקרבן הראשון שנטוה צליו טומאה קודם זריקה צודאי הי' כותר נזירותו, ושפיר אשמעינן דצטוה"ת אפי' נתוודע שנטמא קודם זריקת הקרבן הראשון כיון שהידיעה היתה אחר הקרבנות הנ"מ. ונרא' דאפי' נתוודע קודם זריקה וסנרינן דהיכא שנודע קודם זריקה אין הנ"מ, היינו דחשוב כאלו נטמא מעכשיו, ומ"מ הי' טהור צעת השחיטה רק דאין יכולים לזרוק, ולפי"ז שפיר הק' דמאי קמ"ל זזה, דאפי' נודע קודם זריקת הקרבן הז' ג"כ הנ"מ, הא אפי' צענין שיתוודע לאחר זריקה ואם לאו אין הנ"מ, מ"מ יכולים להקריב כיון דנקרבן הא' לא ידעו ונהטוומאה וכשר הקרבן ושז לא מהני אפי' נטוה עכשיו.

את הפסח צמועדו חשב ק"ג ודוקה את הטוומאה, חבל רצ סוצר שאם המיעוט עושה את הפסח לא נתקיים ועשו את הפסח צמועדו ולכן אין דוקה את הטוומאה אם מיעוטן ט"ו ודברי הר"מ הם לרצ דכיון שרצ סוצר שאם המיעוט עשו צראשון לא קיימו ועשו את הפסח צמועדו, אין הטמאים נידחים לפ"ש דהוי כמו צלא הקריב הצבור פסח דתין נידחין לפ"ש, ועדיין צ"ע זזה, ולפי"ז י"ל דר"כ צלישא קמה סוצר כשמואל וכיון שנתקיים ועשו את הפסח צמועדו הם מחנה עשו אותה, המחנה שהם ט"ו עושים צשני. אולם אם נאמר דטעמו של שמואל הוא משום שהין אנו מחשבין את הזבין כלל והם כונו שאינם ולכן חשב שהקהל עשה את הפסח, ולפי"ז הכא צמחנה ט"מ צודאי הט"ו נחשבין וכיון דמע"מ אינו כרוז לא חשב שרוז הקהל עשה את הק"פ צראשון ואפי' הי' ר"כ סוצר כשמואל יקשה כנ"ל. והתוס' פ: ד"ה צראשון כ' דר"מ צר פטיש סוצר כרצ, והגל"ת עט: על התוס' ד"ה וטמאין ציאר דצריהם דאי ר' מנה צר פטיש סוצר כשמואל א"כ הזבין כאילו אינן והוי מחנה ט"ו ומחנה טהורין, והט"מ עושין צראשון ומצחר שהוא מפרש

ביצה

דקיימא לן כר"י דמצשל צמוזד מותר לאחר השצת ושי' רש"י ועוד פוסקים דההיתר הוא דוקא אפר השיעור דכדי שיעשה והגרע"א כ' לקנון כד: דסצרת התו' דמגו מחמת יוס שעצר לא אמרינן, לא שיך היכא דנאסר גם צלילה צשעור דכדי שיעשה וכיון דנאסר גם צלילה צשעור צכדי שיעשה אמרינן מגו דאתקלאי וכז' ולפי"ז ציו"ט אחר השצת יהא אסור לצל וכן לשחוט, דהא אתמול צה"ש אם הי' מצשל או שחט הי' מעשה שצת (וצפשוטו נראה דגם צנה"ש חשב מעשה שצת) והי' נאסר גם צליל יו"ט עד שיעור דכדי שיעשה וממילא הוקצה לכל היום וכמש"כ הג' רע"א וא"כ אתמול צה"ש הי' אסור לשחוט גם משום יו"ט דהא אם הי' שחט היינו אוסרים לכל היו"ט מוטעם מגו דאיתקלאי לשעור דכדי שיעשה איתקלאי לכולא יומא ונמצא דלא הי' אוכל נפש וכיון דלא יהי' או"י אסור לשחוט ולצשל גם משום יו"ט ונאסור מגו דאתקלאי צה"ש איתקלאי לכולא יומא ויהא אסור לשחוט גם ציו"ט וכמו"ש הגרע"א כאן לענין עגל דשיך מגו דאתקלאי כיון דאסור לשחוט אף אם צה"ש לילה מטעם דלא נתיר לאכל מספק וצ"ע.

ביצה ג. וכי מה צין זה (לאפרת שגולד ציו"ט דאסר רצ) לעגל שגולד מן הטרפה וצרע"א כתצ וז"ל פי' דגם אם לא כלו לו חדשיו ואינו מוכן לשחיטה ע"י שהשיט ידו צמעי צהמה וישחטנה כן פי' צתו'. וא"ת והא מ"מ איתקלאי לצה"ש הוא משום דלמח עדיין יוס ולא כלו חדשיו עדיין והוי רק יוקצה מחנות יוס שעצר ומוקצה כהאי לא אמרינן וכמ"ש התו' לעיל (ריש דף ד') וצפ"ק דסוכה (דף י') וצכמה מקומות והאחרו' הק' כג, ולי לק"מ משום דאין אנו אוסרים משום המוקצה מצד איסור אכילה מפאת ספק נפל, אלא כיון דאם שחטים אותו צה"ש, מתפר הצצר לעולם משום ס' נפל, א"כ כיון דודאי לא יהא שרי למיכל לא מיקרי אוכל נפש. ושז אמרינן צ"י מגו דאיתקלאי צה"ש היינו מחמת איסור ומלאכת יו"ט דא"ה לשחטו דשמא צאמת הוא לילה וכיון דמ"מ אף לא נתיר לו לאכלו ציו"ט הי' מלאכה שלא לצורך אוכל נפש והוי כמו נשחט צצצת דהוי מוקצה מחמת איסור צה"ש דאסור לשחטו דשמא כצר לילה הי"ה צזה דהוי מוקצה מחמת איסור שחיטה ע"כ. וקי' לפי זה לר"י הסנדלר דמצשל צצצת צמוזד אסור לו ולאחרים, וכן אפילו לדידן

יבמות

ברכותיהן וגם הנשואין מפילין שפיר מני למיתניבה, דנושכתה צ"ל וכנ"ל, וק"י דקנו"ל צסיפה דנויחה מפלת מ"יו קמ"ל דרך הגג גם מדיוקה דרישא, וקמ"ל שני הדינים מיתורה דנויבה, דל"ל דמיעט רק דסוטה חיבה פוטרת נרה, דהא צ"ל לא מני למיתני וכנוו שהק' הנרע"ה, וע"כ דקנו"ל גם דמיתה מפלת. ונ"ל דסובר דסוטה פוטרת נרה, והא דנקט מנינא היינו למעוטי סוטה ואיילוניה דהיין צכלל אלו שרת נרתן פטורה, וקנו"ל דמיתה מפלת דחי נישואין מפילין שפיר ישן צ"ל והוי מתני לה, זה ליחא דהא אשמעינן כזר צסיפה דמיתה מפלת, וע"כ דומועט תרווייהו מיתורה דמנינא וכנ"ל.

ב. תוד"ה והרי, הק' צהא דאמ' לר"ע דח"ל לאו צני חליצה וייצוס ניבה, ניחא דע' דוחה ל"ת, ונר"א דהנה אמרינן כ. דמיצתחו גמרינן שיש יצמה אחת שעולה לחליצה והיין עולה לייצוס, וזה ח"ל ומקשינן דנאמר דחתי לח"כ ומשינין דמלקחת גמרינן דכל העולה לייצוס עולה לחליצה וכל שאין עולה לייצוס חין עולה לחליצה וחתי לח"כ ומקשינן מאי רחית ומשני' מסתברא ח"ל חפסי צה קידושין, וח"כ לא חפסי צה קידושין ופי' רש"י דח"ל כיון דחפסי צה קידושין הילכך קרינן צ"י לקחת צדיעצד אצל ח"כ לא חפסי צה קידושין ואפי' עזר האי יצם ונצנה לאו קיחה היא עכ"ל ולפי"ז ניחא דלר"ע דחין קידושין תופסין צח"ל, גם ח"ל הם צכלל קרא דלקחת דחין עולין אף לחליצה.

א. תיחמר החולץ ליצמתו וחזר וקדשה אחר ר"ל וכי על הצרה צין הוא וצין האחים חייבים על הצרה כרת. וצירושלמי פ"ה ה"א איתא ר' יודן צעי כמאן דחזר הכל מודין צצרה שהוא חייב, קידש אחד מן השוק חת אחת מהן וצא היצם וחלץ לה וצא עלי' נפקעו ממנה קידושין הלץ לחצירתה וצא עלי' למפרע חלו עלי' קידושין. ומצאיר שהירושלמי סובר דלר"ל כשחולץ לאחת נמצא שהשני לא נפלה ליצוס כלל ולא היחה יצמה. ולפי"ז צ"ע צני יצמות אי ילקו על איסור יצמה לשוק ד"ל דהוי התרחת ספק, שאין אנו יודעין אח איזו ייצם או יחלון הייצם.

ב. שש עריות חמורות מאלו וכי וק' לפי"מ דמספקא ל"י לצניי צגיטין פצ: דצקידושין מהני חון, ח"כ שפיר משכחת לה אשת אחי אציו שפיטרת צרתה, כגון שאחי האצ קידשה חון מראציו ושמעון צני אחי, ואח"כ קדשה ראצון ומת ונפלת לייצוס ללוי, דאמרינן דכיון שהיא פטורה משום אשת אחי אציו גם צרתה פטורה, וגם צ"ל משכחת לה כגון ששמעון ייצם את הצרה ומת, ונפלה הצרה ואשתו לפני

ב. תוד"ה והחוח אשתו הק' דנדה תאמר לייצם חעפ"י שנטהרה ח"כ וכנוו חוחו אשתו אסורה חעפ"י שמהה אשתו ח"כ ותי' דלח דמי, דחוחו אשה כיון שנפטר שז לח חזקה דלח הוי ד"ג, ואפי' היכא שיש לו אחים אחרים ולה נדחתה לגמרי מהאי ציחא ג"כ חין זה ד"ג חס יש לה להזדקק לזה שנפטר הימנו. וצספר מנה הרועים חוח יוד הק' הא ממחים כחיים נה ידעין רק כשנדחתה לגמרי מהאי ציחא ומנ"ל דהפי' כשנדחתה רק ונחה אחד דלח הוי ד"ג. ונר"א דהתי' שפיר הוכיחו דחפי' היכא שנדחתה מחא אחד ג"כ לח הוי ד"ג חס חזקה לו, דהא צנמי' כו: אמרינן דלח נאסרה על הח אחד צשעת נפילה הרי היא כהשת חח שיש לה צנים ואסורה, והא דאסורה צהיו לה צנים אמרינן פו: דהיינו משום דלח הוי ד"ג חס חזקה עוד, וכיון דחין פסוק מיוחד להיכא שנאסרה עליו צשעת נפילה אלא משום דמדמינן לאשת חח שיש לה צנים, וכיון דהטעם ציש לה צנים הוא משום ד"ג, ע"כ צ"ל דשייך ד"ג גם היכא דנידחתה רק מחא אחד, דהא היא אסורה חס נאסרה על חח אחד צשעת נפילה, וע"כ הטעם משום ד"ג, כיון דמדמינן ליש לה צנים וכנ"ל. וצזה י"ל מה שהק' צספר נוצ"י אי סצרינן לאצנה אכול דלח חין לו כונה לשם מצות יצוס הוי עליו צאיסור אשת חת, ח"כ אי נפלה לפני קטן חתה אסורה מטעם דנאסרה, דהא צקטנותו אי יצמה הוי עליו צאיסור אשת חת, דחין לו כונה ואינו יכל לכוון לשם מצות יצוס. ולפי שי' החוס' הנ"ל ניחא, דכל הטעם דנאסרה הוא משום ד"ג, וצקטן דהוי ד"ג וכמו"ש צחו' הנ"ל דמה שמתחילה מחמת שהוא קטן הוי שפיר ד"ג ל"ש כיון שנאסרה.

ג. למעוטי דרצ ודרצ חס, צרע"א הק' דחין מניין לומר דאחה למעוטי צרת סוטה ואיילונית, הא לא מני למיתניבה כיון דחין צ"ל, וצחו' גיטין ה. ד"ה צשניסת כ' דכל דצר דחפי' אי סצר לא מני למיתני' לא שייך לומר דאחה למעוטי, וה"ג לא שייך למעט סוטה ואיילונית עכ"ל. ונר"א דהכא שפיר אפשר למעט סוטה ואיילונית דחין פוטרות צרותיהן, דהא אי סצרינן דנישואין הראשונים מפילין שפיר משכחת לה צרת צרה, כגון שזינתה וגירשה דצרתה אסורה, ואם נשא אשה אחרת אחר שגירש את הסוטה, היא אסורה משום צרת צרה, וכן צאיילונית חס גרשה צרתה אסורה, ואם נשא אשה אחרת, אחר שגירש את האיילונית, היא אסורה משום צרת צרה. ולפי"ז שפיר ממעטינן ממנינא סוטה ואיילונית, ואשמעינן תרתי דסוטה ואיילונית חין פוטרות צרותיהן, וגם דמיתה מפלת, ואי הוי סצר דסוטה ואיילונית פוטרות

לוי, דשחיהן פטורות. וכל זה יק' לחי' הירושלמי שהצילו נתו' י' ד"ה לעולם.

יח: שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה משום ריב"ז אמרו אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך מעשה. והרשב"א כ' בשם הרמב"ן דדוקא קידש אבל נשא נדחתה לגמרי ממונו ואפי' מת האח השני אינו מוסיף. ונרא' דזה דוקא בנפלה לפני שני אחים דלז' אמרינן, דכיון שזה נשא את אחותה, נדחתה ממונו ובזקוקה מעיקרא לשני, ואשתו אינה אחת זו שהיתה זקוקתו, אבל אם נפלה רק לפניו וכנס את אחותה בזה הדין שמוציא את אשתו בנט דאף שנדחתה ממונו ע"י נשואי אחותה, אבל כיון שהיתה זקוקה לו קודם אסור באחותה, וכמו בשומרת יבם שמתה שאסור בהמה, דאף שעכשיו אינה זקוקה לו מ"מ כיון שהיתה זקוקה לו קודם, אסור בקרובותי' דהזיקה לא נפקעת למפרע אם מתה, וה"ה דלא נפקעת למפרע אם נדחתה ע"י שקידש את אחותה, דלכא' אין לחלק בין מתה או שנדחתה משום שקידש את אחותה.

יט: אלמא מספקא ל'י וכו' והיינו דחי זיקה ככנוסה נפטרה האחת בחליצה או הייבום של השני' דשחיהן חשונות כנפלו מניח אחד, וחשונה ככנוסה לזה שמת דאמרינן אלו ה"י ח' ה"י מייבום. ולפי"ז נ"ע אם זה שמת היו לו בנים וכיון שהיא ככנוסה לו היא יולדת לשוק בלי ייבום וחליצה, כיון שהיא חשונה כאשתו ואינה נופלת לייבום כיון שיש לו בנים. וכן למסקנא דזיקה ככנוסה דוקא בחד אחא, היכא שהיו שני אחים והיא היתה ערוה לאחד מהם, והיו כנפלה לחד אחא, דחשונה ככנוסה לשני, ומת השני, אשתו חשונה לרת ערוה, כיון דזו שנפלה בראשונה חשונה ככנוסה לזה שמת.

יז: בתוד"ה ר"ש וא"ת אכתי לרתה היא צזיקה וכו' ולר"י נרא' דאפי' ס"ל י' זיקה ומאמר קונה קלת מדרבנן ניחא דאין זיקה אוסרת ולא המאמר אלא היכא דאם היתה נשואה היתה אוסרת וכאן אם היתה נשואה היא עצמה היתה מותרת לר"ש דשרי ייבם ואח"כ נולד, וצדע"א הק' דזה נסתר מא' דאמרינן זיקת שני יצמין, דהא התם אם היתה נשואה לא היתה אסורה. ונרא' דאין כוונת התו' דאין זיקה ומאמר אוסרין אלא היכא דאם היתה נשואה היתה אסורה, אלא דנאו להסביר דצריהם, דאין זיקה אוסרת כיון דאם היתה נשואה היא עצמה היתה מותרת, וא"כ בזה שזיקה פועלת שמהא כאשתו, היא עצמה מותרת דהוי יבם ואח"כ נולד, ואין לומר שאשתו נרת אשת אחיו שלא היתה בעולמו, דהא כמה שאשתו הויא לרתה והיינו בזה שהועילה זיקה שמה' ככנוסה לו היא מותרת להתייבם, אבל בעשה מאמר כיון דמאמר אינו קונה קנין גמור היא עכשיו זקוקה משני אחים, ויש עלי' זיקת ב' יצמין. ועי' נתו' י' ד"ה לעולם.

ב: אלמנה לכ"ג וכו'. ק' להסביר דנח"ל ועי' יש איסור אשת אח א"כ אחאי לא נקט שם עשרה

ערוה שפטורה לרותיהן כגון שנפלה לפני כ"ג והאסורה עליו משום אשת אח ויצומה אחיו, ומת וכשהיא נופלת עכשיו לכ"ג היא אסורה עליו משום אשת אח מהאח הראשון ופטורה מחליצה ווייבום, ופטורה גם את לרתה, וגם נ"ז משכחת לה, אחר שיצומה שוב את אחר, ובאופן זה שאיסור אשת אח הוא הפוטר שיך למחתי בכלל העריות הפטורות לרותיהן וכמו דמקשי ר"ל לר"י י' דלחתי החולץ ליצמתו וחזר וקדשה ומת בלא בנים, דמגו דאיני אסורה לרתה נמי אסורה, ומבאר שאם איסור אשת אח הוא הפוטר שיך למחתי בכלל אלו הפטורות לרותיהן.

ב: הדר אמר רבא ואיתימא רב אשי וכו' דאמר ר"ל כ"מ שאחה מולא עשה ול"ת אם אחה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יצא ע' וידחה את ל"ת, ה"ג אפשר בחליצה דמקיים ע' ול"ת. נ"ע דלפי"ז אם הוא חרש דא"ל בחליצה שיהי' מותר לו לייבמה. ושאל י"ל עפמ"ש התו' ג' ד"ה שכו, וז"ל, ואור"י דכיצוד אז אפי' עוסק בנגוף המזוה לא דחי דככל ענין קפסיק שלא ישמע לו, והיינו משום דצרוז ענייני כיצוד רגילים להיות ע"י הכשר מזוה קאמר רחמנא דלא דחי בכל ענין, עכ"ל. ולפי"ז י"ל דכל מזוה ע' שעפ"י הרוז אינה דוחה ל"ת משום אזהה טעם שהוה, אינה דוחה כלל וכמו בעשה דכיצוד. ולפי"ז י"ל דה"ה הכא כיון דצרוז פעמיים צמזמות ייבום אפשר לקיים שניהם, אין עשה דייבום דוחה כלל, אפי' היכא דא"ל בחליצה.

שם: בתוד"ה מסתברא. הק' דמנ"ל לאוקמי קרא בח"ל נוקי קרא צמייני עשה גרידא דאע"ג דאין מייצמין מ"מ עולים לחליצה כיון דחפסי צהו קידושין, אבל ח"ל נימא דחתי ע' ודחי ל"ת ויעלו גם לייבום וי"ל דמשמע ל' השתא לדרוש מקרא דיצמתו לאסור מייבום ולהגריד חליצה עכ"ל וק' דהא אפי' צמייני עשה אינטרדין נמי קרא לאסור ייבום דהא אם לא היתה מתייצמת רק משום איסור עשה, א"כ אם עבר ויבם קנאה, אבל אם ממעטינן מקרא דח"ע אין עולין ליבום בזה אפי' אם עבר ובעל ג"כ לא קנה, כמו דסבירין לרב דממעט ח"ל מייצמתו דאם יבם ח"ל לא קנה ויש איסור אשת אח, כן צמ"ע אם ממעטינן ונקרא דאין עולה ליבום אף אם בעל לא קנה ויש איסור אשת אח. ושאל י"ל שהתו' סוגרים דאם אין ע' דוחה ע' יש איסור אשת אח ולכן אם בעל לא קנה.

הרשב"א: צד"ה ופרקינן בנפ"ד כ' וז"ל וקשיא לי כיון דנע"י השתא למימר דחייבי לאוין גרידא לא סלקין ליבום, א"כ נגמר מהכא דלא דחי עשה לל"ת וכדפרכינן לעיל צרי' פירקין, וניחא לי דשאני הכא דיבום מדושה הוא שהרי אסרה תורה אשת אח בכלל העריות וכיון שכן מה שחדש והתיר התיר, מה שלא התיר נשאר בכלל האיסור הראשון עכ"ל. וק' דלפי זה אם האיסור לאו חל אחר הנפילה, דאין איסור אשת אח וכמו"ש הרשב"א צדף מל. דאיסור אשת

קרה למעט א"א שלא הי"ב, דאין זה ד"ג אס תזקק לזה שיוולד ויבא הגרע"א, והוא סובר כתי' הרשנ"א דנעין קרה להיבא שיש אחים אחרים, ולפי"ז שפיר מק' הגמ' דלא נעין מיעוט לא"א שלהי"ב אי רק זכור מייצג, ואי נאופן הנ"ל ג"כ לא נעין קרה דיעוין מד"ג דכיון שהותרה לשוק שוב לא תזקק לזה שיוולד.

כז. מ"ש לאחות דלא נפטרו צרות דהויא לה אחות אשה צזיקה, הלן לצרות נמי לא ליפטרו אחיות, דהויא להו צרות אחות אשה צזיקה. נראה דקושיא הגמ' היא למה נפטרה זו שנפלה נאחרונה נחלינת הצרה, דהצרה היתה צרת אחות אשה צזיקה נחיי נעלה, אבל חלינת הצרה של האחות שנפלה נראשונה נודלי פוטרת את האחות, דהיא נעשית צרת אחות אשה צזיקה אחר הנפילה, וצרת ערוה דאחר מיתה מותר לייצג, וחלינתה חלינה כצרה ופוטרת את האחות.

כח. נמתני' וכולן אס היו צהן קדושין או גירושין נספק הרי אלו הצרות חוללות ולא מתייצמות. ואס היו הקידושין והגירושין נספק נראה דגם צזה חוללת ולא מתייצמות, ולא אמרינן דהוי ספק ספיקא דשמא לא הוי קידושין ואס נתקדשה שמא נתגרשה, לפימ"ש הגרע"א ק"ג: נשטה ספק חלימא ספק שטה דחינה מתגרשת מטעם ס"ס שמא היתה שטה נשעת קידושין ולא חלו הקידושין כלל ושמא היתה חלימא נשעת גירושין ויכלה להתגרש, דלא הוי ספק ספיקא, דספק ספיקא הוי רק כששני הספיקות נולדים יחד. וה"ה הכא כיון דשני הספקות לא נולדו יחד חינה מתייצמת, דלא חשון ספק ספיקא.

כט. נתו' ד"ה אמר לי' הק' דלר"ע מנ"ל דאין משלשין נמלקות דהא הוי אפשר משאי אפשר. ונרא' ליישב דגם מלקות הוי א"א דהא הם נאו לחייבו מלקות ואס נאמר דאין מלקין אותם ל"ט מלקות אלא י"ג, אין זה מלקות כלל דיי"ג לא הוי מלקות, אס הנלקה יכל לקבל ל"ט, אלא זה הכאות נעלמא ולא הוי כאשר זמס.

ל. תוד"ה נאון הק' דה"ד אי אשתו עונדת כוכבים ממ"ג צניו פסולים דולדה כמותה, ואי אשתו ישראלית צניו כשרים אפי' הוא כותי דכותי וענד הנא על צת ישראל הולד כשר. וק' דהא התו' טז: ד"ה אמוראי כ' ה"ל וליבא למימר משום דסנרה דהולד כשר דנחר עונד כוכבים וענד שדין לי' וכו' יעו"ש ומנאר דהולד כשר משום דשדין לי' צתר עכו"ס וא"כ אף אס אשתו ישראלית הולד הוא כותי ושפיר אונר לי' ר"י דחינו נאמן לפסול את צנו.

לא. דכוותה גני שומות יצם שנא עלי' יצם צנית חמי', שו"י קרית לה. ק' להסוברים דיצום צני עדים א"כ שפיר אפשר שמשציע על צנות דשו"י וכגון שנא עלי' שלא בעדים, ונ"ל דאס אין עדים אין מאמינים לו שנא עלי' ולהשקותה, ואפי' אס היא מודה י"ל ג"כ

אח כשנותר נשעת נפילה שוב חינו חל עוד, ואפי' ננשא היצם את אחותה ונאסרה משום אחות אשה מ"מ אין איסור אשת אה, וכיון שאין איסור אשת אח א"כ מתייצג, דע' דייצום דוחה ל"ת, וצגנו' עט: אמרינן דאס נפלה לו ואח"כ נפנע דחינה צריכה אפי' חלינה לר"ע, ונרא' דאין כוננת הרשנ"א דכיון שיש איסור אשת אח אין הע' של ייצום דוחה ל"ת שיש צו צרת, אלא כוונתו דאין כאן עשה כלל דהתורה לא נתנה מנות ייצום היבא שיש איסור לאו ואין ע' כלל ולפי"ז אין חילוק צין שנה"י איסור לאו קודם הנפילה או אחר הנפילה דכיון דגלי קרא מייצמתו דח"ל אין נופלים לייצום ומנאר שהתורה לא נתנה דין ייצום היבא ע"ג איסור לאו, ולפי"ז אין חילוק אס האיסור ה"י קודם הנפילה או אחר הנפילה דנכל אופן לא נתנה התורה דין ייצום היבא שיש איסור לאו.

לב. נמתני' מי שיש לו צן מ"מ וכו' נתורע"א פ"ג אות יט הציא דברי המרדכי שכ' ה"ל כ' המיימוני צפ"ג מה' יצום ה"ל מי שזינה עם אשה וכו' ונתעננה ואמרה זה העונר ממנו הוא אע"פ שהוא מודה הר"ז ספק לענין יצום דכשם שזינתה עמו כך זינתה עם אחר וחוללת ולא מתייצמת. והגרע"א הציא דברי הכ"ו שכ' על הר"מ הנ"ל אבל צנו מאלוסתו או מפותתו אין ידוע אס הוא זה צנרור וכו' ומשמע דס"ל דגם נאנוסה חיישין שמא זינתה עם אחר והגרע"א הק' דליך שייך נאנוסה מדאפקרה והניח צנ"ע ושמא י"ל עפ"י הא דאמרינן צגמ' לה. דאנוסה ומפותה אינן צריכות להמתין ג' חדשים משום דאנו מחזיקים שהיא מתהפכת וצנרור לנו שלא נתעננה מציאת צנות, ולדידן דקיי"ל כר' יוסי לא חיישין כלל לשמא לא נתהפכה יפה יפה, ולפי"ז הכא אף שאנוסה היתה, מ"מ העונר ה"י מרצונה שלא נתהפכה, וכיון שלא היתה נוצה להתענר, חזינן שהיא פרועה, וחיישין דמפקרא נפשה לגני אחריו, ונ"ע צזה.

לד. ואימא צכור לייצם פשוט לא לייצם, א"כ אשת אחיו שלא ה"י עולמו היכי משכחת לה הק' הגר"א צרוך קאמאי לשי' הר"י צרוילי ססובר שהאצ יכל לקדש אשה לצנו קטן שפיר משכחת לה שיהא צכור ויוולד אחר מיתת האת, כגון יעקב שהיו לו שתי נשים רחל ולאה, ולאה נתעננה צניסן וילדה לט' את ראובן, ורחל נתעננה צאייר וילדה לו' את יוסף, ויעקב קידש אשה צצניל יוסף ומת ואח"כ נולד ראובן, והוא הצכור דלגני צכורה אזלינן צתר שעת ענור, ומיעטה התורה שאינה נופלת לייצום משום דהיא אשת אחיו שלה"ב. ונרא' דהנה התוס' י: הק' דל"ל קרא לאשת אחיו שלא ה"י נעולמו תיפוק לי' דאין זה ד"ג שתזקק אחר שנפטרה לשוק ות"י דאיצטריוך להיבא דחמותה מעונרת והגרע"א הק' דהא אפי' היבא דחמותה מעונרת היא ניתרת לשוק מטעם רונ דמחנה נקיבות ומיעוט מפילות. והרשנ"א ת"י על קושי' התוס' דאיצטריוך קרא להיבא שיש אחים אחרים דלא הותרה לשוק, ולפי"ז ניחא ד"ל דהר"י צרוילי סובר דהיבא דחמותה מעונרת לא נעין

משכחת לה כגון מזרית מעוצרת שנתגיירה דולדה שני
הוי כדלמרינן נדף עת. אבל לענין ייבום לא משכחת
לה שיהי' לו את, דהא אם ילדה תאומים, א"כ שאת
ייבם את אשת השני, דכיון שהורתו שלא נקדושה אין
להם דין ייבום.

ובאמת ק' לפימ"ש נחנני מלואים ס"י ד' סקט"ו
בשם הרשב"א דמזרי מותר בשפחה א"כ אפשר
דר"י יסבור כרני אליעזר דסבור בקידושין סט. דמותר
הנא על השפחה הולד מותר, א"כ משכחת לה שפיר
שוזרי נשא שפחה והדור השלישי מותר לנא נקהל,
או שזורי שני נשא שפחה והולד הוי שלישי. ובשלמא
אי ר"י סבור כר"ט דמותר הנא על השפחה הולד
עזר ניחא, דוהי שהולד מותר לנא נקהל אין זה משום
שהדור השלישי מותר לנא נקהל אלא משום שאין בו
פסול האב כלל, ואפי' ולד מזרי ראשון מותר לנא
נקהל אם אמו שפחה, אבל אי ר"י סבור כר"א קשה.

עת. אלא אי אמרת עובר ירך אמו הוא נתי רע"א
ס"י קע הק' הגרש"א על הרמז"ם שבי צפ"י הט"ז
מה"א אם ילדה אשתך נקבה תהי', נקודשת לי דמהני
בהוכר עוצרה, הא לפי פסקא דהרמז"ם (נהל' ענדים)
נבאת שפחה וולדך נ"ח ללא מהני דהוי כנוסחרר חזי
ענדו ה"כ להוי כמקדש חזי אשה, עכ"ל. ונר"י דל"ד
דין מקדש חזי אשה לדון משחרר חזי ענדו. דנאומר
לאשה הרי את מקודשת לי חזן מידך, נר"י דלא שייך
זוה מקדש חזי אשה, דנמקדש אשה אין הקידושין חלים
על האנדים המיוחדים של האשה, ולכן אין זה שיעור אם
אמר לה חזן מידה, ועיקר השיור נאשה הוא אם שייר
מקום לתפיסת קידושין לאחר שאומר חזיך מקודשת
לי, ואין הקידושין חלים כיון דאשה לני תרי לא חזיא
(ול"ע זוה). אבל נענד כיון דגוף הענד קנוי לו
ולכן אם משחרר אותה ומשייר חזיה אבד תשוב משחרר
חזי ענדו. ושפיר כ' הר"מ נבאת שפחה וולדך נח
חורין דלא מהני דהוי משחרר חזי אשה, דהוי שיעור
נגופה, אבל נמקדש את העובר כיון דקדושין חלין על
העובר, והיא נח תפיסת קידושין, אלה דהיא נחשבת
חלק מהאם, לא תשוב זוה מקדש חזי אשה כיון דנאשה
שקידש לא שייר מקום לתפיסת קידושין נשניל אחר,
ואף דהיא תשובה כחלק מגוף האם אי עובר ירך אמו,
מ"מ אם שייר חלק נגוף שלא קדש לא תשוב זוה שיעור,
והקידושין חלין אם יש תפיסת קידושין זוה שקידש.

והגרש"א ת"י דכיון דאין יכל לקדש יותר ולא שייר
בקנינה (כיון שמקודשת לנעלה ועי' צפ"י קע"א
ד"ה אשר) מקודשת, ול"ע דלפ"י אם היתה מעוצרת
שתי נקבות והוא קידש אחת, נימא דהוי מקדש חזי
אשה, כיון דשתייהם חלק האם ושייר בקנינו, כיון
שיכל לקדש גם את העובר השני.

קא. חלצה נסנדל וכו' נסנדל של עכו"ם חליצתה
כשרה הרשב"א כ' חלוצה הוי הנאה כיון
שניתרת לשוק וק"ל א"כ ניבמה שנדרה הנאה מיבמה

דקי' מתמינים לה. ועוד ק' לשי' הת"י דקטן חזי קונה
ניבמתו לוקמה שכל עמי' כשה"י קטן, ותשוב קדמה
שכינת נעל ולא קנה אותה בניחתו והיה שונרת יבם.
שם חזון שלא שעיית ארוסה ונשואה שוי' וכניסה,
ונתו' כ' וז"ל ול"ת היאך מתנה על זנות
דיבמה, הא תנן כל שאלו תיבעל ולא תהא אסורה לו
לא ה"י מתנה עמה. וז"ל דהכא נמי נאסרה כדרב
המנונא דאמר שוי' שזינתה אסורה ליבמה עכ"ל וק'
דל"כ איך משניע אותה על זנות דיבמה, הא אם
זינתה נעודה יבמה אסורה עליו משום אשת את ואינה
אשתו כלל ואיך יכול להשקותה.

סו: תוד"ה ענדי. הק' דמאי רחי' מייתי מהא
דיוצאת נאן ועין לאיש דהדין עמו, הא אפי'
לרב יהודה שסובר דהדין עמה ג"כ יוצאת נאן ועין
לאיש כי היכי דחשיב כספו לענין תרומה דתנן ענדי
לאן נרזל יאכלו בתרומה, ותרומה וכן ועין ענין אחד
הוא. ות"י דדייק מאכל לא לאשה ומתיים לא חזינן
דפשיטא אלא לאחר מיחה קאמר דאין יוצאין לאשה
משום דהדין עמו עכ"ל, ומנאר דלרב יהודה יוצאין נאן
ועין לאשה לאחר מיחה, ולפ"י הם אוכלין בתרומה
משום האשה וכמו"ש החו' דתרומה וכן ועין ענין אחד
הס. וק' דלמרינן סו. ת"ר הניח ננים אלו ואלו
אוכלים וכו' הניח ננים והניחה מעוצרת ענדי מלוג
אוכלים כדרך שהיא אוכלת ענדי לאן נרזל לא יאכלו
מפני חלקו של עובר, ויק' לרב יהודה אמאי לא יאכלו
גם ענדי לאן נרזל נשנילה, כמו ענדי מלוג דהא היא
יכלה להאכיל גם ענדי לאן נרזל. וה"י נראה לומר
דכיון שהם יוצאים נאן ועין גם לאיש גם לאחר מיחה,
וכמו"ש החו' דדייק מאכל לא לאשה ומנאר שגם רב
יהודה מודה שיוצאים לאיש, והאיש יכל להאכילם
בתרומה, וכיון שהענד תשוב גם של העובר וכיון שאין
יכל לאכול מנד העובר חזי אוכל כלל, דחלק העובר
פוסל נענד, ולכן חזי אוכל גם מכחה. אולם לפ"י ק'
מהא דלמרינן שם אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי
ר' יוסי אבל חכמים אומרים וכו' אין לו ננים אוכלים
משום אחים, ואמאי אוכלים משום אחים כיון שהיא
חינה אוכלת משום דאין לה ננים, והענדים יוצאים נאן
ועין גם לה ותשוב כספה ויכלה להאכילם בתרומה,
וא"כ כשהיא חינה אוכלת תפסל אותם וכמו שהעובר
פוסל אותם כיון שיש לו קנין נהם, וכנ"ל.

עז: אמר ר' יוחנן אי לאו דאמר ר"י הכתוב תלאן
נלידה לא מלא ידיו ורגליו ננית המדרש כיון
דאמר מר קהל גרים איקרי קהל מזרי שני נמאי יטהר.
נערוך לנר הק' דשפיר משכחת לה דמזרי שני יטהר
כגון שחזיו קדש אשה, דנחכי לא ענד איסורא, ומת
ונפלה לפניו לייבום ולפי מאי דלמרינן כ: דעשה
דוחה ל"ת מן החורה, א"כ משכחת לה שפיר כגון
שייבם והוליד בן והוי שלישי עיי"ש. וז"ל דהנה נחא
דלמרינן נגמ' מזרי שני נמה יטהר ומשמע דמשכחת
לה מזרי שני קשה דהא גם מזרי שני לא משכחת לה
דהמזרי הראשון אין לו את מי לישא, וז"ל דמזרי שני

נחיי צעלה חמהו כיפין לחנוך הא מתהנייה מהייצום.

גרשתי משום שאינה מעיזה, ה"ה שנאמנה שמת משום דאינה מעיזה לומר שקר שמת.

ק"א: ואימא ה"ג (דנאסרה לקטן בשעת נפינה כיון דאינו רהוי להקמת שם ולכן נאסרה עליו עולמית). וק' דא"כ ל"ל קרא דאיז ולא קטן למעט קטן מחלינה הא כל שאינה עולה לייצום אינו עולה חלינה.

ק"ו: תוד"ה ללו הק' דנחיר לחמותה כשנשאת הכלה דל"ש הטעם דחיתי ותנטער דלא תהי עוד כלתה, ותי' דמ"מ יש לחוש שחא' תנשא חמותה קודם שתנשא הכלה והיא מתכוונת שתי' חמותה חסורה. וק' דנלאו הטעם דחששו שחא' תנשא חמותה קודם, ג"כ אין להתיר חמותה, דהא אמרינן קב. דנאומרת מת צעלי ונשאת, אשת אחי צעלה חסורה דלא מהימנינן לה לגבי יצמתה שמת צעלה, ואף דמקלקלה נפשה אם לא מת צעלה מ"מ אפשר דחמות נפשי עם פלשתיים היא דקעצדה, ולפי"ז ה"ה הכא ק' צשהיא נשאת קודם י"ל דחמות נפשי עם פלשתיים היא דקעצדה. ונרא' דטעם חמות נפשי עם פלשתיים שייך דוקא צרה דנערה דגופה שלוקחת את צעלה ממנה, אבל בחמותה דהשאלה היא מחמת מנוח, ועי' צרש"י ק"י"ז. ד"ה מי מסקה, לא שייך הטעם דחמות נפשי עם פלשתיים.

קט"ז: תוד"ה צלותה הק' דלמ"ד דנאמנת לומר גרשתי אפי' שלא צפני צעלה ח"כ נאמנה שמת צעלה צמנו שיכלה לומר שנתגרשה. וק' דהא הטעם שנאמנת לומר גרשתי הוא משום דאינה מעיזה לומר נשקר גרשתי ואם כן אין זה מנו דאינה יכולה לומר שנתגרשה כיון שאינה מעיזה, ואם נאמר שהחוי סוגרים דכ"ש שאינה מעיזה לומר נשקר שמת, א"כ למה הק' שנאמנה צמנו שהיתה יכולה לומר גרשתי, הא נפשוטו ה"י להם להקשות דכמו שנאמנת

וכמו"ש מהרש"א שם ואם יצמה קנאה ויכל להוליכה צנט, וכ"כ הרמב"ם צפ"ו מה' יצום דח"ע פטורות לרומיהן, וא"כ איך אפשר לפטורן מחלינה משום דאין עולים ליצום והא מקרא דלא יחפז ידעין דאין זיקה לחלינה לחוד, אבל הכא הא יש זיקה גם לייצום, ושפיר יש דין חלינה, דא"א שאם ייצמה יקנה אותה ולא יהי' לגמרי דין חלינה, וגם יק' דל"ל קרא דיצמתו לרבות ח"ל ועי' לחלינה וכמו"ש החו' צד"ה גזירה, הא צל"ה עולין לחלינה כיון דיש צהם זיקה ליצום, ונרא' לומר דאי לאו קרא דיצמתו היינו דורשים נפשוטו דאם לא יחפז הא חפז מייצם, וכיון דגם אם ירנה ח"א לו לייצם משום איסור אינו חולץ, וכמנצח צגו' דנעיקן לומר דח"ל ועי' לא יחללו, אבל צת דגלי קרא דיצמתו דח"ע חולצין ואע"ג דאסור לייצם והיינו כדפי' רש"י דקרינו צ"י לקחת דאם רנה מייצם כיון דתפסי קדושין. ולפי"ז אין לומר דמפרשינן דאם יש איסור לייצם לא קרינן צ"י הא חפז מייצם, אלא צ"ל דמפרשינן קרא דאם יחפז, שאין דין חלינה כשאין זיקה לייצום, דאינה נופלת לחלינה לחודה דדין חלינה הוא רק להיפטר מייצום.

ו. תוד"ה שכן. הק' על רש"י שכי' דייצום חשיב אפשר לקיים שניהם כיון דאפשר בחלינה, מהא דאמרינן צדף כ': דחלינה צמקום יצום לאו מצוה היא ולא חשבו אפשר לקיים שניהם. ונרא' לייצם עפ"מ"ש הרש"א כ. ד"ה א"ה ח"ל נמי שהק' דל"ל קרא להתיר ח"ל ליצום, הא ע' דוחה ל"ת, ותי' דהא דאמרינן דלא חשיב אפשר לקיים שניהם ע"י חלינה דחלינה לאו מצוה היא צמקום יצום, היינו, לצת דקיים לן דאין חלינה כשאי אפשר ליצם, אבל אי סגרינן דח"כ צריך חלינה אף שאין מחייבין הוי חלינה וייצום כי הדדי.

ורפ"י דצרי הרש"א ניחא קושית החו' דהא כאן פי' רש"י דאפשר בחלינה צח"כ, ואע"ג דאין צהם זיקת יצום מ"מ יש צהם זיקת חלינה ולכן חלינה ויצום כי הדדי נינהו וחשבו אפשר לקיים שניהם.

ובבבאור דצרי נרא' דאי סגרינן דכל שא"ע ליצום א"ע לחלינה היינו משום שאין נפילה לחלינה אלא נפילת היצמה היא ליצום רק אם אין היצם רונה ליצם יכל הוא לפטורה בחלינה וכיון שהנפילה היא ליצום לכן יצום הוא עיקר המצוה, אבל אי ח"כ אע"ג שאין נפילת היצמה ועיקר זיקתה לחלינה, ולכן יצמה נופלת גם לייצום וגם לחלינה וחלינה וייצום כי הדדי נינהו. אלא יצום מ"מ צריכות חלינה וע"כ דאפשר שתי"י ולפי"ז צ"ל דהכי דרשינן מקרא, אם לא יחפז וכו' הא אם חפז מייצם, והיינו דאמרינן מהפסוק דדין חלינה הוא כשאינו רונה לייצם, וכשהיא זקוקה לו לייצום ואינו רונה ליצמה יכל הוא לפטורה בחלינה אבל כשאין כלל דין יצום אין דין חלינה. ואין יצמה נופלת לחלינה לחוד. אולם אם נאמר דקרא גלי לן דאין נפילה נחלינה לחוד דדין חלינה הוא רק להפטר מייצום, ח"כ יק' מהא דנעיקן למימר צגמ' כ. דח"ל ועשה לא יחללו דכל שא"ע לייצום ח"א לחלינה, והא צח"ל ועי' יש זיקה לייצום

ובבב"ק החו' הראשונה שהק' דהא אם לא חתייצם אין צה גם דין חלינה דכל שא"ע ליצום א"ע לחלינה, נרא' דלפי מה דקיימין השחא דעי' דייצום

דוה ל"ת ש"ש זה כרת חי לאו משום דהפטר לקיים שניהם, ע"כ ח"א לומר דקרא דלא יחפץ קאי אח"כ וקמ"ל דח"כ אין עולין אף לחלינה, כיון דאין עולין לייצום, דהא לפי"מ דקיימינן השתא הם יעלו אף לייצום, דאם לא יעלו לייצום לא יעלו אף לחלינה דכל שא"ע לייצום א"ע לחלינה, ולא תשוב הפטר לקיים שניהם וח"כ ע' דייצום דוה ל"ת ש"ש זה כרת, וח"כ יתייבמו, וקרא דלא יחפץ על כרחך לה קאי אח"כ, וגם אין לומר דקאי אחייבי עשה וקא משמע לן דחייבי עשה אין עולין אף לחלינה, דהא נ"ל מיצמתו דיש יצמה אהת שחוללת ולא מתייצמת ועל כרחך דקאי אחייבי עשה, והם כן לפי מה דקיימינן השתא קרא דלא יחפץ אחי לכדרשינן ל"י צ"פ החולץ מד. לענין שאין חולץ אחרי שיצם אחת כיון דא"ע לייצום יעו"ש, ושפיר כ' רש"י דהפטר בחלינה דאף שא"ע לייצום מ"מ תחלוץ דאין לנו פסוק צ"כ דחי אין עולה לייצום א"ע לחלינה. [וג"ע בזה ד"ל דכיון דגלי קרא שאין חולץ אחרי שיצם אחת משום שא"ע לייצום ה"ה צ"כ חי אין עולה לייצום א"ע לחלינה].

נפלה לייצום מחמת ראוונן וא"א ששמעון יקנה אותה להסרה לעלמא כיון דהיא היתה הסורה לעלמה מחמת קנין ראוונן ועכשיו נפלה מכחו לייצום וא"א דקניני שמעון יתפשטו זה ויקנה אותה לענין לאוסרה לעלמא, וכמו שלא יכל לקנות אותה צחי ראוונן לענין לאוסרה לעלמא, משום אישות שהיה לראוונן זה, כן עכשיו אין שמעון יכל לקנותה ולאסרה לעלמה מחמת קידושין כיון דהיא זקוקה ליצם מחמת ראוונן ואין קידושין תופסין ביצמה ואין הקידושין של שמעון מתפשטין זה לאוסרה לעלמא. ושאל י"ל דהא דנאסרת לעלמא מחמת שמעון כשמת ראוונן אין זה מטעם דנחתהו לשמעון זה קנינים שלא היו לו זה צחי ראוונן, אלא דהיא קנוי' לו לאח"מ ראוונן כמו צחי ראוונן ונו"מ צחי ראוונן א"א שחיה' הסורה לעלמה מחמת שמעון, כיון דכבר הסורה מחמת ראוונן ולגבי עלמא היא השונה כאשתו, וא"א שתיאסר לעלמא משום אש"א של שני בני אדם, אבל כשמת ראוונן ואין איסור אש"א מחמת ראוונן, אע"ג דיש איסור יצמה לשוק נאסרה לעולם משום שמעון, ואין זה מחזור כ"כ. ומ"מ ק' הא היא אינה נופלת לייצום ליהודה כשמת ראוונן כיון דהיא הסורה לו מחמת אשת אח של שמעון, דע"כ ז"ל שהיא נאסרת ליהודה גם משום קידושי שמעון דאל"כ אינה נופלת לו משמעון דאינה השונה לגבי אשת המת וכמו"ש התו', וכיון דהיא נאסרה בשעת נפילה משום אשת אח של שמעון אינה זקוקה מראוונן ולא היא אשת צ"מ. ושאל י"ל דזה שכו' התו' דנקידשה ראוונן חוץ משמעון ולוי ואח"כ קדשה שמעון ומת דאינה השונה לגבי אחי שמעון כאשת המת, היינו נזד של ערוה של אשת איש, אינה השונה אשת שמעון המת משום דקידושי שמעון לא תפסו בצלותו נד של הערוה דהיינו נזד קידושין של ראוונן, דמה שהיתה קנוי' לראוונן לא נתקדשה לשמעון והיא נפלה לייצום מקידושי שמעון, דנפילה לייצום אין איסור ערוה, דכמה שנפלה לייצום דהיינו מנד קידושי שמעון, בזה אין איסור ערוה. ולפי זה ניחא דאפי' מיירי שמעון מת תחילה ג"כ השונה אשת צ"מ דהא השונה לגבי האחים אשת שמעון גם כשראוונן חי, אלא דהתם אינה השונה ערוה משום אשת איש דהנזד המקודש לאחר אינו אותו נד המקודש לאח, ואין איסור ערוה נזד הנופל לייצום, אבל שפיר השונה אשת צ"מ כיון דנופלת מחמת צ' אחים. אולם ל' התו' צגיטין פנ: ד"ה אפילו שכו' ח"ל, וי"ל דכיון שנאסרה על יצם זה לפני קידושי אחיו משום אשת איש לא חשיבי לגבי יצם אשת אח עכ"ל. ומשמע דלא השונה לגבי כלל אשת אח ואין נפילה לייצום.

י. תוד"ה דחי, הק' דליחני אשת איש שפוטרת נרתה חי רצנן מודו לר"א כגון שזא ראוונן וקדשה חוץ משמעון וזא שמעון וקדשה סתם ומת שמעון ונפלה לפני לוי אחיו ואסורה ללוי משום אישות של ראוונן ותי' דלא קרינא לגבי' אשת המת דכבר נאסרה עליו לפני קידושי אחים. ונרא' כוונת דצריהם דכיון שנאסרה עליו מחמת קידושי הפלוני, א"א שתי' הסורה עליו גם מחמת קדושי אחיו דהא השונה היא כבר א"א לגבי' מחמת הפלוני, וא"א שתיאסר עליו אח"כ משום קידושי אחיו, דקידושי אחיו לא תפסו לענין לאוסרה לעלמא משום א"א, והיא השונה לגבי אשתו של ראוונן, ולא אשתו של שמעון. וג"ע אם חיה' מותרת ללוי ואם יתפסו ק"י לוי זה כשראוונן ימות או יגרשנה אחר מיתת שמעון אחיו, כיון שמעון מת וא"א שיתפשטו הק"י שלו, וכשחי ראוונן אינה השונה לגבי לוי אשתו של שמעון וכמו"ש התו' דהשונה לגבי לוי אשתו של ראוונן, ועכשיו שמת ראוונן ואין עליו איסור אש"א היא נריכה להיות מותרת ללוי דלא נאסרה עליו משום אשת אח.

בגיטין פנ: אמרינן דאם ראוונן קדשה חוץ משמעון ושמעון קדשה חוץ מראוונן, מתייצמת ללוי אחיהם ואין אחי קורא זה אשת צ' מחיס דקידושי שמעון לא אהנו כיון דלא אסרה בקידושי על שום איש. וכ' הרשב"א שם ח"ל הא דאמרינן קידושי ראוונן אהנו קידושי שמעון לא אהנו, לאו למימרא דלא אהנו כלל, דהא נזדחי אהנו למיסרה צביאה אראוונן, דכיון

שם הק' דליחני אשת צ"מ כגון שראוונן קדשה חוץ משמעון, ושמעון קדשה סתם, ומתו ונופלת ליהודה מכת שניהם. ונ"ל דמת ראוונן קודם דאם מת שמעון קודם, אינה השונה אצ"מ דאין נופלת לייצום מחמת שמעון כיון דאסורה ל' מחמת ראוונן ולא חשיבא לגבי יהודה אשת שמעון, וכמו"ש התו' לפני זה דלא קרינא לגביה אשת המת, וה"ה הכא היא השונה לגבי אשת ראוונן ולא אשת שמעון. יע"כ ז"ל דמיירי שמת ראוונן קודם ותפסו קידושי שמעון, ואסורה ליהודה גם משום שמעון, ולכן היא נופלת לייצום מחמת שמעון. וק' דאיך תפסו קידושי שמעון לאוסרה לעלמא חי אין קידושין תופסין ביצמה לשוק, הא היא

נקדשה סתם. ולזה נרא' דנודחי יכל לאוסרה על כל העולם מזד הקדושין שלו, אלא דנמציאות אין איסור מזד אשת איש שלו חל על אחרים כיון דהיא אשת איש בננוע להם מזד קידושין של ראובן, אבל על ראובן יכל הוא לאסור, וכיון דנמציאות אין הוא אוסר על אחרים מזד אשת איש שלו אינה נופלת לייצום מחמתו. וז"ע צה. אולם לפי"ז יק' שוב, כיון דכשמת ראובן קידושי שמעון אוסרין אותה לעלמא, כיון דמקודשת לו, אי"כ נמת ראובן קודם ואח"כ מת שמעון תהיה השונה כאשת צ"ח כיון דהיא אשתו של שמעון ונפלה מחמתו ללוי.

ועי' ברמז"ם פ"ז הי"ג מציאות שבי ה"ל האומר לאשה וכו' אלא תהי' כא"ח לכל העולם ולפלוגי כפנוי" ה"ז מקודשת מספק ע"כ. ועי' באנני מלוואים סימן ל"א ס"ק כ"ג שבי דמשמע מהר"מ דמותר לזא עלי'. וצוה י"ל ג"כ דאם הפלוגי מקדשה אינה נאסרת מחמתו על כל העולם כיון דלגני העולם היא אי"ח מחמת הראשון, וא"ח שתהי' אשת מחמת שני בני אדם לגני העולם. או די"ל דאינו יכל לאוסרה על העולם, דלא השאיר שיוכל לקדשה ולאסרה, אלא דאמר דלגני פלוגי תהי' כפנוי' ונשציל זה יכל לקדשה ומותר לו לזא עלי', אבל אין לו צה כח לאסרה לעולם.

ודר"ן נזס הרא"ה וכן הריטב"א כי דהא דאמרין קידושי שמעון לא אהנו היינו דלא תפסי קידושין כלל, דכיון דאסורה לכל משום קידושי ראובן ועל ראובן לא אסרה נמצא דלא אסרה על שום איש וקידושין דאין אוסרין אותה אינן קידושין, ולכן כשמת ראובן אינה צריכה גט משמעון, יעו"ש. ונרא' שהם סוגרים דא"ח שתאסר לעלמא משום שהיא אשתו של ראובן וגם משום שהיא אשתו של שמעון, דא"ח שתהא אסורה משום אשת איש של שני בני אדם, ולכן לא אסרה על שום איש נקידושיו. ולפי"ז גם נקידשה סתם אסורה אראובן ותפסו הקידושין שלו, אינה נאסרת על העולם מחמתו דהיא אסורה על העולם כבר מחמת ראובן. אולם כשמת ראובן אסורה מחמת שמעון. ועי' נריטב"א שם נד"ה ואלא שבי ה"ל ואמרין דמשכחת לה כגון שקדשה ראובן חוץ משמעון דאז מותר לשמעון לגמרי שהרי אינה מקודשת אלל, ואם קדשה שמעון סתם הרי מותרת לשמעון ואין צריכה גט מראובן כלל להתירה לשמעון, אבל להתירה לעלמא צריכה גט מזי והיינו דקרי לה אשת צ"ח עכ"ל. ומנאר שהריטב"א חולק על הרשב"א וסובר דמותרת לשמעון והיינו דמותר גם לזא עלי'.

עוד כי הרשב"א שם ה"ל, ועוד קשיא לי דבר מין דין וצר מין דין אסורה לי ללוי, משום דכי מית לי ראובן לא נפלה קמי לוי אלא פלגא, וכל יצמה שאינה כולה לפני יצם הזד שאינו זקוק לייצום הרי הוא כערוה שאינה יכולה להתייצם, והוה לה כצרת ערוה וערוה פוטרת צרתה, ואפי" מת לי ראובן אסורה לשמעון,

דחפסי קידושי שמעון לגני עלמא, שאם מת ראובן ויש לו בנים עדיין היא אסורה לעלמא מחמת קידושי שמעון, אי"כ אפי" ראובן אסור לזא עלי' משום דמשתמש בלז מקודש שנה לשמעון והילכך אסורה היא לשניהם, אלא הכא הי"ק לא אהני דנורו למיסרה אראובן, שהיא לא אסרה אראובן, דחוץ מראובן קאמר, והא דאסורה לראובן משום דארי' דאיסורא רביע עלה דא"ח להשתמש צה לאחד מהם אי"כ משתמש בלז אשיות שנה לשני, אבל כי אמר לה סתם אהנו קידושי למיסרה צפי' אראובן עכ"ל. וק' כיון דמהני קדושי שהיא נאסרת על כל כל העולם אי"כ אחי אינה נחשבת אשת צ"ח, למה לא תפול לייצום מחמתו, הא הקידושין שלו הועילו שהיא צריכה גט כדי להתירה והיא השונה מקודשת אלל. ועו"ק דאין חילוק בין תפיסת הקידו' שלו לקידושי ראובן, דקידושי ראובן אסורה על כל העולם חוץ משמעון, וקידושי שמעון אסורה על כל העולם חוץ מראובן, ואין חילוק בין תפיסת הקידושין של שניהם, וכמו דנופלת לייצום מכה קידושי ראובן, כן תפול גם מחמתו. ועוד קשה מ"ש כשאמר לה סתם דאסרה גם על ראובן דנופלת לייצום מחמתו, הא לגני איסור דעלמא אין הנדל בין אסרה אראובן או לא אסרה אראובן, ומאי תלי ייצום באיסור לראובן.

ועי"ב ז"ל דהרשב"א סובר דאין היא נאסרת מחמת קידושי שמעון לעלמא כשראובן חי, משום דהיא אסורה להם מחמת דהיא של ראובן, אלא דראובן שייך זכות לשמעון שיתפסו צה קידושין אבל לאוסרה לעלמא נקידושיו אינו יכל, דלגני זה היא כבר אשת ראובן ואין הוא יכול לאסור אשה של אחר, ומ"מ היא אסורה מחמתו לעולם, דכיון דתפסו צה הקידושין שלו מי שזא עלי' משתמש בלז אשת איש שלו, וכמו שאסורה לראובן ע"י קידושי שמעון אע"ג דשמעון אמר חוץ מראובן, ולא אסרה אראובן, משום דכיון דתפסו קידושי שמעון ראובן משתמש בלז אשת איש של שמעון, וה"ג לענין לאוסרה לעלמא הוי כאומר חוץ כיון דאינו יכל לאסור תפיסת קידושין על כל העולם ע"י קידושיו ונכל זאת אסורה על כל העולם על ידי קידושיו דמשתמש בלז אשת איש שלו וכנ"ל. ולכן אין זה נחשב שהוא אסרה על העולם, דהאיסור הוא רק דמשתמשים בלז מקודש שלו וכמו"ש הרשב"א דלא שהוא אסורה אראובן, כיון דאין אוסרה מתש על ראובן אלא דהאיסור הוא משום דמשתמש בלז מקודש של שמעון, וכיון דלא אסרה על כל העולם נקידושיו אינה נופלת לייצום מחמתו, דכפילה לייצום היא דוקא כשהיתה אסורה לו צחי אחיו, אבל אם היתה מותרת לו צחי אחיו אינה נופלת לו לייצום מאחיו, כיון דהשונה לגני דידי' כמו שלא קדשה אחיו. אולם מ"מ יק' דאחאי נופלת לייצום כשקדשה סתם ואסרה גם על ראובן, מ"מ על לוי לא אסרה נקידושיו ומזד הקידושין שלו לוי יכל לקדשה. ועוד דאם נאמר דאין לו צה זכות לאסרה על אחרים, וכל האיסור על אחרים הוא משום דמשתמשים בלז אשת איש שלו וכנ"ל, אי"כ איך יכל לאוסרה על ראובן

מהאי טעמה, וכדאיתא בירושלמי דקידושין פרק האומר גמי המקדש הוה האשה מעכשיו ולאחר ל' וצא אחר וקדש בתוך ל' יום, היו שני אחין וקדשה שניהן ומת אחי השני מהו שהיא מותרת מה נפסד מה שקנה זה קנה והשאר נפלה מחמת אחיו, ר' יודן בר פזי אמר אסור זה, אמר ר' יוסי טעמא דרבי יודן בר פזי כל יצמה שאינה כולה לפני יצם נד הקנוי שנה נידון משום ערוה וערוה פוטרת לרעה וכו'. וי"ל דמיירי בשמתו שניהם צנ"ה וכדרי"ה הגלילי דאמר אפשר לנמנע יעו"ש. ולפי"ז ה"ה הם ראונו קדשה מעכשיו ולאחר ל' ולאחר לא קדשה, ונפלה לאחי ראונו ליצום ג"כ אסורה, דהא כיון דאחר יכל לקדשה אין כולה נופלת ליצום, ואין הצדל צין קידשה אחר ללא קדשה, דקידושי האחר אינם מגרעים צקידושי ראונו אלא דקונה מה שראונו שייך, וכנוו דאינה נופלת לייצום צקידשה היצום, ה"ה צלא קידשה היצום, דמי"ו אינה נופלת כלה לייצום, כיון דאחר יכל לקדשה.

וּלְפִי"ז נראה דה"ה אם ראונו קידש אשה ואמר לה חון מאיש פלוני, ומת ראונו דאינה נופלת ליצום כיון דאפשר להיש פלוני לקדשה, לה נפלה כלה לפני היצום, וכמו צקידשה חון מאחיו ואחיו קידשה דאינה נופלת לייצום משום דאינה נופלת כולה, ואין הצדל צין אם נתקדשה לפלוני או לא, דקדושי הפלוני אינם משנים את קנין ראונו זה, דמה שראונו קנה אין השני יכל לקנות צקידושי.

או"ם נראה שצנרי הרש"א דוודמה דין דקידשה חון לדון דקדשה וועכשיו ולאחר ל' דאינה תשובה זקוקה כולה ליצום כיון דהיא מקודשת גם לאותו פלוני, היינו דוקא לפי שצנרי שסובר דאף צקידש חון אסורה היא ליבעל לאותו פלוני כיון דמשתמש צנל אש"א של הראשון, אצל להרמז"ם, לפי"מ שפי"ה הא"מ צדצרו, והריטצ"א שסוצרים צקידש חון משמעון מותרת ליבעל לשמעון דהוי לגנ"ו פנוי, נראה דאם נופלת ליצום לאחיו תשוב שפיר שכל היצמה נופלת ליצום, דהא היתה אשתו של שמעון, ושמעון ה"י מותר לצא עלי, ואיכות ראונו לא אסרה את ציאת שמעון לכן היא תשובה כאשתו גמורה, ואם המקדש הראשון אמר חון משמעון ואחיו, ושמעון קידש סתם היא מותרת לאחי שמעון כשנופלת לו ליצום, דחשיב שכולה נופלת לו ליצום וכנ"ל. ודוקא צמקדש מהיום ולאחר ל' שהאיכות ש"ש למקדש השני זה אוסרת אותה על המקדש הראשון, ולכן כשנופלת מהראשון תשובה חלי זיקת יצום כיון דהיא גם אשתו של השני, וצוה נראה ליישב צדרי התו' שהק' דמשכתת לה ל"ו צערות אש"א כנוו דקדשה אחד חון מראונו ושמעון אחיו וצא ראונו וקידשה חון משמעון אחיו דהגני קידושין דידי' למיסרה אקמת, ומת ראונו צלא צניס ולו אשה אחרת, ויצם שמעון לרעה ולו אשה אחרת ומת צלא צניס ונפלה לפני לוי דמנו דהיא פטורה לרעה נמי פטורה. וק' מהירושלמי הנ"ל דאף יצם שמעון את הצרה, הא היא היתה אסורה

לשמעון משום דהוי חלי זיקת יצום כיון שהיא מקודשת גם לאחר, וכיון דהיא פטורה לרעה נמי פטורה. הולכ לפי"ז ניהא ד"ל שהתו' סוצרים צצאומר חון מראונו היא מותרת לגמרי לראונו וכמו"ש הריטצ"א [ואין להוכיח דע"כ התו' סוצרים כן, דאם כש"י הרשצ"א צקדושי חון אסור הפלוני לצת עלי, אף יצם שמעון את לרעה, הא היא אסורה לשמעון דמשתמש צנל אשת ח"ש של המקדש הראשון וכמו"ש הרשצ"א, וכיון דהיא אסורה לרעה נמי פטורה, ד"ל דכיון דהאיסור הוא רק משום דמשתמש צנל אש"א של צצירו הוי רק איסור לדדי ואין לרעה נפטרת] ושפיר תשוב שהיא כולה נופלת ליצום ומותר לשמעון לייצם הצרה ול"ד לקידש מעכשיו ולאחר ל' וכנ"ל.

והנה כל זה הוא לפי מ"ש מהרש"א צדצרי התו' צניטין דזה שכי' התו' שראונו קידשה חון משמעון אחיו הוא לאו דוקא והוא הדין צקידשה ראונו סתם. אצל המהרש"ל כ' וז"ל ומה שכי' התו' שקידשה ראונו חון משמעון אין לומר שפי"ה קידשה סתם מי"ו אינה ערוה לשמעון שפטור לרעה משום אש"א דהא האחר שקידשה אמר חון משמעון, וראונו שקידשה סתם ה"י לגנ"ו שמעון אשת אחיו ליצום ולא נאסרה עליו, ולק"מ דחי קידשה ראונו סתם א"כ הוי אשת אה שאינה עומדת ליצום גנ"ו שמעון, דלא שייך ליצום היכה ש"ש עלי' איכות מצעל אחר והוי כחלי זיקת יצום עכ"ל. וז"ל דהמהרש"ל סובר דגם אם צחון מפלוני מותרת ליבעל לאותו פלוני מי"ו אינה תשובה כאשתו גמורה וכנופלת כולה ליצום לאחיו, דמי"ו יש איכות גם להראשון זה ולכן תשוב כחלי זיקת יצום. או דהמהרש"ל סובר צש"י התו' כמו"ש הרשצ"א דהיא אסורה גם לפלוני דמשתמש צנל אשת ח"ש, ולכן תשוב שחלי' נופלת ליצום וכנ"ל. ולצדרי מהרש"ל שכי' דאם ראונו קידש אותה סתם אסורה לשמעון מטעם אשת אח כיון דאינה נופלת כולה ליצום לשמעון, ק' דאף יצם שמעון את לרעה גם צשראונו אמר חון משמעון, דהא כיון דיש איכות לראונו זה היא נופלת לייצום לשמעון וכיון שחלי' זקוקה היא פטורה ופטורת גם את לרעה וכמו צצאומר ראונו סתם דפטורה מטעם זה וכמו"ש המהרש"ל. וז"ל דמהרש"ל סובר דכיון שהיא מותרת לשמעון והיא נחצנת לגנ"ו כפנוי' ואינה אשת את כלפיו וקידושי ראונו לא אסרה עליו, אינה נופלת לפניו לייצום ולכן אינה פוטרת את לרעה. וכ"כ המהרש"ל להדיא שם לענין אשת צ"מ דאם ראונו קדשה חון משמעון ושמעון קדשה סתם, לא היתה תשובה לגנ"ו לוי אשת צ"מ דמכת ראונו לא נפלה לו יעו"ש וכ"כ מהרש"א. ומצאר מדצריהם צקידושי חון אינה נופלת לו לייצום כיון דתשובה כפנוי' אללו. ואפי"ה אם נפרש שהתו' סוצרים כש"י הרשצ"א דהיא אסורה לשמעון מחוות קידושי ראונו י"ל ג"כ דאינה נופלת ליצום לשמעון כיון דגם להרשצ"א היא לגנ"ו שמעון כפנוי' כיון דראונו אמר חון משמעון, אלא דהרשצ"א סובר דמי"ו היא אסורה לו כיון דיש לראונו זה איכות, אצל כיון דהיא אינה תשובה

לגנז' אשת ראוונ הינה נופלת לו לייצום מראוונ. וסנרת מהרש"ל הג"ל נרה' מוכרת מדנרי התו' שהק' דליתני אשת ז"מ שפוטרת את צרתה כגון שראוונ קידש חוץ משמעו ולוי אחיו, וזה שמעון וקדשה חוץ מלוי דלהני קידושי שמעון למיסרה אלוי, ומתו ראוונ ושמעון ויבס לוי צרת אשת ז"מ, שהשת ז"מ לא נאסרה ללוי שלא אסרוה עליו. ואם נאמר דאף בקידושי חוץ היא נופלת לייצום מחתו כיון דהיא אשת אחיו, א"כ נהי דלוי מותר נה משום דראוונ ושמעון לא אסרו אותה עליו ולא הוי לגנז' אשת אחיו, מ"מ כיון דהיא נופלת לייצום והיא ערוה משום אשת ז"מ תיאסר צרתה משום שהיא צרת ערוה, וע"כ דהיא אינה נופלת לייצום כלל ללוי, כיון דהיא כפנוי' לגנז' לוי ולכן אין צרתה אסורה. ולפי"ז נרא' דאם ראוונ קדש אשה ואמר חוץ משמעון אחיו והיא ערוה על שמעון, צרתה מתייצמת לשמעון כיון דאין הערוה נופלת לייצום לשמעון דהיא כפנוי' לגנז'. אולם הרשנ"א אינו סובר כש"י התו' וסובר דגם בקידושי חוץ מחתו, היא נופלת לייצום לאחיו, דהא כ' דאם מת ראוונ אסורה לשמעון משום דהוי חני זיקת יצום, ומנאר דנופלת לייצום לשמעון אעפ"י שראוונ אמר חוץ משמעון. [ודנרי הרשנ"א ז"ע מהא דהק' צירושלמי דליתני ערות אשת איש ולפי סנרת הרשנ"א הא צרתה אסורה על זה שאמר חוץ ממנו, כיון דהיא פטורה דהוי חני זיקת יצום ופוטרת את צרתה] וגם צזה י"ל דהרשנ"א לשיטתו סובר דאם ראוונ קידש חוץ משמעון, אסורה לשמעון, וכיון דאסורה לשמעון מחמת אישות ראוונ היא נופלת לו לייצום.

שכבר נשמה הינו צריך להוסיפה, אצל לישה את המה לכתחילה אסור.

י"ד: צתו ד"ה הומרים לו הוכיחו מהא דאמר ר' אבין אי מאמר לגנז' קונה ק"ג זה יעשה מאמר ויקנה וזה יעשה מאמר ויקנה דע"כ קידושין מפקיעין הזיקה, דאי אין קידושין מפקיעין הזיקה מה מהני מאמר, מ"מ צריך להמתין כדאמרין הכא. וק' דהא י"ל דכיון דמאמר קונה ק"ג נדחתה אחרתה מוננו משום שאתו עשה נה מאמר וקנאה, ואינה זקוקה לו יותר, ואין הטעם שאתה נדחתה ע"י הוואמר שלו. ולכן יכל כל ההד לכנוס את היצמה אחרי מאמרו כיון דאתה נדחתה ממנו ע"י מאמר אחיו. שו"מ צנ"י וצריטצ"א צסיגין שפ"י כן דנצרי ר' אבין. ולפי"ז אפשר לייבס מה שהק' התו' על רש"י כט. שפ"י דהא דאמר ר"ה מאמר לגנז' אינו דוחה אלא לדחות צנרה היינו אחרתה שנפלה עמה לייצום, א"כ איך מוכיח ר"ה ממתני' דיקיימו דאין מאמר דוחה את אחרתה שתלא צלא חלינה, הא לדיו' ג"כ יק' דמ"מ יעשו שניהם ומאמר, כיון דמאמר דוחה את אחרתה לענין שלא תהשז השני' אחרת זקוקתו. ולפי"ז לעיל דגם אם ניסואין מפקיעין הזיקה מ"מ כיון דקודם היתה זקוקתו עדיין היא אחרת זו שהיתה זקוקתו, אלא כיון דעכשיו אינה זקוקתו עוד אינו צריך להוסיפה, לפי"ז כיון דאין המאמר של אחיו מועיל לפוטרה צלי חלינה, לא נפקעה זיקתה מוננו ע"י המאמר של אחיו, כיון דהיא עדיין זקוקה להם, אלא דנדחתה משום שהוא עשה מאמר צאתה, ואסורה עליו משום אחרת אשה, אצל מ"מ קודם היתה זקוקתו, ואשתו אסורה עליו משום אחרתה של זו שהיתה זקוקתו, והוי כאחרת אשתו שגירשה, ואף דאין צריך להוסיפה מ"מ אסור לכתחילה לעשות מאמר ולכונסה כיון שגם אחר הוואמר היא תשובה אחרת זו שהיתה זקוקתו. וכמו אם ניסואין מפקיעין הזיקה דאסור לישה את אחרתה של השו"י, אף צלי הטעם דצטול מצות יצונו, והיינו משום דמ"מ היא אחרתה של זו שהיתה זקוקתו. אצל אי מאמר דוחה דחי' גמורה וזיקתו נפקעה ע"י המאמר שעשה אחיו, והוי כמו אם נפקעה זיקתו ע"י יצונו אחר דמותר לכתחילה צאתה, וז"ע צזה.

י"ז: ור"י אומר שו"י שמתה אסור צאמה אלמא קסנר יש זיקה. אע"ג דעכשיו אינה זקוקה לו מ"מ אמה אסורה, כיון שהיתה זקוקה לו, ואיסור חמותו הוא גם לאחר מיתת אשתו, והא דאם ייבס או חלץ אחד מהאחרין לייצמה השני מותר לישה את אחרתה אע"ג דהיתה זקוקה לו לפני החלינה והיא אחרת זו שהיתה זקוקתו, ז"ל דאחר החלינה לא גזרו. שו"מ צרשנ"א ל: ד"ה הגרש"י ז"ל כ' ה"ל השתא מחיים שהיתה ראוי' לא היתה זיקתו מעכצת על אחיו לפי שראוין את המייבס כאלו מתחילה ועד סוף היתה זקוקתו ואחיו השני מותר בקרובותי'. ומנאר דהטעם שאתו של המייבס מותר בקרובותי' הוא משום דלנו רואים שהיתה זקוקה מתחילה לזה שייבס. וצנ"י שנשא את אחרתה אי נפקעה הזיקה על ידי ניסואין מותר לצל עליו וכמו"ש התו', והראשונים הסולקים וסוברים דגם אם נשא יוציא, היינו משום שסוברים דניסואין איי מפקיעים הזיקה, אצל אי הזיקה נפקעת על ידי ניסואין, הדין דלא יוציא, וק' נהי דנפקעה הזיקה ע"י ניסואין מ"מ תהא אסורה כיון דהיתה זקוקה לו קודם שנשא את אחרתה והוי כאחרת אשתו שגירשה, וכמו צמתה היצמה דאף שאין זיקה עכשיו מ"מ אסור צאמה כיון שהיתה זקוקה לו קודם, ה"ה צנשא את אחרתה. ודוחק לחלק בין מתה להיבס שנשא את אחרתה והפקיע את הזיקה צמעשו. ושאל י"ל דהא דמותר צה היינו כיון

ש"ה הק' דמ"ש הכא דאפי' לריצ"צ לא יוציא וצזה דד' אחיס אמרינן דאם קדמו וכנסו יוציאו, עיקר קייסיתם היא על המייבס השני דהראשון יוציא משום שעבר על איסור אחרת זקוקה וכמו"ש התו' כג: ד"ה קדמו. וק' דהא אמרינן כז: דע"כ מתני' דאחרת סונרת כיון שנאסרה עליו עשה אחרת נאסרה עולמית, ולכך יוציא דאסורה היא לו גם עכשיו, וכן אמרינן התם דאם לא ידעינן איזו נפלה צרישא לא היו מוסיפים דהשני אומר שהוא ייבס את הראשונה אצל אם ידעינן שהוא ייבס את השני' היו מוסיפים משום כיון שנאסרה. וז"ל שהתו' הק' לפימ"ש כז: ד"ה איתצ"י דמתני' לא קשה לרצ משום דרצ מוקי למתני'

כמ"ד יש זיקה ולכן שניהם חוללים ואסורה לשניהם ושפיר הק' דלמאי יולאו, ות' דהאחיות לא היו צלות לעולם לכלל היתר ולכן יולאו וגם זה שיצם הראשונה אע"ג דאינה אסורה לו עכשיו יוליא כיון דלא היו צלות לעולם לכלל היתר, אבל לרבי יוחנן צלא נודע זי נפלה ראשונה שפיר מקשינן אמאי יולאו דזה תשוב שפיר יכלות לצא לכלל היתר כיון דלילו ידענו מי היא הראשונה ומי השני"ה א"פ אפטר לחלוץ הראשונה וליצם השני".

יט. אמר רבא מלי שני שני שצוג זה והשני שצוג זה וכו' ועוד תניא ר"ש פוטר בארצעתן וכו' בשעה שנעשו צרות וכו'. וק' לפימ"ש התו' עז. ד"ה בני צרות לחלק בין שר"י שקידש אחותה דנפקעת הזיקה משום דל"ן ענה ליצם אחתה דל"ן להמית אחותה, אבל ננתקדשה לשוק כיון דאפטר שיגרשנה לא נפקעה זיקה א"כ הכא אמאי השני אינה זקוקה ופטורה מיצום הא כיון דאפטר לחלוץ לאחותה ותהי מותרת להתייבס מדאורייתא לא נפקעה זיקה. ושאל י"ל דלי זיקה ככנסת אסורה גם אחר שנחללה מדאורייתא וצ"ע. וכן ק' מהא דאמרנו כז: דשני אסורה משום כיון שנאסרה הא התם אפטר לחלוץ לראשונה ותהי מותרת. ושאל י"ל דלף שכ' התו' דכיון דיש ענה ליצמה תשוב שפיר ד"נ א"כ תחכה (ועי' תו' נגיטין פז: ד"ה אפי' מ"ש נסה"ד מהירושלאמי וצ"ע) מ"מ באסורה בשעת נפילה אין הפטור רק משום ד"נ אלא דנעינן שאפטר יהי לקרות יצמה יצא עלי' (ונתוספות ג. דנור המתחיל ואחות לא משמע כן) ולכן אף על גב דאפטר להתירה ליצם מ"מ בשעת נפילה א"א לקרות יצמה יצא עלי' ונפטרה.

כ: כ' מהרש"א וז"ל, ציאת כ"ג צאלמנה פוטרת צרתה, לכאורה צרה דוקא פליגי צאלמנה מן האירוסין, ואיכא מ"ד א"פ צרתה דל"ן ע' דוחה ל"ת, והכא לא מקוים צה מנות ייצום כלל ועדיין צרתה זקוקה לייצם אבל צהיא גופה כ"ע ל"פ דסגי לה צגט דאפי' למ"ד אין ע' דוחה ל"ת והכא לא מקיים צה מנות ייצום מ"מ הרי היא כאשתו לכל דבר דהא ק"י תופסין צח"ל וסגי לה צגט, ואפי' צאלמנה מן הנישואין איכא למימר הכא לכ"ע דסגי לה צגט דקידושין תופסין צח"ל ועי'. אבל מפרש"י וכו' משמע דלמ"ד א"פ צרתה אינה פוטרת גם אותה ולא סגי לה צגט אלא צחליצה עכ"ל. ועי' צעונג יו"ט סי' קעו קעז. ואין כוונת המהרש"א שכ' דלא מקיים מנות ייצום דקנה זוקה מדין אישות כיון דל"ן איסור אשת אח, דאם אין קידושין תופסין ציצמה לשוק איך תפסו הקידושין הא עדיין זקוקה היא לו לחליצה ואם אינו קונה אותה צתור יצמה משום דאינה זקוקה לו לייצום אלא כאשה צעלמא הא עבר על לא תהי אשת המת החולה. אולם צזה הי' אפטר לומר דהא דלא תפסי קידושין ציצמה לשוק אין זה משום איסור לאו דיצמה לשוק, דצזה אין הצל צין לאו דיצמה לשוק לשאר לחוין, אלא משום

שהיא זקוקה ליצם, ולכן אין קידושי אחרים תופסין צה אבל ליצם תופסין צה קידושין אף ה"כ נאמר דעבר על איסור יצמה לשוק (וצזה הי' אפטר לפרש הא דל"ן ומזר מיצמה לשוק אע"ג דלא תפסי צה קידושין, והיינו דזה דל"ת צה קידושין אין זה משום האיסור דהא צאיסור ח"ל תפסי קידושין, אלא משום דהיא קנוי ליצם וא"א שאחר יקנה אותה ג"כ, וכיון דלי תפיסת הקידושין אין זה משום האיסור לכן אין ממזר מיצמה לשוק, דהא דהולד ממזר היכא דל"ת קידושין היינו היכא דלא תפסי קידושין משום האיסור) אולם א"א לומר דקנה אותה כמו אשה צעלמא, דא"כ הצעי חליצה דהא היא זקוקה לו לחליצה, וע"כ צ"ל דקנה אותה מדין ייצום, דהיא זקוקה לו גם לייצום אלא דלא קיים המצוה וכמו"ש דלא קיים מנות ייצום כלל, ומצאר מדצרי מהרש"א דאם אין ע' דוחה ל"ת ועבר ועשה את הע' לא קיים אפי' מנות ע', והטעם כר"א דהא דהוא מקיים מנות ע' היינו משום שהתורה אמרה שיעשה את זה, והכא כיון דל"ן ע' דוחה ל"ת אמרה לו התורה שלא יעשה את זה וכשהוא עושה נודלי לא קיים מנות עשה. ועוד מצאר מדצרי מהרש"א דהצרה נפטרת דוקא כשמקיימת המצוה, אבל לא כשקונים את האחת, דהא הכא הוא קונה אותה צתור ייצום והיא נפטרת לשוק וצכ"ז אין הצרה נפטרת וצריכה חליצה כיון דלא קיים המצוה, וסנרל זו ק', דקינן האחת עושה שהשני תיפטר ולא קיום המצוה. ועו"ק מהא דלי מלמר לצ"ש קונה ק"ג דאע"ג דציצה גומר צה מ"מ נפטרה צרתה משום דהוי צכלל צית אחד הוא צונה ועי' תו' כט. ד"ה אלא. ושאל י"ל דלצ"ש קיים המצוה צמלמר דהא כבר נחשב צנה צית אחד. ועו"ק לדצרי מהרש"א דאם הצרה לא נפטרה ע"י יצמה של הח"ל ועי' והיא צריכה חליצה מן התורה א"כ תתייבס ג"כ, ואם א"א ליצמה משום שכבר ייצום האחת תיפטר גם מחליצה דכל שא"ע לייצום אין עולה לחליצה, דמטעם זה אמרינו דל"ן חליצה אחר חליצה.

כז: רובל יולא וכו', ופי' רש"י דתצא מהצעל והרא"ש הק' ע"ז מהא דאמרין ורצה צר רצ צתמן הוציאה קחני, כלומר מעצמו הוציאה הצעל כיון דליכא עדים, אפי"ה א"ס כנס הנטען יוליא אלמא לא מפקינן צקלא מהצעל אלא מנטען עכ"ל. ונר"א דרש"י מפרש הא דרצ"ג, צקול כזה שאין להוציא על ידו, ולא דמי לאשה חוגרת צסינר ורוק למעלה מן הכילה. דרש"י כתב צד"ה תנינא הנטען וכו' וז"ל והתם נמי מפקיעה מצעלה דכיון דהוציאה משום שם רע גילה דעתו שהקול אחת ונאסרה לו, כי היכי דאסרינן לה הכא משום שהחזיק זה הקול כשכנסה. ומצאר צרש"י דהא שמוציאין מהנטען אין זה משום הקול אלא משום שהוא החזיק את הקול, ומזה היא עיקר הוכחתו דרצ"ג, ולכן אין מוציאין מהצעל. דהא הסיצה להוציא מהנטען הוא ע"י זה שהחזיק את הקול ולא משום ההוכחה של הקול לחוד, אבל לענין להוציא מהצעל כיון דלא החזיקו את הקול אין צכת קול כזה להוציא. ולצצרי התו' צד"ה אמר

ולבראש"ש שהוכיחו מהא דרבה ז"ר נחמו דהין מויליין מהנעל ע"י קול שמויליין ע"י מהנעטן היינו דשאלתו של רבה ז"ר הונא היתה אם מויליין ממנו על ידי קול והוכיח לו רב"מ שמויליין. ולפי"ז מיירי ע"כ נקלל ללא פסיק דנקלל דפסיק הא אין מויליין. ונדון ללא יחזיר נח"ל דהין הנדל זין קלא דפסיק לקלא ללא פסיק דנכ"ל כיון שהוילייה משום ש"ר לא יחזיר, ולפי"ז הא דפסט לו רב"מ דמויליין לא קאי על כל האופנים שלא יחזיר. אבל לרש"י לפימ"ש דעיקר הטעם שמויליין הוא משום שזק את הקול ע"כ דהא דקתני לא יחזיר מיירי גם נקלל דפסיק, דאל"כ הא מויליין גם מהנעל ומאי מצעי"י לי כאן, וגם איך מסקינן ללא יוילי, וע"כ דמיירי נקלל דפסיק.

בתורה אמר רבי כ' דמצעלה לא תלא משום ההוכחה דחוגרת צסינר או משום דרוק למעלה מן הכילה, ולגזי נעל היו קלא דנחר ניסולין. ומנחר מדנריהם דהאשה נאסרת על ידי הוכחות כאלו ורק על נעלה אינה נאסרת. ונ"ע אם תהי' אסורה לכהונה ע"י רגלים לדבר כמו כאן.

בנדרים ז : אמרינו נראשונה היו אומרים שלש נשים יוגלות ונטולות כתובה, האומרת טמאה אני לך וכו' חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיני' נאחר ומקללת על נעלה, האומרת טמאה אני לך תניא ר"ל לדברי' וכו' והר"ן הק' כיון דמדינא היא אסורה לך, איך התירו חכמים ועקרו דבר מן התורה, והנה נקושית הר"ן יש לפרש שקושיתו היא דהא נאמנת אפי' לגזי דידי' מסנרת ללא ענידל לצווי נפשה, ולא תיזן נפשו דזדורות האחרונים ראו שהן משקרות משום דעיניהן נתנו נאחר ואין לנו הוכחה להאמינה ולכן היא מותרת, משום דמשמע לי' מלישנא דמתני' דקתני חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיני' נאחר, ומשמע דחששו שלא תת' עיני' נאחר ועשו משום זה תקנה שלא לקבל את דברי', ולא שאין מקבלין את דברי' משום דאין להאמינה דחוששין שמשקרת משום דעיני' נתנה נאחר. וע"כ דגם דורות האחרונים על פי הרוז אינן משקרות ויש להאמינם אבל חששו לשלא תהא נותנת עיני' נאחר ולכן התירוה. אולם לפי"ז יק' דהר"ן נתי' ג' כ' וז"ל ואחרים תי' דמשנה הראשונה לאו דינא קתני, דמדינא ודאי אין האשה נאמנת לומר טמאה אני לך להפקיע ענמה מצעלה שהיא משועזדת לו, אלא משום דהא מילתא דטמאה אני לך כסיפא לה תקינו נמשנה ראשונה להאמינה, דאי לאו דקושטא קאמרה לא הוית מוזלל נפשה למימר הכי, ומכי חזו דנן נתרתי דליכא למיחש לשמא תהא נותנת עיני' נאחר אוקמהו אדינא עכ"ל ואי נימא דהר"ן הוכיח מלשון המשנה דלא עקרו התקנה משום דאין להאמינה דורות האחרונים, אלא דגם דורות האחרונים צריך להאמינה, דעפ"י הרוז אינן משקרות, א"כ מה תי' הר"ן נתי' ג' דתקנו משום דחששו שלא תתו עיני' נאחר, הא מ"מ נאסרת קושיתו כיון שאנו יודעים

שהיא אומרת אמת, משום דהינה מצוה א"ע, ומכאן זה תקנו להאמינה וכיון שאנו יודעים שהיא אומרת אמת ואסורה לו, איך אנו מתירין אותה. ואף דמן התורה אינו צריך להאמינה, מ"מ הוי כונו שאחד אומר לו על היתר שהוא איסור, דאי מהימן לי' אסור, וכדאמרינן נקידושין סו. נאמר לו אשתך זינחה, וה"ה הכל כיון שאנו יודעים שהיא אומרת אמת, מכאן ההוכחה דאין אשה מצוה א"ע, וגם הנעל יודע שהיא אומרת אמת, היא נאסרת עליו. וע"כ דהר"ן סובר דזדורות האחרונים אין להאמינה מטעם זה, והא דנקט צמתני' חזרו לומר שלא תהא נותנת עיני' נאחר, ומשמע דאכתי יש להאמינה, י"ל דנקט לשון זה משום אומרת נטולה אני מן היהודים, דצוה לא שייך לומר שאין מאמינים אותה משום שעייני' נתנה נאחר, דהא אין צוה דין נאמנות, אלא דחיישינן לשלא תתן עיני' נאחר. ושפיר תי' דלא עקרו דין תורה כיון דאין להאמינה דמשועזדת לנעלה, אולם לפי"ז יק' על ז' התי' הראשונים של הר"ן שכו' שעקרו דין תורה יעו"ש, והא מדין אין להאמינה דורות האחרונים וכנ"ל, וכן משמע צמתני' צמוינא שם דאמרינן אפי' למשנה אחרונה דלא מהימנא התם הוא דמשקרא וכו' ומשמע דנמשנה אחרונה ראו שאין להאמינם. והי' נח"ל לומר דכוונת הר"ן להקשות כמו שהק' התו' והרש"ל מטעם דשויא אנפשה ק"ד, ואין מחילין לחדש דבר האסור לו, וזה החילוק זין שני התי' הראשונים של הר"ן לתו' הג' דנתי' א' וז' שכו' הר"ן דחכמים עקרו דבר מן התורה, והיינו דסובר דיכלה לעשות ע"א ק"ד אף דמשועזדת לנעלה, ונתי' הג' סובר דאינה יכלה לאסור את ענמה כיון שהיא משועזדת לנעלה, וכן תי' הנ"י. אבל לשון הר"ן שכו' דא"נ כיון שמשועזדת לנעלה משמע שהק' שתהא נאמנת אף לענין שהוא איסור על נעלה.

והנה ז"פ דנמשנה ראשונה אין נאסרת משום ק"ד נלמד דהא לתו' הג' אינה יכלה לעשות ק"ד על ענמה כיון שהיא משועזדת לנעלה, אלא דהיא נאמנת מטעם דלא תצוה ע"א, וכדמוכח מהא דרנא חלק זין אומרת טמאה אני לך לאומרת גרשתי ומנחר דנטמאה אני נאמנת. וכמו נאומרת גרשתי דיש לה נאמנות. והא דלא הק' התו' והר"ן והנ"י דאיך התירוה הא היא נאמנת מדינא מטעם דלא תצוה, וע"ז לא שייך תי' הנ"י דאינה יכלה לאסור א"ע צת"ד דהא היא נאמנת משום הוכחה שהיא אומרת אמת, היינו כנ"ל, דזדורות האחרונים אין הוכחה שאומרת אמת. שו"ר צספר ת' שמואל שכו' לפרש שהר"ן נתי' ג' סובר כמו נתי' א' אלא דנתי' הראשון סובר דמד"ת היתה נאמנת ונתי' הג' סובר דהנאמנות היא מדרבנן ועקרו רק תקנתא דרבנן, וכ' שאין לפרש שתי' ג' סובר דנשתנה הדין דורות האחרונים, דראו שהנשים משקרות ואין להאמינם, דהא קיימינן דורות האחרונים וחזינן דאין רוז הנשים משקרות. ועוד דלשון המשנה ל"מ כן כלל דקתני צמתני' חזרו לומר וכו' שלא תהא

אשה נותנת עיניי בזהר, והל"ל בקנין דהאומרת טמאה אני תצא ראוי לדברי שמה עיניי נתנה בזהר, יעו"ש והנה מ"ש שגם דורות האחרונים יש הוכחה להאמינה דהא לנו רואים שאינן משקרות, התו' צינמות כד: ד"ה אמר כ' ה"ל וי"ל לפי שראו חכמים שנתקלקלו הנשים ורוב האומרות כן משקרות, לכך נרא' להם להתירו. ומצאנו להדיא שהתו' סוגרים דדורות האחרונים אין סגרה להאמינס.

וא' שייך לומר שזו האנפשה ח"ד היכא דמשועבדת לצעלה, לפי תו' הרשב"א שכו' דחכמים עקרו דבר וזו התורה, מצאנו שסיני דשייך לוומר שזו האנפשה ח"ד ח"ד ח"ד היכא דמשועבדת לצעלה. אולם התו' צינמות שס' הק' אהני עובדי דסוף נדרים דלמה האשה מותרת לצעלה הא שזו האנפשה ח"ד, ותו' דראו חכמים דרוב הנשים משקרות ולכן לא האמינוה, וכ"כ שס' הר"ש, והי"ש"ש הק' על הר"ש דמ"מ ח"ד מתירין אותה מספק. ובאמת זאת תו' התו' והר"ש"ש תו' הרשב"א ושזו דמה אותו מטעם קושית הי"ש"ש. וה"ל הרשב"א אלא וי"ל דהאי טענה דעיניי נתנה בזהר טענה גדולה היא לפי שאין האשה עשויה לפרסם עצמה, אלא שעייני הוא שנתנה וסמכי עלי' להתירא בנפשא זו זין לצעל זין לתרומה. ואינו מחזור נעניי דהיכי אפשר דמן הספק נתיר לאו דזונה ותרומה דאורייתא, אדרבה נכל מקום ספיקא דאורייתא לחומרא עכ"ל. ונת' רמ"א ס"י פ"ה ד"ה אולם כ' לתרץ קושית הי"ש"ש דהוי כאמתלא מצוררת לפנינו. ובספר ישועות יעקב ס"י קט"ו סק"ד כ' צכוונת התו' דחכמים טאו לקלקול הדורות ויש צכחס לעשות כן. ובחחס סופר ס"י ק' ד"ה ועפ"י, תו' דל"ש שזו האנפשה ח"ד כיון דאנו יודעים שהיא יודעת צלנה שאומרת שקר ואומרת כן כדי שצעלה יגרשנה, וזו היא אנפשיי ח"ד שייך דוקא היכא שאנו תופסין שהוא חושב כן צלנו. [ולפי"י ז"ל דגם היכא שמכחישין אותו צ' עדים אנו תופסין שהוא חושב צלנו כמו שהוא אומר ולא כמו שהעדים אומרים]. ומצאנו מדברי התו' והר"ש"ש שגם הם סוגרים דיכלה לאסור על עצמה צח"ד ח"ד ח"ד היא משועבדת לצעלה. אולם הרין צתי' ג' סוגר דאין יכלה לאסור על עצמה צח"ד כיון דמשועבדת לצעלה. ועי' צרע"א ס"י ק"ל ד"ה הצ' באומרת, והי"ש"ש צינמות הכריע כתי' הר"ן, וכן כ' הג"י צנדרים, ובספר ישועות יעקב ס"י קטו כ' שכן גם דעת הר"ש"ה, ובהנה ס"י קטו הנ"ל צכס מהרי"א דהיכא שיש רגלים לדבר נאמת לוומר טמאה אני, ואין זה מטעם דאנו מאמינים אותה, אלא דנאסרת מטעם ח"ד וכמו"ש צמהר"א, ולפי"י להרא"ה ולהר"ן ולהג"י מותרת גם צרגלים לדבר כיון דא"י לעשות על עצמה ח"ד משום שהיא משועבדת לצעלה.

ועל תו' התו' והר"ש"ש שכו' דראו חכמים דרוב האומרות כן משקרות ולכן לא האמינוה. ק', דא"כ למשנה אחרונה שאין מאמינים אותה, ואינו צריך לגרשה, ח"ד מתירים אותה לצעלה הא לנו יודעים

שאומרת אמת, דל"ש עיניי נתנה בזהר דאינו צריך לגרשה. ואיך אפשר להתיר איסור זונה, וכן יק' דח"ד אוכלת בתרומה הא לנו צריכים להאמין לה וכמו צמשה ראשונה דמאמינים לה משום דאינה מצוה א"ע. וז"ל דגם אם מדין אינו צריך להאמינה אפשר ג"כ דמשקרת דחושבת שאולי יאמין לדברי' ולא ירנה להחזיקה עוד, וגם צאשת ישראל שאינה נאסרת צאונס, ג"כ י"ל דמשקרת וחושבת שצעלה יאמינה שנאנסה ותמאס נעיניו, ורא"י לזה מ"מ"ש הה"מ צפ"ח מה' ח"צ על סגרת הרצ"ד דאם חוזרת ונותנת אמתלא, שאמר' שנאנס' כדי שצעלה יגרשנה נאמת, וכ' הה"מ דאינה יכלה לימר שאמרה כן כדי שצעלה יגרשנה דהא נעלה ישראל ואינה אסורה לו אפי' אם יאמין לה. ואפי' צאשת כהן כיון דאין הנעל מחוייב לגרשה אין צדרי' כלום. הרי שהרצ"ד סוגר דאף אם אינו צריך להאמינה צדון ג"כ משקרת שסוגרת שאולי יאמינה, ולפי הנחת הה"מ צדרי' אפי' צאשת ישראל אפשר דמשקרת. ועי' צכצ"ד דחושבת שצעלה יגרשנה שחמאס נעיניו. ועי' צכצ"ד אהע"ז מה"ת ס"י י"ג, ולפמ"ש צכ' ישועות יעקב ס"י קטו ובס' צית מאיר ס"י זה ס"ו דכוונת התו' דכיון דרוב נשים משקרות תיקנו שלא להאמינה כדי שלא תתן עיניי בזהר צל"ה ל"ק

כת. מת הרגתיו הרגנוהו לא יא' את אשתו. ובגמ' מקשינן הוא ניהו דלא יא' את אשתו הא לאחר תנשא והאמר רב יוסף פלוני רעניי לאונסי הוא ואחר מצטרפין להורגו, לרצוני רשע הוא והתורה אמרה אל תשת רשע עד וכ"ת שאני עדות אשה דאקילו צה רצנו, והא"ר מנשה וכי' גזלן דד"ת פסול לעדות אשה. וצרע"א צכתוצות ית: צהא דאמרינן צעדים שאמרו אנוסים היינו מחמת ממוז' אין נאמינס דאין אדם מע"ר כ' ה"ל ק"ק דצההיא דפלוגי רעניי דאמרינן אה"מ עצמו רשע היינו דאינו נעשה פסול עפ"י עצמו, ומהימנין ל"י דפלוגי רצע חף שהוא אומר על עצמו שהוא רשע ואינו ראוי להעיד אין מאמינים לו שהוא פסול לעדות, אלא דהי' ראוי לוומר צדרך ממנ"פ דאם האמת שפלוגי רצעו הוא רשע ואין כאלן עדות, לזה אמרינן פלגינן דצוריה ומהימן דפלוגי רצעו וה"ג הכא אם היו אומרים דהשטר אמת כדינו מדעת הלוה אלא דאנו פסולי עדות והשטר חספא, צזה אמרינן דאין נפסל עפ"י עצמו והשטר כשר, אצל צזה דאומרים דהמלוה אנסס לחתום והשטר פסול צעלמותו שלא נעשה מדעת הלוה וראוי להאמינס צמנו, ח"כ מה צכד דאינו נפסל עפ"י עצמו מ"מ נהמני' להו שהמלוה אנסס והשטר פסול צעלמותו, מזה מוכח דכלל דא"א מע"ר לאו צדוקא שאין דנין אותם לפסולי עדות אלא דהצ"ד אין שומעים לדצריהם צעשו כך וכך מעשה רשע. אומנס תמיה לי מסוגיא דיצמות (דף כה) דמצואר צאומר הרגתיו חף אם לא פ"ד מ"מ אם גזלן כשר לעדות אשה מהימו ומשיאין אותה על פיו הא מ"מ נימא דא"א מע"ר ולא מהימנין ליה דעשה מעשה זאת שהרג, עכ"ל

ובהגהות. אשרי צפרק הגזל עניס כתנ צנותן מעות לשלוחו לקנות צצנילו סחורה והשלוח אמר שקנה לעצמו דחינו נאמון משום דל"ה מע"ר, ומצא דין דל"ה מע"ר אין זה רק דלין נאמון לפסול ל"ע, אלא דלין מחמיניס לו כלל שעשה מעשה רשע ואפי' לענין טענה אינו נאמון לומר שעשה מעשה רשע. וכן צצ"ע ח"מ ס"י רנ"ג ס"ז צנהג כ' צצס ת' הרצצ"א דכשמתמש צמעות פקדון היכא שאסור להשתמש צהן אינו נאמון לומר כשתמתי צהן לעצונו, והיינו משום דל"ה מע"ר. וכן מצא דין מדצרי הסמ"ג ופסקו ציו"ד ס"י קע"ז ס"י צ מצא דמקבל מעות לחי ריות וטוען שמלוה צרצית הי"א, אינו נאמון משום דל"ה מע"ר, וע"י צצ"ד ס"י קס"טס"ק עט מ"ש צזה. ומכל זה מצא דלין מחמיניס לאדם כלל שעשה מעשה רשע, אפי' כצזה לא מטעם עדות, וכן התו' צצ"ג ג' : הק' דלמחי הי' נאמון לומר שאכל חלצ צצויד הי' דל"ה מע"ר, ומצא ג"כ דזה דל"ה מע"ר אין זה רק דל"ה לפסול ל"ע, אלא דל"ה כלל לומר שעשה מעשה רשע, ויק' ג"כ מהא דיצמות דלס גזלן דלורייתא כשר לעדות אשה הי' נאמון לומר הרגתיו אף אם לא פ"ד, ומצא שאלו מחמיניס לו שעשה מעשה רשע, וכמו"ס הגרע"א.

ודנהג הי' דלמרינו צכל מקוס דל"ה מע"ר, ולשי' הפוסקים הני"ל דחינו נאמון אפי' צטענה אם עושה ל"ע רשע, נרא' דלין זה מטעם דלנו אומרים שלא עשה מעשה רשע ולנו אומרים שאומר שקר, ולא עשה מעשה זה מעולם דהוא מוחזק אללנו צכשרות, דנרא' דלין זה סצג"ה אשה תה"י הוכחה מספיקה שלא נאמינו על טענתו ועוד דלפי"ז אם הי' מוחזק וידוע שהי' רשע יחא נאמון לומר שעשה מעשה רשע, דלין לנו הוכחה שהי' אומר שקר. וצודלי נרא' דלין חילוק צזה ואפי' הי' רשע אינו נאמון לומר שקנה את הסחורה לעצמו, או שהמעות צרצית אללו. ועוד דלס נאמר דלין לנו מקצלים צצרינו משום שאלו אומרים שהי' אומר שקר דלין הי' מוחזק לרשע, ל"כ לא יחא נאמון צטענה אם צטענתו הי' אומר שאמר עשה מעשה רשע, דגס האמר אינו מוחזק להיות רשע. ועוד ראי' מהא שח"י צתו' הני"ל דהיכא צנא לעשות תצונה נאמון לומר שעשה מעשה רשע, ואס נאמר דמה שדין אדם מע"ר, זה מטעם דלנו אומרים שאומר שקר, דלנו אומרים שלא עשה מעשה רשע, ל"כ מה חלוק יס צנא לעשות תצונה, מ"מ הי' לנו הוכחה שאומר שקר דלנו אומרים שלא עשה מעשה רשע. ועוד ראי' מהא שכ' הרצצ"ד צצתנ"י דכתצות עד : דכשהי' מודה שמתחתו נדה אינה נאמנת להפסיד כצצנתה דל"ה מע"ר, ומצא שהרצצ"ד סוצר שאלו אומרים דל"ה מע"ר אפי' צהודל"ה צע"ד, ואס נאמר דהטעם הי' משום שיש לנו הוכחה שאומר שקר, דלא עשה מעשה רשע, ל"כ צהודל"ה צע"ד הי' לריד להיות נאמון דהא נאמון אפי' נגד עדים וכ"ס נגד הוכחה צו. ועוד ראי' דלס נאמר שאס אומר שעשה מעשה רשע אין מחמיניס לו ולנו אומרים שאומר שקר

והמעשה לא הי' כלל, ל"כ איד שידך לומר פ"ד, הי' יש לנו הוכחה שאומר שקר, ואיד אפטר לומר שחלק צצרינו ונאמר שאומר אמת, וצודלי לא שידך לומר פ"ד היכא שאלו אומרים שאומר שקר, וע"י סצג"ה צו צחות יחיר ס"י ק"ד.

ול"ב נרא' דמה שנוגע לנאמנות על המעשה צעצמותה, אם המעשה נתרהש או לא, יש לו נאמנות כחינו אמר על מעשה שלא הי' עושה ל"ע רשע, ולכן שידך לומר פ"ד דלין לנו כלל הוכחה שאומר שקר, אלא הטעם הי' שדין מקצלים צצרינו כשעושה ל"ע רשע. והיינו כמו שאין הגדה כלל, לפי שאין לנו שומעין לדצרינו. ולפי"ז הי' נרא' דלפי"ז היכא שידוע צודלי שהי' אומר אמת ג"כ אין שומעין לדצרינו צשעושה ל"ע רשע, וכנוו שרלוצן חוצע לשמעון כי צו שהלוה לו צרצית וי' שהלוהו שלא צרצית, ועל הי' שהלוהו צרצית יס עדים, והלוה כופר צני' שהלוהו שלא צרצית אפי"ג שהלוה מודה צמקצת אינו צריד ליצצע, דלין לנו מקצלין את דצרי המלוה שאומר שהלוהו צרצית, אפי"ג שיש עדים על זה מ"מ אין לנו מקצלין את טענתו ואין טענה על ק' ולכן אין הלוה צריד ליצצע, אף צצרור לנו שהי' חייב לו דהא יס עדים וינטרד לשלכ ע"י העדים או ע"י הודלתו, מ"מ אין טענה על הי' שהלוהו צרצית וכיון שאין טענה אינו צריד ליצצע. וכן לצורה דצני' אפטוריקי שאין נצצעין על הודלת עדים, נרא' ג"כ דהיכא שצצנו ק' צו, כי שגזל ממנו וי' שהלוהו והי' מודה צני' שגזל ויש גס עדים על הי' שגזל, אף שידוע לנו צזה אמת אינו נצצנ מחוייב צצועה ואפי' ליצצע, דלא נצצייב צצועה כלל דלין מקצלים את דצרינו שגזל, והיינו כלין כלין הודלת כלל, וע"י הודלת עדים אינו נצצע.

ולפי"ז ניחא קושית הגרע"א, דכיון דהא דל"ה מע"ר אין זה משום שאלו אומרים שהי' אומר שקר, אלא דמה שנוגע להאמין לו יש לו נאמנות כחינו אמר על מעשה שלא הי' עושה ל"ע רשע, אלא דלין לנו מקצלין את דצרינו ואינו לנו הגדה ואין לנו טענה היכא שצריכים טענה, ולפי"ז ניחא דצעות אשה לא צעינן הגדה שמת צעלה, אלא דצעינן רק הוכחה שכן אדכ שלינו חשוד לשקר אומר שמת צעלה, והוכחה צו מספיקה להחירה, והיינו דצעינן רק הוכחה שמת צעלה, והוכחה צו שאיש שלא מוחזק שקרן אומר שמת צעלה מספיקה להחירה, ול"כ אפי' צשעושה ל"ע רשע ג"כ נאמון הי' לעדות אשה, דמה נאמר שדין לנו מקצלים את דצרינו כלל, מ"מ הי' אומר שמת צעלה, וכשאומר שעשה מעשה רשע אין לנו אומרים שהי' אומר שקר, ול"כ יש לנו הוכחה שמת צעלה אף אם אין שומעין לדצרינו, דמ"מ הי' אומר כן, ולכן הי' נאמון וכמו צמסלפ"ת דמתירין אותה משום שיש לנו הוכחה שמת צעלה, אלול צלומרים אנוסיס היינו הי' דלמחמיניס להס אין זה רק משום שיש לנו הוכחה

ע"י המנו שהם אומרים אמת, דאם רק מטעם הוכחה, הוי נגד עדים והוי גם חוזר ומגיד דכיון שהם חתומים על השטר הם מעידים שהשטר כשר, אלא דאנו מקצלים את הגדתם שהיו אנוסים ולא הוי חוזר ומגיד, אצל אס לא נקבל את דבריהם שהיו אנוסים אין להאמין שהיו אנוסים מטעם ההוכחה של המנו, דהוא מנו נמקום עדים וכנ"ל, וכשאומרים שהיו אנוסים מחמת מנוון ועושים את עצמם רשעים אין מקצלים את דבריהם, דאין אנו שומעין למי שהוא כשעושה א"ע רשע והוי כאין לפנינו הגדה כלל שהיו אנוסים, ולכן אין השטר פסול.

ולפי"ז נחתא נמי מ"ש הראשונים שסוגרים שאין מאמינים אותו על טענתו כשעושה א"ע רשע, דהדין שצ"ד אחד נאמן להכחיש את השני אין זה משום שיס לנו הוכחה נגד הנע"ד הא', ע"י שאיש שאינו תסוד לשקר מכחישו, דהא אחר מן השוק שאינו צע"ד א"כ, והנע"ד נאמן אפי' אס הוא גולן וחסוד לשקר, והיינו משום שיס לנע"ד דין מיוחד שהוא נאמן נטענתו, אצל אין זה משום שיס לנו הוכחה נגד הנע"ד השני, ולפי"ז היכא שחשים עצמו רשע כיון דאין שומעין לו ואין אנו מקצלין את טענתו, אינו נאמן, ואין לומר דמ"מ יש לנו הוכחה נגד הנע"ד השני, דהא הוא הכחיש אותה, דהוכחה לאו כלום היא, וכמו אס אחר שאינו צע"ד יטעון דא"כ דנעיגן רא"י צרורה ע"י צ' עדים, ולכן צלית שאומר שקנה לעצמו כיון דאין אנו מקצלין דנריו כלל, ואין הגדה לפנינו שקנה לעצמו אין הסחורה שלו. ואין לומר, הא מ"מ הוא אחר שקנה לעצמו, דהוכחה כזאת שאחד אומר שהצליח קנה לעצמו אינה מספיקה דנעיגן צ' עדים, ודין צע"ד אין לו דאין אנו מקצלין את דבריו כלל. וכן דדין דמעות פקדון שכ' הרשצ"א שא"כ לומר שנשתחש לעצמו, היינו נמי כיון שאין לו נאמנות מדין צע"ד דאין אנו מקצלין טענתו, רק דיש לנו הוכחה שנשתחש צהו לעצמו כיון שאחד שלא הוסיק שקרן אחר כן, אין זה מספיק דנעיגן הוכחה ע"י אמירת צ' עדים. וכן נמקבל מעות לחציית שכר וטען שמלוה צרנית היא, אינו נאמן, כיון שאין מקצלין את טענתו שטוען צתור צע"ד ואין לפנינו טענתצע"ד וכנ"ל.

ולפי"ז אפשר לפרש גם דברי הראש"ד הנ"ל שכ' דאינה נאמנת אף להפסיד כתונתה שעושה א"ע רשעה, והר"ן חלק וכו' דנודחי נאמנת להפסיד, ולפי הנ"ל שפיר יש לפרש סגרת הראש"ד. דהנה צהא דהודאת צע"ד כמאה עדים והוא נאמן, אין זה מטעם שיס לנו הוכחה שהנע"ד אומר שהוא חייב וזאת היא הוכחה מספיקה צצנלנו, דהא הוא נאמן אפי' נגד עדים, ומה שנוגע לענין צירור צודחי עדים נאמנים יותר, אלא הטעם הוא דיש דין נאמנות לצעל דצ שאלתן צמה שנוגע לעצמו אפי' נגד עדים, אצל גם הודאת הנע"ד אין זה הוכחה מספיקה להוציא ממנו, דהוכחה מספיקה להוציא ממנו זה רק ע"י

עדים, ולפי"ז היכא שעושה ע"א רשע כיון שאין שומעין לדבריו ואין מקצלין את הודאתו, [וכשהודא צפני עדים חוץ לצ"ד ג"כ אין יכלים לקבל את דבריו, דנראה שהדין דלאמע"ר הוא אפי' צדצר שאין צריך צ"ד, וזה מצאנו גם מסגרת הראש"ד דנהודאת צע"ד אנו אומרים דלאמע"ר] אין הודאת צע"ד, ואין לומר מ"ו הא היא הודתה ויש לנו הוכחה שאין לה כתובה, זה ליתא דמה שהנע"ד מודה אין זה הוכחה מספיקה לצרר שזה אמת ולהוציא ממנו, אלא דזהו דין שהנע"ד נאמן לגבי עצמו ואפי' נגד עדים וכנ"ל, וגם אפי' היכא שהי' כדאי צצצילו להודות כדי שתי' לו תועלת אחרת מהודאתו דאז צודחי אין הוכחה שזה אמת, וע"כ דאין זה משום שזה נחשז רא"י מספיקה לצרר, וספיר כ' הראש"ד דהיכא שעושה א"ע רשע אינה נאמנת להפסיד כתונתה, כיון שאין שומעין לדבריו ואין הודאת צע"ד. ולהוציא מטעם הוכחה שכיון שהיא הודתה זה אמת, אין זה צירור מספיק להוציא ממנו וכנ"ל.

והב"מ צס"ו קט"ו ס"ו הביא מהירושלמי דהיכא דיש רגלים לדבר היא נאמנת לומר טמאה אני, לא רק משום חתיכה דאיסורא אלא דנאמנת גם לגבי צעלה, וצפשוטו נרא' דאף צאומרת שנטמאה צרנון ג"כ נאמנת אף שעושה א"ע רשעה, והיינו דאס יש רגלים לדבר והיא אומרת צריא, אין הטעם משום שיס לה דין נאמנות היכא שיס רגלים לדבר, אלא הטעם הוא דכיון שיס רגלים לדבר וגם אמירת צריא יש לנו צירור שנטמאה, ולא שייך צזה אלאמע"ר וכנ"ל, דמ"מ יש רגלים לדבר והיא אמרה שנטמאה ויש לנו הוכחה לאוסרה.

ובח"י רע"א גיטין ט. ר"ל דנעדות אשה כיון דכל הפסולים כשרים, לא שייך לומר עדות צצ"מ צטלה כלה, דמה צכך שהם פסולים משום שנמלא א' מהם פסול, מ"מ הא גם פסול כשר נעדות אשה אס אינו תסוד לשקר, ולכן מאמינים להם. ואז הוכיח ודברי הר"ן שכ' לחלק צין הא דאמרינן שם דנאמן לגבי עצמו ולא לגבי נכסים ולא אמרינן עדות צצ"מ צטלה כלה, דהא דמצאנו צירושלמי צכותצ נכסיו לשני צני אדם והעדים קרוצים לאחד, דנטל כל העדות, הרי מצאנו מדברי הר"ן דאף שגם קרוז או פסול כשר לומר צפני נכתצ שייך לומר עדות צצ"מ צטלה כלה. ולפי הנ"ל שפיר יש לחלק צין הא דנפני נכתצ לעדות אשה, דנפני נכתצ לא מספיקה הוכחה לחוד, אלא דנעיגן הגדה של מי שהוא שנכתצ צפניו אלא שגם אשה או קרוז כשרים, אצל היכא שהגדתן צטלה משום שנטלה מקצתה, אין הגדת צפ"ג ואין השטר שחרור כשר, אצל נעדות אשה אף אס אין הגדה כלל כיון שנטלה, מ"מ הא העדים אמרו כן ויש הוכחה שמת צעלה ומתירים אותה.

וברא דאמרינן ציצמות פת: דהיכא שנא ע"א כשר מעיקרא אפי' מאה נשים כע"א דמייג, נרא'

היתה חסודה משום דשויא חנפשה ח"ד, ומנאר
דנקושים לא הק' מנעם דשויא חנפשה ח"ד אלא
שהק' דתהא נאמנת, ושפיר כ' השעה"ו דאחמע"ר
ואינה נאמנת בלי מנא.

ובזה ניחא מה שהק' גס על הגרע"ח שתי' דהתר
לא הק' צפשוטו דיאמינוה משום דמפסידה
כתונתה, היינו משום דסגרת הירכוסי הוה מירכס
מתנגדת לזה והוי הוכחה שלא זינתה, ולכן הק'
התי' שתהא נאמנת דוקא משום מנא. והגרע"ח הק'
עליו דהא שויא חנפשי ח"ד מהני אף נגד עדים
וכ"ש דיועיל נגד הסגרה דאירכוסי הוה מירכס וע"ש.
ולפי"ז לא קשה דהתי' נקושים לא הק' משום שויא
חנפשה ח"ד, אלא משום נאמנות, וכיון שיש לנו
הוכחה שלא זינתה אינה נאמנת, ועי' נתי' רע"ח סי'
פח ד"ה ואוסוף.

בתו' רע"א סי' קיד ד"ה חולם הניח לפימ"ש הר"ן
גסם הראנ"ד נכתובות ע"ז על הא דאלו
יונאות שלא נכתובה וחת מהן משמשתו נדה, ומקשינן
גמ' היכי ידע, והק' הראנ"ד דחמאי לא מוקי לה
כגון שהיא הודתה, ותי' דא"נ דאחמע"ר, והק' הגרע"ח
מהא דחמרינן בסוף גדרים גבי טמאה איני לך דחמרינן
גס ולא נאמנת כהן ה"ד אי צרנון מי אית לה כתובה,
ולפי סגרת הראנ"ד הא יש לה כתובה דאחמע"ר.
ולכאורה נרא' דלפימ"ש הראנ"ד דהדין דשויא חנפשי
ח"ד היינו מטעם הודאת צע"ד, דכל אדם יכל לעשות
על עזמו חיונים, ולפי סגרת זו לפי שי' הראנ"ד
דהיכא דמע"ר אינו נאמן אפי' לחייב עזמו מתוך,
גס לאסור עליו צע"ד אינו נאמן, ולפי"ז יק' ציותר
דאיך מוקמינן צאומרת זינתה צרנון הא אינה נאמנת
לאסור את עצמה דאחמע"ר. ונרא' דסגרת אחמע"ר
שייך היכא דאנו דנין עפ"י הגדתו, וכיון דמשים
ע"ר אינו נאמן בהגדתו, אכל הא דהיא נאמנת אין
הנאמנות מטעם צריא שלה, אלא שהיא נאמנת מכח
דיש לנו הוכחה שאינה מצוה ח"ע, ואנו סומכין על
הוכחה זו ואומרים שגודלי נטמאה, דאם לא הי'
האמת כן לא היתה צאומרת שנטמאה, ואין אנו
סומכים על צריא שלה, וא"כ אפי' אחמע"ר ואין
מקבלים את הגדתה, מ"מ הא יש לנו הוכחה שנטמאה
וע"י הוכחה זו אנו אוקרים אותה תמיד על צעלה,
וה"ה הכא אף אס אין מקבלים את הגדתה מ"מ
יש לנו הוכחה דאין אשה מצוה ח"ע וגם הראנ"ד
מודה כאן שנקשרת על צעלה כיון שיש לנו ראי'
שנטמאה. אכל צהא דמשמשתו נדה אפי' אס נאמר
שגם צוה שייך סגרת דאין אשה מצוה ע"א, מ"מ
אינה נאמנת דהא התם למשנה אחרונה קיימינן די
לחשוב לעיני' נתנה צאחר ואין סומכין על הסגרת
דאין אשה מצוה ח"ע ולכן כ' הראנ"ד דאין נאמנת
דאחמע"ר.

והב"ח נתי' המדשות סי' פ"ד כ' דזה ודאי שהראנ"ד
מודה דמועיל הודאתה להפסיד את הכתובה

דהיכא צנה ע"א כשר וגולן, אי חמרינן דשייך צוה
עצמ"מ צטלה כלה, וצטלה עדות הכשר, אלה דמחירים
אותה משום שיש לנו צירור שמת צעלה, צוה אס ינאו
פסולים להכתיש את העד הולכים אחר רוב דעות,
כיון דהגדתי צתור עד כשר נצטלה אלה שהחירוה
מטעם הוכחה, והוי כמו צא עד פסול מעיקרה דהולכין
אחר רוב דעות.

והיכא שמים עצמו רשע ויש לו מנא אי נאמן, צוה
נרא' דאי הנאמנות של מנא הוא משום שיש
לנו ראי' מספיקה שהאמת הוא כן, ואפי' אס יש
מנא לאחד מן השוק לזכות לצע"ד, ג"כ מאמינים
משום שיש לנו ראי' שהאמת הוא כמו שהוא טוען.
[ויש לעיין צוה מהא דחמרינן דאי צעי קלת"י] א"כ
גם כשעושה ח"ע רשע נאמן צמנא, דהא מ"מ יש לנו
הוכחה שכן הוא, אכל אס הנאמנות של מנא הוא רק
עם טענה והיינו שהמנא עושה מאמינים לו על
טענתו, ודוקא כשיש המנא לצע"ד מאמינים לו, צוה
נרא' דלפימ"ש הראשונים דהיכא שמים ע"ר א"כ
על טענותיו, גם צמנא אינו נאמן דכיון שאין שומעין
לדבריו ואין מקבלין את טענתו, מנא לחוד אינו הוכחה
מספיקה לצרר שכך הוא הדבר. ועי' צהרע"ח
כתובות יח: צנהה.

התי' נכתובות סג: ד"ה אכל הק' דחמאי לא תהא
נאמנת צאומרת טמאה איני צהני עוצדי דסוף
גדרים הא יש לה מנא שיכלה לומר מאוס עלי, וצהרע"ח
הק' דחמאי לא הק' צפשוטו, דתהא נאמנת לומר
טמאה איני לך כמו דנאמנת לומר מאוס עלי דל"ש
לומר עיני' נתנה צאחר כיון דמפסדת כתונתה.
וצנהה גס הניח צסם השעה"מ שכי צפי"ט מה"א הט"ו
ד"ה הן אמת, דאינה נאמנת לומר טמאה איני צלי
מנא דאחמע"ר, ודוקא צמנא דמאים עלי נאמנת לעשות
ח"ע רשעה. וכ"כ צספר ישועות יעקב סי' קטו
סק"ד, והגרע"ח הק' על השעה"מ דהא צשויא חנפשי
ח"ד נאמן אף כשעושה ח"ע רשע, דהוי כהודאת צע"ד
דנאמן לחונתו כמאה עדים, וכמו צמנון. וע"ש צד"ה
הרביעית שהניח כן צסם הראשונים, ונרא' דגודלי גס
לשעה"מ צ"ל דנאמנת לעשות על עצמה ח"ד אף
כשעושה ח"ע רשעה. דכן כ' התי' גס להדיא, דאחרי
שתי' על קושייתם הנ"ל דמיירי צלא אמרה טמאה
איני, כ' להוכיח דע"כ צ"ל דמיירי צלא אמרה טמאה
איני, דאי צאמרה טמאה איני הא שויא חנפשה ח"ד.
והיינו דצלי הסגרת דצריכה להיות נאמנת מכח מנא
שהיתה יכלה לומר מאוס עלי, היא צריכה להיות
נאמנת משום דשויא חנפשה ח"ד, ומנאר להדיא צדצרי
התי' דנאמנת לשויא חנפשה ח"ד אפי' כעושה ע"א
רשעה, אפי' כשאין לה מנא. והה שכי השעה"מ,
דדוקא כשיש לה מנא היא נאמנת לעשות ח"ע רשעה,
היינו משום שקושיית התי' היא שתהא נאמנת מדין
נאמנות ולא משום הטעם דשויא חנפשה ח"ד, וכמנאר
מהא שהוכיחו דמיירי צלא אמרה טמאה איני דאל"כ

הודלת צע"ד מהני גם כשמיש עמוו רשע, חצל להראצ"ד משוע לי' ממתני' דיש מנה להוניה וע"ז כי דלס היה מודה צעמה חין מנה להוניה דליו לריך להאמינה דלמע"ר, וק' דל"כ ל"ל לעמח דלמע"ר צל"ה אינה נלמנת משום דעיני' נתנה וכוו צלומרת שזינתה צרנון דל"ג משום דעיני' נתנה צלחר. וז"ל שהראצ"ד סובר כצצרת התו' צכתוצת סג. דהיכל דמפסדת כתוצה לה שייך עיני' נתנה צלחר ונלמנת. חונס לפי"ז יק' על תי' הרלצ"ד שתי' לפי פי' הצ"ח צדצרו דלחין נלמנת להלסר עליו משום דללמע"ר, והל חמרינן צנדרים שס דצלומרת זינתה צרנון נלמנת חף ליסר עליו משום דלחין חשה מצנה ח"ע, ולל שייך לומר דל"ג כלן משום דעיני' נתנה צלחר, דהל היכל שפסדת כתוצה ל"ש לומר עיני' נתנה צלחר וכנ"ל. וז"ל לפי"ז דהל דלמרינן צנדרים שס דנלסרת, חין זה מטעם דללמיניס אותה משום חוקה דלחין חשה מצנה ח"ע, דכיון שעושה ח"ע רשעה חין מלמיניס אותה, חלל דנלמנת מטעם דשו" חנפשה ח"ד, ודלל כהנ"ל.

חמת או לה, לכך לה מהימנת חלל צנותת חמתלל, וכן צלומרת חש"ה חני וחורה וחמרה פנו"י חני הדצר נוגע גם חל חחר היינו מי שרונה לקדשה חל"כ והול חינו יודע חס פנו"י היח חס לל לכך לל מהימנת חצל צנ"ד כשהול מודה לה חל"כ שצל חל"י, חול וחייל יודעים חלמת שכן חול שחול צל חל"י לל שייך לומר שוי' חנפשה ח"ד כיון שחין הדצר נוגע חלל להס והס יודעים חלמת שצל חל"י ומה חלמר מתחילה חלה צל חל"י חול חקר לל שייך לומר שוי' חנפשי' ח"ד כיון דחול יודע צעמנו דללו ח"ד חול לי' ע"כ. ולפי"ז צלומרת טמלה חני ויש עדים נגדה חצל חינו לריך להלחין לה חלל לעדים, וח"י סצרינן דכיון דמשועצדה לצעלה ח"י ללסור צח"ד, צלומרת שחיל טמלה חף דנלמנת צנה, מ"מ חס עדים וזכחיסיס חותה ח"י, דחנו סומכים על העדים, וחף דנלמנת על עמנה גם נגד העדים מ"מ הל אינה יכלה ללסור חל עמנה גם צח"ד כיון שחיל משועצדת לצעלה, ומה שנוגע לצעלה חנו סומכין על העדים. וחף שחסרה על עמנה צח"ד דנלמנת חף נגד העדים, מ"מ כיון שחיל חזרת וחומרת שחיל טהורה וחיל יודעת חל חלמת שחיל טהורה, ומה שחמרה קודס זה חקר, לל שייך לוור שוי' חנפשה ח"ד וכמו"ש חנ"ג, וכן צלומרת חש"ה חני וחורה וחמרה פנו"י חני ויש עדים שחיל פנו"י, חחר שצל לקדשה לריך להלחין נעדים ולכן יודע חול שחינה חש"ה, וחיל כיון שידעת שחמרה חקר ל"ש לומר שוי' חנפשה ח"ד, ולכן נלמנת לחור חף צלי חמתלל. וכצצרת חנ"ג.

גרא' דלשה שחמרה לצעלה נרשתני, וחל"כ נתנה חמתלל לדצרי' דחמרה כן משום שחלה שחי' לה על צעלה דל"ג וחסורה לכהן, דזה שחנו מתירין אותה לשוק ומלמיניס אותה חין זה משום צריח חלה דלפי' יס צריח חל חצל חלה נרשה ג"כ חיל נלמנת משום דחנו חומרים שחלה לל תעי' לומר כן לצעלה, ומכח סצרה זו חנו חומרים שחצל חומר חקר, וח"כ כשהיח חזרת וחומרת שחמרה חקר חין מלמיניס אותה דיש לנו חוכחה שחיל משקרת עכשיו, דיש חוקה להפך דלחין חלשה מעינה פני' צפני צעלה ולל חמרה צשקר שנתגרשה. וכן לפי משנה רלשונה דמלמיניס אותה לומר טמלה חני מכח חוקה דכסיפח לה מילתח, כצנותת חמתלל לדצרי' אינה נלמנת, משום דיש לנו חוקה דחינה מצנה ח"ע ומכח חוקה זו חלמינו אותה קודס וחיינה נלמנת נגדה. וצנה חי' חפשר לפרש דצרי' הרלצ"ד צפי"ח מהי' ח"צ שכי' דצלומרת טמלה חני לך ונתנה חמתלל לדצרי' נלמנת כיון דלל נתקצלו דצרי', והקי' החחרונים ח"זה חילוק יס צין נתקצלו דצרי' או לל נתקצלו דצרי', ולפי' חנ"ל ניחל דלס היו מקצלים דצרי' ומלמיניס לה שחיל טמלה וחיינו ומכח חוקה דל"ח מצנה חל עמנה, לל חיתה נלמנת צלמתלל, חצל למשנה חחרונה דלל קצלו דצרי' ולל חלמיניה חיל נלמנת צלמתלל ולל חמרינן דשו"ח חנפשה ח"ד.

בתרע"א ס"ו פה, כי דהיכל דצעינן צירור לחיה ספק, כנון צשנים חומרים מת צעלה ושנים חומרים לל מה, או צצצוי' דצעינן צירור חלל נטמלה, חף חס לל נתצרת חספק צצ"ד מ"מ לוח שצריח חללו החיתר מותר, ועי' מ"ש דל"ה וצנה עולה יפה להוכיח מדצרי' חנ"ג, ולכח' רחי' מפורשת לוח מ"מ חנ"ש חנ"ג דלס מודה לה חל"כ חף דלחין חנ"ד מלמיניס לו דשו" חנפשה ח"ד, מ"מ חול מותר צה כיון שידע חלמר חקר קודס, חרי חף דצעינן צירור חס חיל מעוצרת ומינקת חצירו או לה, וחיל חיינה נלמנת וכמו"ש חגרע"ה שס, וחס נשלה חחד צלופן חלל נתצרת חס חיל מינקת חצירו או לל, נרל' לריך להוניה, וצכ"ז כי חנ"ג דכיון שידע חלמר חקר קודס חול מותר צה, ומצחר דחף שחין חללנו צירור כיון שזה צירור לו מותר.

גרא' דלשה שחמרה טמלה חני וחורה וחמרה טהורה חני, או שחמרה חשת חיש חני וחורה וחמרה פנו"י חני דחינה נלמנת, מ"מ חס יס ינדים שחכחיסו אותה מתחילה מותרת לינשל ומותרת לצעלה. לפי"ח חלמה נדק צסי' קד ד"ה וחילח, דכשחמרה טמלה חני וחורה וחמרה טהורה חני דחינה נלמנת משום דהדצר נוגע גם לצעלה, וחול חינו יודע חס חומרת

שם חקי' מהל דצתרי וחרי חס ניסת לל חלל צחול וחיל חומרים צריח, וחזינן דהיכל שחס חומרים צריח לל צעינן שיצורר הדצר צנ"ד, רק דמותר להס לעשות מה שצורר להס שזה חיתר, וקי' מהל דר' זכרי' צן חקנצ, דחמרו לו דלחין חלס מעיד על עמנו, מ"מ חני דלחין נלמן מדין עדות מיהל מותר צה כיון דצריח לו חלל נטמלה. ונרל' דשחני צתרי וחרי דצדין נפסק דלס ניסת לל חלל חף צלי חצריח

שלו, אלא דמקשינן דו"מ איך מותר צה הא אין זה צרור אללו וצהש תלוי קאי, לזה משנין דאומר צריא לי ולכן אינו צאש תלוי, ונואל דאמירת צריא שלו אין זה פועל כלום לענין פסק הדין אם תלא או לא, דאף אם לא הי' צריא לו ג"כ מדין לא תלא כיון דהוי ספק אללנו, ואמירת צריא שלו מהני רק לגני', אלא יהא צאש תלוי. אלל צצנוי' אם אין צירור לפנינו אם נטמאה או לא אנו פוסקים דאם ניסת תלא, דשחא טמאה היא ולכן מה שאללו צרור אלא נטמאה לא מהני כלל, דאנו אומרים שתלא כיון דאין צירור אלא נטמאה. וכיון שצדין נפקא שתלא לא מהני מה שאללו צרור, אלל צתרי וצרי אמירת צריא שלו מהני רק כלפי עצמו אלא יהי' צאש תלוי וצה צודאי מהני ונ"ע צזה.

אבה"ע סי' ו' סי"ג צישועות יעקב כתב וז"ל אשת כהן שאמרה לצעלה נאנסתי כולי' כן הוא דעת רבינו הגדול צפי"ח מהא"צ והראצ"ד כתב צאם נותנת אמתלא לדצרי' מהני, והאמתלא הוא שעיני' נתנה צאחר. וכ' הה"מ שהרמז"ס למד דין זה שאסורה לכל כהן מהא דקאמר הש"ס פ"ק דכתובות דף י"ג: מנו דאי צניי אמרה מוכ"ע אני דלא פסלה נפשה מכהונה וקאמרה נאנסתי דקא פסלה נפשה מכהונה, וכוננת הה"מ נרא' דהוא מוקי למתני' צאשת כהן וא"כ יכלה אח"כ לומר שצאמת אמרה מוכ"ע ואמרה נאנסתי כדי שתיאסר על צעלה, וא"כ תהי' מותרת אח"כ לכהונה ע"י אמתלא זאת ומאי קאמר דקפסלה נפשה מכהונה. והנה הראי' נכונה לשי' הראצ"ח והרמז"ן דכתבו דצאומרת מוכ"ע אני אינה אסורה לצעלה, אלל צאמת הה"מ הנין צדעת הרמז"ס דאף צאומרת מוכ"ע אני אסורה לצעלה [והיינו מטעם דאין אנו מאמינים אותה] ופסולה לכהונה אלא דטענה מעולה צצו אינה פסולה לכהונה לפי טענתה, וצה פסולה לכהונה לפי טענתה אח"כ דצרי הה"מ תמוהין צזה. וכבר הרגיש צזה זקני הגאון האמיתי הח"ן ז"ל צצצונה עכ"ל. והנה מ"ש דהה"מ מוקי הא דכתובות צאשת כהן דצריו תמוהין, דהא אי מיירי צאשת כהן ואומרת שנאנסה אחר אירוסין והיא נשאת לו צאיסור אין לה כתובה כלל. [וצזה צ"ע אי היתה צריכה להודיע לו, ד"ל דלא היתה צריכה להודיע לו כיון דא"צ להאמינה, או כיון דאפשר שיאמין לה היא צריכה להודיעו. ועי' צרע"א כתובות יב: ד"ה משארסתני ומצאר שם דצריכה להודיע].

אור"ח נרא' דהה"מ יכל להוכיח ראיתו גם אי מיירי צאשת ישראל, דהא הה"מ כתב על דצרי הראצ"ד וז"ל ומ"ש הר"א ז"ל שאם נתנה אמתלא לדצרי' שאמרה כן כדי שיגרשנה צעלה וכו' אפשר לומר שאין לסמוך על דצרי' דהא צעלה לא הי' מצווה לגרשה אפי' יאמין לדצרי' דהא אשת ישראל היא ואפי' צאשת כהן וכו' כיון שלא היה הצעל מחויב להאמינה וכו' אין דצרי' כלום עכ"ל. ומצאר דצדרי

הה"מ שציצר אלינה דהראצ"ד דאפי' צאשת ישראל מהני אמתלא זו [ונצרתו נרא' דהיא סוצרת דאף שאינה נאסרת עליו מ"ו יגרשנה שתמאם צעינין] ושפיר הוכיח מהא דכתובות אפי' אי ציירי צאשת ישראל דלא מהני אמתלא.

ובאמת נרא' דהה"מ לא הוכיח מהא דכתובות דלא ונהני אמתלא אלא דהוכיח רק על עיקר הדין דאם אמרה לצעלה נאנסתי שאסורה לכהונה. יעו"ש ש"י וז"ל וצהש' אי"א אעפ"י שאומר וכו' ואני אומר שדינו של רבינו אינו ומחמתו אלל מהסוגיא שצ"י האשה וכו' הרי דעל עיקר הדין שהראצ"ד אמר שזה דצרי הכמה הציא הראי' מכתובות. וכ"נ דאחר שהציא הראי' כתב וז"ל ומ"ש הר"א ז"ל שאם נתנה אמתלא וכו' עכ"ל הרי דקודם לא דצרי על הדין דמציאה אמתלא אלא על עיקר הדין. ועי' צמ"ל צמה שהק' על הה"מ ומצאר ג"כ שצפרש ראית הה"מ על עיקר הדין אי אמרינן דאסורה לכהונה צאמרה לצעלה שנאנסה. ועי' מה שהק' עוד צישועות יעקב שם על הה"מ ולפי"ז לא קשה יעו"ש.

סי' ו' סק"ד כהן שקדש גדולה או קטנה וכו' הי"ז נאסרת עליו מספק והיינו צין שטוען טענת דמיכ צין שטוען טענת פ"פ. ונרא' לפימ"ש צנהגה ס"י קע"ח כ"ע דצאומר אשתי זינתה דאי"נ דחיישינן דעיניו נתן צאחרת כיון דאי"י לגרשה צע"כ, לפי"ז אי"י לטעון טענת פ"פ דחיישינן דעיניו נתן צאחרת, ואף שנאמן גם להפסידה כתוצאה מטעם דאין אדם טורח צסעודה ומפסידה, מ"מ למ"ש הצ"ש צסי" ס"ח סקי"ה צצס רש"י והר"ן והמרדכי דאם היתה כתובה דאורייתא לא הי' נאמן להפסידה כתוצאה דוקא מצד דכתובה היא תק"ח אמרינן דהם אמרו והם אמרו. לפי"ז צעונה כיון דהוי חיוב מדאורייתא אי"נ צצצרה דאח"ט צסעודה ומפסידה.

כה: נימא ר' מנשיא דאמר כר"י וכו' הפתחי צצונה צצה"ע סי' יז ס"ג הציא צצס הנוצ"י וצצס עוד הצרוניס דגס גולן דאורייתא מקצלין ה"ס ידוע לנו שאינו משקר, ונ"ע דא"כ אמאי אין גולן דאורייתא נאמן הא ממ"נ צריכים להאמין אותו דאם הוא הרג אותו אח"כ היא מותרת ואם הוא לא הרג אח"כ איננו גולן וצריכים להאמין אותו וממ"נ היא מותרת להינשא.

כו. תוד"ה שמואל כ' וז"ל ועוד אור"י דמצינו לפרש דאיירי אפי' נפלו צצ"א כדס"ד עד השתא, ואפי"ה התחיל צצרת לאה יגמור צרחל ואע"ג דחליצת הצרה הוי ח"פ, דה"ל צרת אח"א צציקה ולא מיפטרלא לאה צחליצתה עכ"ל. ונ"ע דאמאי אסורה צרת לאה הא הוי צרת ערוה דלאחר מיתה, דלאה נאסרה אחר נפילתה, כשנפלה רחל.

דכיון דרצנן אמרו שלא ייבס את אחות זקוקת' ואינו יכל לקנות אותה ונריכה חלינה לא נפקעה הזיקה ואינה ניתרה ע"י מאמר זה ולכן לא נפקעה זיקת אחותה ואז"צ ונ"ע.

ב. א פקע איסור א"א וכו' הילכך לא פקע, וע"י נתו' דג"ה לא פקע. ז"ע דלפ"ז אס הערוה היתה אסורה נאיסור לאו או ע"י יהא הדין דחוללת דאיסור אשת את יפקע כיון דלא יחול איסור אח"א על הללו או הע"י.

ג. תורה לא מתייבב נסה"ד כתבו דהא דקתני נשאל מת ואח"כ נשאל חי דלר"ש חייב תדא ונשנוע דלר"י מתייבב תרתו, לנר קפרא היינו לענין לקוצרו זין רשעים גמורים, וכן ז"ל נצרייתא דזר ששימש דהא דקתני חייב ז' היינו לקוצרו זין רשעים גמורים, ולרש"י ז"ל דה"י יכול להקשות לנ"ק מהאי צרייתא, וכעין זה כ' מהרש"א דג"ה נמתי קא מפלגי נשם הראצ"ד. וכ' מהרש"ל דסוגיא דהכא לא סברא כר"א דהא דקתני זר ששימש נשנת היינו לקוצרו זין רשעים גמורים, דא"כ נמתי פליגי ר"ח וצ"ק זר ששימש נשנת הא לשניהם לא חל איסור הצערה שהוא לאו על איסור עצוד' שהוא נכרת דלא חל קל על חמור ככולל וכמו"ש התו' דג"ה אמר ר"י. וע"כ דאיירי צפר של כ"ג דלר"ח חייב שתיס ממש, וע"י נקרו אורה על התו'. והמהרש"א כתב דאפשר דקאי גם לר"א, ור"ח סובר דחייב משום שנת לענין לקוצרו זין רשעים גמורים ולנר קפרא פטור לגמרי כיון דהוי רק לאו דקיל. וק' דא"כ יק' לנ"ק הא קתני נצרייתא דזר ששימש דחייב ז' לר"י, וז"ל דגם למהרש"א מפרשינן הצרייתא דזר ששימש נשחטת פרו של כ"ג ולכן חייב שתיס לקוצרו וכו' אלא דהמחלוקת של ר"ח וצ"ק קאי גם לר"א. עוד כתב מהרש"א שם דלר"א לפי הוספקא דמיירי נצ"א, הדין נטמא ששימש וצע"מ דחייב שתיס ממש, ונזר ששימש נשנת דחייב לר"ש שתיס דוקא לענין לקוצרו זין רשעים גמורים. ונ"ע דהא נאיסור צ"א חל קל על חמור וא"כ חייב שתיס ממש זר ששימש נשנת ועזר על לאו דלא תעזרו.

בבבדושין עז: אמרינן כהן הבא על אחותו זונה משו' לה, חללה לא משו' לה, חזר ונא על"י עשהה חללה, ק' הא אמרינן נסוגיין שם דלפ"י רצנן מודו דאין איסור קל חל על איסור חמור ככולל וכן מצאנר דנצרי התו' נסוגיין ד"ה אמר דס"ל דאין איסור קל חל על איסור חמור ככולל, ולפ"י ק' דאמתי נעשהה חללה, הא היא לא עזרה כלל על איסור זונה, דלגבי דידא איסור זונה על איסור אחותו הוי כולל, דמגו דנאסרה על חתיכות אחרות, דהיינו על כהניס אחרים, נאסרה גם עליו, וסברא כזו כ' הנוצ"י, ולא חל על"י כלל איסור זונה על איסור אחותו, ולא עזרה כלל על איסור כהונה ולא נעשהה חללה, אף שהוא עזר על איסור כהונה, דנפשוטו נרא' שא"י

בז. הרשב"א דג"ה ר"א אמר נסה"ד כ' וז"ל ויש אומרים דכי אמרינן ח"פ ה"מ כגון שנאסרה עליו צזיקה א"נ שפסל הוא זיקתו נגט א"נ נמאמר או שחנן ח"פ כגון חלינת מעוצרת א"נ חלינת סוטה דרצנן עכ"ל. אצל נאיסור ע"י ול"ת סוצרים דאין זה חלינה פסולה, ונאיסור דצריהם נרא' שהם סוצרים דכיון דיש זיקה מדרצנן והוי כאחות אשה דאינה זקוקה לכן אינה יכלה לפטור צרתה, וכן נסוטה דרצנן דאס היתה סוטה דאורייתא לא היתה זקוקה כלל לכן אינה פוטרת צרתה מדרצנן, וכן היכא דנפסלה זיקתה ע"י ומאמר או גט דאין זיקה גרועה יכלה לפטר זיקה מעולה. ולפ"י נרא' דגם אס ייבס אותה נאמר מכל המקרים האלו לא נפטרה צרתה, כיון דהא דחלינה פסולה אינה פוטרת היינו משום דכיון דאילו ה"י איסור זה מדאורייתא היתה פטורה ולכן קלשה זיקתה ואינה פוטרת, ולפ"י אין הצדל זין חלינה לייבוס כיון דעיקר הטעם דאין זו שזיקתה זיקה גרועה פוטרת צרתה. אצל להסוצרים דגם נח"ל וע"י אע"ג דיש זיקה לחלינה כמו נכשרה ליבוס, מ"מ אין חלינתה פוטרת את צרתה דהוי ח"פ כיון דא"ע ליבוס, וכיון דעיקר הטעם לדידהו דח"פ צריך לחזור הוא משום דחלינה כזאת שא"ע ליבוס אינה יכלה לפטר את צרתה, והחסרון הוא דחלינה זאת היא חלינה גרועה ולפ"י אס עזר ויבס נפטרה צרתה, ונ"ע.

בט: א"א מאי אית לך למימר מאמר דהיתירא קני וכו' לכא' נרא' דאס עשו מאמר לנ"ש, אי מאמר קונה ק"ג ויכל להוליאה נגט צודאי הדין דיקיימו דכ"ש הוא דהשתא נציהא שעשו איסור יקיימו כ"ש נמאמר דלא עשו איסור. ונגמ' כת. מצאנר דאס לא ידעינן איתו נפלה ראשונה וקדמו וכנסו הדין שהשני לא יוליא שיכל לומר שהוא יבס את הראשונה. ומצאנר מזה דזה שיבס את השני אע"ג דיוליא מ"מ נפקעה זיקתה מאחיו ולכן לא יוליא זה שייבס השני. ואס ה"י ידוע שהוא מייבס את הראשונה ה"י מותר ליבס לכחחילה דכנר נפקעה הזיקה ע"י יצומי הראשון, וע"י צרשצ"א. ולפ"י כ"ש לנ"ש דיקיימו, דנפקעת הזיקה מהשני כשאחד מיבס אותה, וה"ה נמאמר אי קונה ק"ג דנרא' דג"כ יקיימו דהא אי קונה ק"ג ה"ן לחלק זין ציהא למאמר. ולפ"י ז"ע דהא אס יעשו מאמר תפקע הזיקה וכמו נציהא דאע"ג דהוי ציהא דאיסורא מ"מ נפקעת הזיקה. ושמת י"ל דסוגיא דהכא סוצרת כהא דאמרינן צפ' ר"ג נא: דציהא פסולה יש אחר' כלום והיינו דלא נפקעת הזיקה [וע"י צאור שמת קונטרס זיקה אות לי מה שמישנן הסתירה מדף כת.]. ונריכה חלינה, וגם צ"ש סצרי דציהא פסולה כיון דרצנן אמרו שא"י אפשר לקנות אותה כגון אחות זקוקה שהיא כאחות אשה אין מפקיעה זיקה מדרצנן, אלא שהם סוצרים דמ"מ אין מוניא"ס אותה [וע"כ ז"ל דצ"ש סצרי דאע"ג שיש איסור דרצנן מ"מ אין מוניא"ן אותה דהא סצרי דיקיימו גם את השני אע"ג דנאסרה שעה אחת] ולפ"י ניחא

היא נעשית חללה אלא כשהיא עוזרת על איסור
כהונה, ושמה י"ל דאף שאין היא נעשית משום זונה
הכל כיון דאיסור זונה מיתלה תלי וקאי, חשוב שהיא
נענשה לפסול לה באיסור כהונה ונעשית חללה.

ח'ו"ק צ. ד"ה קדשים, הק' דאיסור גיד חשוב מוסף
על איסור הקדשים, כיון דליתוסף איסור לגזרה, ולכא'
ה" נרא' דאיסור גיד לא חל לגבי הקדש כיון שהיא ח'
עכשיו ואסורה לישראל, ואסורה גם להקדש משום
אמ"ה כיון דלא הוי ממשקה ישראל, ולפי"מ שיבאר
דבהקדש אף אם אסורה משום איסור אחד מ"מ נאסר
להקדש גם משום האיסור השני ניחא.

צו : תוד"ה ור"י כ' דנאמ"ה אינו חייב עד שיאכל
הזר שלם אף שי"ש בו כמה זיתים. והנה נאזר
א"א לנמנע שיהיו בו כמה זיתים ננמנעם אלא תמיד
נשאר חלק מזית, וכשהנמה אסורה משום איסור
טרפה או איסור אחר שעל אותו האיסור הוא חייב
בכזית, אי המ"ה הוי כולל משום שחל על המעט שי"ש
נאזר שאכל שעודף על הכזית האחרון, ואינו חייב עליו
משום טריפה, וחייב עליו משום אמ"ה כיון דנאמ"ה
החייב הוא על כל האזר, נרא' לשי" רש"י נשבעות
כה : דגרים נגמ' שבעה שלא אוכל תאנים וענבים
וחזר ואמר שבעה שלא אוכל תאנים או חייב שתיים,
וכן דוקא נשבע שלא יאכל עשר ואח"כ נשבע שלא
יאכל ט' או חייב נ', אבל נשבע שלא יאכל תאנים
וחזר ואמר שבעה שלא יאכל תאנים וענבים, וכן
נשבע שלא יאכל ט' ואח"כ נשבע שלא יאכל עשר,
לא חלה שבעה שני' כיון שכבר נאסר נשבע ועל
העשירית שהוא מוסף עכשיו אינו חייב על עממה צלי
הט' האחרות, ולפי"מ ה"ה הכא אף שאם יאכל את
האזר יהי' חייב על כולו משום אמ"ה, ומשום טריפה
אינו חייב על כולו אלא על הזיתים השלמים שיבטל
בו, מ"מ אמ"ה לא חל, וכמו דאין השבעה השני' חלה
כיון שעל מה שניתוסף לחוד אינו מתחייב צלי זה
מה שנאסר כבר מקודם. ולשי" התו' דגרסי שנשבע
קודם על תאנים ואח"כ על תאנים וענבים והשבעה
הנ' חלה כיון שכללה גם ענבים שלא נאסרו מתחילה,
ול"ד לשבעה שלא אוכל ט' וחזר ואמר שבעה שלא
אוכל י' דהתם איכא איסור שבעה בכל ה"י וכל ט'
שיאכל מהנד' י' קאי באיסור שבעה, אבל בתאנים
וענבים לא ה"י איסור כלל על ענבים יעו"ש, לפי"מ
הכא נאזר ה"י ג"כ איסור משום טריפה על כל חלק
מהאזר וגם נקנת שנשאר באחרונה ולא נשלים לכזית,
ולכן לא חשוב כולל, אולם נ"ע מה שהתו' כ' לחלק
צין היכא שאמר ט' סתמא, דאיכא איסור שבעה בכל
י' ולכן לא חל כשנשבע שוב על עשר, להיכא שנשבע
על ט' אלו וחזר ואמר שבעה שלא אוכל עשר שהוסף
אחת בשבעה הנ', דמ"מ מה חילוק יש צוה הא אפי'
כשהוא נשבע על ט' סתמא וכלל את כולו באיסור,
מ"מ כשהוא אכל עשר, או יש כאן אחת שאין לעטש
עלי' משום השבעה הראשונה, דהיינו זאת שאכל

באחרונה, והשבעה הנ' יכלה לחול על זאת ושפיר
הוי כולל דמנו שחל על העשירית חל על הכל, וכמו
נשבע על ט' אלו ואח"כ על עשר, דחלה השבעה
הנ' ע"י כולל כיון שחלה על העשירית. וזה נרא'
עפ"מ"ש נאזרי מלוואים ס"י יב, דנשבעה לא אמרינן
מתלי תלי וקאי, כמו בכל האיסורין, אלא שאם השבעה
לא חלה בעת שנשבע, אינה חלה כלל, כיון שהוא
מושבע ועומד מהר סיני ועל מה שהוא מושבע אין
שבעה חלה, ולפי"מ יש חלוק צין שבעה לשאר
האיסורין, דנשאר איסורי תורה כיון שהאיסור מתלי
תלי, לכן אם נאופן שער על האיסור, האיסור הנ'
הוי כולל או מוסף שפיר חל, אבל בשבעה, נהי דנאופן
שהוא עבר על השבעה, השבעה הנ' הוי כולל, כגון
שנשבע על ט' ואח"כ על עשר ואכל עשר, דמשום
השבעה הנ' אפשר לענוש אותו גם על העשירית
ומשום השבעה הראשונה חשוב שעשה איסור רק
באכילת התשע ולא באכילת העשירית והוי כולל, מ"מ
נעינן גם שנחלות השבעה הנ' יהי' כולל ואם השבעה
הנ' לא חלה על היתר לא חלה השבעה כלל וכמו"ש
נא"מ ואח"כ אף שנאופן שהוא אכל אפשר לענוש
אותו משום השבעה הנ', גם על מה שאין לענוש
אותו משום השבעה הא', מ"מ הא השבעה הנ' לא
חלה כלל, ושפיר כ' התו' דכיון שאמר ט' סתמא,
וכל ט' שיאכל מהנד' עשר היו כלולין בשבעתו, ואח"כ
נחלות השבעה הנ' לא כלל שום דבר שלא ה"י כלול
בשבעה הראשונה והשבעה הנ' לא חלה כלל, ואין
לחייב עלי', אבל נאומר ט' אלו ואח"כ אוסר את כל
העשר שגם נחלות השבעה כלל מה שלא נאסר
בשבעה הראשונה, השבעה הנ' חלה, וכשאוכל י' חייב
גם על השבעה השני', ולפי"מ נאמ"ה על טריפה כיון
שאיסור אמ"ה מתלי תלי וקאי, וכיון שהוא אכל את
כל האזר, והקנת שאכל באחרונה שלא נשלים לכזית
אין עליו איסור משום טריפה דהוי ח"ש, ואם יחול
איסור אמ"ה יהי' איסור גם על הקנת שאכל באחרונה
הוי שפיר איסור כולל וחל, ודמי לדין שבעה היכא
שנשבע על ט' אלו ואח"כ על עשר, ואכל עשר שלוקה
משום השבעה הנ' כיון דמשום השבעה הנ' יש
איסור גם על העשירית וה"ה הכא. ועדין נ"ע צוה.

ו'ענין אי הוי כולל משום דאמ"ה כשאוכל את כל
האזר הוא נענש גם על אכילת העצמות
ואיסור טריפה אינו על העצמות, צוה לשי" רש"י לא
חשוב כולל, כיון שאינו מתחייב על העצמות צלי הנשר,
והוי כמו שבעה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבעה
שלא אוכל תאנים וענבים, אולם לשי" התו' חשוב כולל
כיון שאיסור טריפה לא ה"י על העצמות והוי כמו
שבעה שלא אוכל ט' אלו וחזר ואמר שבעה שלא אוכל
עשר דכלל היתר בשבעתו ולכן חלה, וה"ה הכא כיון
דאמ"ה כלל גם את העצמות שלא נאסרו קודם חשוב
כולל

והנה הטור פסק כתו' והנ"ה כ' שזו היא ש" התו'
והר"ן והרא"ש. ח"ל הרא"ש אבל אם אמר

אין האיסור משום הכול טריפה, דהא כ' שהי' לוקה משום הכול טריפה ומשום צמר מן החי.

אורח הר"מ פ"ד ה"י מהמ"א כ' שהתוקף צמר מן החי מן הטעמים אותו הצמר טריפה ולוקה משום הכול טריפה וע"י צכ"מ פ"ט ה"א מה' מלכים. ולש"י הר"מ נר"י דה"ן לומר דהמה צח"י לצמר עומדת, אפי' אי סצריק דנהמה צח"י לאצרים עומדת, כיון שכל האיסור הוא משום שהצמר הוא טריפה וא"כ אפי' אם נאמר שהנהמה עומדת שחתכו מוננה צמר, מ"מ כ"ז? שלא חתכו לא נטרף, ואם דנהמה עומדת להעשות טריפה מ"מ כ"ז? שלא נטרפה לא חל האיסור טריפה. וה"ה צצמר כ"ז? שלא נטרף לא חל האיסור טריפה. וצלמה צח"י האיסור הוא גם כשהאצרים הוא צגוף הנהמה הם אלו סוצרים דנהמה צח"י לאצרים עומדת, ואפי' צכ"ל פור שלם הוא עוצר משום אמי"ה אי לאצרים עומדת, כדאמרינן צסוגין. אבל צצמר מן החי אם האיסור הוא משום טריפה צודאי אין לומר שיש איסור טריפה לפני שהצמר נתלש מהפרה. אבל לש"י החי האיסור צמר מן החי הוא איסור אחר, וכמו שאסור אצר מן החי כך אסור צמר וכן החי שפיר י"ל דנהמה צח"י לצמר עומדת, ורש"י סצור דאמרינן דנהמה צח"י לצמר עומדת חולק על הר"מ. ועוד נר"י דלש"י הר"מ יחול איסור צמר מן החי האיסור חלב, כיון דאיסור צמר מן החי הוא משום טריפה והתורה גילתה שאיסור טריפה חל על חלב, ואי סצריק דאיסור טריפה חל על איסור אמי"ה ה"ה שאיסור צמר מן החי יחול על אמי"ה, אם נאמר דנהמה צח"י לאצרים עומדת ואיסור אמי"ה קדים. ועוד נ"מ נענין אי צמר מן החי הוי איסור מוסף משום שנתוסף איסור לצ"ג, דלש"י הר"מ צמר מן החי לא הוי איסור מוסף משום שהאיסור לישראל הוא משום טריפה והאיסור לצ"ג הוא משום צמר מן החי, ולש"י לומר מוסף כיון שהם שני איסורים נפרדים, אבל אי האיסור לישראל הוא ג"כ משום צמר מן החי שפיר חצו מוסף ונשום שאלסר לצ"ג, כיון שהאיסור הוא אחד לישראל ולצ"ג משום צמר מן החי.

כ' הרמב"ם פ"ה ה"ה מה' מ"א תלש אצר מן החי ונטרפה צנטילתו ואכלו חייב שחיס, משום אצר מן החי ומשום טריפה שהרי שני האיסורים צאין כאחת. וכן התולש חלב מן החי ואכלו לוקה שחיס, משום אצר מן החי ומשום חלב. תלש חלב מן הטרפה ואכלו לוקה שלש. עכ"ל. וק' דהר"מ שם פ"ד ה"י כ' וז"ל וכן התוקף צמר מן החי מן הטעמים הרי אותו הצמר טריפה והאכול מוננו כזית לוקה משום הכול טריפה. שהרי צמר זה מנהמה שלא נשחטה ולא מנתה, מה לי טרפה אותה חי' מה לי חתכה צסכין מה לי צכולה מה לי צמקתה, הרי הוא אומר וצמר צצדה טריפה לא תאכלו כיון שנטעית הנהמה צמר צצדה הרי היא טריפה. ולפ"י צצמר מן החי י' גם איסור משום וצמר צצדה טריפה דהא האצר

שלא הכול ט' אלו שצועה שלא הכול עשר, דונוי אכיל עשר אחריו, אי אכיל אלו תשע ועוד אחת חייב שחיס, דמנו דחיילה העשר אחריו חיילה תשע אלו עכ"ל, וכ"כ צצור וש"ע וז"ל שצועה שלא הכול ט' אלו שצועה שלא הכול עשר ע"כ, ומצאנו מדברי הר"ש דעיקר הטעם משום שאמר על העשר סתמא, וכלל צצדריו עשר אחרות שהן היתר ולכן חל גם על אלו הט', אבל אם הי' אומר על י' מסויימים וכלל צצדריו את אלו הט' לא היתה השצועה הצ' חלה כלל, כיון שאין השצועה הצ' יכולה לחול על היתר לאחד, וכן ציאר הסצרה צדרישה ומוצא צצ"ך [אולם צצע דלפ"י מאי חיר"י שצצע צצני" על עשר, אפי' צצע על ט' תחול ג"כ השצועה הצ', כיון שצצע סתמא, ומונו דחיילה השצועה על ט' אחרות תחול גם על אלו, וכמו צצצעה צצעם הצ' על עשר. וצ"ע.] אבל החי' סוצרים דלפ"י היכא צצציר צצדיה שיהי' צכלל העשר, תשע שצצקרו צצר צצצועה הראשונה ג"כ חל משום כולל, כיון דעכשיו נאסר אחד שהי' נותר קודם, דהא צלו לקיים ג"י הספרים שכתוב שצועה שלא הכול תאנים וצור ואמר שצועה שלא הכול תאנים וענבים דמייירי צצוכר שניהם צצחד. וכמו"ש החי' שאם אסר כל אחד צצ"ע לא הוי ענבים חצי שיעור, וע"ז כ' דדוקה צצצע על ט' סתמא ואח"כ על י' סתמא דאין אחד מצורר מה שלא נאסר שצצועה ראשונה, אבל היכא שיש מצורר כגון הכא שלא הי' כלל איסור שצועה על ענבים, חל צכלל גם על התאנים, הרי להדיא שסוצרים דלע"ג דל"ה שיעצור על השצועה הצ' רק על היתר אך צריך הוא להכול גם איסור ג"כ חלה השצועה, ולפ"י ה"ה צדין ט' וי', דלפ"י כלל את הט' הראשונות צעשר שאסר משצועה שני" ג"כ חל, וכמו צצתאנים וענבים דתף שכלל שצצועה הצ' תאנים שצצר נאסרו שצצועה הראשונה, כיון שאסר גם ענבים חלה השצועה הצ' גם על התאנים, וכ"כ הריטצ"ה שם צצ"ה תשע וז"ל, ואומרים צחי' דקמייחא דט' וי' שפיר כדעייפא, כגון שהיו עשר ככרות מונחות לפניו וצצצע שלא יאכל ט' אלו, דשרי צעשירית, וכי הדר משצצע שלא יאכל כל הי', מנו דחיילה שצועה אעשירית, חיילה אט' צכולל, הרי להדיא ככ"ל. ומצאנו מזה שהחי' והר"ש חולקין.

חולין קב : אומר ר"י לה תאכל הנפש עם הצמר זה אצר מן החי, וצמר צצדה טריפה לא תאכלו זה צמר מן החי וצמר מן הטרפה. וצצמר מן החי אין האיסור משום הכול טריפה, אלא דגמרינן מהאי קרא שצמר מן החי אסור, והאיסור צפני עצמו, וכמו אצר מן החי דאסור כן אסור גם צמר מן החי, וכן מצאנו צצדרי החי, שם ד"ה לצ"י יוחנן אינו חייב אלא אחת כ' וז"ל. משום דמתד קרא נפקי, ואע"ג דאנא ומנושל לקי שחיס שאני תסם דכתיב צצוי"ו וצצל דקאי אאל תאכלו, וה"י אי הוה כתיב צצדה וטריפה לא תאכלו הי' לוקה שחיס לר"י משום צמר מן החי וצמר מן הטרפה עכ"ל. ומצאנו להדיא דצאכול צמר מן החי

משמע ל"י נר"י דנכשהוא כנפש שאינו עושה חליפין, והיינו אמ"ה כפ"י רש"י ז"ל ואין בכלל זה צדק מן החי, אבל צנני נח דכתיב אך צדק צנפשו דמו לא תאכלו, משמע לא תאכל הנפש עם הצדק צנפשו צד, והלכך אפי"ו צדק מן החי נמשמע ולפיכך קרי ל"י ר' יוחנן אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים וזה נכון עכ"ל ולפי"ו י"ל דכיון דצדק צנפשו משמע לא תאכל הנפש עם הצדק צנפשו צד אין לנו דרש מיוחד לצדק מן החי דאסור לצ"ג, אלא שהתורה אסרה לו צדק מן החי ולכן אצד מן החי אסור, אבל אין איסור מיוחד על אצד מן החי, [ולפי"ו] אין איסור לצ"ג על עצמות וגידין כיון שנאסר רק צדק מן החי ולפי"ו ניחא דל"ג נומר דאצד מ"ה הוא מוסיף משום שניתוסף איסור לצ"ג, דלצ"ג אין איסור משום אמ"ה אלא משום צדק מן החי ואין זה אותו האיסור שיש על ישראל, ולא הוא מוסיף דאיסור אמ"ה לא ניתוסף לצני נח. אולם לא נרא' כן דאמרינן דאמ"ה אסור לצ"ג וצנפשו נרא' שיש איסור מיוחד בצניל אמ"ה, ולא שהאיסור הוא משום צדק מן החי, ולכן נרא' דמצד צנפשו דרשינן תרתי, דלא תאכל הנפש עם הצדק צנפשו צד, וגם לא תאכל כשהוא צנפשו שאינו עושה חליפין. והנה רש"י קצ: ד"ה רני כ' דאף שרני סובר דנהמה צחי"י לאו לאצרים עומדת מ"מ אמרינן דלצדק עומדת וע"ש בתוד"ה שאין, ולפי"ו י"ל שגם הר"מ סובר דנהמה צחי"י לצדק עומדת — לגני צ"ג שהאיסור הוא משום צדק מן החי ולא משום טרפה וכנ"ל, — אף שסובר דנהמה צחי"י לאו לאצרים עומדת, ולפי"ו ניחא דאמ"ה לא הוא מוסיף דגם על צני נח לא חל איסור אמ"ה דכד אסור משום צדק מן החי שחל כשהנהמה כוללה.

שנתלש מהנהמה הוי צדק צדקה והוא טריפה והין חילוק בין שתלש חתיכת צדק או כל האצד, וכל הצדק שנתלש הוי טריפה, ולפי"ו ק' דאמאי כ' הרמז"ה ונטרפה צנטילתו, אף אם הנהמה לא נטרפה צנטילתו ג"כ חייב שתיס דהא האצד מן החי הוי טריפה כיון שהוא תלוש מהנהמה ויש איסור משום אמ"ה ומשום טריפה אף אם לא נטרפה הנהמה צנטילתו. וכן ק' בתולש חלז מן החי אמאי לוקה שתיס יתחייב גם משום וצדק צדקה טריפה כיון דהאצד הנתלש הוא טריפה לש"י הר"מ וכנ"ל וגם למה כ' הר"מ דהתולש חלז מן הטרפה חייב ג', אפי"ו אם אינה טריפה יתחייב שלש דהא החלז שתלש הוי טריפה. ועי' תו' חולין קצ: דג"ה שאין שכי' ח"ל ועוד נרא' לר"י דאפי"ו למ"ד לאצרים עומדת מודה דלאו לחתיכת צדק עומדת צחי"ה, דאמר ר"י צסמוך אכל חלז מן החי מן הטרפה חייב שלשה, ומוקי לה בנטרפה עם יציאת רונה ונהמה לאצרים עומדת. דאיתו איסור טריפה וחלז והצד מן החי צנדי הדדי. והשתא אמאי נקט טריפה. צללו טריפה איכא ג', אצד מן החי וצדק מן החי וחלז, אלא ודאי צנהמה צחי"י לאו לחתיכת צדק עומדת ולא איתא וחיל על שאר איסורין עכ"ל. ות"י התו' ל"ג להרמז"ה דהא הר"מ סובר דנהמה צחי"י לאו לאצרים עומדת, דהא כ' דאם תלש אצד מן החי ונטרפה צנטילתו וכ"י שהרי שני האיסורין צלין כאחת, ומצדק שאיסור אמ"ה צל צענת תלישה, ועי' צל"מ ס. וכיון שאמ"ה חל אף דנהמה צחי"י לאו לאצרים עומדת ה"ה שאיסור צדק מן החי יחול. ועוד דכיון דלש"י הר"מ איסור צדק מן החי הוא משום אוכל טריפה א"כ יחל על איסור חלז, דהא איסור טריפה חל על איסור חלז וכנ"ל.

שם בתו' ר"ה כי כ' דאיסור אמ"ה חל כשנקשרו האצרים צנדיים. ולפי"ו נרא' דכיון דאין סנת האיסור צנהמה, אלא צכל אצד צפ"ע, היינו מעת שנעשה אצד, ל"ג נומר דאמ"ה על חלז הוי כולל משום שאמ"ה חל על כל הנהמה, דהא מה שאמ"ה חל על אצד אחד אין לזה שייכות עם אצד שני, דעל כל אצד יש סנה צפני עצמו, והיינו מעת שנעשה אצד, ולפי"ו מה שאיסור אמ"ה חל על כל הנהמה אין זה חשוב כולל לענין שיחול גם על החלז.

זבחים ע. תוד"ה ובא, הק' דלמאן דאית ל"י איסור מוסיף ל"ל קראי דנצילה חלה על חלז. וצנהש"ס הק' הא נצילה על חלז הוי איסור כולל, ואין לומר דהוי מוסיף משום דנאסרה לגזיה, הא י"ל דקרא איתו לצעלת מוס דנצ"ה אסורה לגזיה, ונרא' דאיסור צע"מ לא חל מחיים על ההקדש דכיון שהנהמה ע"י ואסורה לישראל משום אמ"ה אסורה גם להקדש דלא הוי ממשקה ישראל, ולא חל איסור צע"מ על איסור אמ"ה ואין איסור הקדשה משום צע"מ. אף דאיסור צע"מ הוא גם לאחר מיתה, לא חשוב מוסיף צנציל זה וכמו"ש תו' צנצמות לג: ד"ה

ועי"ק צהא שכי' דאם תלש אצד מן החי ונטרפה צנטילתו חייב שתיס משום דשני האיסורין צלין צנ"ה, הא אפי"ו נטרפה קודם ג"כ יחל אמ"ה על טריפה, דהא הוי איסור מוסיף דאיתוסף איסור לצני נח, וגם לפי"ו צדק צנטילתו כד: דכיון שהתורה אסרה גם גידין ועצמות אף שאין עומדין לאכילה והוי הנאה שכד"ה, א"כ מוכח שהתורה אסרה אמ"ה גם בשכד"ה וא"כ ניחא דמוגו דאיתוסף איסור צנצד"ה איתוסף נמי צנצד"ה, וגם הוי איסור כולל דמוגו שחל האיסור על עצמות וגידין דאין עליהם איסור טריפה, חל גם על הצדק.

וגרא' עפי"ו ש הרצנ"ה חולין קכט: ד"ה אלא ח"ל הק' הרמז"ה ז"ל כיון דר"י גופי' אמר לעיל לא תאכל הנפש עם הצדק זה אצד מן החי, וצדק צדקה טריפה זה צדק מן החי, א"כ צדק מן החי דאסור לצ"ג מנ"ל דפסוק זה לישראל נאמר ולא לצ"ג, ואי משום אף צדק צנפשו דמו לא תאכלו דכתיב צנני נח לצדק מן החי הוא דאיתא, דהרי הוא כמה שנאמר לישראל לא תאכל הנפש עם הצדק, ות"י הוא ז"ל דהא דכתיב לא תאכל הנפש עם הצדק

דכיון שעכשיו דין בטול הוא רק משום הדבר שיל"מ
 נודתי לא נתבטל. ואין לומר דכיון דאף אם אין
 תע"ה מ"מ האיסור ישנו במציאות, ולכן שייך דין
 בטול על איסור נולד, אף שאיסור נולד לא חל על
 איסור טריפה, כיון דאיסור נולד ישנו במציאות,
 זה אינו דהא הגרע"א כי דאם איסור נולד לא חל
 עד שיתבטל איסור טריפה, חשוב כנולד האיסור
 בתערובות, ומנא דאין לנו מתחשבוין כלל מה שהאיסור
 ה"י במציאות קודם שצטל איסור טריפה, אלא דאנו
 דנין כחילו נתהווה איסור נולד אחרי שאיסור טריפה
 נתבטל, ולכן חשוב נולד האיסור בתערובות.

בהרע"א ס"י עו כ' דנצור שנשבע על חצי שיעור
 חרזנים, ואכל מהם כשעור, דחייב רק משום
 טירות ולא משום שנועה, ומה שהשנועה חלה על
 ח"ש לא חשוב כולל בשביל זה, דכולל לא הוא אלא
 בשכלל דבר חדש אבל ע"י אכילה דבר זה נאופן אחר
 לא חשוב כולל בשביל זה. ודקדק כן מל' הר"מ שכ'
 (פ"ה ה"ג מה' שנועות) נשבע שלא אוכל מנזילה ח"ש,
 ואכל חצי זית וכו', ומנא דדוקא נאכל פחות מכזית,
 אבל הכל כזית אינו חייב משום שנועה, ונת' קנד
 ד"ה ואף נסתפק בזה ד"ל דכיון שנתחייב על השנועה
 הצ' כשחכל כזית שזו לא פקע יעו"ש. וק' דהא
 הרמז"ס צפ"ד ה"י מה' שנועות כי דאם נשבע על
 הככר שלא יאכלנה וחזר ונשבע שלא יאכל ככר זה
 ואכלה כולה חייב צ' דנשבעו' הצ' אסר אכילת כזית
 ונשבעוהו הא' אסר רק אכילת כל הככר, ומנא דהדיא
 דאף שלא כלל שום דבר חדש נשבעוהו הצ', כיון שהיא
 חלה על שיעור קטן מהשיעור של השנועה הראשונה,
 חייב גם על השנועה הצ'. ונגמ' דאמרין חייב שתיים
 נשבע שלא יאכלנה ואח"כ שלא יאכל, י"ל דחייב
 שתיים אין הכונה שנענש על צ' השנועות ביחד, אלא
 דיכל להתחייב משום צ' השנועות, דהיינו אם אכל
 כזית חייב משום השנועה הצ' ואם אכל את כלה חייב
 משום השנועה הראשונה, אבל צר"מ א"א לומר כן,
 דהא כ' להדיא שאם אכל את כולה חייב שתיים. וכן
 פי' רש"י נשבעות כז': ד"ה אבל שאם אכלה כולה
 חייב שתיים.

וכן מנא דנתי' חולין קב: ד"ה שאין שפי' לשי' רש"י
 דהא דר"ל סובר דאם אכל גזר מן החי ונשר
 מן הטרפה דחייב אחת, דמירי שאין נאצר כזית גזר
 ולכן אינו חייב משום גזר מן החי, והא דחייב משום
 טרפה היינו נשטרף גזר מטרפה אחרת והשלים
 לכזית, והק' דא"כ אמאי לא חייל איסור אמ"ה כיון
 דליכא מטרפה אלא ח"ש, ועל ח"ש אמרינן נשבעות
 כא' דשנועה חלה. הרי מנא דאף שהשלים אח"כ
 לכזית טרפה וחייב משום טרפה גם על החצי זית
 טריפה שהי' נאצר, מ"מ חייב גם משום אמ"ה כיון
 שאמ"ה חל על החצי זית שהי' נאצר לחוד, נלי הצירוף
 עם החצי זית של טרפה שאינו מהאצר. וזה ממש
 כמו נשבע על ח"ש חרזנים ואכל כשיעור, וכשאל

אמר נסוה"ד דיש חומרה נטרפה שאין נאמ"ה
 דכשנטרפה שזו אין לה היתר, ומשמע דלא חשוב
 כולל משום שאסורה לאחר מיתה אלא דהוי רק חומרה,
 וכיון דאיסור צע"מ לא חל מחיים איסור נבלה ואיסור
 צע"מ להקדש חלו צנ"ה, וע"י צרע"א במערכה ז'
 ד"ה חולם.

אב"ר נאמת ק' דאמאי הוי נבילה איסור מוסף
 הא להקדש לא נאסר משום נבילה דנל"ה
 אסורה משום חולין בעזרה, וזה יק' גם על התו' חולין
 קא. ד"ה מתן שכ' דנבלה על גיד הוי איסור מוסף,
 דמגו דחיתוסף איסור לגבוה כשנתבטלה חיתוסף נמי
 להדיוט. והגה אסורה לגבוה בלאו איסור נבלה דהיא
 נהנת חולין, ולא נאסרה לגבוה משום נבלה. ושאל
 י"ל דאף שאסורה למזבח משום חולין בעזרה, מ"מ
 כשנעשתה נבלה, נאסרה לגבוה גם משום נבלה,
 ואין זה ענין לאחע"א, דזהו ענין של פסול, דל"ש
 לומר שחל איסור על המזבח אלא דאינה ראוי' ופסולה
 לגבוה, משום שהיא חולין, ואם נעשתה נבלה שפיר
 שייך לומר שהיא פסולה למזבח גם משום נבלה, וכיון
 שאסורה למזבח גם משום נבלה, שייך לומר דנבלה
 על גיד הוי מוסף, וכן י"ל דנאסרת למזבח משום
 צע"מ אף שהיא נהנת חולין. ולפי"ז ניחא קושית
 הגרע"א דאף אם היא צע"מ, מ"מ כשהיא נעשית
 נבלה היא פסולה למזבח גם משום נבלה, ושפיר הוי
 נבלה מוסף על חלב, כיון דנאסרה למזבח גם משום
 נבלה.

הצ"צ נסי' ס"ט כ' דנצינת טריפה שנולדה ציו"ט
 ונתערבה דאף דאיסור טריפה בטל, מ"מ
 איסור נולד לא בטל דהוי דשיל"מ, וכי' אם דאיסור
 נולד חל על טריפה, דהוי איסור כולל דמגו דחל איסור
 נולד ציו"ט על צנים כשרות שנולדו ציו"ט ה"ה שחל
 על הטרפה ונת' רע"א מה"ת סי' קט"ז הק' עליו
 דל"ל לטעמא דחל משום כולל, תיפוק ל"י דאיסור
 נולד ציו"ט חל משום דאיסור טריפה נתבטל. ונפשוטו
 נרא' ליישב דהא עיקר ספיקו של הג"צ הוא אם
 איסור נולד ציו"ט נתבטל ולא חשוב דשיל"מ כיון שגם
 אחר יו"ט יהא אסור משום טריפה, או דחשוב ישל"מ
 כיון דאיסור נולד יהא מותר לאחר יו"ט, והג"צ
 פשט דחשוב דבר שיל"מ, וא"כ ע"כ הי' צריך לומר
 דאיסור נולד חל לפני שהצ"ה נתבטלה, דאם אחר
 שנתבטלה, וכבר אין איסור טריפה, נודתי חשוב איסור
 נולד דבר שיל"מ כיון דאיסור טריפה כבר נתבטל,
 והוי כמו שהיתה אסורה רק משום איסור נולד לחוד
 דודאי הוי דבר שיל"מ, והג"צ רצה להשוניענו דאפי'
 אם איסור נולד חל כשעדיין הי' איסור טריפה, ואחר
 יו"ט תהי' אסורה משום טריפה, ואטו צריכים לדון
 בטול כדי להתירה נאכילה משום טריפה, מ"מ לענין
 איסור נולד חשוב דבר שיל"מ, ולא בטל, אבל אם
 האיסור שאין לו מתירים בטל קודם, ואח"כ חל
 האיסור שיל"מ נודתי ל"ש בזה ספיקו של הג"צ

נאסרה לזנוע. ולפי"ש המהרש"א נחולין ג. דל"ש לומר שהגיד יחסר להדיט משום שנתוסף איסור להקדש, דהדרגה נאמר להפך דכיון דלישראל מותר דאחע"א ממילא מותר להקדש דהוי מתסקה ישראל, לפי"ז ה"ה הכא לא השוג מוסיף משום שנאסרה לזנוע, דהדרגה נאמר להפך דלא נאסרה לזנוע דאחע"א ולא נאסרה גם לזנוע.

והנה נמ"ל פי"ג הי"ג מה' סוטה נסתפק נהוא שוגג והיא מזידה אם נאסרת עליו כיון דנאסרה לזנועה, ואם נאמר דהיכא שהוא שוגג והיא מזידה אינה נאסרת על הזנוע אף דנאסרה לזנוע, לא שייך לומר דהוי מוסיף מנו דנאסרת לזנוע, דמוסיף שייך דוקא היכא דהל האיסור על צ' החתיכות משום סנה אחת, אבל הכא נאסרה על הזנוע משום שהיא זינתה, ועל הזנוע נאסרה משום שגא עלי, וכיון דהאיסור על הזנוע ועל הזנוע הוא משום סנות שונות לא שייך צוה מוסיף, ונמ"ל הציא דצירושלמי ר"פ כ"ט מצאנר דהיכא שהיא שוגגת והוא מזיד, נאסרה עליו משום שהיא מזיד, והיכא דהיא מזידה והוא שוגג ג"כ נאסרה על הזנוע כיון דנאסרה לזנוע. ולפי"ז הי' נרא' דשייך לומר דהוי מוסיף, כיון דהאיסור לזנוע הוא משום האיסור לזנוע, אולם גם צוה י"ל דכיון דאם הי' הוא מזיד והיא שוגגת נאסרה לזנוע, ומצאנר שי' על הזנוע איסור צפ"ע גם אם לא נאסרה לזנוע, ולפי"ז לא שייך לומר דהוי מוסיף דנהי דמתוסף איסור על הזנוע משום האיסור לזנוע, אבל הכא צל"ה אסורה לזנוע כיון דהוא הי' מזיד ויש עליו איסור מיוחד על שגא עלי' גם אם לא היתה נאסרת לזנוע, ונמנא דמשום שהיא זינתה לא ניתוסף איסור על הזנוע דאסורה לו משום שהיא הי' מזיד, ול"ש מוסיף אלא צאופן שהזנוע הי' שוגג דצוה כל האיסור לזנוע הוא משום האיסור לזנוע והאיסור על הזנוע והזנוע הוא משום סנה אחת ושייך לומר מוסיף. ונפ"ת סי' יא סק"א מניח צ"ס מהר"א שאן וצ"ס כמה אחרונים שנסתפקו היכא שכבר אסורה לזנוע משום סוטה אם נאסרה לזנוע וצ"ס הצר"י הציא שכי' דצאופן שהזנוע הי' מזיד צודאי נאסרה עליו, אע"ג דלזנועה כבר היתה אסורה משום סוטה, אך נסתפק צאופן שהזנוע הי' שוגג, כיון דלא אסרה לזנועה וגם אינה נאסרת עליו משום ציאתו, ופשוט דצודאי נאסרה עליו משום דקוי"ל כלידך מ"ד צירושלמי דנה דהדר תלוי, וכיון שהיתה מזידה היא נאסרת על הזנוע, וכיון שאפשר שיחול איסור על הזנוע והזנוע משום שהיא זינתה שייך מוסיף, אבל אם נאמר שעל הזנוע חל איסור גם היכא שהיא שוגגת והיינו שי' עליו איסור משום שגא עלי' י"ל דלא הוי מוסיף כיון דעליו חל איסור צל"ה, והיינו משום שהיא הי' מזיד וכנ"ל, אולם צ"ע צוה ד"ל דנהי דהל איסור על הזנוע משום ציאתו, מ"מ שייך צוה מוסיף כיון דגם משום שהיא זינתה חל עליו איסור, והל האיסור על הזנוע והזנוע משום סנה אחת. וכן צ"ע צאופן כזה כגון

כשיעור חייב גם על הח"ש הראשון משום איסור חרזנים שאסור לצור ולפי הת"י הוא חייב שתיים. [ונצדנרי הת"י צ"ע דלמה הק' משום דאיסור חל על ח"ש, הא כיון שכי' דמיירי שאין צאנר צטר כשיעור. והא דחייב שתיים לר"י היינו על עזמות ונידון, ול"כ אף אם אין איסור חל על ח"ש יתחייב על חמ"ה, דהוי כולל, מנו דהל על עזמות ונידון חל על הזנוע, וי"ל שהת"י סוצרים ד"ל דר"ל לא ס"ל איסור חמ"ה ככולל, או שהת"י סוצרים דלא הוי כולל, כיון שאם לא חל על הזנוע, לא חל גם על הגידין והעזמות, דנגידין ועזמות לחוד אין כשיעור, דאם הי' כשיעור הי' מתחייב על הגידין והעזמות לחוד משום חמ"ה וכולל לא הוי אלא כשודאי חל על ההיתר, גם אם לא יחול על האיסור, אבל היכא שאם לא יחול על ההיתר לא יחול גם על האיסור לא חשבו כולל, וסוצר"ז זו כי המהרש"א נחולין ג. על הת"י ד"ה קדשים].

והת"י ביבמות לג : ד"ה אמר כי דטרפה על חמ"ה לא הוי כולל אלא חמור על קל. וק' דהא הת"י נחולין לו : ד"ה ור"י כי דעל חמ"ה אינו חייב עד שיאכל את כל האבר, וכיון דטרפה חייב על צוית ח"כ טריפה על חמ"ה הוי כולל. ולפי"ש הגרע"א דצכה"ג לא הוי כולל, כיון דלא ניתוסף איסור על דבר שהי' היתר ניחא.

צ"ע בכל האיסורים כגון נבלה על טרפה או טרפה על נבלה וכן שאר האיסורים, אחאי לא יהא כולל, דהא ניתוסף איסור אם יאכל ח"ש מצהמה טרפה ז', שאין על חזי זית איסור נבלה, וח"ש טרפה מצהמה אחרת, שאינה נבלה, דאז ילקה על הח"ש טרפה שאכל מצהמה ז', ול"כ טריפה על נבלה יהא כולל, וכן להפך דנבלה על טרפה יהא כולל דמתחייב על נבלה אם אכל ח"ש מצהמה ז' וח"ש מצהמה אחרת, ועל טרפה אינו מתחייב כיון דהוי רק ח"ש. וכן יק' דגיד על חמ"ה, ונבלה על טמאה, וכן יתר האיסורים יהא חשבו כולל. וי"ל כסוצרת הגרע"א דהיכא שלא ניתוסף איסור על דבר היתר, אלא דניתוסף איסור צאופן אכילתו לא חשבו כולל. ועי' צת' רע"א סי' עו ד"ה ואך.

באפי"י ים סי' ית נדד כשהאשה אסורה משום לאו אם חל איסור סוטה דאחע"א או ד"ל דהוי איסור מוסיף כיון שנאסרה לזנוע, וע"ש שהציא שאם אינו חל ולא נאסרה לזנועה אינו משקה אותה. וצאנני תלואים סי' יא כי ג"כ דהוי מוסיף. ונרא' לפי"ש הצ"ש סי' יא סק"ג דלת"י הראשון של הת"י שכי' נכתובות ט. דנת שבע לא נאסרה לדוד דכיון שהיא היתה אנוסה ולא נאסרה לאורי' לא נאסרה לדוד, היכא שהיא שוגגת או אנוסה לא נאסרה לזנוע אף שהיא עשה צרצוי דאם לא נאסרה לזנוע לא נאסרה נמי לזנוע. וכן נפ"ת שם הציא שהאחרונים הסתפקו היכא שכבר היתה אסורה לזנועה משום סוטה, אי

כתצו דיוכל לחפות עלי' גטט שא"צ זמן, ולא אוקמינן אחזקה אש"א משום דהיא גרושה לפנינו, וגם יש לה חזקה לדקת, וע"ש צפ"י וכ"כ הר"ן. ולפ"י ה"ה הכא כיון דעכשיו אינה אש"א לא מוקמינן אחזקה קמייתא שהיתה אש"א בשעה שניסת לו.

רש"י ד"ה באומרת צריא לי כגון ע"י סימנים וכו'. והריטב"א כתב דרש"י לא פ"י לאומרת שידוע לה צנור דל"כ היא נאמנת צלי עדים. [וע"י צ"י הריטב"א נכתובות] וק' איך זה תהי' נאמנת צלי העדים הא' יש כאן עדים שמכחישים אותה ואומרים שלא מת.

תוד"ה והכא ואור"י דמה שאשה דייקא וכו' המהרש"א הק' הא צתרי ותרי לא דייקא, וע"י צקרני ראם דלע"ג דהתו' כ' דצתרי דייקא, הכא כיון דאלו אומרים שאין זה צעלה לא דייקא דלא יצורר. ונאמנת ק' נפשוטו דצרי התו' דכיון דלא ידעו עכשיו מהסנר' דחוששת שמת יוזמו, אמאי ניחא להו צאומרים שמת יותר מכשאומרים שנתגרשה, כיון דהשאלה היא אם זהו צעלה. ושאל י"ל דהתו' לא הק' קושיתם על הא דרנ', דנחא ל"ש לאוקמי אחזקה כיון דהשאלה היא על עיקר הקידושין אם נתקדשה לזה או לאחר דהעדים שאומרים שמת צעלה אומרים שנתקדשה לאיש אחר ולא לזה, ועיקר קושיתם היא על הצרייתא דרמז"י, ול"ע צ"ה.

צג: בתוד"ה עך אחד כתצו דמהא שהיא עזמה נאמנת לומר מת צעלה להתייבס אין להוכיח שגם ע"א נאמן לומר מת צעלה להתייבס, דלא חיישינן למרחמא ל"י ליבס, דמשום דמרחמא ל"י לא משקרת צנוזיד ולכו היא נאמנת אבל אעד אחד סמכה ולא דייקא הכא כמו צעלמ' ולכן י"ל דע"א ח"י. והא דחינה נאמנת דמת צנה ואח"כ צעלה להתייבס, ל"ל לפ"י דאין זה מטעם דחיישינן דמרחמא ל"י דהא משום דמרחמא ל"י לא משקרת, אלא דהין לה נאמנות צנה דל"ש צנה עיגון, דעיגונא שייך דוקא להוציאה מחזקת איסור אש"א ותהי' מותרת להינשא וכמו"ש ת"י צצור שאתר זה. ולפ"י הגמ' דכאן חולק על ר"י דסובר (ק"י:) הטעם דחינה נאמנת צמת צני ואח"כ צעלי משום דמרחמא ל"י ליבס אבל צל"ה היתה נאמנת, והגמ' כאן סובר דטעם דמרחמא ל"י ל"ש משום דלא משקרת צצנ"ל זה אלא דאין לה נאמנות כלל להתיר א"ע ליבס דל"ש צנה עיגונא. וקושית התו' שהק' כאן אי סגרינן דמרחמא ליבס אמאי נאמנת צמת צעלה להתירה ליבס ק' לר"י ותירוטם אינו שייך לר"י דהא ר"י סובר צמת צני ואח"כ צעלי דחיישינן דמשקרת משום דמרחמא ל"י ליבס. ול"ל לר"י כמו"ש הרמז"ן דלמרחמא יותר מצעל לא חיישינן ולכן נאמנת דמת צעלה להתירה ליבס, אבל צמת הצעל והיא אומרת שמת הצו קודם אינה נאמנת דחיישינן דאמרה כן משום דמרחמא ל"י ליבס. אולם ק' דהתו' צצור זה

רחל ולאה ושרה הן אחיות מהה"נ, ורצקה אחותה של שרה מאמה ורחל נשואה לשמעון, והיא אסורה על ראובן משום אשת אח, ונשא ראובן צצ"א את רצקה ולא, אם נאמר דמגו דנאסרה שרה משום אח"א כיון שהיא אחותה של לאה, ניתוסף גם איסור אחות אשה לגצי רחל, או דניחא דל"ש לומר דהוי מוסף משום דשרה אסורה משום אחות אשה משום שהיא אחותה של רצקה, וגם אם לא נאסרה משום שהיא אחותה של לאה היא ג"כ אסורה משום אח"א, ול"ע, וע"י צרע"א צמערה ז' ד"ה אולם.

במ"ר פ"ג ה"י צ מה' סוטה נסתפק צאשת כהן שנאנסה אם נאסרה על הצועל כיון שנאסרה לצעל. וצ"ש ס"י י"א סק"ג כ' דנאסרת לצועל כיון שאסורה לצעל, וצפ"ת מצ"א שכן הכרע הישועות יעקב. ודצריהם ל"ע דנהי דכל היכא שנאסרה לצעל אסורה לצועל, היינו דהונטמאה של הצועל תלוי צונטמאה של הצעל, וכל היכא שנאסרה לצעל נאסרה גם לצועל, אבל הכא האיסור לצעל אין זה משום הונטמאה שנאמר לצעל, רק אסורה לצעל כיון שנאסרה לכל הכהנים וגם הוא צכלל, אבל אין איסור מיוחד על הצעל, וצודאי האיסור לצועל אינו תלוי צאיסור לכהונה.

דד. תוד"ה טעה צסה"ד וי"ל דהתם לא צדחי' תליא מילתא אלא משום דטריד צתינוק שי' לו למול צצנת וטועה צו וה"י הרי טועה צאשתו. ק' דמ"מ אמאי פטר ר"י צנודע לו שהוא צ"ג, הא כיון שהוא צ"ג לא היתה לגמרי טרדה צמזוה רק הוא צצנ שי' לו לעשות המזוה והוי כה"י לו אחד למול צצנת ואחד צערצ צנת וטעה ומל של צנת צערצ צנת ושל ערצ צנת צצנת דחייב כיון דאין לו כלל טרדה צמזוה.

לח. ספק וצני יבס שנאו לחלוק צנכסי סנא וכו' הוה ל"י מוזן המוטל צספק וחולקין. ק' לפ"י מ דאמרינן צצ"צ דצן הצן יורש מכה משמו: והיינו דהאצ יורש צקצו והצן זוכה ממונו א"כ הכא הספק הוא אם היבס ירש או הספק והוי יבס ודאי והספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי ול"ע. ושאל י"ל דכיון דהוא צל עמהם לדין אין דנין כלל על אצניהם כיון דהנכסים אינם שייכים עכשיו לו אלא להם והם אינם ודאי יורשים ולא שייך לומר דאצניהם ודאי יורש דאין הדין עם אצניהם כיון דהוא מת ואין הנכסים שלו.

פח: מתיב רצא וכו' וקתני דפנו צרע"א הק' דמאי קושית מכלן הא מדין מוקמינן אחזקה שהיא אש"א אלא משום דסנרת דייקא מרעל לחזקה והכא כיון שגם הכת הצ' אומרים שהיא מת לא תידוק דלא תפסיד כלום צמה שאתאר תחת צעלה הצ', וא"כ מוקמינן לה אחזקה אש"א. ונר' דכאן ל"ש לאוקמי אחזקה דהתו' צגיטין יז. צד"ה משום צת אחות,

פי' אליצא דרז שסת הא דלינה נאמנת צמת בני ואח"כ צעלי משום דמשקרא משום דמרחמא לי' והא התו' כ' קודם דנאומרת מת צעלי לא חיישינן שתסקר משום דמרחמא לי' ליצם. וז"ל דלאפוקי ענמה מצעלה לא חיישינן שתסקר משום דמרחמא ליצם אצל כשאין צעלה חי חיישינן גם שתסקר משום דמרחמא לי' ליצם, ולכן אי"נ דמת צנה ואח"כ צעלה.

שם בתורה כי תצעי לך יצמה לעלמא, דליהי
 לא מהימנא כדאמר בסמוך, ולהאי ליצנא סנר דע"א עדיף מינה ולא כמו שה"י סנור צלישנא קמא דע"א גרוע מינה. וה"ה דמני למצעי צימנה ליצם צמת צנך ואח"כ צעלך דליהי לא מהימנא עכ"ד. והיינו דלהאי ליצנא אין אנו סוגרים הסנרא לחלק דלא חשקר משום רחמא לי' אצל מ"מ אפשר דלא תדייק ותסמוך על העד, אלא דכיון דחזינו דהיא נאמנת שמת צעלה ולא אמרינן דתסקר משום דרחמא ליצם אנו אומרים שהיא גם תדייק. והא דלינה נאמנת צמת צנה ואח"כ צעלה, י"ל או משום דצנה חיישינן דלא תדייק כיון דמת צעלה וחיישינן לרחומי ליצם יותר מאיניש דעלמא, אצל כשצעלה חי אין אנו חוששים דרחמא ליצם יותר מהצעל וכמו"ש הראשונים. או דכיון דמת הצעל לא דייקא כ"כ כיון דאין החומרא דתנא מצעלה, ואפי' לא רחמא ליצם לא תידוק כ"כ. וכן פי' הראשונים. או דאין מאמינים אותה כלל צנה, דיש לה נאמנות רק להתיר א"ע לשוק ולא להתיר א"ע ליצם, וצתי' הא' סוגרים התו' סנרא זו כמו צתי' הנ' [אולם הריטב"א חולק על זה וסובר דיש לה נאמנות גם להתיר א"ע ליצם, שכי' וז"ל ויש שהיו מפרשים דהכי קאמרינן הא לא תצעי לך, דכיון דליהי מהימנא צמקוס שאין לה צנים, דהא ליכא תש"א דרחמי' וכו' כמו"ש התו' ואין הפי' הזה נכון כלל דא"כ אמאי לא מהימנא צמקוס צנים. ומנאר שסובר דהאמינו אותה גם להתיר ע"א ליצם] והא דאין ע"א נאמן צמת צנה ואח"כ צעלה אי נאמנות ע"א הוא משום דייקא, היינו משום דלא תידוק צנה כ"כ וכנ"ל, אצל צודאי יש נאמנות לע"א גם להתירה ליצם, דהא אי הטעם הוא משום דמילתא דענידא לאגלווי לא משקר נאמן גם צמת צנה ואח"כ צעלה. ולתי' הנ' סוגרים התו' דשייכא סנרת דייקא גם צמת הצנ ואח"כ הצעל, אע"ג שלא תהי' לה החומרא שתנא מהצעל, ואף ד"ל דרחמא ליצם יותר מאיש נכרי, מ"מ אי לאו הטעם דרצנן לא האמינוהו משום דלא שייך צנה ענונא היתה נאמנת דגם צנה תדייק, והריטב"א הק'על התו' וז"ל ועוד דלרחומי ליצם טפי מצעל לא חיישינן אצל כשיש לה צנים נהי דדייקא צמיתת צעלה אפשר דלא דייקא צמיתת הצנ אם הי' הצנ קודם או לא, דכיון דתו לא מקלקלא צי"ג דנר, וגם דמשום רחומי ליצם טפי מאיניש דעלמא לא תידוק, וכיון דכן מזה הטעם צענמו לא יהא ע"א נאמן עכ"ל. וכ"כ הרמז"ן. ולפי סנרת הריטב"א הראשונה דלא תידוק משום דלא מקלקלא צי"ג דנר,

והיינו כיון דצעלה כנר מת, אפי' צלי סנרת דרחומי ליצם אינה זריכה להיות נאמנת. ולפי"ז צהמרה מת צעלי ואח"כ צנ, כשאין לה מנו אינה זריכה להיות נאמנת אף אי לא סניא ליצם כיון דאין החומרא שתנא מתחת צעלה. וזה שתנא מהיצם נרא' דאין זה חומרא אפי' אי לא סניא לי', כיון דעוד לא נשאת לך. וצתי' רע"א סי' ק"ל כתב דמשום חומרה דתנא מצעלה הנ' ג"כ תדייק.

שם כתבו צתי' הנ' דללישנא צתרא דמצעי נן צימנה לעלמא פשיטא לי' דע"א נאמן להתירה ליצם גם צמת צנך ואח"כ צעלך אע"ג דהיא אינה נאמנת, דהא דלינה נאמנת אין זה מטעם דלא דייקא כיון דמרחמא לי', דא"כ לא תהי' נאמנת גם שמת צעלה להתירה ליצם, אלא דצודאי אנו אומרים דדייקא שפיר רק שלא האמינוהו רצנן אלא צמיתת הצעל לאפוקה מחזקת איסור אשת איש ע"י דיוק שלה משום עינונא, ולא להתירה ליצם דל"ש צנה עינון, אצל ע"א נאמן כיון דיש כאן סנרת דייקא. ומצעי לי' דוקא אי נאמן להתירה לשוק, ד"ל דלא דייקא כיון דשונאת אותו ולכן אין הע"א נאמן, או דעיקר הטעם דמאמינים לע"א הוא משום דלא משקר צמילתא דענידא לאגלווי ואיכא למיסמך אדייקא קנת והי"נ דייקא קנת. וז"ל דהגמ' כאן חולק על ר"ג דפשט (קית :) מהא דחוששין לדברי' וחוללת ולא מתייצמת, דאנו מסתפקים אי רחמא לי' או סניא לי', אצל אם הי' צרור לנו דסניא לי' היתה נאמנת לומר מת בני ואח"כ צעלי. והיינו דהאמינו אותה גם להיות ניתרת ליצם אלא דהתשש הוא משום דמרחמא לי'. וכן א"א למיפשט צעיא דרצנא לפי סוגיא זו, דהא דחוללת ולא מתייצמת צהמרה מת בני ואח"כ צעלי אין זה מטעם דחיישינן דילמא מרחמא לי' אלא משום דאין כאן עינון אם תהי' אסורה ליצם וכמו"ש תו'. ואין לה נאמנות צנה.

וברין דמת צעלי ואח"כ בני דלינה נאמנת לר"ג מטעם דדילמא מיסנא סניא לי', צנה י"ל דגם הגמ' דידן סובר כר"ג דהיתה נאמנת לומר ניתן לי צנ צמדה"י אי לאו הסנרא דסניא לי' ליצם. וכ"ז לפי מהרש"א על התו' שם וכן לפי התו' שם ולא לפי רש"י ע"ש, וכן גם לפי רש"י יש לפלפל לפימ"ש התו' דהגמ' כאן סובר צלישנא קמא דמשום דרחמא לא חשקר ור"ג סובר שם דתסקר.

ברד"ש סי' קנ"ח הק' על התו' דנימא דצעיית הגמ' היא דוקא צמת צמך דהיא אינה נאמנת אצל צמת צעלך ואח"כ צנך הע"א נאמן כמוהו, וכן הק' צט"ז סי' קנ"ו סק"ת. ודצריהם נ"ע דאם נאמר דצעיית הגמ' היא דוקא צמת צמך אצל צהלך צעלה וצנה למדה"י נאמן, א"כ איך פשיט ר"ש מאמרו לה

מת צעלך ואח"כ נכד הא כאלו מיירי שהלך צעלה וזנה למדה"י דהיא צחוקת מותרת לשוק וגם היא נאמנת.

בתו"י הק' דכיון דהיא נאמנת כ"ש ע"א, ות"י וז"ל וי"ל דהיינו דוקא היכא שהיתה צחוקת היתר לשוק כגון שהיו לו בנים ומש"ה מהימנא אצל הכא מיירי שהיא צחוקת איסור לשוק דכשהלך צעלה למדה"י לא היו לו בנים ומזה קא צע' אי נאמן העד לומר שהיו לו בנים צמדה"י ומת ואח"כ מת בנו עכ"ל. וק' דא"כ איך פשיט ר"ש מאמרו לה מת צעלך ואח"כ מת נכד הא התם מיירי שהלך צעלה וזנה וצכה"ג פשיטא לן דנאמן עד אחד שמת צעלה ואח"כ צנה.

והרא"ש כ' דנעית הגמ' היא צמת יצמד אצל צמת צעלך ואח"כ נכד פשיטא דאינו נאמן. וק' דאיך אפשר לומר דפשיטא ל"י דצמת צעלך ואח"כ מת נכד דאינו נאמן דהא ר"ש פשט ממתני' דאמרו לה מת צעלך ואח"כ נכד דע"א נאמן.

והנה דרמב"ן הק' דאמאי קא מצעי ל"י אי ע"א נאמן להחירה לעלמא הא גם היא נאמנת נאמרה מת צעלי ואח"כ בני וא"כ כ"ש ע"א דהא ע"א עדיף ממנה. [נראה דעיקר קושית הרמב"ן היא דכיון דהיא נאמנת גם העד לריך להיות נאמן, אצל אי נאמנותה הוא מטעם מנו לא קשה שיהא גם העד נאמן צמוג, ועל זה לא תירץ הרמב"ן כלל, משום דעד הרריך מנו אינו עד וע"י צישועות יעקב קנ"ח סק"ג] ות"י דהנאמנות שלה הוא מטעם הפה שאמר אצל צע"א כצנא ואומר שמתו שניהם ומת צעלה ואח"כ מת צנה כיון דהוחזקה מיתתן אללנו לא תדייק מי מת ראשון. וק' נהי דלא תדייק מי מת קודם אצל אי מת הצעל צנה ודאי תדייק כמו צנא ע"א ואמר מת צעלך דנאמן וא"כ תהא מותרת לינשא כמו צאין לנו עדות כלל על הצנ, דמותרת לינשא דמעמידין את הצנ צחוקת ה', ה"ה הכא אם אין מאמינים לו על הצנ מה"ת נאמר שמת הצנ קודם הא צלי הגדתו אין אנו לריכים כלל רא"י שמת הצנ דמוקמינן ל"י אחוקת ה' ומתירין אותה לינשא, ונהי דהיא לא תדייק מי מת ראשון מ"מ לענין שמת הצנ אח"כ לא צעינן כלל לסגרת דייקא דאין אנו לריכים כלל להגדתו של העד דצנה שאמר שמת הצעל צנה לחוד מתירים אותה. ומלאתי כעין קושית זו צט"ז ס"י קנ"ח צס מהר"ה ותירונו לא שייך כאן. וה"י אפשר לומר דהרמב"ן מפרש נעית הגמ' נשיש עדים שמתו שניהם והע"א מעיד שמת הצעל קודם דצנה צעינן להגדתו שמת גם הצנ.

אולם ק' דא"כ איך פשט ר"ש ממתני' דע"א נאמן, הא צמתני' מיירי שהלך צעלה וזנה, דאף אם לא נאמן אותו שמת הצנ ג"כ מותרת לינשא לשוק

דמעמידים את הצנ צחוקת קיס. ונרא' עפ"מ"ש הריטצ"א צהא דאמר רצ שעת אי תרי ותרי מאי תוית דסמכת אהני סמוך אהני, והק' הריטצ"א הא אשה זו צחוקת אשת איש ואיסור לינש קיימא ולכך תלג היכא דאיכא תרי ותרי. ות"י דקושית הגמ' היא משאר דצרים דקנסינן לה ומפקינן ממנה צחוקת, שאפי' נעלה מזה ומזה תחזיר דאמתני' דלעיל קאי וי"ג דצר צנה. ולפי"ז לרצ שעת דסובר (לא :) דנשאת עפ"י צ' עדים לא קנסו אותה ע"כ לא מיירי שיס שני עדים דהא אמתני' דלעיל קאי ד"ג דריכס האלו צנה, וצנ' עדים לא קנסו אותה לרצ שעת, וצלמת ה"י יכל להוכיח ר"ש מזה דלא מיירי צנ' עדים, אלא דעדיפא מינה מקשה דאין מאמינים כלל לאחרונים יותר מהראשונים. אולם ק' אי מוכח ממתני' דקנסינן לה צ"ג קנסות וכמו"ש הריטצ"א א"כ צלמרו לה מת צעלך ואח"כ נכד ואח"כ אמרו לה חלוף הדצרים אמאי קנסינן לה צ"ג קנסות הא צנה שצנה מת אחרי צעלה אין אנו לריכים להגדתו של העד דמעמידים את הצנ צחוקת קיס, וא"כ לרצ שעת דסובר דהיכא דנשאת עפ"י עדים לא קנסוה והיינו דהקנס הוא דוקא צנשאת עפ"י ע"א, א"כ הכא צהא שמת הצנ אחר הצעל אין אנו לריכים להגדתו של העד ומתירים אותה מדין משום דמעמידים את הצנ צחוקת קיס, וא"כ אפי' מת הצנ קודם למה אמרינן דכל הדריכס האלו צנה, הא צנה דמת הצנ אח"כ לא סמכו על העד דאף אם ה"י אומר רק שמת צעלה היינו מתירים אותה לשוק, וכמו צלמר לה מת צעלך ונשאת ואח"כ נודע שמת צנה לפני צעלה דאין קונסין אותה לר"ש כיון דמדין מותרת לינשא דאינה לריכה לחשוש שמת הצנ. וע"כ צ"ל דמתני' מיירי שה"י ידוע קודם שמתו שניהם ולכך קנסינן אותה אם ניסת עפ"י הע"א שאמר מת צעלך ואח"כ נכד משום שאנו סומכים על הע"א להחירה, ושפיר פשיט רצ שעת. דע"כ מיירי מתני' שיס עדים שמתו שניהם.

ולפי"ז נראה הקושית על הרא"ש דהנה האחרונים כ' דטעם הרא"ש דע"א אינו נאמן צמת צעלך והא"כ מת צנך אף אי נאמן צמת יצמד הוא משום דכיון דאמר מת צנך שלא ה"י לריך לומר רק מת צעלך, איית לן למימר שרוצה לקלקלה, וע"י צתפארת שמואל. וצק"ג וצט"ז קנ"ו סק"ח צס מהרי"ו. ולפי"ז היכא דידוע לנו שמתו שניהם וע"א אומר מת הצעל ואח"כ מת הצנ כיון דהוא לריך להגיד שמת הצנ אחר הצעל נאמן, אי נאמן להעיד שמת יצמה. ולפי"ז ניחא כיון דמתני' דמת צעלך ואח"כ נכד מיירי צידוע לנו שמתו שניהם ואז נאמן העד לומר שמת הצנ אחר הצעל. ושפיר מוכח דע"א נאמן להחיר יצמה לשוק צלומר מת יצמד. וכן גם לת"י הנ' שתי צתפארת שמואל דלכך צמת צעלך ואח"כ נכד א"כ משום דהאשה לא דייקא כלל כיון שיס לע"א מנו שיכל לומר מת צעלך ולשתוק ממתת הצנ, וסמכא על העד. ולפי"ז היכא שה"י ידוע קודם שמתו שניהם דאין לע"א מנו

ולא סמכא עליו, נאמן. ולפי"ז ניהא נמי הקושא
 על התו"י דשפיר פשיט ר"ש ממתני' דאמרו לה מת
 צעלך ואח"כ נגך, דהא התם מיירי שידוע שמתו
 שניהם ואינה עומדת בחזקת היתר לשוק.

בתו' ד"ה כי תצעי הק' דמאי קא מצעי ל"י אי נאמן
 ע"א צמת צעלך ואח"כ נגך הא הא היא עצמה
 ג"כ נאמנת. ות"י דהיא נאמנת משום דיש לה מגו,
 אבל ע"א אינו נאמן דאין לו מגו ד"ל שהוא רוצה
 לקלקלה, דהוא סובר שאם יגיד דמת הצעל ולא הנו,
 כשיודע לה שמת גם הנו תחקור מי מת ראשון, ולכן
 אמר שמת הצעל ואחריו הנו כדי שסמוך עליו, ולכן
 אם אין נאמנות לע"א להתיר יצמה לשוק, משום דאין
 לסמוך עליו כיון דלא שייך כאן סברת דייקא, גם
 מטעם מגו אין להאמינו וכנ"ל. והנה לפי סברת
 התו' מאמינים אותו שמת צעלה דהא צזה אין אינו
 חוששים שהוא רוצה לקלקלה, דהא ע"א נאמן שמת
 צעלה, ואנו מאמינים אותו בנרוף הטעם דהיא דייקא,
 אלא לענין דמת הנו אין מאמינים אותו כיון דלא
 תידוק משום דסניא ל"י ליצם, וצלי סברת דייקא אין
 ע"א נאמן. וק' הא כיון דמאמינים אותו שמת הצעל
 דצזה היא הדייק, ונהי דאין מאמינים אותו שמת הנו
 אחר הצעל מ"מ נוקמא את הנו בחזקת שהוא קיים,
 וכיון דמאמינים לע"א שמת הצעל תהא מותרת לשוק,
 כמו אילו אמר העד רק שמת צעלה ולא הזכיר כלל
 על הנו. ואין סברא לומר דכיון שאין מאמינים לו
 על הנו אין מאמינים גם שמת הצעל, דל"ש כאן עדות
 שצ"מ צ"כ כיון דאין לריכים להגדתו שמת הנו, וגם
 לא שייך צעדות אשה עדות שצ"מ צ"כ. וקושא זו
 הניחא צט"ז ס"י קנו סק"ח צמס מהרר"ה ות"י דכיון
 דיש ריעותא צצבריו שאמר דברים מיותרים אין אינו
 מאמינים אותו כלל. ולפי דבריו גם התו' סוברים
 דכשאמר מת צעלך ואח"כ נגך יש לנו הוכחה שהוא
 משקר כיון שאומר מה שאינו נאמן לעדות.

ורפ"ז ז"ל דהתו' סוברים כהרא"ש דצמת צעלך
 ואח"כ נגך לא מצעי צמא אלא ודאי דא"כ,
 דהא זה לא תלוי צאי נאמנות הע"א הוא מטעם
 דייקא או משום דלא ישקר צמילתא דענידא לאיגלווי,
 דלא צעינן כלל להגדתו דמת הנו, ובהגדתו דמת הצעל
 לחוד סגי וצזה מאמינים לו. וע"כ אי התו' סוברים
 דאין נאמן צמת צעלך ואח"כ נגך היינו דאינו נאמן
 גם שמת הצעל אע"ג דצזה דייקא וכמו"ש הט"ז וא"כ
 צזה לא מצעי לן צמא אלא דפשיטא לן דאינו נאמן לפי
 ת"י התו', וכ"כ דברייה צמ"י קנ"ח. וצתו' לא משמע
 כן, וגם הט"ז שם צד"ה צפרק האשה כתנן דלהתו'
 מצעי לן צכה"ג גם כן.

ורפ"ז ה"י אפשר לייצן מה שהק' הי"ש על הרא"ש
 דמנ"ל דלא מצעי לן צע"א שאמר מת צעלך

ואח"כ נגך. ולפי"ז ה"י ה"ה לומר דמצעי לן צמה, דהא
 אפי"י אי נאמנות ע"ה הוא מטעם דייקא וכאן לא
 תידוק, מ"מ ה"י נריך להיות נאמן דמעמידים את
 הנו בחזקת חי, וע"כ דא"כ כאן לגמרי אפי"י צמיתת
 הצעל אע"ג דצזה דייקא שפיר, ומשום דיש הוכחה
 שהעד משקר. אולם מ"מ ק' דמנ"ל להרא"ש הא נימא
 דצמיות ע"ה נאמן צמת צעלך ואח"כ נגך וכנ"ל, ומצעי
 לן דוקא צמת צמך וגם יק' דמנ"ל שחושדין את
 העד שרוצה לקלקלה, ואין לו מגו משום דסובר כי
 כשהיא משמע שמת גם הנו לא תנשא עד שדע מי
 מת ראשון וכמו"ש הדרישה והט"ז על התו'. וז"ל
 דהרא"ש הוכיח דא"א לומר דצכה"ג פשיטא ל"י להגמ'
 דע"א נאמן דא"כ איך פשט ר"ש ממתני' דאמרו לה
 מת צעלך ואח"כ נגך, הא כאן מיירי שהלך צעלה וצנה
 והלכך נאמן ע"א דאין אינו לריכים להגדתו שמת הנו,
 אבל צמת צמך י"ל דאינו נאמן, וע"כ דצזה ודאי אינו
 נאמן והא דקתני צמתני אמרו לה מת צעלך ואח"כ
 נגך אי מיירי צע"א ז"ל שה"י ידוע קודם שמתו שניהם,
 דא"כ לא ה"י נאמן כיון דאמר גם שמת הנו ומוכח
 שרוצה לקלקלה וכנ"ל וע"כ דידוע לנו מקודם שמתו
 שניהם ושפיר פשיט ר"ש דנאמן ע"א גם היכא דאין
 לו מגו, ולכו גם צמת צמך נאמן, וצזה ניהא נמי מה
 שהק' בהגות הט"ז שם על הרא"ש, דמאי פשיט ר"ש
 ממתני' הא י"ל דהתם הע"א נאמן מטעם מגו שה"י
 יכל לומר רק מת צעלך. ולפי הנ"ל ניהא דהא מיירי
 כאן שה"י ידוע שמתו שניהם ואין לעד מגו.

שם הרא"ש הק' על רש"י שפי" דצעית הגמ'
 ציצמה לעלמא היינו צאמר לה ע"א שמת צמך
 או צאמר לה מת צעלך ואח"כ נגך, הא צמת צעלך
 ואח"כ נגך היא צעמיה נאמנת וכ"ש ע"א דהא השתא
 אינו סוברים דע"א עדיף ממנה. ועוד הק' דהלא הא
 דפשיטא ל"י דנאמן להתיר יצמה ליצם ואפי"י צמת
 נגך ואח"כ צעלך אע"ג דהיא לא מהימנא היינו דכיון
 דהיא נאמנה צמת צעלי להתייצם, הע"א נאמן אפי"י
 היכא שהיא אינה נאמנת, א"כ גם כאן כיון דצמת
 צעלך ואח"כ נגך נאמן כיון דגם היא נאמנת, יה"י
 נאמו' גם צמת צמך אע"ג דהיא אינה נאמנת. וק'
 דמה הק' ענ רש"י דאיך איצעי להו אי נאמן צמת
 צעלך ואח"כ נגך הא היא עצמה נאמנת, הא י"ל
 דכוונת רש"י דמצעי לן צלא ה"י לה נן דהיא אינה
 נאמנת לומר שנוכל לה נן ומת צעלה ואח"כ צנה.
 ושמת י"ל דהרא"ש סובר דאם כוונת רש"י לפרש
 צעיית הגמ' צאופן שהלכה היא וצעלה למדה"י ולא
 ה"י להם נן, ה"י לרש"י לפרש צפשיטות כגון צנא ע"א
 ואמר שנוכל נן צמדה"י ול"ל לרש"י לפרש שאמר מת
 צעלך ואח"כ נגך. [וה"י אפשר לומר דהרא"ש הוכיח
 מהא דפשיט רצ שמת מאמרו לה מת צעלך ואח"כ
 נגך ומצאר דמיירי צה"י לה נן, אולם זה יק' גם לפי
 הרא"ש דהא הרא"ש סובר דצכה"ג אינו נאמן].

מאומינים חתה שמת יצמה הוא דחיישין דמסקרת משום דמסנא סניא ל"י ולפימ"ש לייבז קושית הי"ש"ש על הר"א"ש ניחא קושית הר"א"ש על רש"י דאין לומר דרש"י סובר דאין לה ונגו וכסדרת הר"א"ש דא"כ א"א למצעי צוה וכמו"ש.

התפארת שמואל הק' על הר"א"ש שכ' דע"א א"ג לומר מת צעלך ואח"כ נכד, דמ"ש מוח צעלך דנאמן. ותי' נתי' הנ' דכאן לא דייקא מי ונת ראשון דכיון שי' לעד מנו שהי' יכול לומר מת צעלך לחוד חסמוך עליו שהנן מת אחר זה וכ"כ הי"ש"ש. וק' ה' לענין שמת צעלה נאמן כמו שנאמן באמר ונת צעלך לחוד דצוה תדייק, אלא דא"ג צוה שמת הנן אחר כך משום דצוה י' לו מנו ותסמוך עליו, וא"כ נעניד את הנן בחזקת קיים ותהא מותרת לינשא לשוק.

בישועות יעקב סי' קנ"ח סק"ז הביא ראי' לשי' הר"א"ש דע"א א"ג יצמה, מהא דמוקמינן נדף. הא דקתני במתני' אמרו לה מת צעלך ואח"כ נכד ואח"כ אמרו לה חלוק הדברים דתלא והולד ממזר כר"ע, דיש ממוזר מיצמה לשוק, והק' התו' מהא דאמרינן בניטין דכל עריות שאמרו נרותיהן מותרות, אם הנרות ניסאו לאחרים והערוה נמלאת איילונית, תלא והולד ממזר וכל הדרכים האלו צה. ואמרינן בגמ' דהולד ממזר מדרבנן, משום דמיחלף באשה שהלך צעלה למדה"י. ומצאך דאפי' לרבנן הוי ממזר מיצמה לשוק. ותי' צספר הנ"ל עפימ"ש הר"א"ש דהגזרה ונשום דנחלפא באשה שהלך צעלה למדה"י היינו דוקא צע"א דשכיח דמסקר וכן צאיילונית דלפעמים נמלאת איילונית, אבל צשני עדים דלא שכיח שיסקרו לא גזרו משום אשה שהלך צעלה למדה"י, וע"כ דאחי כר"ע. אולם ק' דמנ"ל להגמ' לאוקמי כר"ע דילמא מיירי צע"א. וע"כ דהגמ' סובר דע"א א"ג לומר שמת צעלה ואח"כ צנה וע"כ דמיירי צנ' עדים דלא גזרו וע"כ דאחי כר"ע ומוכה כהר"א"ש. ונרא' דאם אמרו לה שמת צעלך ונשאת ואח"כ נודע שמת צנה לפני צעלה דלא גזרו לשי' הר"א"ש, ונ"ע צוה די"ל דכמו צנמלאו איילונית הנסו, ה"ה הכא דהיתה נריכה לחשוש שמת דמיתה שכיחה] וה"ה אם צא ע"א ואמר מת צעלך ואח"כ נכד דנמיתת הנן אין אנו נריכים להגדתו, אלא דמותרת משום דמוקמינן את הנן בחזקת קיים, וכמו דלא גזרו היכא שנשאת ע"י צ' עדים ה"ה היכא שהתירוה משום דמוקמינן את הנן בחזקת קיים. וע"כ דאחי כר"ע.

הרמב"ם בפ"ג הי"א מה' תלינה ויצוס כי ח"ל אף על פי שהאשה נאמנת לומר מת צעלי ותנשא או תחייב, אין היצמה נאמנת לומר מת יצמי שתנשא לזר הואיל והוא איסור לאו שמת יהא קל צעיני עכ"ל. וע"י ת' רע"א סי' ק"ל ד"ה והרי"א"ז. וק' דהא אמרינן בגמ' קטו: מאי ציייהו (צין טעם דמסקרא צקטטה לטעם דאומרת צדדמי)

ועוד ק' על קושיתו השני', הא הר"א"ש פי' דהא דפשיטא לן דע"א נאמן אפי' צמת נכד ואח"כ צעלך להתירה ליצם אע"ג דהיא אינה נאמנת, היינו משום דכיון דחיינן דהיא נאמנת דמת צעלה וע"כ דלא דמסקרא ונשום דמרחמא ליצם, א"כ נאמן העד אף צמת צנה ואח"כ צעלה דצודאי ע"א נאמן צוה אם היא רק תדייק. וז"ל הר"א"ש א"ג וכי' אלא כיון דהיא מהיוננה לומר ונת צעלי ותחייב אעפ"י שהיא צעלח דנר כ"ש ע"א ול"ה דילמא רחמא ל"י ליצם וסמוכה על העד ולא דייקא וכיון דלא חיישינן להכי א"כ אפי' מת נכד ואח"כ מת צעלך דהיא לא מהימנא ע"א מהיונן עכ"ל. ומצאך דכיון דחיינן מהא דהיא נאמנת דמת צעלה דלא אמרינן דלא תידוק משום דמרחמא ל"י, א"כ צודאי ע"א נאמן צוה, וא"כ ק' דאיך הק' הר"א"ש דכיו' דהיא נאמנת צמת צעלי ואח"כ צנ', א"כ יהי' הע"א נאמן אף צמקוס שהיא אינה נאמנת והיינו צנות יצמי, הא כאן הספק הוא אם תימנע מלדייק משום דסניא ליצם, וצוה אין לנו הוכחה מהא דנאמנת צמת צעלה ואח"כ צנה שהיא מדייקת אף אי סניא ליצם, דהא אפי' לא נאמין אותה שמת הנן אח"כ היא נותרת לינשא לשוק דמעמידים את הנן בחזקת קיים, ושפיר י"ל דלא תדייק משום דסניא ל"י ליצם וכ"כ מותרת צמת צעלי ואח"כ צני דמוקמינן אחזקה, אבל ע"א א"ג דמת יצמה די"ל דלא תידוק משום דסניא ל"י ליצם, וע"י צקרנן נחנאל, וכן ז"ל גכ להר"א"ש שפי' הנעי' צע"א המעי' שמת יצמה, ויק' כיון דהיא נאמנת שמת צעלה ואח"כ צנה וע"כ דאין מחייקין אותה לנשקרת משום דסניא ל"י ליצם, וא"כ יהי' ע"א נאמן גס שנות יצמה דצודאי תדייק וע"כ ז"ל כנ"ל דכיון דיש לה מנו, שלא היתה נריכה להזכיר כלל שמת הנן נאמנת, ואין מזה הוכחה דתדייק גס אם סניא ל"י, ולכן אצעי לן צמת יצמה אי נאמן עד אחר.

ועו"ק דהנה לפימ"ש הר"א"ש דע"א צריך להיות נאמן אף צנות צנה ואח"כ צעלה משום דחיינן מהא דנאמנת שמת צעלה דאינה דמסקרת משום דרחווא ל"י ליצם, ז"ל דהא דא"ג מת צני ואח"כ צעלי היינו כמו"ש התו' דאין לה נאמנות להתיר א"ע ליצם, וא"כ איך כתב דכיון שע"א נאמן צמת צעלה ואח"כ צנה משום שגס היא נאמנת צוה, ה"ה דנאמן גס צמת יצמד דל"ש טעמא דלא תידוק משום דמסנא סניא, הא כאן י' לנו הוכחה להפך שהיא תשודה לשקר משום ונסנא סניא, דהא א"ג לומר מת יצמי או מת צעלי ואח"כ צני צלא הוהוק צננים, וע"כ משום דמסקרא דמסנא סניא ל"י, וכ"ש דלא תידוק, ואין עד נאמי כיון דלא דייקא. וכאן אין לומר כסדרת התו' דאין לה נאמנות כלל להפטר מיצם, חדא דהא גס צמת יצמי שייך סדרת עיגון וע"כ דמשום דסניא ל"י אינה נאמנת. ועוד דהא להר"א"ש הא דנאמנת צמת צעלי ואח"כ צני אין זה מטעם מנו, אלא דהאומינו אותה גס להפטר מיצם, וע"כ הא דאין

איכא זינייהו דארגיל הוא קטטה, ופי' נחוי' דלמ"ד משום דמשקרה, לא דחיישין משקרה. ולפי ש" הרמז"ם דעיקר הנאמנות הוא משום דלא תעזור על איסור אש"ל, ונלא סברא זו אינה נאמנת. א"כ הכא הא שקרה ואמרה גרשתני וחזינן דאיני' חוששת לאיסור אש"ל ואיך אפשר להאמינה. ונ"ל דהרמז"ם אינו מפי' כש"י התו' אלא כמ"ש הרא"ם מוצא נכ"מ פ"ג ה"א מה' גירושין, ונ"ל ש"ל ש"הרמז"ם ז"ל מפרש ה"א דאיכא זינייהו דארגיל איבו קטטה הפך מה שפירשו התו' שהוא סובר דלמאן דאמר משום דמשקרה שסובר שכיון ששקרה ואמרה שנתגרשה ממנו לפני פלוני ופלוני ונלו העדים ההם והכחישוה ונלחה דעתה צוה שהיא שונאה אותו ורוצה להשטת ממנו השתא נמי יש לחוש צוה דלמא משקרה ואמרה שמת צעלה כדי להנשא לאחר וכשיצא צעלה אחר זה שתאסר עליו, שזהו סבה שחשט מוננו, א"כ אין הפרש צוה צין ארגיל איבו לקטטה וצין ארגילה איבי שמתא גינלחה דעתה שהיא שונאה אותו ורוצה להשטת מוננו כשאמרה שנתגרשה ממנו והכחישוה, השתא נמי משקרה ואמרה שמת צעלה כדי לאסור עצמה עליו, שצוה הפועל שחשט מוננו. ולמ"ד משום דאמרה זדדמי שסובר שאעפ"י ששקרה ואמרה שנתגרשת ממנו והכחישוה שגלתה דעתה צוה שהיא שונאה אותו ורוצה להשטת ממנו מ"מ אין לחוש צוה דילמא משקרה לומר שמת צעלה להנשא לאחר משום דהכא נפק מינה חורצה שאם יצא צעלה תנא מזה ונוזה וכל הדברים האלו צוה, אלא דחיישינו צוה דילמא אמרה זדדמי שמוצו שגלתה צו לא שמה לצה צעת הסכנה לראות שונא לא מת, א"כ ה"מ היכא דארגילה איבי לקטטה, שהיא שונאה אותו שגלה טבעית אצל היכא דארגיל איבו לקטטה דאכתי מרחמא לי' ואינה שונאתו כ"כ ליכא למיחש צוה זדדמי דנחא ודאי דייקא לתת לצה צעת הסכנה לראות שמת לא מת עכ"ל. אולם ק' דמ"ד הטעם משום זדדמי למה אינו חושש למשקרת הא היא הומוקה למשקרת ואינה חוששת לאיסור אש"ל וא"א להאמינה לשי' הרמז"ם, ואין לומר דנלמת מאן דאית לי' הטעם זדדמי אית לי' נמי הטעם דמשקרת דא"כ אין לפרש האיכא זינייהו כסנתת הרא"ם דהיכא דארגילה איבי קטטה נאמנת למ"ד דחיישין זדדמי, דהא הוא סובר גם דחיישין למשקרה.

כ' דראב"ד זפ"ג ה"ז מה' יבום דאם צא ע"א ואמר ניתן לצעלך צו צמדה"י אינה נאמנת דלא הוי מילתא דענידא לאגלווי ואפי' צעל עצמו אינו נאמן. ולפי"ז הא דאמרינן ק"ז: ניתן לי צו צמדה"י מת צעלי ואח"כ צני א"ג, אין הטעם משום דסניא לי ליבם, אלא דנל"ה א"ג לומר שנוצד צו לצעלה דהוי מילתא דלא ענידא לאגלווי ואפי' ע"א אינו נאמן וכ"ש היא.

ומדברי הרמז"ם מצאנו דנלאו הטעם שאיסור לאו יהא קל צעיני' היתה נאמנת, ואע"ג דאמרינן

דאי נאמנות העד הוא מטעם דייקא אינו נאמן שמת יבונה משום דסניא לי' ולא תידוק. נ"ל דהיא היתה נאמנת דאין לנו חוששין משקרה משום שנלחה, וכמ"ש צתום' ז"ג: ד"ה עד דאע"ג דאין מאמינים נע"ה אי רחנול' לי' ליבם, מ"מ היא ונהימנא דלא משקרה אע"ג דאפשר שלה דלייק משום דרחמול' לי' ליבם. אולם קשה דאיך פשיט ר"ג (ק"ח:): דנאמינים אותה צספק, והלא אין להאמין אותה כלל כיון דזה רק איסור לאו וזה קל צעיני'. וצוה ה"א אפשר לומר דאף ד"ל שיהא האיסור קל צעיני' מ"מ היא נאמנת לעשות ספק כיון דאפשר שהיא חוששת גם לאיסור להו. ועו"ק דמצאנו דאי לאו משום דקיל האיסור צעיני' היתה נאמנת ומשום דלא חשדינן אותה משקרה משום שגלתה וכנ"ל, א"כ איך פשיט ר"ג מהא דחוששין לדברי' צמת צעלי ואח"כ צני דלא אמרינן ודאי סניא לי', דאי ודאי סניא לי'לא היו חוששין לדברי', והא לפי הנ"ל מצאנו דלא חשדינן אותה משקרה משום שגולחת אותה, דהא היו מאמינים אותה אי לאו משום דחוששין שתקל צאיסור לאו.

וגראה לפרש לשי' הר"מ דזה ה"ו צרור לרצא דאפשר דסניא לי' רק דמצעי לי' אי זימנין רחמא לי' ג"כ ור"ג פשיט צמת צני ואח"כ צעלי דא"ג דזימנין דרחמא לי', ועי' צתו"י סס.

והרי"ב"א נד. ד"ה א"ל ר"ש כ' ונ"ל, אצל כשי' שם שנים עדים או אפי' ע"א שמתו שניהם הינה נאמנת לוור שהצנ מת תחלה דחיישין דעל מיתה צעלה דייקא. אצל על נוי מת תחילה לא דייקא וכו' ודלנול' סניא ליבם ע"כ ונמצא שסובר דהטעם דאיבי לא מהימנא הוא משום דלא דייקא צוה ולא משום שזהו רק איסור לאו. ועי' זצ"ש ס"י קנ"ח סק"ג שהציא צסם מהר"י מינן שכתב אפשר צוון הזה שאין מיצמין אלא חולצין היא צעלנוה ננוי נאמנת שמת היבם וכ"ש ע"א, והיינו נושום דל"ש סברת אי סניא לי'. ולפי טעם הרמז"ם דא"ג כיון דהוי רק איסור לאו י"ל שיהא קל צעיני' גם צוון הזה אינה נאמנת.

קטו. אבעי להו ע"א צוולחמה מהו וכו', הרי"ף פ"י צעית הגמ' צאומר קצרתיו דאי צאינו אומר קצרתיו איכא למיחש שאומר זדדמי וכן צנפל למים דוקא שאומרים אסוקינהו קנון והכרנוהו אצל צל"ה דחיישין שאומרים זדדמי. והצ"ש צס"י י"ז ס"ק קמ"ג כ' דמ"מ אם נשאת ל"ח אף לשי' הרי"ף ועי' צהגה' הט"ז ויה שמוה עליו, וצח"מ ס"י י"ז ס"ק ק"צ הציא צסם הריצ"ש דלשי' הרי"ף תנא היכא דלא אמר קצרתיו. וק' מהא דאמרינן קכ"א: ההוא דהוה קאמר ואזיל מאן איכא צ"י חסא טבע חסא אזלל דניתהו ואינסנה ולא אמרו לה ולא מידי, אמר ר"א ש"מ הא דאמרו רצנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה ה"מ לכתחילה אצל אי נסיצו לא מפקינן מיני'. ומצאנו דאף שאמר רק שטבע

הס' ויש לחוש לדדמי מ"מ אי נשאת לא תלא, ולפי"ז
 ה"ה זנוחמה הפ"י אם לא אמר קצרתיו ג"כ אם נשאת
 לא תלא דהא מדמינן מיתה זמלחמה לטביעה. שו"מ
 ציבור הגר"ח סי' י"ז ס"ק ק"ז שכ' דנעובדא דחסא
 כיון שאומר ולא תפקיה הוי כקצרתיו.

ולפי דברי הגר"ח י"ל דברי הרמב"ם שכ' צפ"ג הי"ט
 וזה גירושין ע"ה אומר רחיתיו שנות זמלחמה
 או זנופולת הו' שטבע זים הגדול ומת וכו', אם אמר
 קצרתיו נאיון וכו', ואם לא אמר קצרתיו לא תנשא ואם
 נשאת לא תלא. וזה"כ כ' וכן האשה שהעיד לה ע"ה
 שטבע זעלה זים או זמים שאין להם סוף ולא עלה
 וכו' הרי זו לא תנשא על עדות זו, עכ"ל. וצ"ל ה'ק'
 דלמה כפל דבריו. ולפי דברי הגר"ח הם שני דינים
 נפרדים, דבדן הקודם כ' דאם אומר קצרתיו נאיון ואם
 אינו אומר קצרתיו לא תנשא משום דחיישין שהעד
 אומר דדמי. ובדן השני לא שייך הטעם דצדדמי דהא
 הוא אומר שלא עלה והוי כקצרתיו, וזה כ' דמ"מ לא
 תנשא משום דהוי מים שאל"ס.

והראב"ד ה'ק' על הרי"ף מה' דחסא דנושוע דאם
 ה"י מים שיל"ס היתה מותרת לכתחילה. והרא"ש
 ת"י דנשים יש להם סוף ל"ש דדמי כיון שעומד ורואה
 כל סנינות המים ושהה כדי שתלא נפשו ודאי מת.
 ומ"מ ה'ק' לפי סגרת הראב"ד והרא"ש דנעובדא דחסא
 שייך דדמי אומאי לא ה'ק' על הרי"ף דאומאי אם נשאת
 לא תלא וצ"ה ל"ש ת"י הרא"ש, וזוה מוכח שהם
 סוגרים כמ"ס הנ"ל דגם להרי"ף צדיענד ל"ת אם לא
 אומר קצרתיו.

צ"ע איך דין צידוע לנו שנטבע זמים שאל"ס וע"ה
 מעיד שהכירו כשהעלוהו די"ל דנאמן אף אם
 אפשר שהיא לא תדייק כיון דגם צלי הגדתו דין דאם
 נשאת לא תלא ומדאורייתא הוי מותרת להנשא, ולכן
 סומוכים על הגדתו לענין להתירה לכתחילה גם צלי
 סגרת דייקא. ולכא' נרא' דזה מפרש צריטצ"ה
 דהריטצ"ה ה'ק' צהא דאמרינן דאסקינהו ותזיתנהו וקא
 אמרי סימנין, דנאיו ונהני סימנים ה' אפשר שהן
 משקרות ות"י דהוי סי' צנוקים מונע, א"נ שהיו עדים
 שהם נטבעו ולא ידוע אם הם חיים או לא והנשים
 האלו אומרות שראוהו מת. ולפי התי' הנ"ל של הריטצ"ה
 מיירי דאין הוכחה מהסי' שאינו משקרות וצ"ל
 מאמינים להן, ומצ"ח דכיון שידוע שנטבע זמים שאל"ס
 סומכין על ע"ה אף אי סבירין דנאונות הע"ה הוא
 משום דייקא, ומתירין אותה לכתחילה. אולם נרא'
 דזה שייך דוקא כשאין אנו מאמינים לעד משום שאנו
 מושגים שהוא אומר שקר, וכמו"ס הריטצ"ה דחושדין
 שהן נוסקרות, אבל אם אנו מושגים שהעד אומר דדמי
 אין סומכים עליו כלל אפי' היכא שגם צלי הגדתו ה'
 דין דאם נשאת לא תלא, ולכן צידוע שנטבע זמים
 שאל"ס ואחד מאלו שראה הטביעה אומר שהכירו
 כשהעלוהו מהמים דחיישין שאומר דדמי וכמ"כ

כונה ונהראשונים ה"ה ולש"י הסוגרים דנפול למים
 שאל"ס ולא שיהי' עד שתלא נפשו דלא תלא וע"י ת'
 רע"ה מה"ת סי' מ"ז, צ"ה לפי סגרת הריטצ"ה הג"ל
 אם צ"ה ע"ה שנטבע זמים שאל"ס ואמר שהעלוהו
 והכירו אף אי אין מאמינים לו משום שהיא לא תדייק
 ותושגים שהוא משקר צ"ה שאומר שהכירו, מ"מ כיון
 דצ"ה שנטבע מאמינים לו דעל הטביעה תדייק, והוי
 דין דאם נשאת לא תלא ולכן מאמינים אותו גם צ"ה
 שאומר שהכירו לענין שתהא מותרת לינשא לכתחילה.
 דצ"ה הוא נאיון גם צלי סגרת דייקא וכנ"ל.

שם תוד"ה וקאמרי סימנין אבל ע"י טביעת עין אין
 להאמינך דאמרי דדדמי וצדדמי מועט יאמרו שאלו
 צעליהן של אלו אע"ג דהתוס' כתבו דג"ה טעמא דלא
 חיישין שהעד יאמר דדמי, צ"ל דמ"מ שיאמרו דדמי
 שטבע חיישין דתקל הם יכולים לטעות.

קט"ז. תוד"ה וכן כ' צ"ס ר"י דליירי שהפקיד אלו
 את השומעין צעדים ולכך ה"י נוטל צס"י וזנוקה
 דאי ליכא עדים מה מועיל הסי' הא יכול לומר לקוחין
 הן צדי. וכן ה' דאמרינן צ"ל ג"י זוזי דיתנוי אבל
 כלים לא דילמא תפקדינהו ג"י וכו' ויהי' סיוונא וקיל
 לה דמיירי ג"כ צהפקיד צעדים. וכ"כ התו' צ"י אינ
 ע. ד"ה אחת, דכאן ה"י נוטל צס"י מדה אי לא שכ"ח
 דנותרנו דמיירי ש"ש עדים שהפקיד אלו צנודה זו
 ועדין נמצאו כן צידו. עוד כ' שם התו' דאפי' אי לא
 הוי שם עדים ה"י נוטל המפקיד צס"י מונקה צהא
 דשומעין כיון דאינו טוען לקוחין הם צדי או לא הוי
 וועולס שלך וצ"י צית' הגידו לך הסי' אלא מודה שהפקידו
 אלו ואומר כשם שאירע הסי' צשלך כן אירע הסי'
 צשלי, ואע"ג דאית לי' מינו דלקוח או להד"מ אינ
 נאיון דהוי מנו צמוקס עדים. ונוצ"ח ונדברי התו'
 דכש"ש עדים שהפקיד אלו צס"י זה מוגיחין מיד הנפקד
 אם הוא סי' דלא שכ"ח דמיתרמי, וק' דהתו' שם כ'
 דצדדמי המסיים אנו מושגין שז"ה צ"ה המפקיד עדים
 שהפקיד צידו חפץ צהלו סיונים וכיון שהצ"ה עדים אין
 להם לצ"ד למנוע מלהראות החפץ לעדים ויכירו אם
 הוא זה. ואומאי צריכים העדים להכיר את החפץ,
 אף אם אין העדים מכירים את החפץ גם כן
 יחזירו צ"ד את החפץ לזה שהצ"ה עדים כיון שצ"ד
 רוח"ס צחפץ את הסי', וכמו"ס התו' דאם יש עדים
 שהפקיד צהלו הסימנים מחזירים למפקיד. והי' נרא'
 לומר דהא דכ' התו' שצ"ד צריכים להראות לעדים
 שיכירו את החפץ היינו כשהעדים אומרים סימנים
 רגילים שאפשר שידמנו, ולכן צריך להראות לעדים
 שיכירו. והא דכ' התו' צינמות דה"י נוטל צס"י מונקה,
 היינו סי' מונקה דא"ה שידמנו וכמו"ס התו' צ"ל
 דצס"י כזה אם אומר איתרמוי איתרמוי אינו נאיון גם
 אם יש לו מנו. אולם א"ה לומר כן דהתו' צכתונות
 פה: ד"ה ועוד כ' דע"כ מיירי צהא דשומעין שהפקיד
 אלו צעדים דל"כ גם צס"י מונקהן לא ה"י יכול
 להגיל מהמוחזק דה"י נאיון צמנו דלקוח וע"כ דמיירי

שיש עדים שהפקיד חללו, דל"י לטעון לקוח. ולפ"ז ע"כ דהתו' נכתבות מפרשים סימונים מונתקין נהא דשוממי שהי' מוליא ע"י סימונים חלו, היינו סימונים שאפשר שזדמנו, דאם מיירי נסימונים שאין מזדמנין כלל איך כתבו דאם אין עדים לא הי' מוליא מהמוחזק, ע"י סימונים דיש לו נגו דלקוח, דהא התו' נצ"מ כ' דהי' מנו נמקום עדים, וע"כ דזה שכ' התו' נכתבות דהי' מוליא ע"י סימונים מונתקין היינו סימונים שאפשר שזדמנו, וכ"כ נש"ך ס' רנ"ז סק"א ד"ה ומ"מ, דע"כ מוקמי התו' נכתו' הא דשוממי נס"י שאפשר שזדמנו, דאל"כ לא הי' נאמן נמנו דלקוח. ויק' כנ"ל דנכתבות ונצ"ר נצ"ריהם דאם יש עדים שהפקיד מוליא ע"י הסימונים גם אם אפשר שזדמנו ס"י כאלו, ונצ"מ כ' דאם נותנים ס"י אז נצ"ד נריכים להראות לעדים שיכירו את החפץ ונצ"ר דע"י הסי' לחוד אין מוליא.

ונראה דע"כ הולרכו התו' לטעם שהעדים יכירו את החפץ, דהא התו' שם הק' דלמה דוקא דהנא פריכא אפי' דנר המסויים נמי לא יוכל המפקיד להוליא והיינו שהמקבל יאמר נפני נצ"ד שזה שלו, ואף אם יתבע את החפץ לאחר מיתת המקבל לא יוכל להוליא, דאמירת המקבל מהני גם כשיצא לתצוע מירשיו, וכיון דאמירת המקבל שזה שלו מהני גם אם תוצע מהיורשים וכשהוא אומר שזה שלו יש לו מנו דהחזרתי שאינו נריך להראות החפץ לנצ"ד, לכן אין לננות ע"י זה שהעדים מכירים את החפץ נסימונים גם מהיורשים, דהא הוא נאמן להניד שהחפץ הזה שלו גם אם עדים אומרים שחפץ נס"י אלו הופקד חללו, כיון דיש לו מנו שלא הי' מראה את זה, וכמו"ש התו' נכתו' שם דנמנו נאמן נגד סימונים, והגדתו מהני גם כשנא לננות מהיורשים, ולכן כ' התו' דהחשש הוא שמה יכירו העדים את החפץ, אבל אם יכירו הסי' לחוד לא יוליאו אם הוא אומר שזה שלו וכנ"ל. אולם כ"ז לפימ"ש מהרש"א וכן נש"ך ס' רנ"ז דנצ"רי התו' קאי גם אם יצא עדים צחיי המקבל דננטרך להראות לו. אבל לפימ"ש מהר"ם וכן הנצ"ח שדצרי התו' הם כפי' הרא"ש דמיירי שהציא עדים אחר מיתת המקבל, אבל המקבל אינו נריך להראות לעדים ונאמן לומר לקוח נמנו דהחזרתו אבל ליחמי לא טענין, וע"כ דהגדתו שזה שלו לא מהני אם יתצעו מהיורשים, וכמו"ש הש"ך לשי' הרא"ש, ויק' כנ"ל דל"ל שהעדים יכירו, כיון דהעדים נותנים סימונים ואנו רואים שינס אוחס הסימונים יצו מהיורשים, דהא גם ממונו היו גונים כשהעדים נותנים ס"י ורואים שיש אותו הסי' בכלי.

והנה התוס' נכתבות שם הק' נדהנא פריכא נהי דאין נזה ס"י מ"מ ניחוש שמה יכירו העדים נצ"מ, ונ"ע דלמה נחשוש לזה הא לא נראה את זה לעדים כיון דאין אומרים סימן. ושמה י"ל דכיון שציא עדים שיכירו והחפץ נמלא חלל נצ"ד מראים אותו לעדים גם אם אינו אומר ס"י, וע"י נש"ך ס' רנ"ז, וכן משמע לי' התו' נצ"מ שכתבו דאין לנצ"ד למנוע מלהראות החפץ

כיון שציא עדים. ונשמע מלשונם דהעיקר הוא משום שציא עדים ולא משום שנתן סימן. והא דכ' התו' שציא עדים שהפקיד צידו חפץ שיש בו סי' זה היינו סימונים צלתי מסוימים שמועילין רק להכיר על ידם את החפץ שו"מ נמרדכי פ' האשה שלום שכ' ח"ל והא דאורנין דל"נ וכו' וי"ל דה"ק דלמא אחי איניש מעלמא ולייתי סהדי שהפקיד צידו והא דקאמר ויהינ סימנר לאו דוקא אלא משום דנצ"ר שיש בו סי' מוליא דאם עדים נמורה עכ"ל, וע"י מ"ש שם עוד. ונשמע דלע"ג דהינו נותן ס"י ג"כ מוליא ומראים לעדים, ואם נפרש שמוליא גם צלי סימונים הי' אפשר ליישנ הסתירה נצ"רי התו', די"ל דכאן לא מיירי שהעדים הומרים ס"י מונתקין שאילו כן היו מחזירים את זה למפקיד גם אם לא היו מכירים את החפץ, אלא דנותנים סימונים שאינם מונתקין ע"י הסי' יוכלו להכיר את החפץ, ונ"מ מראים להם דאף צלי סימונים ג"כ היו מראים את החפץ כשציא עדים וכנ"ל. ועוד נראה דאף אם נפרש דכשאינו נותן ס"י כלל אין מראים את החפץ, י"ל דמ"מ אם נתנו ס"י גרועים אף שאין להחזיר ע"י סימונים אלו מ"מ מראים להם את החפץ, ולכן כ' התו' דיראו לעדים כיון שנותנים ס"י ואפי' ס"י גרועים שאין להוליא ע"י הסימונים מ"מ יוכל להיות שהעדים יכירו את זה, אבל נסימונים מונתקין מוליא ע"י סימונים וכמו"ש התו' נכתבות, ועדיין נ"ע נזה.

עוד נ"ע מהא דנצ"מ מ"ו, נהא דרמאי דפונפדיתא דלע"ג שהעדים ראו חללו את החפץ והכירו את הסימונים וע"ש נחו' ד"ה שפיר. ונצ"ר דאם העדים מכירים את הסימונים אין מוליא, והתו' כ' דאם מכירים את הסימונים מוליא ואינו נאמן לומר שזהו אחר אם אין לו מנו. אולם הגר"א צס"י רנ"ז פ"י נצ"מ מיירי שאין העדים מכירים את סימני החפץ שאילו כן היו מוליא ממונו, אלא נדמה להם שהם מכירים את החפץ ע"י איזה סימונים.

הרא"ש נפ' ח"נ כ' ח"ל ונראה לפרש דחיישינן דלמא אחר מיתת המקבל יציא המפקיד עדים שהפקיד ציד אציהם כלי שיש בו סי' זה ומאחר שציא עדים על כך אין להם לנצ"ד להעלים שלא להראות אותו חפץ לעדים ויכירו אם זה הוא, וכיון דעדי הפקדון נותנין ס"י מונתק והרי אנו רואין אותו ס"י תחת ידינו הוה לי' כעדים וראה לגני יחמי. והנה קודם כ' הרא"ש שמכיון שציא עדים שהפקיד ציד אציהם כלי שיש בו סי' זה הנצ"ד נריכים להראות את החפץ לעדים, ונצ"ר דע"י זה שאנו רואים את הסימונים אין מוליא מיהותומים, אלא שנריך להראות לעדים שיכירו את החפץ, ושזו כ' דכיון דעדי פקדון נותנים ס"י והרי אנו רואים ס"י זה תחת ידינו הוה לי' כעדים וראה לגני יחמי, והיינו שמחזירים למפקיד ע"י הסימונים שהעדים נותנים כיון שאנו רואים את הסי' בכלי. עוד כ' שם ח"ל דלנצ"י דיד"י כ"ז שלא ראוהו צידו מצי

למינון לקוח הוא צדי צנונו דהחזרתיו לך, הצל ליחוני לה טענין מילתא דלא שכיחא וצריכין אנו להרחותן לעדים ואם יכירוהו ה"ל עדים וראה. ונזכר שזו שהעדים צריכים להכיר את החפץ ודוקא אז מחזירין לנפקד. וז"ל דזה שכ' הרא"ש דכיון שהעדים אמרו סי' ואנו רואים סי' זה בחפץ של היתומים ה"ל כעדים וראה, היינו לענין זה שצריכים להוציא את החפץ ולהרחותו לעדים והין אנו טוענים דזהו אחר. וע"ז סי' הרא"ש דלגבי דידי' כ"ז שלא ראוהו צידו נאמן לומר שלי הוא צמנו דהחזרתיו. והיינו ג"כ באופן זה, שהעדים אמרו סי' ואנו רואים את הסי' בחפץ נאמן הוא לומר שזהו אחר והחזרתיו לך את שלך ולכן נאמן גם לומר לקוח צמנו דהחזרתיו וכ"כ הטור.

הגור צסי' רנ"ז כ' וז"ל ול"נו אם העדים מכירין את החפץ ורואין אותו עתה צידו אלא אפי' לא ראו אותו עתה צידו אלא המפקיד צל לצ"ד ואומר יש לי עדים שהפקדתי ציד פלוני חפץ שסימניו כך וכך, ואנו רואים אותו ציד היתומים נאותו סי' שהוא לומר צריכים להרחותו לעדים ואם העדים מכירין שהוא זה ומחזירין אותו אע"ג דלגבי אציהן צעודו חי כה"ג נאמן לומר לקוח הוא צדי צמנו דהחזרתיו כ"ז שלא ראו עדים צידו והכירוהו ע"כ. וז"ע מהא שכ' הטור צסי' קל"ד גני אומן דאם יש עדים שמכירים אותו צסי' והוא אומר לקוח הוא צדי א"נ צנונו דהחזרתיו, דכיון שהכירו את החפץ צסי' אינו רוזה לומר החזרתו, ולפי"ז אמאי נאמן כאן צמנו דהחזרתיו כיון דאנו רואים אצלו את החפץ צסי' שהמפקיד נתן אינו רוזה לטעון החזרתו. ונרא' לחלק דשאינו גני אומן כיון שהעדים ראו את החפץ והכירו אותו ע"י הסי' אינו מעיז לומר החזרתו, אצל היכא שהעדים לא ראו את החפץ אלא שהנעלים אומר שהפקיד אצלו חפץ צסי' אלו ואנו רואים את הסי' בחפץ צזה ודאי מעיז לומר שאין זה החפץ של החנוצ. וכן גם אם העדים אומרים הסי' ולא ראו את החפץ דנאמן צמנו דהחזרתיו ודוקא היכא שהעדים ראו את החפץ והכירו את הסי' אז אמרינן שאינו רוזה לטעון החזרתו. וע"י מ"ש הגר"א סי' רנ"ז צהא דאמרינן דאין לו מנו דהחזרתו.

התו' צנ"נו ע. ד"ה אחא כ' וז"ל ואפי' לא היו עדים צצנר ה"י נאמן חי הויא סימנא מעליא כיון שהנפקד אינו טוען לקוחין הן צידי או שלי הן מעולם וכו' אלא מודה שהפקיד לו אלא שאומר כמו שאירע הסי' צשלך כן אירע הסי' צשלי ואע"ג דאית לי' מנו לא ה"י נאמן דהוי מנו צמקום עדים, עכ"ל. וק' דנהי שהוא מודה שהפקיד אצלו חפץ צסי' אלו וכיון דא"א שיהיו שני חפצים צאלו הסימנים צע"כ זהו אותו החפץ שהפקיד אצלו, מ"מ כיון דהוא אומר דהני אחריני נינהו, א"כ על החפץ או השומשמן שהוא חנוצ אין הודאה כלל שהוא אומר שאין זה של החנוצ, ואע"ג שהוא סותר את עצמו כיון שהוא אומר שגם לחנוצ ה"י חפץ כזה וצע"כ זהו החפץ שלו כיון שא"א שיהיו שנים

צאותם הסימנים, מ"נו מה"ת נימא שהוא אומר שקר צזה שאומר צזה שלו, צדרנה כיון דעל החפץ הזה לא הודה נימא שאומר שקר צנונו שאמר שחנוצ ה"י חפץ כזה, ומ"מ נאמן הוא שהחפץ הזה הוא שלו דהוא ונשקר צצנר צדי צנונו שאומר שחנוצ ה"י חפץ צסי' כאלו, והוי כמו דין שאילו ראינו אצל אחד חפץ צסי' ונצחקין שא"א שצדנונו שיהיו שנים כאלו ואחד ראה אצלו את החפץ וטען שלי הוא, והנחנע אומר צזה החפץ שלו הוא, אצל הוא מודה שגם לחנוצ ה"י חפץ צסי' אלו, דנרא' צצודאי לא נאמר דכיון שא"א שיהיו שנים צאלו הסימנים זהו של החנוצ, אלא להפך דכיון שהנחנע אומר שהחפץ הזה אינו של החנוצ אין לפנינו כלל הודאה על החפץ שאנו דנין עליו, ואף צצודאי הוא אומר שקר דהא א"א שיהיו שנים צאלו סימנים, מ"מ אין מוציאים ממנו דאין זה נוגע לנו כלל מה שהוא משקר צזה שאומר שחנוצ ה"י חופץ כזה, דהוא משקר צצנר צדי ועל החפץ הזה אין הודאה כלל. וע"י צנחו צצנועות לד' : ד"ה אחר, וצחות דעת סי' קס"ט ס"ק מ"ו, ואע"ג שהוא אומר שחנוצ ה"י חפץ צאלו הסי' וכיון דא"א שיהיו שנים א"כ צע"כ יש לנו הודאה צע"ד שהחפץ הזה של החנוצ הוא, מ"מ כיון שהוא אומר שאין זה של החנוצ הוי חוזר מהודאתו תוכ"ד. ועוד צצכה"ג אנו רואים שלא כיוון להודות על החפץ הזה כיון שאומר תיכף צזה שלו. ונרא' דע"י שהנפקד אומר סי' מוצקה הוא יכול להוציא מהנפקד דהוי הוכחה מספיקה שהחפץ שלו צשאלין טענת נפקד המכחישה את הוכחתו כגון טענת לקוח, ולכן גני מיתומים, והכא כיון שאין הנפקד אומר שהוא יודע את הסי' משום שלקח אצלו או משום שהגידו לו הסי' לכן נוטל המפקיד ונשום שיש לנו הוכחה צזה שלו, כמו שנוטל מהיתומים ציהיו סימנא, אצל הודאת הנפקד צודאי אין כאן וכנ"ל.

בש"ך סי' רנ"ז ד"ה ונרא', כ' צנ"ה התום צצנחו צסוצרים דגם אם ה"י החנוצ אומר סי' ונצקה צצעודה דאומשוני, ה"י נאמן לומר דהני אחריני נינהו אם ה"י לו ונו, ולזה הוכחתו לפרש דנויירי כשיש עדי פקדון, דאל"כ ה"ה גם צסי' מוצקה נאמן צנונו דלקוח. אצל אם יש עדי פקדון אמרינן דלא ניחא לי' לטעון לקוח כיון דיש עדים צנאל לידו צצורת פקדון. וק' הא אף אם טוען לקוח אינו נאמן כשיש עדים צנאמר לו החפץ צצפקדון, כיון שאינו נאמן לומר הני אחריני נינהו צלי מנו והיינו משום שע"י הסימנים אנו מחזיקים שזהו אותו החפץ שהפקיד אצלו, וא"כ יש עדים צנאמר לו את החפץ הזה צצפקדון וגם ראו אותו עכשיו צסי' וצודאי א"נ לומר לקוח הוא צידי דהוי עדים וראה.

דה"מ צנ"ו ה"ד מה' שאלה נסתפק צסי' ולא אמיד אם אציהם ה"י נאמן לטעון לקוח. ואם נאמר דא"נ לפי"ז הא דאמרינן דנמטלטלים הוי חזקה לאלתר צצנרים שאין עשויין להשאל היינו דוקא צצנמחזיק אמיד, אצל צשאלין המחזיק אמיד יוציא זה שצניא עדים שהחפץ ה"י שלו, דהא סימנים צנוף החפץ מוכיחין

רק שהתפן ה" שלו קודם [וע"ש צר"נין] וצ"ח הוא נוזליא ומהחזיק. כ"ג כשינוכח צעדיק שזה ה" שלו שמוזיא מהחזיק.

קטז: תורה איכא זינייהו דארגיל הוא קטטה כי וז"ל פי' דלמ"ד משום דמשקרא יראה כ"כ לשקר כיון דרחמא ל"י וכו', וא"ת ואמאי לא תשקר והלא היא משקרת שאמרה גרשתי צפני פלוני ופלוני ושיילנא להו ואמרו להד"מ. וי"ל דזה לא היתה עושה שתשקר לומר מת צעלי ואם יצא תלא מזה ונוזה וכל הדרכים האלו נה, עכ"ל. ומצאך מדברי החוס' דלמ"ד משום דמשקרא אין זה משום דכיון שקרה פעם י"ל שגם עכשיו היתה משקרת, די"ל דאף שקרה ואמרה שנעלה גרשה מ"מ נמת צעלה לא תשקר דחוששת משום החומר שנסופה, אלא דכיון שהיא שונאת את הצעל כ"כ עד שאמרה שגרשה והיא שונאת אותו כ"כ עד שרצתה להשמיט א"ע ממנו צשקר יש לחשוד אותה שתשקר ג"כ משום שנאתה, אבל צארגיל הוא קטטה אינה חסודה שחאמר צשקר שמת צעלה, דמרחמא ל"י ותחשוש לחומר שנסופה. אולם ק' דאיך אפשר לומר דלא תשקר משום החומר שנסופה והלא לא איכפת לה מה שתלא מצעלה דהא אמרה גרשתי ורצתה להשמיט ממנו, וע"כ צ"ל דהא דכ' התו' דלא תשקר משום החומר שנסופה היינו החומר דתלא מצעלה ה"ו וכל שאר החומרות. וכ"כ צת' רע"א ס"י ק"ל ד"ה ה"י תמה, והחילוק צין ארגילה היא לארגיל הוא קטטה אף דצנייהם אינה חוששת למה שתלא מצעלה וכנ"ל. מ"מ איכא דארגילה היא קטטה ושונאת אותו אינה חוששת לחומר שנסופה, וכמו"ש רש"י דרובה לאסור א"ע עליו.

ומזה יש להציא רא"י למה שנסתפק הגרע"א נס"י ק"ל ה"י לא תשקר משום החומר שתלא מצעלה ה"ו, וע"י צתו' ג: ד"ה ע"א, מ"ש נסה"ד צתו' ה"ו, ולפי"ז מוכח מהא דצארגיל הוא דנאמנת דלא תשקר גם משום חומר שתלא מצעלה ה"ו, דהא הכא לא שייך החומר דתלא מצעלה הראשון דהא היא רוצה להשמיט ממנו דאמרה גרשתי, וע"כ דגם איכא דליכא החומר שתלא מצעלה הראשון ג"כ מאמינים לה.

והגר"א נס"י י"ז ס"ק קמ"ו כי ח"ל לשון ש"ג למז"ה כי שאם הניחה צעלה ענונה והלך ונשתמד, קטטה צינו לצנינה הוא ואינה נאמנת עליו, ואני אומר שלא אמרו א"כ צקטטה אלא כשהרגילה היא קטטה ע"י גירושין, כמו שציארנו שגילתה דעתה שאינה חפלה צו, אבל אם נשתמד ומרד צה וכו', הרי זה נאמנת עליו וכו'. מצאך מדבריו שהק' צ' קושיות הא' דדוקא ע"י גירושין נקרא קטטה דגילתה דעתה שאינה חפלה וכו'. ועוד דצקטטה גופה דוקא דארגילה היא וכאן ארגיל הוא, והרצ לא רצה צקושית הראשונה, דדעת כל הראשונים דנשתמד איקרי קטטה דאנעי לן צס"פ ט"ו המזכה גט לאשתו צמקום קטטה וכו', ומפ' רש"י וכל הראשונים דמזכין גט לאשת מומר וכו', אבל כולם

כ"ל דהוי כונו קטטה וגרע מקטטה, עכ"ל הגר"א. וק' ה"י הרע"ז לא רצה צקושית הא' משום שהראשונים סוצרים דמומר חסוד קטטה א"כ יק' על עיקר דינו, דהא ומהראשונים שסוצרים דיכל לצכות גט לאשת מומר משום דסניא ל"י וגצי צעל אין יכל לצכות גט צצנילה ה"ף דיש קטטה חזינן דיותר סניא ל"י כשהוא מומר מכשיש קטטה, וכיון דאינה נאמנת צקטטה לומר מת צעלי כ"ג צמומר. וכן ק' מהא דאינה נאמנת לומר מת יצמי משום דסניא ל"י וצמוכה גט לאשתו צמקום יצם מצעי לן ה"י זכות הוא לה או חוד, וצמומר כ' הראשונים דזכות הוא לה משום דסניא ל"י. ומצאך שיותר היא שונאת את צעלה המומר ממה ששונאת את היצם, וא"כ כ"ג שלא תה"י נאמנת לוומר מת צעלה שנשתמד. שו"מ שכן הק' צת' רע"א ס"י ק"ל ד"ה והריא"ז, ות"י שהריא"ז יצנור כש"י הרמז"ס דהא דל"ג ונת יצמי אין מטעם דסניא ל"י, אלא דקיל לה האיסור כיון שזה רק איסור לאו, או דהוא סוצר דגם צמומר א"י לצכות גט. ועו"ק דהא דגמ' אמרינן דצקטטה א"א לצכות לה גט ומיירי צכל אופן ואפ"י דארגילה היא, והא כיון דחזינן דל"ג צארגילה היא קטטה לומר מת צעלה משום ששונאת אותו [ואין הטעם משום שאמרה צשקר שגרשה, דל"כ אין זה מטעם קטטה אלא מטעם שקרה. וע"י צת' רע"א ס"י ק"ל ד"ה ואולי, אלא דאמירת גרשתי זהו שיעור עד כמה חגיע הקטטה ואפ"י לא אמרה גרשתי לא היתה נאמנת צשעור קטטה כזה. וכן כ' צתו' ה"י"ל דל"ג כאן דחשודה לשקר]. וצ"ע אינה נאמנת אלא מטעם ספק, ומצאך דהשנאה גט לצעל צקטטה גדולה מהשנאה ליצם וכיון דמזכה גט לאשתו צמקום יצם הוי ספק א"כ כ"ג צקטטה ששונאת אותו יותר תהא ספק מוגרשת. וז"ל דגצי צעל אם אללנו ספק אם האשה רוצה צגט או לא אין יכולים לצכות צצנילה גט, כיון דכל הנשים אינן רוצות להתגרש מצעליהן ולכן צקטטה נה"י דאפשר שהיא שונאת אותו ורוצה גט. אבל כיון דאפשר דטוב לה להיות תחתיו משום דטב למיתצ וכו' א"א לצכות צצנילה גט, דאלו אומרים שאין אשה רוצה לצאת מצעלה אם לא שי' לנו הוכחה צזה הרגע שהיא רוצה להתגרש. [ומהא דאמרה גרשתי אין רא"י שהיא רוצה גט עכשיו, די"ל שמת חזרה צה, וכמו"ש הרש"ז סופט"ו צגם הירושלמי, דאלו מסתפקים צזה, ולכן אין לצכות צצנילה, וע"י צצ"י ס"י ק"מ ד"ה ומדצרינן]. אבל לענין להאמינה שמת צעלה כיון דיש קטטה ציניהם אפשר דהיא רוגית להשחמט ממנו ותשקר. אבל גצי יצם כיון דהספק הוא לגצי כל הנשים, היינו דעל כל אשה אפשר לחסוד שמת היא שונאת את היצם לכן הדין דמוגרשת מספק, דשמת היא שונאת אותו וזכות הוא לה, ולכן נאמרה מת צעלי ואח"כ צני הוי ג"כ ספק. והא דצקטטה א"כ לגמרי שמת צעלה צ"ל דכיון דאשה זו חשודה לשקר, אין לה נאמנות כלל שמת צעלה, וכמו כל מי שחשוד לשקר דל"ג כלל, אבל נמת צעלי ואח"כ צני דאין הספק על אשה זו צמיוחד, אלא דהספק יכל להיות על כל אשה אם היא שונאה

את היצט או לא, ואם שונאות הדין דאין זריכות להיות נאמנות ואם אינן שונאות הן זריכות להיות נאמנות וכיון דספק אללנו זדין נאמנות שלהן, הן ספק נאמנות. אזל היכא שאנו מושדין אשה זו זמיוחד שהיא משקרת הדין דאינה נאמנת, דחשוד לשקר אינן כלל.

ועל הקושיא האי דכיון דאינן נקטטה אע"ג דאין אינו אומרים שהיא שונאת אותו זודאי לענין שיוכל לזכות לה גט מכ"ש דאינן נמומר דהא אמרינן דודאי סניא ליי לענין שיוכל לזכות לה גט, י"ל דנמומר עיקר הטעם דזכות הוא לה הוא משום דממילא אינה יכולה להיות אתו, וכמו"ש הגרע"א נתי סי' ק"ל, ד"ה ואם כניס זכר הרשע"א, ולא שייך הסנר"א דניחא דגופא עדיף לה, ולכך אמרינן דזודאי זכות הוא לה, אזל הסנר"א דסניא ליי שייך יותר נקטטה מנה סנמומר ולכן היא חשודה יותר לשקר נקטטה מכשעלה מומר, דהשנאה היא שגורמת לה לשקר ולא להתחשב עם החומר שנסופה, וכמו"ש רש"י דרוגה להשמת ממנו ומ"מ זכה דמומר יכל לזכות גט לאשתו הולרכו לטעם דהוי כקטטה וסניא ליי, דנלא"ה אף שהיא מורחקת מונו לא הי' נשזילה הגט זכות, וניחא לה שיקרא שמו עלי' כדאמרינן זנמי' וכמו נאשח מוכח שתיך. ומזה הוכיח הגר"א דמומר חשוד כקטטה. דכמו נאמרה גרשתי אינן לומר מח זעלה משום שהיא רונה להשחמת ממנו הי"ה נמומר כיון דחזינן דאפשר לזכות לה גט, והיינו משום שאנו אומרים שהיא רונה לנאח ממנו, ולכן מומר הוי כקטטה, אזל לעיקר הדין דנמומר אינן

אין ראי' מכתן, וכנ"ל די"ל דוקא נקטטה אינן כיון ששנאה היחה כ"כ גדולה עד ששקרה לכן אין להאמינה, אזל נמומר אין השנאה גדולה כ"כ. ומ"מ לענין לזכות גט אמרינן דנמומר יכל לזכות גט ולא נקטטה, דנקטטה י"ל דעכשיו אינה רונה להתגרש ממנו וכמו"ש הרשע"א, ומ"מ אין מאמינים אותה דכיון ששקרה פעם משום שנאה היא חשודה, והין להאמינה כל זמן שלא נתגרר לנו זודאי שעכשיו יש להאמינה, וכמו"ש.

וכן אם נאמר דלא כסנרת החו', אלא דכיון ששקרה היא חשודה לשקר ניחא שפיר, דהא דאינן נקטטה הוא משום ששקרה פעם וכזר אינה נאמנת ולא משום דסניא ליי ורוגה להשחמת ומונו, ולכן אין הגט זכות נשזילה. ועי' זנית מאיר סי' י"ז סמ"ח, ונקושיה הגרע"א ג"כ י"ל נפשוטו דהא זה שנזכרה גט נמוקס יכס הוי ספק מגורשת היינו משום דלפענוים היא רחמא ליי ליכס, אזל אי ודאי סניא ליי זודאי הי' יכל לזכות לה גט, והי"ה נמומר כיון דזודאי סניא ליי יכל לזכות נשזילה גט, אזל לענין שלא להאמינה שנית, זכה הא אנו מחלקים זין ארגיל הוא קטטה דאע"ג די' שנאה נקטטה מ"מ אין השנאה גדולה עד כדי שתשקר שמת זעלה ולכן נמומר דהוי ארגיל הוא קטטה נאמנת לומר שמת דאין השנאה גדולה כ"כ, אזל זיכס אי היא שונאת אותו הוי ארגילה היא קטטה דהא היא שונאה אותו שנאה טנעית ולכן אין להאמינה.

כתובות

ב : אמר רבא וכו', אלמא הסנר רבא אין אונס נגיטין הרין זפי האומר, הניא מחלוקת ר"י ור"ל זירושלמי זמקדש ע"ת ונאנס ולא קיים תנאו אי הוו קידושין, דר"י סנר דלא הוו קידושין דאונס כמתן דלא ענר, אזל גס לא קיים ולכך לא הוו קידושין. ור"ל סנר דאונס כמתן דקיים. ונרא' לפרש דהא דאמר ר"ל דאונס כמתן דקיים היינו שר"ל סנר דכיון שדין התורה שאם נאנס אינן לקיים תנאו, ואילו הי' קיוס הדנר תלוי רק זנו הי' המעשה ונתקיים אף שלא קיים את התנאי, כיון שהי' אונס, לכן גס אם קיוס הדנר תלוי גס זרנונה והיא אינה מתרנית שיהיו קידושין אלא זאופן שהתנאי יתקיים, מ"מ כיון שעשו תנאי סתם אמרינן דסתמא דמילתא אם יהי' אונס שיהי' פטור מחקיים התנאי ואינו זריך להתנות על זה, וכמו אם

קיוס הדנר הי' תלוי זנו, וכגון שנתן גט או מתנה והתנה ע"מ שהוא יתן לאשה או למקבל מתנה מאתים זו ונאנס, דזכה"ג אמרינן דהמעשה אינו מתזטל, שאנו אומרים שכוונתו היחה שיזטרך ליתן רק אם לא יאנס, כן גס היכא שהדנר תלוי זדעת שניהם אמרינן דכל תנאים שהתנו אם יאנס אינן לקיים התנאי, כיון שהתורה פטרנו אם הוא אונס. וכנוו זנתי ערי תומה אם הי' אונס כל השנה דלא נחלט דרתמנא פטרי', ועי' זנה"מ סי' נ"ה סק"א, והוא אינו זריך להתנות אלא היא זריכה להתנות שרוגה שגס אם יאנס ולא יקיים התנאי שהמעשה יהא זטל, כיון שהתורה פטרנו לקיים התנאי היכא שהוא אונס, אמרינן דסתמא הי' דעתם דוקא אם לא יאנס. ולפי סנר"א זו דינו של ר"ל הוא דוקא היכא שהס עשו את

התנאי אז אמרינו דנסתמא דעתס רק שאס לא יהי' אונס, אזל צנתי ערי חומה כיון שזהו דין התורה שגריד לתת לו הכסף ולא תלוי צדעת הלוקח והמוכר, גם לר"ל לא חשוב כאלו נתן הכסף והצית נחלט ללוקח לסגרת הקה"ח סס. ונ"ע צזה.

ש"ג גמ', אם לא צאתי מכאן ועד שנים עשר וכו' מת הוא דאינו גט הא חלה הרי זה גט. וצפ"י הק' דאיך מדייק מדלא קתני חלה, דחלה הרי זה גט, דאיך אונס צניטין. והא אפי' יש אונס צניטין לא שייך למיתני דחלה אינו גט כלל, דמ"מ הוי ספק דשמא לא הי' צא אפי' אם לא חלה. וע"ש שכו' דהא דקאמר לעולם אימא לך חלה נמי אינו גט, היינו דאינו גט לגמרי, אזל הוי ספק גט דאף שלא צא משום שנאנס והגט נריד להתצטל מ"מ אפשר שלא הי' צא אף אם לא נאנס ולכן הוי גט מספק. וע"ש שהק' מהא דאמרינו צניטין ע"ג. דאם אמר הרי זה גיטך מהיום אם לא אעמוד מחולי זה ואכלו ארי אינו גט דלא אסיק אדעת"י שיהא אונס כזה, וצזה שאמר אם לא אעמוד לא כיוון שאם לא יעמוד משום שיאכלנו ארי, ולכן אינו גט. ואמאי אינו גט כלל, הא אפשר שגם אם לא אכלו הארי לא הי' עומד מחולי זה. וגם יק' לסגרת הפ"י צכ"מ דיש אונס וכגון צדיני ממונות, אם התנה תנאי ולא הי' יכל לקיימו משום שנאנס דהמעשה לא נתצטל כיון שהי' אונס ניימא ג"כ דשמא לא הי' מקיים גם אם לא נאנס.

ויר"ה נרא' דצכ"מ שיז אונס לא איכפת לן מה שהי' עושה אם לא הי' נאנס, אלא דכיון דהדין דיש אונס הוי כמו שהתנה שאם יקרה אהו אונס שאז אינו צריך לקיים תנאו, ואינו צריך להתנות צזה, כיון שהדין דאונס רחמנא פטרי' ואין אנו מתחשצין כלל צנוה שאפשר שלא הי' מקיים התנאי גם אם לא נאנס, דהא כיון שעכשיו קרה שנאנס הוי כמו שאמר צפירוש שאם יקרה אהו אונס שאינו צריך לקיים תנאו. ולכן אי' יש אונס אינו גט כלל דהוי כהתנה שאם יקרה אהו אונס והאונס יעכצנו מלצא שלא יהא גט כלל. וכן צהא דה"ז גיטך אם לא אעמוד מחולי זה, דאם היינו מפרשים דעתו שאם ימות מתוך חולי זה צודאי לא הי' גט, כיון דלא מת מחלותו החולי. וכמו שהצית הר"ש צגס התוספתא לחלק צין אם מתי או אם לא אעמוד, דצאס מתי צוונתו שימות מתוך חולי זה ולכן אם נשכו נחש או אכלו ארי ולא מת מתוך חולי זה אינו גט. אזל צאס לא אעמוד מחולי זה אמרינו דאין צוונתו רק אם ימות מחולי זה אלא צוונתו צכל אופן שאס לא יעמוד מחלותו חולי שמהא מגורשת. וכן לפי פי' רש"י דצין אם מתי או אם לא אעמוד מחולי זה, אין צוונתו שימות מתוך חולי זה. אלא שימות צתוך חולי זה מחלצה סצנה שהיא שיהא גט דעיקר צוונתו שאשתו לא תזקק ליצוס, וצאכלו ארי אינו גט משום דהוי אונס דלא שכיה ולא הי' צמחצתו שיהא גט אם יאכלנו. ולא שייך לומר שיהא גט מספק דשמא הי' מת מחלותו חולי דהא עכשיו

לא ינת מחלותו חולי, ולא נתקיים התנאי. וכדאיחא צתוספתא דאס צוונתו דוקא שימות מחלותו חולי ונשכו נחש לא נתקיים התנאי ואינו גט דלא ינת מחלותו חולי ואין אמרים שמא הי' מת מהחולי. וכן לש"י רש"י אף רש"י סוצר דכשאומר אם מתי מחולי זה אין צוונתו שימות מחולי זה, אלא שימות צתוך חולי גם מחלצה אונס ששכיה, והוי כמו אומר צפירוש שיהי' גט אם ימות מחולי זה או מחלצה אונס ששכיה, מ"מ כיון דאמרינו דאונס דלא שכיה לא הי' צוונתו שיהי' גט לכן אם אכלו ארי אינו גט צודאי, דלא נתקיים התנאי, וכמו אם אמר צפירוש שיהי' גט אם ימות מחולי זה או מחלצה אונס אחר ששכיה אז לא הי' גט כשאכלו ארי, כיון שזהו אונס דלא שכיה. כן אם אנו מפרשים שדעתו הי' אם ימות מחולי זה או מחלצה אונס אחר וכוון לאונסים שיכולים לקרות, אם מת מחאונס דלא שכיה לא נתקיים תנאו ואין זה גט כלל, וכדאיחא צתוספתא הנ"ל.

מ. תוד"ה ואי הק' דאמאי נאסרת עליו צא"כ או צאשת ישראל צנתקדשה פחות מצת ג' והא הוי ס"ס ספק מוכת עץ ספק דרוסת איז וכו', ות"י דאס איחא דמוכת עץ היא היחה טוענת ומדלל טענה אין להסתפק צכך. וק' דכיון שאללנו דצין אינה נאסרת דהוי ס"ס א"כ איך סומכין עליה דמדלל טענה שהיא מוכ"ע צודאי אינה מוכ"ע ואוסרין אותה משום זה, והא אפי' היחה אומרת צפירוש שאסורה היא לו אינה נאמנת דהאומרת טמאה אני א"כ, ואיך אפשר לאוסרה משום הוכחה שיז לנו מדצרי'. ודוקק לחלק דש"ה כיון שהיא אינה רוגיית ליאסר ואדרבה היא מכחישתו. ושאל י"ל דהכא אם היחה טוענת שנטמאה היחה נאמנת כיון שאללנו ספק ומאמינים אותה שנטמאה, וכדאמר צירושלמי, ומוצא צחי' ליצמות, דהיכא שיז רגלים לדבר נאמנת לומר טמאה אני וה"ה הכא נאמנת ולכן סמכין על רא"י שיז לנו מדצרי' והוי כמו שהודחה שאינה מוכ"ע.

ש"ג צחרע"א צגס הגרש"א ר"ל דרש"י סוצר כשי' הר"ש"ה דנאיסור דרצנן לא אמרינו שאחד"א והא דמקשי אמאי ס"ס הוא אף דמ"מ אסורה מדרצנן מ"מ הא דרצנן לא אמרינו שאחד"א. ולפי"ז כ' דהוקשה לרש"י דמנ"ל להמקשה דטעמי' דר"א משום שאחד"א, דלמא משום הזקקה דאלט"צ וכו' ולכן אסורה מדרצנן גם כשיז ס"ס, כיון דיש לנו הוכחה שהוא אומר אמת. ונרא' דאפי' אי ר"א סוצר דאלט"צ ומפסידה מ"מ הא דנאסרת עליו, זה רק משום שאחד"א ולא משום דיש לו נאמנות דהא לגבי אחרים לא הי' נאמן לאוסרה ומותרת לכהונה, וכיון דא"כ לגבי אחרים ע"כ הא דנאמן לאוסרה עליו היינו משום שאחד"א. ועוד נרא' דאי משום הסגרא דאלט"צ הי' נאמן לאוסרה לכהונה א"כ כיון דר"א אחר דנאמן לאוסרה עליו, ומשמע דא"כ על אחרים, וע"כ דאינו סוצר הסגרא דאלט"צ, ונאמן רק משום שאחד"א ושפיר הק' המקשן על ר"א דכיון

די' ס"ס ותסורה רק מדרבנן, ובדרבנן לא אמרינן שחמד"א.

שם ע"ג, בתורה לא הק' דתהא נאמנת לומר שהיתה בתולה נמנו דלי צעיה תורה ונוכת ע"ז אני תחתיה. ותי' דהוי מנו במקום תזקה דלין דאם טורח נסעודה ומפסידה, ודף דמסתפקא לן נב"ז אי אמרינן מנו במקום תזקה או לא, שיהא תזקה דהכא עדיפא, ותי' לא אמרינן מנו להוליה ניחא נוי. ונרא' דאפי' אם אמרינן מנו להוליה נכחונה משום דכגזי דמי, וכמו"ש נב"ז שזעמא שער אי פכ"ד, ד"ה ובהנהת, אכל זעלמא לא אמרינן מנו להוליה, ניחא שפיר קושית התו', ד"ל כתי' הראשון דהוי מנו במקום תזקה ולא קשה מה שהק' מהא דנ"ז, דהא להסוברים דנוגו להוליה לא אמרינן יק' דמאי קא מצעיה לן אי אמרינן מנו במקום תזקה הא נודלי תזקה עדיפא, דנוגו להוליה לא אמרינן ותזקה להוליה אמרינן. וע"כ דנכה"ג נוצעי לן היכא שהתזקה צאה להוליה ממון והמנו צא להחזיק, אכל כשאין תזקה ממון מסייעת למנו נודלי תזקה עדיפא. ולפי"ז הכא כיון שהנעל מחזק ותזקה ממון מסייעת לתזקה דאח"ט נסעודה ומפסידה לא אמרינן מנו במקום תזקה.

יא. גר קטן וכו' ונש"נו ונתרע"א כ' דלמ"ד עובר לאו ירך אינו גרות האם לא מהני לולד. וק' דאפי' למ"ד עובר ירך אמו וחשוב כחלק מהאם מ"מ הוא חשוב גם צריה צפני עצמו, וכמו"ש הל"מ ביישוב דברי הרמב"ם דמהני שחרור לולד צלי האם, משום שהולד חשוב גם שהוא קיים צפני עצמו, ולכן יכל לשחררו צלי האם. וכן נת' רע"א סי' קע"ג הק' דנא על אשתו מעוברת יהא חשוב כנא על אשה ונתה, ומוכה דאף דעובר ירך אמו מ"מ היא חשובה כקיימת צפני עצמה, דלכ"כ לא הוי נת' אלא חלק מהאם, ואיך מהני גרות האם כיון שהולד חשוב כתי צפני עצמו לריך גרות מיוחדת נשנילו ולא גרות האם.

שם ע"ג ויא"ר חייב נר אבין אומר ר"ש זאת אומרת כנסה נזוקת בתולה ונמלאת בעולה יש לה כתובה מנה. יש להסתפק איך הדין לר"ש אם כתב לה תוספת אם יכול לומר דאדעתא שהיא בעולה לא כ' לה התוספת, או לכיון שר"ש סובר שאם נמלאת בעולה שאין זה מק"ט אמרינן דכתב לה התוספת גם נאופן שהיא בעולה. וכן יש להסתפק לדין אי כתב לה תוספת ונמלאת שהיא מוכ"ע אם יכל לומר דאדעתא דמוכ"ע לא כתב לה. ועי' בחלקת מחוקק סי' ס"ז סק"ה ומשמע מדבריו דלר"ש יש לה תוספת אם נמלאת בעולה. ונרא' שזה מפרש ברמב"ם שכי' צהא דאמרינן נגמ' לו. דנרייתא דקתני אין לה ט"ז אחיא כר"ג דלכך אין לה ט"ז דטעינן נשנילה שהיא מוכ"ע, וכיון דנחרשת ושוטה אין לה כתובה אלא נשכתב לה לכן יש לה מאתים דלין זה מקח טעות דהא אמרינן דמוכ"ע אפי' אם לא הכיר צה כתובתה מנה. הרי להדיא

שהרמב"ם סובר לכיון דלין זה מק"ט אינה מפסדת מנה שכתב לה דף אם לא נתחייב צה מתנאי נ"ד. וה"ה לר"ש נמלאת בעולה כיון דלין זה מק"ט יש לה תוספת. ונתו' שם כ' נשם הר"י דלין להן ט"ז לפי שנזוקת מוכ"ע הן נשאות, ונתרע"א פי' דצריהם דאף אם לא היתה נשאת נזוקת מוכ"ע ה"י לה מנה דלין טעינן לה שהיא מוכ"ע אלא דקושייתם היתה דמ"מ תפסיד מנה דמוכ"ע כתובתה מנה וכתבנן, לזה תי' שנשאה נזוקת מוכ"ע והוי הכיר צה, וכיון דחרשת ושוטה אין להן כתובה אלא נכתב לה וכיון שכ' לה מאתים אין יכל להפסידה כלום. והתו' סוברים דאם לא היתה נשאת נזוקת מוכ"ע אף דננוולאת מוכ"ע אין זה מק"ט מ"מ יכל לומר שלא כ' לה אדעתא דמוכ"ע וע"ש צרע"א. ולפמ"ש הגרע"ה דצדרי התו', נמלאת בעולה לר"ש או מוכ"ע לדין הפסידה התוספת. אולם לפי"מ שכ' המהרש"א דלתי' ר"י אחיא כר"מ דמוכ"ע כתובתה מאתים אין ראי' שהתו' חולקין על הרמב"ם.

יב : הנושא את האשה וכו' היא אומרת משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו וכו', רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת. נדושי רע"א נסתפק נשאת כהן שחוננת משארסתני נאנסתי אם נאמנת ליעול כתובה. ד"ל דה"ל לומר שנאנסה אחר שנתארסה ועזבה איסור שנשאת לו. וגם י"ל דאפי' אם נאמינה שנאנסה תחתיו ג"כ אצדה כתובתה כיון שהכשילתו נציאת איסור, וכמו נמשמשתו נדה. וק' ממ"ש התוס' ט: ד"ה דלי דנפתח פתיה כיון דיש צ' ספקות, דמאז אינו נקי נפ"פ ואח"ל פ"פ הוי ספק צלונס ספק נרצון ואפי' היא אשת כהן ג"כ אינה מפסדת כתובתה, הרי להדיא דאף שהכשילתו נציאת איסור מ"מ לא הפסידה כתובתה. אכל מ"מ אין להוכיח מכאן דלא כסנרא האי' דהיא נאמנת לומר כן ולא אמרינן צה אדמע"ר, ד"ל דנהי דאנו תופסים שאפשר שעשתה מעשה רשע, מ"מ היכא דאנו צריכים להאמין לה על טענתה אין מקבלים את דבר' שאומרת שעשתה מע"ר, ולכן כשהיא אומרת משארסתני נאנסתי אינה נאמנת ואין לה כתובה נשאת כהן.

שם ח"ג ע"כ לא קאמר ר"ג התם אלא דאמרינן אוקמא אחזקה דנתולה נולדה וגם נשעת חירוסין היתה נתולה והשתא הוא דנאנסה. ק' כיון דנזוקה זו אין מוציאין ממון ודוקא משום שהיא טוענת צריא והוא שמת מוציאין, והיכא דאיכא ספק ספיקא כ' התו' ט: ד"ה דלי דמוציאין ממון. ועי' נב"ש סי' סז. וא"כ ספק ספיקא עדיף מחזקת נתולה, ולפי"ז יק' דמאי משני דש"ה דחזקה מסייעה לצרי שלה, אדרבה נגד החזקה יש ספק ספיקא שאינו לריך לתת לה מאתים, דמאז נאנסה עד שלא חירסה, ושמת זינתה תחתיו נרצון. וס"ס זה עדיף דלית לן למימר שנעלה תחתיו נרצון, וכמו"ש התו' ט. ד"ה ואי, דלונס הוי מיעוט. ואיך היא מוציאה ממון אי צרי לא עדיף, הא נגד חזקת הגוף יש ס"ס דעדיף מחזקה זו, כנ"ל. ושמת

י"ל דנאונת חזקת הגוף עדיף נס"ס ומוציאין ממוון ע"י חזקת הגוף גם כשהטענות שוות ודוקא הכא שיש ס"ס נגד חזקת הגוף נעינן שטענתה תהא עדיפא [אלא הגרע"א לא כ' כן וזרע"א כ' דאף רוב עדיף נוחזקת הגוף]. ואפשר אגס נס"ס אין מוציאין ממוון אלא צנרי ושמה, והיכא שהא טוען פ"פ אף שהוא טוען צריא מ"מ כיון שאנו מסתפקים אי הוא צקי חצינא טענתו כשמה ולכן מוציאין ממוון נס"ס. ועוד י"ל דנס"ס מוציאין ממוון דוקא בכתובה משום דכנצוי דמי. וכ"כ נס"ס אס. ולפי"ז הי' אפשר לומר דחזקת הגוף עדיף מס"ס. ועוד י"ל דנספק ספיקא לחוד אין מוציאין ממוון וספק ספיקא גרוע מחזקת הגוף, ודוקא צהא דמשארסתי נאנסתי דיש לה חזקת צתולה ונאנור שחתיו נאנסה. וכן צהא דפ"פ אית לן לומר שהיא צתולה דמוקמינן לה אחזקה, ולכן מוציאין ממוון.

ועוד ק' דנהי דיש לה חזקת הגוף מ"מ אם היא אשת כהן יש לה חזקה שכשרה לצעלה ונצעלה קודם שנתארסה [וגשמה גם צאשה ישראל שיך לומר דמוקמינן לה אחזקה היתר לכהונה ועד שלא נתארסה נאנסה]. וחזקת כשרות צלרוף ס"ס עדיף מחזקת הגוף וראי' לזה מהא דאמרינן נגמ' ט. דצאשת ישראל מותרת דהוי ס"ס, ספק אין תהתיו וספק צאונס, אע"ג דיש לה חזקת הגוף שהיתה צתולה, ותחתיו נצעלה, מ"מ כיון שיש ס"ס וחזקת היתר לצעלה זה עדיף מחזקת הגוף והיא מותרת, הי"ה הכא לא תוציא ממוון ע"י חזקת הגוף וצריא דיש ס"ס וחזקת היתר לצעלה ונאמר דקודם שנתארסה נאנסה. וצוה י"ל דמיירי דוקא צאשת ישראל, וכמו שר"ל צרע"א. ולפי"ז י"ל דס"ס זה גרוע דיש חזקה נגד כל זדדי הספק, דנגד דדוקודם שנתארסה נאנסה יש חזקת הגוף שהיתה צתולה ונגד הלא דשמה צלרוף יש חזקת היתר לצעלה וכיון דיש חזקות נגד כל זדדי הספק החזקות עדיפות. ולכן היא גוצה מאלתים צלרוף טענת צרי שלה. עו"ק דאיך יכלה לגבות הכתובה הא אפי' הי' צרור שנצעלה תחתיו ג"כ לא תגבה. דיש רוב שנצעלה צלרוף, וכמו"ש צתו' ט. ד"ה ואי, ואף דיש לה חזקת היתר לצעלה וי"מ הא רוצא עדיף מחזקה זו. וכמו"ש התו' שם דמטעם זה אסורה לצעלה אי קבל צה אצ"י קידושין כשהיתה פחותה מנת ג' שנים.

ועוד י"ל דהיכא שיש לנו שתי הוכחות ונגד האחת יש לנו הוכחה להפך, אין אנו דנין כאילו יש לנו הוכחה אחת, אלא אנו דנין כאילו יש לנו שתי הוכחות, ואם אנו יכולים להוציא ממוון על ידיהן אף שיש לנו הוכחה להפך אין צרכה של ראי' זו לגרע את כחן של ההוכחות האחרות שהן ציחד חזקות ממנה. וראי' לזה מדצרי הר"ן שכ' צסוגיא דהמחליף פרה צחמור ומת החמור עו. וז"ל וכללא דמילתא דחזקה דגופא וטענת צריא מהניא אפילו נולד הריעותא צצית האחר, אצל צטענת שמה לא מהניא חזקה דגופא כיון דליכא למייתי עלה מטעמה דכאן נמצאו וכו' והי, וזה דינו

של רבן גומליהל, הנל כל שאנו יכולין לומר שצרות זה שנמצא, צו נולד הריעותא, ושניהם שמה אמרינן כאן נמצא וכו' נולד ואפי' היכא שוכח חזקה דגופא יש לנו לומר צהפך, כדאמרינן דאם ונת החמור צצית צעל החמור שעליו להניא ראי' שהי' קיים, כיון שאין טוען אלא שמה אע"ג דחזקת החמור מסייע ליה והיינו שומעתין זהו דעתי, עכ"ל. ומצאן שהר"ן סובר דצצית כ"ג וכו' היו עדיפא מחזקת הגוף ומועילה להוציא ממוון אפי' נגד חזקת הגוף, דהא כ' צצעל החמור לריך להחזיר הפרה דאמרינן שהחמור מת צצרותו. וצכ"ז כ' דצהא דר"ג נאמנת ע"י צריא וחזקת הגוף אף שצצית כ"ג וכ"ה מתנגדת לחזקת הגוף ועדיפא ממנה, [וגשמה י"ל דיש חילוק צין צצית דכ"ג כ"ה אס נמצאו אצל הצעל או אצל צעל החמור דאז אנו צריכים לומר שנתהוו צצרותו כיון שנמצאו צצרותו, להא דאמרינן כ"ג וכ"ה אס נמצאו צצרות האז ואמרינן שנתהוו צצרותו לפני אירוסין, דצוה אין הסצרה דכ"ג כ"ה מוכיחה שנתהוו לפני אירוסין כלל, דכ"ג וכ"ה היא הוכחה שנתהווה צצרותו אולם אפשר שנתהווה לאחר אירוסין. ואין זה הוכחה כמו אילו נמצאו צצרות הצעל ואנו רוצים לומר שנתהווה צצרות האז, ול"ע צצוה]. והוי כאילו יש צרי לחוד וצטענת צרי לחוד אין מוציאין ממוון. וע"כ ז"ל ככ"ל דאין אנו אומרים דכיון שיש צצית כ"ג וכ"ה נגד חזקת הגוף, וצצית כ"ג וכ"ה עדיפא ממנה, הוי כאילו אין חזקת הגוף לגמרי והוי רק טענת צרי לחוד, אלא דאנו אומרים שיש לנו הוכחה מכה טענת צרי וחזקת הגוף והוכחה זו מספיקה להוציא ממוון, ואף שיש לנו צצית כ"ג וכ"ה להפך אין צכח ראי' זו לחוד לגרע את ההוכחה של טענת צרי וחזקת הגוף ומוציאין ממוון על דס כאילו אין נגדס צצית כ"ג וכ"ה. ולפי"ז הי"ה הכא כיון שיש לנו חזקת הגוף וגם טענת צרי אף שיש ספק ספיקא להפך וס"ס עדיף מחזקה, מ"מ אנו דנין על שתי הראיות יחד, ואנו אומרים דכיון שיש חזקת הגוף וטענת צרי אף שיש ס"ס נגדס אין צכח הס"ס לגרע ההוכחה של הצרי וחזקת הגוף ומוציאין ממוון על דס. אולם צצ"מ י. מצאן דלא כצצית הר"ן שכ' שם וז"ל שיטה ישנה והס הימנוהו שאס אמה פ"פ כו' שאס היתה כתובה מן התורה לא הי' נאמן להפסידה דרוב נשים צתולות נשאות ואיכא נמי חזקה דגופא מרי יצ"ו. וא"ת נוקי חזקה דאין אדם טורח כנגד חזקה דגופא ורוצא לה מהני לאפקוי ממונא. י"ל חזקה דגופא עדיפא וכו' עכ"ל הרי מצואר שאס יש רוב וחזקה ויש חזקה אחרת נגד חזקה זו, אנו דנין כמו שאין חזקה כלל אלא רוב לחוד.

יג: ודבי אלעזר אומר לדצרי המכשיר צה פוסל צצתה. ק' אמאי פוסל צצתה אפי' צרוב כשרים, הא כיון דצה מכשירים אפי' צרוב פסולים משום חזקה וצרי שלה, כ"ש שנכשיר את הצת צרוב כשרים כיון שיש רוב וצרי שלה, ואס מכשירים ע"י צרי וחזקה כ"ש שנכשיר צרוב וצרי, דרוצא עדיף מחזקה. צו"מ

שהיא. אבל היכה דגלהו עדותו יש להגנו ספק כגון
 צמע"מ אלא דגזר תורה דנוקמינן אחזקה גזיה ע"ה
 נאמן לפוסלה. דחזקה פועלת שלה תפסל מספק
 וזה שיך דוקא היכא שאלנו ספק, אבל אם יש
 ע"ה לפוסלה הע"ה נאמן דע"ה נאמן צאיסורים, ול"ש
 לוורר אל תפסלנה מספק, דאין זה ספק דיש לנו עדות.
 ומש"ה כתב ד"ל דנאמנת גם צרוז פסולים דמלד
 הסגרה י"ל שהצועל הוא מהויעוט כוונ שפסלן שהוא
 מהרוז. אלה דגז"כ דכל דפריש מרוזת פריש ואלו
 הולכים אחר הרוז היכא שיש ספק, אבל היכא שיש
 ע"ה שנוצר אין אללנו כלל ספק ומאמינים לע"ה. וק'
 דהא אם היא אומרת שנצעה לפסיל אינה נאמנת
 לעשות את הולד לודאי פסול. וע"י צרוז"ם פט"ז
 מהא"צ הי"ג, ואם ע"ה נאמן גזיה אחאי אין הולד נפסל
 על פיה. ועו"ק דאפי' אם ע"ה נאמן גזיה מ"מ איך
 היא נאמנת על ענמה צרוז פסולים ה' גם צאיסורים
 אף שע"ה נאמן, אבל הצע"ד על ענמו אינו נאמן להעיד,
 ונשלח לגזי צתה י"ל שיש לה נאמנות, אבל לגזי ענמה
 ל"ש דין עדות כלל.

דרכי"ם צפ"ה הכ"צ וזה' ח"צ כ' הונקנה לאשתו
 ונסתרה וצ"ה ע"ה והעיד שנעמה והי' נעלה
 כהן וצ"ה עלי' אח"כ לוקה עלי' משום זונה. ונסתרת
 הרמז"ם שע"ה נאמן י"ל דאין זה משום שכיון שהתורה
 האמינתו לענין טומאה ה"ה דהאמינתו לענין זונה,
 אלא י"ל כמ"ש צרע"ה צמעתין דמתקוה שגולד ספק
 כגון נמחלה כשרים ומחלה פסולים, והספק לנו נעלה
 אף דגזר תורה דנוקמינן אחזקה, ומ"מ נאמן ע"ה
 לפוסלה דע"ה נאמן צאיסורין, דמה דנוקמינן אחזקה
 היינו שלא תפסלנה מספק וכשיש ע"ה אין אנו פוסלים
 אותה מספק דהא יש לנו עדות. והיינו דנאמן ע"ה
 שנצעה לפסול ופסולה לכהונה משום זונה. ולפי"ז
 ה"ה הכא כיון שע"י קנינו וסתירה היו ספק אללנו
 אם נטמאה או לא ע"ה נאמן לוורר שנטמאה, דע"ה
 תמיד נאמן לאוסרה לכהונה היכא שנתהויה ספק
 צלי העדאתו.

יד. בגמ' העיד ר"י וריצ"צ על אלמנת עיסה שהיא
 כשרה לכהונה. רש"י פ"י דאלמנת עיסה היינו
 אלמנת ספק חלל, וכגון שאמו היתה ספק גרושה
 ונשאת לכהן, והגן ספק חלל והעיד ר"י על אלמנתו
 שהיא כשרה לכהונה דנוקמינן לה אחזקה. וק' כיון
 שהוא ספק חלל ולא אמרינן דמעמידים את אמו נזקת
 שלא נתגרשה, ע"כ צ"ל דמיירי שנים אומרים קרוז לו
 ושנים אומרים קרוז לה, והיו או ספק דאורייתא או
 ספק דרבנן, או דנתערב חלל ואינו חלל ואחר מהם
 נתערב צמשתה. או צאיזה אופן אחר דהוי ספק גמור
 דלא מוקמינן אחזקה, וא"כ יק' כיון דאת אמו של
 החלל לא מוקמינן אחזקה, איך מעמידים את
 אשתו של החלל אחזקה והא הוי ספק גמור
 או מדאורייתא או מדרבנן ואין חלוק אם יש חזקה
 לאשה שזה נולד הספק או דיש חזקה לאשה אחרת,

צנוצ"י מה"ק חלק אה"ע תשובה ז' ד"ה ואונס שכ'
 דר"ח פוסל נצחה דוקא נמחלה על מחלה, אבל צרוז
 כשרים גם הנח כשרה [וע"ש שכ' דלגזי דידה ליכה
 רוב דאפשר שהיא הלכה אליו והו"ל קצוע וכל קצוע
 כמע"מ דמי, אבל לגזי הנח הוי כל דפריש מרוזת פריש.
 וע"י צרש"ה והריעצ"ה צקידושין ע"ג כ' דמי"מ הוי
 רוב כיון שאין אנו יודעים מי הלך לוי, ואם היא הלכה
 אליו הוי ספק השקול ואפשר שהוא הלך אלי' והוי כל
 דפריש ולכן הוי רוב להחיר]. וגם זה ק' דכיון דלגזי
 ענמה נאמנת אף צרוז פסולים אף דיש רוב נגד החזקה
 כשרות שלה, ורוזת עדיף מחזקה, וע"כ דנאמנת משום
 צרי שלה, וא"כ כ"ש שחאה נאמנת לגזי הנח צמע"מ,
 דנהי דאין לה חזקה כשרות מ"מ הא אין רוב לפוסלה.
 וכן מוכה גם מדברי הרש"ה צק"י עג: ד"ה כל,
 דנעיקר שמכין על הנרי שלה, שכ' דצרוז פסולים הוי
 מונור ונדאורייתא אלא"כ צדקו את אמו ואמרה לכשר
 וראוי לי נצעלתי כר"ג ור"א. ודברי הרש"ה הם למ"ד
 דנאמנת על הנח, ונאמנותה על הנח היא משום חזקה,
 דחזקה האם מהני לה. וע"י צרש"ה שם צדף ס"ו,
 ד"ה מאי, ומנאר דאף שיש לולד חזקה כשרות מ"מ
 הרוז משי' לי' לודאי ממזר, דאזלינן צתר רוזת, וע"כ
 דעיקר מה שמכשירין היינו שאנו סומכין על הנרי
 שלה, ולא משום החזקה, דיש רוב נגד החזקה. ויק'
 כנ"ל דכ"ש שנסמוך על הנרי שלה כשאין רוב נגד
 הנרי שלה ונכשיר את צתה, ולפמ"ש לעיל צד"ה ועוד
 י"ל ניחא.

דלפי"מ"ש התו' צד"ה השנתנו דלר"ג ולר"ח לא דמי
 מעוצרת לצנוצ"י דאף שיש רוב פסולים מ"מ אנו
 אומרים דאשה ומנה צודקת ומנה ולא נצעה לפסול,
 ניחא דאין רוב נגד החזקה אפי' צרוז פסולים. וי"ל
 דהנאמנות שלה היא משום שהחזקה מסייעת לצרי שלה
 ולכן אינה נאמנת על צתה כיון דאין לה חזקה כשרות.
 אולם צ"מ צד"ה ונאי, הציא צסם רצינו שמשון שחולק
 על התו' וסובר דאין הנאמנות משום צודקת ומנה
 דהא צתינוקת שירדה לנולאות מים ג"כ אמרינן דלכ"ג
 כשרה אפי' צרוז פסולים, אף דהתם לא שיך צודקת
 ומנה כיון שנלנסה. וכן הציא שם צסם הרש"ה שכ'
 צפ"י הצ' דאפי' אם נאמר שאינה צודקת ומנה ג"כ
 כשרה. וכן מהרש"ה הנ"ל מוכה שאין אנו אומרים
 דצודקת ומנה, דהא כ' דהוי ודאי ממזר, ואי סנדינן
 דצודקת ומנה לכאוי נראי דאף צרוז פסולים ולא צדקו
 את אמו ג"כ לא הוי ודאי ממזר. ושאל י"ל דהא דאינה
 נאמנת על הנח היינו דוקא צרוז פסולים, דכיון שיש
 רוב נגד הנרי שלה אינה נאמנת, אבל צמע"מ וכ"ש
 צרוז כשרים נאמנת.

שם צהרע"ה כ' דהיכא דהוי מע"מ ע"ה נאמן לפסול
 לגזי איסורים נאמנות העד הוא כמו נעלמת
 צ' עדים, והא דאין ע"ה נאמן נגד החזקה היינו דוקא
 לוורר שנתהויה שנוי צאופן צגלי עדותו לא ה"י אללנו
 שום ספק, כגון להעיד שנתרם תצואה דצלי הגדתו לא
 ה"י אללנו ספק שנתרם, דמה"מ נאמר שנשתנה מכות

דמ"ו כיון שזה ספק גמור אין להעמיד אחזקה, וכדהמרינן ביבמות לא. דאף שגולד הספק צערוה לא מיקמינן את הגרה צווקת היתר לשוק. ומצאנו דאף שאלו דנין על אשה אחרת שלא נולד צה הספק ג"כ לא מוקמינן לה אחזקה [ושמא י"ל דש"ה כיון שכל ההיתר לשוק שה"י לגרה ה"י ונשום הערוה ולכן אין זה חשבו כחילו ההזקה היא צלשה אחרת שלא נולד צה הספק ועיקר החזקה היא שהערוה לא נתגרשה ונ"ע]. ולדברי התו"י דג"ה אלמנת שכי לחלק צין האלמנה לבת, דהאלמנת עיפה כשרה משום שיש לה חזקת כשרות, אבל הנת אף שיש ס"ס להכשירה היא פסולה כיון שאין לה חזקה. וק' גם לפי המסקנא דכיון דמשום ס"ס אין להכשירה איך אפשר להכשירה משום חזקה, והא הוי ספק גמור שאין להעמיד אחזקה. ועוד דלס י"ש חזקה לאלמנה גם לבת יש חזקה, דנעמיד את אס החלל אחזקה שלא נתגרשה, ושמא י"ל דלס זה רק ספק דרבנן י"ל דכשיש חזקה לאחזקה מעמידין אחזקה. אבל אי הוי ספיקא דאורייתא אין לגרף את זה לגד הכרעה כיון שהתורה אחרת שאין צספק זה דין חזקה.

שם ע"ז צתו' ד"ה כמאן. הק' דמאי מקשינן אי כר"ג אפי' צרוז פסולין נמי מכשר והא ר"ג מכשיר צרוז פסולין רק כשיש לה מגו וטענת צרי, או צלל מגו משום צווקת ומזנה, והכא לית לה מגו וגם לא שייך סגרת צווקת ומזנה כיון שאלמנה. ז"ע אי נאלמנת לר"ג צמע"מ היכא שאלמנה דנהי דאין כאן הסגרת צווקת ומזנה, מ"מ הא אין גם רוצ לפוסלה. ונרא' להציא ראי' דאלמנת דהרשב"א צקידושין עג. כ' דצרוז פסולין ולא שאלו את אמו הוי ודאי ממזר. ומצאנו דלע"ג דלשה צווקת ומזנה מ"מ אזלינן צתר רוצל ואמרין שצעלה לפסול, ומצאנו דרוז עדיף מסגרת צווקת ומזנה, וכיון דאלמנת צרוז פסולים משום צרי וסגרת צווקת ומזנה, אף שיש רוצ לפוסלה, כ"ש דאלמנת צמע"מ צלי סגרת צווקת ומזנה כיון שאין רוצ לפוסלה, דהא רוצ עדיף וסגרת צווקת ומזנה וכנ"ל ולכן היא צריכה יותר להיות נאלמנת כשאין רוצ נגדה אף שאין סגרת צווקת ומזנה מסייעת לה. מכשיש הסגרת צווקת ומזנה להכשירה, אבל הרוז מתנגד לה.

כ' דה"מ צפע"ו ונח"צ ה"א דאף שהיא נאלמנת לומר לכשר נצעלתי אפי' צרוז פסולים מ"מ אינה נאלמנת לוונר שצעלה לממזר לעשותו ודאי ממזר. דלהכשירו אין אנו צריכים לה דספק ממזר מותר מן התורה, אבל לפוסלו אי"נ כיון דמדין תורה ספק ממזר כשר ונוותר לצא צקהל ואסור צממזרת ואס מתירים אותו צממזרת היו מקילין צל תורה לכן אינה נאלמנת. וק' דהא היא נאלמנת אפי' להנשא לכהן וצזה הוי איסור דאורייתא דספק חלל אסור. ש"מ צספר שצ שמעתתא שמעתא צי פ"ח, שכי דצאלמת אינה נאלמנת להכשיר את הנת לכהונה. עוד הק' שס צפי"ז על ה"מ דהתינו צצתה אבל על ענמה אס נצעלה אסורה לכהן וספיקא דאורייתא לחומר ואלמאי נאלמנת. ונרא' לייצצ דזה

שאלמנת על ענמה ניחא שפיר דמדאורייתא היא מותרת דמעמידים אותה על חזקה שהיא כשרה לכהונה, וכמו"ש הנ"י סו"פ אלמנה. [וע"י צצ"ש סו"י ד' ס"ק ל"ט שהק' על ה"מ דהא היא נאלמנת אף צרוז פסולים ואז הוי ודאי ממזר מן התורה. ותי' דגם צרוז פסולים ה"י ספק דאפשר שהיא הלכה אליו והוי קצווע. אולם הרשב"א צקי" עג. כ' דמ"מ הוי רוצ כיון דלס היא הלכה אליו הוי מע"מ ואס הוא הלך אל"י הוי רוצ ולכן יש רוצ לדדים להכשיר צרוז כשרים, וכמו כן צרו"פ הוי רוצ לדדים לאסור] ועיקר קושיתו של ה"מ היא איך נאלמנת על הנת דלא אין חזקת כשרות לשיטתו של ה"מ, וע"י צרע"א יג. ד"ה וצויתר.

דרמב"ן צמלמנות כ' ו"ל ועוד עיפה שהיא משפחה שנטמע צה ספק פסול אס פירש אחד מהן ונשא צמקום אחר הרי אלמנתו כשרה דרוז משפחה כשרין הס ויש צזה תרי ספיקי לקולא ורוצא נמי לקולא ואפ"ה ר"ג פוסל וכו'. וק' דנהי דפירש אחד מהן ונשא מ"מ מה שייך צזה כל דפריש, הא אנו יודעים מי ה"י צעלה ונולד הספק אללנו אס הוא או פסול, משום שהוא אחד מהמשפחה, וכל אחד מהמשפחה חשבו קצווע וכמע"מ דמי, והוא מוחזק אללנו לספק פסול, ואיך שייך לומר דמשום שהוא פירש ונשא אשה שיהא חשבו כל דפריש מרוצא פריש ונאלמר שה"י כשר, הא הספק נולד צקצווע ולא צומן שפירש ונ"ע.

י"ח. ור"ת מודה ר"י צאומר לחצירו מנה לצניך צידי והאלכלתיו פרס וכו' אליצא דמאן, אי אליצא דרבנן הא אמרי משיצ אצידה הוי, אי אליצא דרצא"י הא אמר שצועה צעי. ורש"י פי' דאי אמר ר"י צהא מילתא דנאלמן דוקא שאין שור שחוט ואין הלה תוצעו לא הוי כחד מינייהו, דלרבנן נאלמן אף צשחוטו ורצא"י אף צשאין תוצעו ואינו נאלמן. וק' דהא ע"כ ר"י חולק על שניהם, דהא הוא סוצר צמחנ"י דנאלמן היכא שאין הלה תוצעו ואינו נאלמן צשחוטו לשי' רש"י וא"כ לפי ננה שהא סוצר שפיר ה"י יכול להשמיענו צמנה לצניך צידי דנאלמן דוקא צשאין הלה תוצעו. ושמא י"ל דאין כלל הוכחה דר"י סוצר דאין נאלמן צמנה לצניך צידי צשהלה תוצעו. דהא הטעם דאין נאלמן צשור שחוט לע"ג דאית לי' מגו כ' רש"י טז. ד"ה הכא, דהיינו משום דלמאל לא אסקה אדעתא טענה אחרת. ולפי"ז הכא צטוענו מנה לצלל צידך והוא אומר ששילס ויש לו מגו שה"י יכל לומר ששלס הכל לא שייך הסגרת דלא אסיק אדעת"י דכיון דהיא אותה טענה צודאי אסיק אדעת"י לכפור יותר ונאלמן גם צשור שחוט, ור"י רוצה להשמיענו החדוש דנאלמן משום דאין שור שחוט ואין תוצעים אותו, וצכה"ג אפי' תוצעים אותו ג"כ נאלמן. ולפי"ז שפיר י"ל דר"י סוצר צהא כרבנן דנאלמן אפי' צתוצעו.

והמהרש"ל הק' דלפי המסקנא דרבנן ורצא"י פליגי אי צצנו מע"ז ורבנן סצרי צצצנו מע"ז ורצא"י

חבל אי ה' סובר כרצנן וא"כ זמנה לאצרך צידי
 ה' נאמן אפי' צטוענו צרי אח"כ ויק' אחאי לא
 אשמעינן זמנה לאצרך צידי. ולפי' אין כאן ג' מחלוקות
 דזמנה לאצרך צידי ר"י סובר כר"א דאין נאמן אס
 טוענו אח"כ כיון דאינו מעיז.

והמהרש"א כ' דמשה לא קתני דמודה ר"י זמנה
 לאצרך צידי וכו', דלא הו' מני למיתני סיפא
 דאס יש עדים א"כ דתמיד נאמן זמנו דפרעתיך הכל
 וכמו"ש החו', ודצריו צ"ע דזודאי א"כ לשי' רש"י
 זכה"ג דהא הו' שור שחוט כיון שהעדים אומרים
 שה"י חייב לו והוא צריך להשיב על זה, וכמו אס הוא
 ה"י תוצעו לא אמרינן די' לו מנו שה"י יכל לכפור
 הכל לשי' רש"י והטעם הוא כמו"ש רש"י טז. ד"ה
 הכא, דלא אסקה אדעתה או דאיערוויי קא מערמא,
 ואין הנדל לענין סברא זו אס הוא אומר שחייב
 לו עכשיו או שהעדים אומרים שה"י חייב לאצרו ואינס
 יודעים שפרעו דמ"מ הוא צריך להשיב על זה והו'
 שור שחוט.

שם אלא הכא דצרכה קמפלגי וכו'. ק' לפי מה
 דמוקמינן השחא דמיירי צטוענו ופלגי אי
 צצנו מעיז למה קנט צצרייתא מנה לאצרך צידי
 והאכלתי פרס אחאי לא צפשוטו שחוצעו מנה לאצרי
 צידך והלה משיצו א"ת אלא חמשים.

שם ע"ב תוד"ה הרי הק' דאחאי נאמנין והא
 מנו צמקוס עדים הוא דהא אמרינן לקמן
 דתרי ותרי נינהו והיינו דעדי השטר הם כמעידים
 שהשטר כשר. וצמקוס"א הק' על קושית החו' דהא
 כיון דהו' תרי ותרי שפיר קתני דנאמנין דמספק לא
 מנצינן ל"י. ונרא' דהכא לא הו' תרי ותרי דהא
 כיון שמקיימים את השטר חתימתם צשטר היא הגדה,
 ושצו אין יכולים לחזור ולהגיד, אלא די' להם מנו
 ושפיר הק' דהא הו' מנו צמקוס עדים. ודצרי
 ונהרש"א צ"ע דאריך זה חצו תרי ותרי דמ"מ אס
 יכולים לחזור ולהגיד אין כי אס ההגדה שהם היו
 פסולים, ואס אין יכולים לחזור ולהגיד אז יש רק
 הגדתם צשטר ואנן סהדי שהם כשרים ואין כלל
 הגדה שהם פסולים. ועו"ק לשי' מהרש"א מהא דלר"מ
 א"כ והיינו דא"א לצטל שטר ע"י מנו, ולשי' מהרש"א
 אחאי אין יכולים לצטל הא איכא שני עדים שהשטר
 פסול וצצנרא זו אין חילוק צין רצנן לר"מ, ואי לרצנן
 הם חצונים כתרי סהדי ה"ה לר"מ. ועי' צרע"א
 שפ"י דקושית החו' היא דכיון דנאמנות שלהם היא
 נוטעס מנו, ולא הוו כעדים דאין מניד וחתר ומניד,
 והו' מנו צמקוס עדים.

ול"שי' מהרש"א דמה שהם אומרים שהיו אנוסים
 חצו כהגדה של צ' עדים, אס צאו צ' אחרים
 שאין מכירים את כת"י, אצל הם אומרים שהעדים

סובר דאף צצנו אינו מעיז, ולכן ה"י כשהצנן תוצעו,
 חבל אס אינו תוצעו נאמן. ור"י ע"כ סובר כר"א צ"י
 דהא הוא סובר דצתוצעו א"כ. וא"כ שפיר הו' מני
 למינקט דמודה ר"י זמנה לאצרך צידי וכו' דנאמן
 דוקא צאין הלה תוצעו. ות"י דר"א סובר דהוא משיצ
 אצדה רק היכא דאין הלה תוצעו אח"כ, חבל אס
 תוצעו אח"כ לא הו' משיצ אצדה ותייב. וצמתני
 משמע דהיכא דלא תצעו מתחילה אף צטוענן צרי
 אח"כ ג"כ נאמן לר"י. וק' כנ"ל דנהי דר"י חולק
 על ר"א מ"מ הא כיון דר"י סובר דנאמן היכא דלא
 תוצעו אף צטוענו אח"כ צרי, וכדמוכה. צמתני
 וכמו"ש מהרש"ל שפיר הו' יכל להשמיענו דין זה
 זמנה לאצרך צידי דנאמן אף אס זה טוענו אח"כ
 וכמו צשדה זו של אצרך.

והמהרש"א הק' על הנוהרש"ל דמנ"ל לומר דר"י
 מודה גס צתוצעו אח"כ. וגס מנ"ל דטענתו
 צמילי דאצא היא וכו'. אולם נרא' דאפי' לצצנת
 המהרש"ל דר"א סובר דא"כ אף צטוענו אח"כ, ור"י
 סובר אס טוענו אח"כ נאמן ולא אס תצעו מתחילה,
 ורצנן סצרי דאף צטוענו קודם נאמן, אין צוה ג'
 מחלוקת, דמה"ת נאמר דר"י סובר צצנרא ה' מעיז
 צצנו כר"א, דזודאי איכא למימר דר"י סובר או
 כרצנן או כר"א צוה. חבל רצנן חולקים על ר"י
 וסוצרים דאף צתוצעו נאמן זמנו, וגס ר"א י"ל דפליג
 דהא עיקר טעמו דר"א דגס צצנו אינו מעיז, אצל
 צל"ה י"ל דגס צתוצעו קודם ה' נאמן זמנו דכופר
 הכל ודלא כר"י. ואס נאמר דר"י סובר כרצנן
 דצצנו מעיז וא"כ הוא סובר דאף צטוענו אח"כ נאמן
 דהא הו' אין שור שחוט כיון שלא תצעו קודם, וזה
 לא חשיצ ג' מחלוקת, דצהא דמע"ז ר"י סובר כרצנן,
 אלא דנחלק עמהם וסובר דלא אמרינן מנו אס
 תוצעו וכמו שנחלק על ר"ג ואין זו מחלוקת חדשה.
 וניחא מה שהק' מהרש"א על המהרש"ל דמנ"ל לומר
 שי' ג' מחלוקת צצנר, ולפי הנ"ל אין צוה מחלוקת
 חדשה, אלא אי ר"י סובר דאף צטוענו אח"כ נאמן
 צמתני והו' סובר דצצנו מעיז כרצנן ע"כ יסובר
 דנאמן זמנה לאצרך צידי גס אס הלה תוצעו אח"כ.
 ואי ר"י סובר כר"א דצצנו אינו מעיז אז גס אס
 תוצעו אח"כ א"כ דהא אין לו מנו. ולפי"ז ה' ניחא
 לייצצ הקוס"י על המהרש"ל שכ' דר"י חולק על
 ר"א וסובר דאף צטוענו אח"כ צרי ג"כ נאמן, דמ"מ
 יק' דליחני ומודה ר"י זמנה לאצרך צידי לפי מה
 שהו' סובר דאף צטוענו אח"כ צרי נאמן. ולפי"ז
 ניחא ד"ל דכוונת המהרש"ל דר"י סובר כר"א דצצנו
 אינו מעיז ולכן אינו נאמן כשטוענו אפי' אח"כ
 וצמתני משמע דר"י סובר דאפי' צטוענו אח"כ ג"כ
 נאמן וא"כ לא מני למיתני ומודה ר"י זמנה לאצרך
 צידי דהא ר"י רוצה להשמיענו דנאמן אפי' צתוצעו
 אח"כ וצכה"ג כיון שסובר כר"א אינו נאמן אס
 קוצעו אח"כ ולכן א"י להשמיענו זמנה לאצרך צידי.

התקומים נשטר לא היו אנוסים, וזה לשי' מהרש"א
 הוא תרי ותרי כיון שהם אומרים שהיו אנוסים והם
 חשונים כתרי. אבל אם אין להם דין עדות להגיד
 ע"ע שהיו אנוסים אלא דלאמינים מטעם מנו לכן
 כשיש עדים שלא היו אנוסים אין נאמינים, ונתקיים
 השטר ע"י הודאתם וזה כתי' אף שאין מאמינים
 להם וזה שאומרים שהיו אנוסים, וכמו שאומרים
 אנוסים היינו מחמת מנון דהשטר נתקיים אף שאין
 מאמינים להם שהיו אנוסים מחמת מנון, וע"י הסגרא
 נרע"א.

וסברת המהרש"א דהם כנ' עדים נראה דזה שייך
 גם לת' התו', דהא נת' כ' רק דהוי כאין
 קיום ואין שני עדים שאומרים שלא היו אנוסים, אבל
 וזה שהם נחשנים כתרי שאומרים שהיו אנוסים וזה
 סוגרים נת' כמו נקושתם.

כב: שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת וכו'
 באומרת נרי לי. נרא' דמ"מ תהא אסורה
 לכהונה משום ספק זונה כיון שאלנו הוי ספק
 אי מת זעלה או לא, והיתה אסורה לינשא לשני, ואף
 דאין מולידים אותה היינו כיון דשניהם אומרים
 נרי שמת אין להולידה אבל מ"מ היא אלנו ספק
 אשת איש ולכן אף כשנדע אה"כ צנירור שכנר
 מת זעלה הראשון תה"י אסורה לכהונה כיון שזעשה
 שנשאת אפשר שה"י חי ולכן אסורה לכהונה משום
 ספק זונה.

שם, ומי הניפח כולי האי וכו' חזקה אין האשה
 וכו' נחרע"א הק' דמ"מ איך מדמי מת
 לגירסה הא ע"כ נ"ל דלא דייקא צנירסה כמו צמת,
 דהא צמת זעלי נאמנת משום דייקא ומינסנא
 וצנירסה איז אינה נאמנת. וע"כ דסומכת אהם
 ינא זעלה תעיז לומר שגירסה. ות"י דנאמנת דייקא
 צנירסה כמו צמת דאם ינא זעלה לא תעיז להכחישו
 שגירסה ומ"מ לא התיירה באומרת שנתגרסה דליכא
 כ"כ עיגון כמו צמת זלי עדים. ומנאר שהאשה
 מפחדת לומר גירסני כמו צמת זעלי כיון דיראה
 שמה ינא ולא תוכל להכחישו וק' דא"כ אמאי לא
 נתיירה כשאומרת גרסני זעלי. דנהי דאין וזה כ"כ עיגון
 מ"מ תהא נאמנת זמנו שהיתה יכולה לומר מת
 זעלי, ואין לומר שפחדת לומר מת זעלי דשמה
 ינא זעלה, דהא גם צנירסני היא מפחדת לומר שקר
 משום שמה ינא ויכחישנה.

ל: בגמ' ולאנני פטור והאר"ח מודה רנניה וכו'
 שכנר נתחייב צננה וכו', ונרע"א כ' דלא
 הוי מני לאקשויי על מתני' דהאוכל תרומת חמץ
 אמאי פטור צמוד, דהא נתחייב זשעת הגזנה, ד"ל
 דזשעה שהגזיה ג"כ פטור דענר על זל יראה ויש
 זו חיוז מלקות ואין לוקה ומשלם, וכשאכלו שאין

חיוז מלקות משום ז"י נה עליו חיוז כרת ומש"ה
 פטור. ונרא' דמ"מ יק' לפימ"ש צמלקמות צנסהדרין
 פ' זן סורר, שאם שנר אחר שינא מהמתרת חייב,
 דאחר שינא שנר אין עליו חיוז מיתה, וה"ה הכא ה"י
 צריך להתחייב על זה שנתן לפיו שאז לא ה"י עליו
 לא חיוז מלקות ולא כרת.

שם בתור"ז זר וי"ל דשאני שנג דתרומה משום
 דתשלומין דידי' כפרה וכו' ולכך לא שייך
 קלג"מ לפוטרו מכפרה. ולפי"ז אפי' ה"י מזיד
 צאיסור חמץ וידע שחייב כרת ג"כ פטור כיון שנג
 צתרומה וחייב לשלם משום כפרה ולא נפטר עי"ז
 שחייב כרת.

שם בתו' ד"ה ולאנני כ' דה"ה דהוי"מ למיפרך
 נפסחים לפי"מ דמוקמינן כרנניה. ומכאן ק'
 למ"ש הנוקריה צס"י תל"א דחמץ צפסח לא הוי
 גורם למחן אף לר"ש דמותר לאחר הפסח כיון דמזוה
 צהשנתה והכל מזוין לצערו הוי הפקר. וצס"י ת"מ
 סק"א כ' דנחמץ של עכו"ם שהישראל קבל אחריות
 יכל הישראל למוכרו כיון שכל אחד מזוה לצערו
 הוי כאצודה ממנו ומכל אדם ואפי' יאוש של"מ הוי
 יאוש ולכן יכל הישראל לזכות צו ולשורפו. ולפי"ז
 ק' דאיך ה"י יכל להקשות צפסחים דמדאנני קני'.
 נהי דרנניה סוגר כריה"ג דחמץ צפסח מותר צהנאה
 מ"מ הא ה"י הפקר אפי' לריה"ג כיון דמזוה על כל
 אחד להשניתו והוי אצודה ממנו ומכל אדם, וכל
 אחד יכל לזכות צה וצודאי לא נתחייב לשלם צהננתהו.
 ועו"ק דלפמ"ש נתו' ז"ל דגם צפסחים מיירי צשתתנ
 לו חצרו צנית הצליעה, וק' דאמאי חייב על הנאתו,
 הא ה"י הפקר. וזה ה"י אפשר ליישנ כפימ"ש
 האחרונים דיאוש קודם שנא לרשות זוכה ה"י של
 הצעלים ולפי"ז י"ל דמיירי שהוא לא ידע שזה של כהן
 ולא רנה לזכות צה ואכל תרומה של הכהן ולכן
 צריך לשלם. אולם מ"מ יק' כיון שזה שחייב לו נעשה
 גזלן, ומה שיכל לתנוע מהאוכל הוא משום דגזל ולא
 נתייאשו הצעלים רנה מזה גזנה ורנה מזה גזנה,
 וכמו"ש התו' צד"ה ואי, וכיון דהוא אוכלו אחר
 יאוש הוא פטור מלשלם אם לא נתכוון לזכות וכמו"ש
 התו' צנ"ק קי"א: ד"ה גזל.

שם בתו' ד"ה ואי כ' דהטעם דאי לא מני לאהדורה
 האוכל פטור, היינו משום שהדנר אצור
 כשנהנה מזה, והדין דגזל ולא נתייאשו הצעלים ונא
 אחר ואכלו דגזנה ממי שירנה הוא דוקא כשנהנה
 מהדנר כשהדנר עוד זעולם, אבל אם הדנר אצור מן
 העולם כשנהנה א"י לננות מהאוכל. ועיקר הטעם
 דפטור לשלם על הנאתו אם נהנה כשאין הדנר
 זעולם, היינו כיון שהראשון גזל ואין זה צרשות
 זעלים לכן פטור אם נהנה כשאין הדנר זעולם,
 אבל היכא שה"י צרשות זעלים נהי דנעת שנהנה לא

ה' צעין ה' חייב. ורה"י לזה ממש"ש החו' צנ"ק כ: ד"ה הא' היתכנית שהק' דלמחי משלם צנן צרה"ר מה שנהנית והא' הוי זה נהנה וזה ל"ת, שאם היתה מחזירה לא ה' שזה כלום, וחי' דמ"ו חייב כיון דהיא נהנית ממחמת החסרון שה' לו צתחלה. הרי דאף שהיא נהנית כשאיין הפירות צעולם מ"מ חייב לשלם ועיקר הטעם דפטור הוא משום שהראשון גזל ואינו צרעות צעלים. [ולפי"ז נרא' לכא' דצנן צרה"ר אס' אכלה פירות גזולים אינה משלמת לצעלים אפי' מה שנהנית כיון דצעת שנהנית אין הפירות צעולם ואין גזנה מהשני] ולפי"ז ק' דלמחי לא מוקי כגון שהתוחב ה' שוגג שה' סבור שהתרומה היא שלו ולא נעשה גזלן ותשוב צרעות צעלים ולכן חייב האוכלה על הנאחר. ועי' צפני יהושע על החו' ד"ה ולאציי שכ' דאס' לא היתה כוונתו לגזלה לא נתחייב צהריות ולא נעשה גזלן, ע"ש.

עו"ק דהחו' צנ"ק קא. ד"ה אג, הק' דאף אי אין שנת סמונין צמח מ"מ הוא נהנה שצמחו מעולה צדמים וישלם מה שנהנה. ולפי"מ"ש החו' כאן דהיכא דנהנה כשאיין הדבר צעין פטור מלשלם מה שנהנה, ה"ה תס' כיון דאין שנת סמונין צמור הוא נהנה כשאיין הסממנים צעולם, וכיון שהצנע גזלן, צעל הצמח פטור לשלם מה שנהנה וכמו שהאכל פטור כשאי אפשר לאהדורי.

במחנה חפרים ס' א' מה' גזלה נסתפק צגזל פחות מש"פ אס' קנה הגזלן צלי שום מחילה, ואס' קנה אפי' אס' נתיקרה אח"כ א"צ להחזיר. ונרא' ראי' ממש"ש החו' צד"ה לא דצתחב לו חצרו צנית הצלעה צמקום שא"א לאהדורי רק ע"י הדחק אין זה ש"פ וליכא חיוב ממון על שלא החזיר אלא החיוב הוא על הנאחר כשצולע. והכא צעת שגזל וצלע אינו ש"פ. ואלו ה' הדין דגזל פחות מש"פ הוא קונה את הגזלה אחי' צריך לשלם לצעלים מה שנהנה הא' הוא נהנה משלו ואין כאן כלל דין ז"י וזה לא חסר כיון דנהנה משלו, וע"כ דגם צפחות מש"פ היכא דלא מחל אינו קונה.

שם תד"ה ר"ח כ' צסס רינ"א דצכ"מ מיתה לזה ותשלומין לזה חייב, וגני רודף חשיב מיתה ותשלומין לאחד דניתן להגילו צנפשו לכל אדם. וכ"כ הר"ן צסנהדרין. וק' דא"כ איך יליף ר"מ ממוציא ש"ר שלוקה ומשלם הא' אמרינן צסנהדרין דף י. פלוני צא על נערה המחורסה וכו' צתו של פלוני נהרגין ומשלמין ממון, ממון לזה ונפשות לזה, והיינו ממון לאצ שרנו להפסידו כחצותה ונפשות לה שרנו להורגה. ומצאר שאם משלם ממון לאצ ונפשות לצת חשיב ממון לזה ונפשות לזה וחייב, וא"כ צמוש"ר כיון דמשלם מאה כסף לאצ ומלקות חייב על שהוציא ש"ר על הצת לכן חייב, ומ"ל דלוקה ומשלם היכא דשניהם אחד. והיכא

שהיה יתוונה צתמת י"ל דקלצ"מ ולוקה וא"ו. וי"ל דנהי דחשיב ומוון לזה ומלקות לזה, מ"מ מייחי שפיר ראי' ממוש"ר, דהא התורה הטילה על המוש"ר שני עונשין משום שהוציא עלי' ש"ר, ולכן הוא לוקה וצריך ליתן לה ק' כסף. ונהי שהאצ זוכה היינו משום שכל שנה נעורים הוא לאצ, אצל העונשים שהתורה הטילה עליו הם צצזיל שהוציא עלי' ש"ר, ואס' ה' הדין דאין אחת עונשו צצתי רשעיות לא היתה התורה מענישו צמחה כסף ומלקות, ומה שהוא משלם את הכסף לאצ זהו עכשיו שיש מלקות וממון אז נותנים את הממון להצ, ואפילו נאמר שאין האצ זוכה מהצת אלא ישר מהמוש"ר מ"מ עיקר החיוב לא נחנה התורה צצזיל הצצ, אלא צצזילה ואס' אין לוקה ומשלם לא ה' כאן עונש של ק' כסף כיון ששני העונשים ניתנו על ידה ואין לוקה ומשלם. וזכית האצ הוי אחרי שיש צצז הדין של תשלומין מאה כסף, אצל אין זה גורם לעיקר הדין של נוטה כסף. דאס' צצזילה פטור אין לאצ מה לזכות. ול"ד לצתונה דתס' כיון שהצתונה היא של האצ נתחייבו לשלם לאצ ונהרגין על ידה והוי מיתה לזה ותשלומין לזה. ומ"מ ק' לרינ"ח סבור דהיכא שהין הצ' אינו משלם קנס, וע"כ דעיקר החיוב קנס הוא לאצ על שהוציא ש"ר על צתו, וחייב מלקות הוא עלי', דונלקות הוי אפי' ציתומה, ועי' צרע"א סס. ויק' דהוי מיתה לזה ותשלומין לזה, ול"ש קלצ"מ.

לא הכי השתא תס' אי אפשר להנחה צלח עקירה הכא אפשר לאכילה צלח הגנבה דאי צעי גחין ואכיל. א"כ תס' אי צעי לאהדורה לא מני מהדר לה הכא מני מהדר לה. צפטור דקלצ"מ יש שני אופנים, הא' שאינו חייב על מעשה אחד שני עונשים ואפי' שני העונשים לא צאו צצ"א, אצל כיון שהוא מתחייב עליהם משום מעשה אחד אינו נענש צצניהם. הצ' שאס' חיוב מיתה וחייב תשלומין צאין על שני מעשים שלו אצל שני המעשים נעשו צצת אחת וזה אמרינן כיון דצתותי הרגע נתחייב מיתה פטור מלשלם, וכגון צעדים זוממין שצתו ציר של גניבה צצמן שהעידו לשקר שכ' צתו' לצ. ד"ה דחי', דפטירי אף שהחייבים משום שני עבירות כיון ששני החייבים צאו צצ"א אמרינן דקלצ"מ. והא' דאמרינן תס' אי צעי לאהדורה לא מני מהדר לה הכא מני מהדר לה, נרא' דה"ה צצריקת החץ כיון דלא מני מהדר לה יש רק מעשה אחת, דהיינו צצריקת החץ, וצצזיל מעשה זה אנו רוצים לחייבו על קריעת השראין ועל שנת. לכן אמרינן דקלצ"מ ואין לחייבו שני עונשין על מעשה אחת אף שאיסור שנת צא אח"כ צהנחה. אצל היכא דמני לאהדורה דהיינו צמעציר סכין, אין זה מעשה אחד אלא הוא פועל צכל ההעצרה וכל משהו שמעציר צר"ה זהו מעשה נפרדת, ולכן צצמן שהעציר וקרע שיראין חייב צצתלומין ועל מעשה ההנחה חייב סקילה וכיון שאין החייבים צצ"א וגם אין זה משום מעשה אחד חייב שנים.

ולרשנא נתרם דהיכא דמני לאהדורי חייז שתיס, כגון עקירה והנחה נאופן דאפשר לאהדורי או נמעזיר סכין, אף שחיוז מיתה נא על כל המעשה וכך חייז מיתה על העקירה כמו על ההנחה, וכן על ההעברה דר"ה חייז כמו על ההנחה, ז"ל דסבר דאף שחייז מיתה על כל המעשה מ"מ חיוז מיתה נפעול נא עליו על מעשה ההנחה, וכיון שההנחה היא פעולה חדשה אינו נפטר על קריעת השיראין שהיתה נהעברה.

ודנהא אף ללישנא דא"א להנחה נלי עקירה ופטור על קריעת שיראין משום שחיוז מיתה הוא גם על ההעברה, מ"מ זהו דוקא שחיוז ממון ומיתה נאז נשניל מעשה אחר, כגון הכא שעל העברת הסכין חייז מיתה וממון, אבל אם חיוז ממון יהי נשניל מעשה אחרת ונאופן שנזמן שמעזיר הסכין הוא קורע נגדים נידו, נזה נראי שיהא חייז לשלם, ואף דנתחייז מיתה יל ההעברה מ"מ היכא דאמרינן קלנ"מ נשני מעשים נפרדים ואנו פוטרם אותו משום שנאותו הרנע שנתחייז ממון נתחייז גם מיתה, נעין שיחול עליו חיוז מיתה נפעול, אבל הכא נהי שעונש מיתה על כל הפעולה שלו ומנאל שגם על ההעברה ענוש מיתה, מ"מ חיוז מיתה לא חל עליו עד ההנחה, ונזמן שהעזיר לא חל עליו דין מיתה ולכן חייז על קריעת השיראין אם קרע נמעשה אחרת.

ולפי"ו י"ל מה שהקי' נתו' נד"ה שעקירה, נהא דאמרינן נמרובה ננאלמר לו זרוק גנינותיך לחצרי ותיקני לי חצירי גנינותיך, ומקשינן מכי מטי לאויר חצרו קנה מתחייז ננפשו לא הוי עד שנתת, ומאי פריך הא אף אי חיוז ננת נא אח"כ יפטר דעקירה לורך הנחה היא, ולפי"ו ניחא דהא התם מה שמתחייז דו"ה אין זה משום מעשה הזריקה שלו אלא משום שהחצר של הלוקח קונה את הגניבה, ואם נתרנה למכור אפי' זרקו הרוח או אחר לורך חצירו של הלוקח ג"כ חייז דו"ה. ומנאל שמעשה הזריקה גורמת רק גזה יהי נחצרו של לוקח אבל חיוז דו"ה אינו על מעשה הזריקה אלא על שמכר לו ועכשיו זה נחצרו של לוקח, ואין דנין כלל נאזו אופן נהא הגנבה לורך חצרו, ולכן לא שייך לומר כאן קלנ"מ, דכיון שחייז מיתה על הזריקה יפטר מתשלומין, דהא תשלומין הוא על מעשה אחרת, דהיינו ע"ז שהפנך עכשיו נחצרו של לוקח, והזריקה רק גרמה שהגניבה תהי' גם, ולכן חייז דו"ה, ודוקא היכא שחיוז מיתה והקינן נאז ניחד אז פטור אף גזה נשניל שני מעשים, כיון ששני החיוזים חלו ננ"א פטור.

שם תורה ניחא הקי' לפי ר"ת דהגנבה קונה נפחות מג', מאי פריך דליפטר נהגנבה משום דהגנבה לורך הולאה היא, והא חיוז גניבה נא עליו לפני איסור הגנבה של ננת דלענין ננת נעין הגנבה ג' טפחים. וקי' דלפי' חיוז גניבה נא עליו לפני שהגניבה ג' טפחים יפטר דהא א"א שיגניבה ג' אם לא יגניבה נפחות מג',

והוי כי הא דאמרינן הי אפשר להנחה נלי עקירה. ונראי דש"ה דעיקר הטעם דא"א להנחה נלי עקירה היינו דחיוז ננת אינו על הנחה לורך אלא נעין גם עקירה, ואף שנפעול מתחייז מיתה נהנחה, מ"מ האיסור הוא גם על העקירה, ולכן שייך על העקירה קלנ"מ אבל הכא אף אם א"א שיגניבה ג' מנלי שיגניבה נ' מ"מ אין החיוז על שהגניבה נ' דלפי' אחר הגניבה נפחות מג' והוא הגניבה והשלים לג' טפחים הוא חייז, ומנאל שאין חיוז מיתה נא על ההגנבה של נפחות מג' ולכן ל"ש קלנ"מ, א"כ י"ל כמור"ש התו' נשם ר"י דאם לנפעמים הי' אפשר נלי הגנבה ורק עכשיו הי' אפשר, לא שייך לומר הי' אפשר לעקירה נלי הנחה, וה"ה הכא כיון דאם היתה הגנבה נמקום גנבה הי' אפשר להגניבה ג' מנלי להגניבה נפחות מג' אף שעכשיו הוא מוכרת להגניבה נפחות מג' לא שייך קלנ"מ על ההגנבה של נפחות מג', ועי' נת' רע"א סי' קסד ומנאל דלא כתו' הא' ודלא כמור"ש ננצור הקודם.

ובהא דאמרינן נגמ' א"כ מעזיר סכין וקרע שיראין כי הריטנ"א דהוה מני למימר איכא נינייהו שחצו לו חצרו לורך פיו, דלמ"ד הי' אפשר לעקירה נלא הנחה הי' א"א לאכילה נלא הכנסה ופטור, ולמאן דאמר הי' נעני לאהדורי וכו' הכא חייז דמוני מהדר לי', והא דפרכינן הי' ד הי' דמוני לאהדורי ניהדר היינו כלישנא דפטור רק היכא דלא מוני לאהדורי, ומנאל שהריטנ"א חולק על הר"י דאף שפעמים אפשר שיחל נלי הכנסה כגון שחצרו יתחוב לו נורך נית הנליעה, מ"מ כיון דעכשיו ששם נורך פיו א"א שיחל נלי ההכנסה, אמרינן דהכנסה לורך אכילה היא ופטור. דלש"י הר"י כמו דלא אמרינן דהגנבה לורך אכילה משום דאפשר שלא יעשה הגנבה ושחצרו יתחוב לורך פיו וכמור"ש נתו', הי' דלא נאלמר דהכנסה לורך אכילה כיון שאפשר שחצרו יתחוב לורך נית הנליעה ולא יהי' כלל נורך פיו אלא נאויר פיו ולא יקנה כלל, ועי' נרע"א נמערכה הי' אות ז', ולכן אף שעכשיו שם נורך פיו חייז וכמו שפי' הר"י לענין הגנבה.

לא: ורמינהו אלו הן הלוקין וכו' וקיי"ל דאין לוקה ומשלם, נרע"א הקי' לפימ"ש התו' נינמות (דף נט:): דחיוז קנס הוא נהעראה א"כ אמאי לא חוקי עולא אידי ואידי נאחותו נערה, ומתחייז קנס על העראה ונמ"מ מתחייז מלקות. ונראי דהנה הרמנ"ן נחידו' ריש מכות הקי' נעדים שאמרו אשתו של פלוני זינתה שמפסדין כתובתה ונהרנת, ואם נמאלו זוממין נהרנן ואין משלמין ומון וא"כ לגני ממון הוי עשאל"ל ות"י וז"ל ועוד דהתם כיון דרחמנא אמר קלנ"מ כמאן דמקיים נ' כולה מילתא, ורחמנא הוא דפטורי' הכא כדפטורי' מני כלהו מזיקין, עכ"ל. ולפי"ו ניחא קושית הגרע"א דאין לומר דחייז מלקות על הגמ"מ דהא כיון דנהעראה נפטר ממלקות משום שמשלם קנס, הוי כמו שהלקוהו ג"כ וכסנרת הרמנ"ן דכל היכא שפטור משום קלנ"מ הוי כמאן דמקיים נ' כולה מילתא ותו

דנקנס מווננא ומשלם ולא לקי ולכן אוקמה עולא למחכי
 דמכות צנוגרת שאין קנס, ושפיר פרכינן דונ"ל לעולא
 דנקנס מווננא משלם ולא לקי, ואי מחוול הא איכא
 למיפרך דשאני חוול שיטנו צה' דנריס.

גמרא שהתו"י סוגרים כשי' התו' צינמות נט : דחיוז
 קנס הוא צנו"צ וכן מוכח מהראשונים ר"פ
 אלו נערוח. [ולר"ת י"ל דלזיל לשיטתו דחיוז קנס
 צהעראה וי"ל קושית התו"י עליו כמו"ש צרע"א] ולפי"ז
 נרא' דתפי' חיוז קנס הוא צנו"צ מ"מ צו"פ ועבר הוא
 צהעראה כיון שכנר פגמה צה, וכמו למ"ד דגמ"צ הוא
 הכנסת עטרה ולדידי' ולדי חיוז צו"פ ועבר צה על
 הכנסת עטרה, כן למ"ד דזהו הערה. וא"כ שפיר
 הק' צתו"י דל"ל דקושית הגמ' היא דמני"ל לעולא
 דמווננא משלם צקנס ולא לקי, דגוה"כ דמשלם קנס
 היינו דוקא היכא שאינו לוקה משום צו"פ, אבל היכא
 שאין צו"פ י"ל דמלקי לקי וא"מ קנס וכמו"ש צרע"א,
 דא"כ לעולם לא ישלם קנס אפי' כשי' צו"פ, דהא
 חיוז צו"פ הוא צהעראה וחיוז קנס הוא צנו"צ, וצנו"צ
 ניחא שילקה ולא ישלם דמלקות שייך נס צנו"צ אס לא
 הלקוהו על הערה וכ"כ צרע"א לא: צס הפ"י.
 וע"כ דגוה"כ הוא צקנס דמווננא משלם ולא לקי, וע"כ
 דקושית הגמ' רק על צו"פ ושפיר הק' צתו"י דהא צו"פ
 הו' ג"כ חזלה.

הרמב"ם פ"ד הי"ט מה' חוול ומזיק כ' וז"ל החוול
 צחזירו ציוס הכפורים אפי' צמזיד חייז
 צחשלומוין. אעפ"י שעבר עברה שהוא חייז עלי' מלקות
 והלא כל המחוייז מלקות וחשלומוין לוקה ואינו משלם
 שאין לוקה ונשלם, כך הם הדנריס צכל חוץ מחוול
 צחזירו שהוא משלם. שהרי צפירוש רצחה חורה חוול
 צחזירו לחשלומוין שנאמר צחזו יחן עכ"ל. ומצא
 שהרמב"ם סובר דחוול צחזירו משלם ואינו לוקה אף
 כשי' לאו אחר מלצד הלאו דלא יוסיף, וק' דהרמב"ם
 כ' צפ"א הי"א מה' נערה היתה צחולה זו חסורה על
 החוגם או המפתה וכו' או שהיתה מחייז לחוין אס
 חחרו צו הי"ז לוקה ואינו משלם קנס עכ"ל ואחתי לוקה
 הא כיון שצריך לשלם צו"פ דהו' חזלה פטור מוולקות.

גמרא דצחמת ק' צאונס לתה משלם קנס והלא כיון
 שמשלם צו"פ ויש עליו דין חוול יתחייז מלקות
 ונזוס לא יוסיף ויפטר מקנס, ונהי דאין לוקה על לאו
 דל"י משום דמשלם צו"פ מ"מ הו' כחייז מלקות שוגגין,
 [ועי' סנרא זו צרע"א לב. על התו"י צד"ה אלמא] ויק'
 לר"ל דחייז מלקות שוגגין פטורי. ואס נאמר לר"ל
 הו' גוה"כ דחייז קנס אף שי' מלקות יק' דמאי אמרינן
 אלמא קסנר עולא דכל היכא דאיכא ממון ווולקות
 ממונא משלם ומילקא לא לקי דלמא צעלמא לקי וש"ה
 דגוה"כ דמשלם קנס אף שי' מלקות עולא סנר כר"ל,
 ועי' צתו' ד"ה אלמא מה שהק' על ר"ת וו"ש הר"י.
 ולזה נראה דצאונס לא עבר על ל"י וליכא מלקות [שו"מ
 צונחת חנוך מ' מ"ט ד"ה והנה שנסתפק צה], ולכן

ליכא מלקות על גמ"צ דהא אין לוקה שתיס חדא על
 העראה וחדא על גמ"צ. ולסנרת הגרע"א צ"ע דכיון
 שסובר שאפשר ליענש צ' רשעיות על ציאה אחת אס על
 איזה רגע אינו מחייז צחמורה איך אמרינן מכות כג.
 כל ח"כ שלקו נפטרו ידי כריתתן והא המלקות הוא על
 העראה וא"כ יתחייז כריתות גמ"צ.

הגד"ה אלונה, ר"ת פי' דדייק דעולא סנר דמונא
 משלם ולא לקי מהא דפריך צנוגרת והא איכא
 צושח ופנס ומשי' צשוטה, ומוכח דאי איכא צו"פ לא הו'
 לוקה משום דמונא משלם ולא לקי, וצתו' הק' לר"ת
 דא"כ מאי מקשינן צנו"מ מה לחוול שכן חייז צד' דנריס
 חזל צהא דעולא י"ל דמילקא לקי ואינו משלם, והא צו"פ
 הו' ג"כ צכלל חוול. ולפי מה שסוגרים התו"י דצו"פ
 הו' ג"כ כחזלה צעלמא יק' צפשוטו על ר"ת דאיך
 דייקינן צנו"מ דעולא סנר דמונא משלם ולא לקי מהא
 דצנושח ופנס משלם ממון והא צצו"פ כיון דהו' חזלא
 צודאי משלם ממון דלכ"ע צחוול צחזירו ממונא משלם
 ולא לקי, אבל שעולא יסנור דכל היכא דחייז ממון
 ווולקות ממונא משלם ולא לקי זה אין להוכיח כלל.

גמרא לייצז דר"ת סובר דהא דילפינן דצחוול צחזירו
 ממונא משלם ולא לקי היינו דוקא היכא די' דיש
 רק לאו דלא יוסיף אבל אס יש לאו אחר הדין דלוקה
 ואינו משלם, וכיון שעולא סנר דצחייזי לחוין כשי' צו"פ
 מווננא משלם ולא לקי ע"כ י"ל שהוא סובר
 שחמיד הדין כן דמונא משלם ולא לקי ולכן אף כשי' צו"פ
 לאו אחר ג"כ הדין דמונא משלם ולא לקי, דחי משלם
 ממון משום דצו"פ הו' חזלא, וצחוול הדין דמשלם ממון
 ואינו לוקה א"כ כשי' לאו אחר ילקה ולא ישלם
 ממון, ושפיר פרכינן מני"ל לעולא דמונא משלם ולא
 לקי ולפי"ז ניחא קושית התו"י על ר"ת, דשפיר פרכינן
 מה לחוול צחזירו שכן חייז צד' דנריס ואין לומר דצו"פ
 הו' ג"כ צכלל חוול ולכן הדין דמונא משלם ולא לקי,
 דהא מה דמשלם צו"פ ואינו לוקה אין זה משום דצחוול
 הדין דמונא משלם ולא לקי, דהא זה דוקא היכא
 דהמלקות משום צל יוסיף אבל היכא דהמלקות משום
 לאו אחר לא מנינו שי' שלם ממון צחוול ולא ילקה, וע"כ
 משום דעולא סנר דצכל חחורה הדין דמונא משלם
 ולא לקי, ולכן אף שהמלקות משום מוזרת ג"כ אינו
 לוקה, ושפיר פרכינן דאין ללמוד מחוול לכל לאוין
 צחחורה דשאני חוול שכן חייז צד' דנריס.

וברע"א הק' על קושית התו"י דהא י"ל דהש"ס
 מק' צממ"י והיינו דאס צו"פ הו' צכלל חזלה,
 ונש"ה ממונא משלם ולא לקי, וא"כ ליכא גוה"כ לענין
 קנס דמונא משלם ולא לקי, דאף שי' קנס צחייזי
 מלקות היינו משום שאינו לוקה משום הצו"פ שצריך
 לשלם, אבל היכא שאין צו"פ ועבר וכגון צשוטה
 ומפחה דליכא רק קנס הדין דמלקי לקי ואינו משלם
 וע"כ י"ל דס"ל לעולא דהיכא שאינו לוקה משום צו"פ
 ווקרי ג"כ שחייז מלקות וכלא חחרו צי' דמי, כיון
 שאינו לוקה משום הצו"פ, וכיון שחייז קנס ע"כ י"ל

אין זה לגמרי בכלל חובל בחצרו ולכך הדין הסיכא דיש מלקות לא ישלם צו"פ שאין לצו"פ שהאונס נושלים דין חבלה. ולכן צמ"ו פטור מקנס כיון שלוקה.

ומ"מ יק' על התו"י שהק' על ר"ת שפי' דהוכחת הגמ' דעולא סובר דומונא נושלים ולא לקי היינו מדלוקי צאוטה חבל צפיקתה שיש צו"פ ה' פטור מוולקות, דל"כ מחי פרכינן מה לחובל בחצירו שכן חייב ד' דצריס והלא צו"פ הוי ג"כ בכלל חובל, ומנאר שהס סוצריס שיש לצו"פ דין חובל וגם ססוצריס דחובל בחצירו פטור חפי' היכא שיש לאו אחר, דאל"כ לא קשה על ר"ת דצו"פ הוי ג"כ בכלל חובל, דהה הכח אין המלקות משום ל"י, וע"כ דסוצריס דחובל פטור אף היכא שיש לאו אחר וכשיטת הרמב"ם ושפיר הק' דצו"פ יפטר ממלקות כמו חובל ומחי מקשה הגמ' על עולא. ולהתו"י יק' דאונאי בח"ל לוקה וח"ו קנס להנך דפליגי על עולא, הא כיון דמשלם צו"פ יפטר ממלקות ויתחייב לשלם קנס.

נענש שחיס. הי ד"ל דנידון בולקות התעורה אף שהיו וולקות צה עניי החר היוז כרת, וכמו"ש ברע"ה לת: ד"ה וצדרינו הנ"ל, דהס חיוז וולקות צה צהערה וחיזו קנס צמ"ו וסוצרינן דכל היכא דליכא ממון ומלקות מונונא נושלים ולא לקי, הדין דנושלים קנס וחיוז לוקה אף דחיזו מלקות צה קודם, כיון דהס ילקה לא ישלם קנס הדרינו לכללה דומונא משלם ולא לקי, וה"ה הכח לוקה אף דחיזו וולקות צה עליו ח"כ [יש לחלק צה].

ואם נחזור דכיון שע"כ ענוש כרת צהערה ומילא הינו לוקה על גמ"צ דחינו נענש שחיס על ציתה אחת ניהא, דכיון דהין לוקה על הערה משום דמשלם צו"פ, ח"כ חייב כרת על הערה וכיון שחייב כרת על הערה הין לחייבו מלקות על גמ"צ וכנ"ל, ושפיר פריך צוגרת החיכה צו"פ וחמאי לוקה כיון שנושלים ונוון, ואי דלוקה על גמ"צ, הה כיון דנותחייב כרת צהערה הינו לוקה גם על גמ"צ, וח"כ, ול"ע.

שם ע"ב תורה שלא כ' צס ר"י דכשהעדים רולים לחייב שתי רשעיות, כגון שהעידו על אחד שהוליא ש"ר על השתי שנהין לחייבו ונוון וולקות, והחזינו גם הס חייבים ונוון וולקות. והגרע"ה הק' ויהא דלונרינן צפ"ק דסנהדרין הניה הצעל עדים שזינתה והניה הצנ עדים והזיונים נעדי הצעל, עדי הצעל נהרגין ואין משלמים ונוון, הרי דהף שרלו לחייב האשה וניתה ונוון שתפסיד כתובתה, הנירינן דהין נהרגין ונשלמוין, ותי' דויה שופסידים האשה הכתובה חינו בכלל עונש דל"כ לא היו דני חותה צ' רשעיות חלה דכיון שזינתה ומילא נפטר הצעל מכתובתה לדעתה דהכל לה נתחייב, וח"כ העדים לא צהו לחייב צ' רשעיות ולכך הין נהרגין ונשלמוין, חבל צמוניה ש"ר העדים צהו לחייבו צ' רשעיות ולכך סוצריס התו' דכשהס ניזווינן גם הס ונחוייבים ונענשים צ' רשעיות, ולפי סצרת הגרע"ה הין הפטור משום שחי רשעיות חלה דפטורין מכתובה נושום שפטור כתובה לא ה"י בכלל הגדתם שהס צחי רק לומר שזינתה, ולפי"ז אף צשחורו שזינתה צרלון ולא חתרו צה והחמיו אף שאין נהרגין הין משלמין כתובה, וצמ"ו שס משנוע דהא דפטורין היינו משום דהוי מיוון ונפשות לההד ופטורין נושום שחי רשעיות, ועי"ק דסס ו. חמר רצה פלוני צל על נערה היחורסה והחמו נהרגין ואין משלמין מיוון צחו של פלוני והחמו נהרגין ומשלמוין מיוון, מיוון לזה ונפשות לזה, ומנאר להדיא שהעדים משלמוין כתובה שרלו להפסיד לחשה ואין חומרים שהגדתם היתה רק שזינתה ומילא הפסידה כתובתה.

בת' רע"ה סי' קע"ו, ד"ה ונעיקר, כ' דאי צמוון חמרינן כאשר זמס ולא כאשר עשה, מה שהעדים נחמנים צשור שגנת והמית אדם, אף שלא ישלמו לנעלים דמי השור כיון דתיכף לאחר גמ"ד נפקע מרשות הנעלים והוי כאשר עשה, מ"מ הוי יכל להזימה משום

ודדי נרא' לומר, שחיוז צו"פ וחיוז קנס אינם צאים צצ"ח, דחיוז קנס הוא צמ"צ וכמו"ש התו', חבל חיוז צו"פ הוא צהערה. ולכן לוקה צמ"צ וחיוז נושלים קנס [וח"כ ד"ל דחיוז צושה ולער על כל הניה]. חבל לפי"ז יק' דמחי פרכינן והא היכא צו"פ והיינו דיפטר מוולקות כיון שנושלים צו"פ והלא חיוז צו"פ הוא צהערה והמלקות הוא על גמ"צ.

וגרא' לייש דהנה חמרינן צמכות כג. חמר ר' חנינא צן גמליאל כל חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתם ושס צמו' חמר ר"י דחלוקין עליו חצרו על רצנ"ג. ונרז"ה הק' דחמאי לא חמרינן דר"ע ססובר דחייבי כריתות לוקין חותן כיון שאס עשו תשובה צ"ד של מעלה מוחלין להן, ולא הוי צ' רשעיות, ומשמע דאס לא עשו תשובה חייב כרת אף חס נלקה חולק על רצנ"ג. ותי' דה"ק ר"ע דכיון דצ"ד של מעלה מוחלין לו חס עשה תשובה, עונש כרת לא פסיקא ל"י והוי כמו שאינה ולכן מחייבין אוהו מלקות, וכיון שלקה הוא נפטר מכרת אף חס לא עשה תשובה. והרמב"ן תי' דהא דחמר ר"ע שאס עשה תשובה וכו' היינו דמטעם זה מלקות חמור ולכן לוקה ונפטר מכרת. חבל אי לאו הטעם דצ"ד של מעלה מוחלין לו ה"י כרת החמור ולא ה"י לוקה שהוא צריך ליענש צכרת החמור.

ולרמב"ן ססובר דכרת תשובה רשעה חלה דמלקות חנוור ווכרת, צ"ע אידך הדין צלא חתרו צו מלקות על הערה חלה על גמ"צ ונתחייב צהערה רק כרת וצמ"צ נתחייב מלקות, ואס נחמר דגס צכה"ג אין נענש שחיס, וע"י מ"ש לקמן לו: צ"ע חס יתחייב כרת או מלקות כיון דעונש כרת צל עליו קודם חיוז מלקות ונתחייב כרת על הערה י"ל דהין נפטר מכרת על ידי המלקות, דעל הערה לא נלקה ולכן חייב כרת על הערה ומילא חינו נלקה דחינו

המלקות, או דלה היכפת לן מה דהוי עדות שאלי"ל לענין הפסד הצעלים דעיקר הגדחם היא על השור שהמית אדם וממילא נפקע מהצעלים וק' דהא דאמרינן שם ו. פלוני רצע שורו של פלוני נהרגין ומשלמין ממון והיינו דמי השור שרצו להפסיד, הרי להדיא דלה חסונ כהשר עשה ויזלנוים דמי השור לצעלים.

ד': גנב וטנח צננת פטור וכו', ונרע"א כ' דדוקא טנחו צננת אצל טנח צחול חייב דף דאין חיונ גניבה, ומ"ו צנניהה לחודה כיון דאיכא קנין שינוי מעשה הוי הטניחה ג"כ ענין גניבה וחיונ גנבה וחיונ טניחה נהדי הדדי אחיין, דף דהוא גנב תחילה מ"ו אין שייך לפוטרו משום דאין גונב אחר הגנב חייב, דכיון דהגנבה היתה צננת ולא קם צרשותו לשום חיונ לא נעשה גנב ונרע"א צננת צחול שפיר מקרי גנבה, ע"כ. ומנחר שהגרע"א סובר דעיקר מה שחשוב אינו צרשותו הוא משום קניני גנבה שיש לגנב ולא משום שאנודה מהצעלים, ולכן כשאין לגנב קניני גנבה חסונה צרשות צעלים וחייב כפל אם גנב וה"ה דהצעלים יכולים למכור את הגנבה דאי חסונ צרשות צעלים לענין שהגונב חייב כפל ה"ה דיכולים למוכרה, וכמנחר צנמי צ"ק טע: ולפי"ז היכא דמת הגזלן ואין לו קניני גזלה תו חסונ צרשות הצעלים. וק' דאמרינן צנ"ק קי. דרמז"ת מוקי הא דקתני שהניח לפניהם ואין גזלה קיימת דפטורים דמייירי לפני יאוש והוא סובר דפטורים משלם כיון שזה לא ה"ו צרשות צעלים שהרי א"י להקדישו, וכמו"ש התו' שם צד"ה גזל. ואחזי פטורין כשאכלו אחר מיתת אציהם, הא כיון שמת הגזלן ואין עוד קניני גזלה חסונ צרשות צעלים לכל דבר ויכול גם למוכרו. ואפי' אם נאמר כמו"ש האחרונים דאפי' היכא שהגזלן הוא חש"ו חסונ ג"כ א"צ כיון דאנוד מן הצעלים, מ"מ הם אכלו אצדה של חצרו נודאי חייב גם לרצ"ת, וע"כ עיקר הטעם דרמז"ת פטור את האוכל הוא משום שהיא קניו לגזלן, וכמו"ש התו' וא"כ היכא שמת הגזלן ואין קניני גזלה והוי כאצדה יתחייבו לשלם אם אכלו. שו"מ צאור שמת פ"ה ה"ד מה' גזלה, ד"ה ונרע"א, שכו' דהיורשים קונים את החפץ צנמי ומנחר שהם יורשים כל הקנינים שיש לאציהם. ואם הגזלן ה"ו גר ומת לכא' לפי סברת הגרע"א זה חסונ צרשות צעלים כיון דאין עכשיו קניני גזלה לשום אדם והוי כאצדה דחסונה צרשותו.

הח"ו"ש. וצוה יש לפרש מ"ש שהיורשים קונים צנמי דף שאין חייבים צאונסין ואין עליהם חיונ השנה, והיינו שקנין שני אין תלוי צחיונ אונסין וכמו דקלנ"ו צנעת גנבה דף שאין עליו חיונ השנה מ"ו יש לו קנינים לענין לקנות צנמי ה"ה ציורשים שירשים רק את הקנינים שיש לאציהם אצל אין עליהם חיונ השנה כיון שהם לא גזלו.

זמ"ש הגרע"ק דכשטנחה לאחר שנת מתחייב דו"ה דהגנבה והטניחה צחו צנ"א, ז"ל דמייירי שהנהמה צחנרו וכיון שעשה מעשה שחטטה קנה ע"י חצרו, אצל אם אין הנהמה צחנרו נודאי לא קנה ע"י שנוי לצד, וכמנחר צנ"ק עט. דאם טנחו צרשות צעלים פטור כיון דלה עשה קנין קודם, ומנחר דע"י שנוי לחוד לא נעשה גנב, וכן ינהא דאמרינן שם ע"כ, ראוהו שהטמין צחורשין וטנח ומכר משלם תשלומי דו"ה, ומקשינן והא לא משך, ומנחר דע"י טניחה לחוד אינו נעשה גנב אם לא משך קודם. וכן כ' צנ"מ ד"ה גנב וטנח צננת צנמי הרמז"ן והרא"ה והריטנ"א דנכנס הגדי לרשותו וטנחו הגנבה והטניחה צאין כאחד ומשמע דעיקר הקנין הוא משום דצרשותו הוא וצ"ה לא ה"ו קונה צנמי לחוד. ומזה ק' על הנה"מ סי' ל"ד סק"ה דנחול מן הגזלן לא נעשה השני גזלן שהגנבהו כיון דלה הוסיף גזלה צקנינו לא עבר על לא תגזול ולא קנה ולכן לא נפסל לעדות דף דמחייב להשיב לצעלים לקיים מצות השנה דהוי רק כעובר על מ"ע. אצל אם עשה שנוי צחפץ מתחייב מטעם גזלן כיון שע"י השנוי הוציא מרשות צעליו. ולפי הנ"ל ק' דף אם השני עשה שנוי אינו נעשה גזלן דאינו נעשה גזלן צנמי לחוד כשאין קנין לפני זה. וז"ל דהנתיבות סובר דף שלא עבר על לא תגזול ואין לו חיונ השנה לצעלים ומ"ו יש לו קניני גזלה לענין לקנות צנמי. אצל מו"ש הגרע"א דהגונב צמחרת אין לו קניני גנבה מוכח שהגרע"א סובר דקניני גנבה תלויין צחיונ השנה ואם אין חיונ השנה אין לו קניני גנבה, דאל"כ מה"ת נאמר דמשום שגנב צמחרת לא יהיו לו קניני גנבה וע"כ דהא צנח תליא. ולפי"ז צגונב מהגנב אם אין לו חיונ השנה לצעלים לא עבר צלא תגזול גם אם טנחה, כיון דלה קנה חותה לפני השחיטה, וז"ע צנח.

אור"ש צנ"מ צנמי הרא"ה והריטנ"א מנחר כסברת הגרע"א, יעו"ש צד"ה גנב וטנח צננת שכו' ח"ל הרא"ה ז"ל ה"ו גדי וכו' דדוקא טנח צננת אצל טנח צחול אעפ"י שגנב צננת צנעת שנתחייב צנפשו כיון דאכתי איתא לה צעין כל היכא דאיתא צרשותא דמרי' איתא והשתא הוא דמחייב אגנבה וטניחה, עכ"ל. וכ"כ שם הריטנ"א צד"ה ה"ו גדי, ומוכח שהם טוברים דנחשז א"צ רק כשיש לגזלן קניני גזלה וגם דהיכא דקלנ"מ אין לגזלן קניני גזלה ולכן לא חסונ גונב מהגנב וכמו"ש הגרע"א. ונשם הרשנ"א שם כ' ח"ל אלא שעדיין קשה לי דא"כ מ"ש טנחו צננת אפי' טנחו צחול נמי שהרי פטור מכלל דנאיסור שנת צא לו ואין מכירה. אלא נרא'

זבאנ"ש צסוף הלכות גנבה כ' דצננב צמחרת אע"ג דפטור משלם משום קלנ"ו ואינו מתחייב צאונסין מ"ו הוי גזלן לקנות צנמי דדוקא מחיוננו פטרי' רחמנא אצל מקניניו לא אפקי' והוי ככל גזלן למ"ד דאי עביד מהני, דדוקא למ"ד א"ע לא מהני אמרינן דקניניו תלויין צחיונ השנה. ולפי"ז אם גנב צננת וטנח צחול חסונ כגונב מן הגנב כיון שהיו לו צה קניני גנבה קודם הטניחה. ואם הגזלן הוא עכו"ם אף דאין עליו חיונ דוהשיב את הגזלה מ"מ י"ל דיש לו קניני גזלה כיון שהפקיע מרשות צעלים לסברת

נפרש כגון שהיתה נחייית חצרו רבינה חצרו ונתכיון
לגננה ולסוכה בה עם שהייתה להו נתכיון לזכות בה
קודם שהייתה הרי נתחייב בגננה ונעשה בזכה בה וכו'.
ונש"י הרשב"א ז"ל הו דסוכה דהך גננה בשנת וקלצ"ו
מ"מ יש לי קניני גננה וחשוב ח"צ לגני בעלים, הו דסוכה
דנקלצ"ו ח"ן לי קניני גננה ונ"מ חשוב ח"צ לגני
הבעלים כיון שהגדה וחס, ולכן ח"ן הגננ ונתחייב
בכפל.

נמוסיד בלי הגננה פטור גם על הגננה, וכו' ונ"מ
הרשב"א להו ד"ה ונ"מ בנייהו, דהו תהו לי חצרו
נחור פיו דנ"מ ח"ה להנחה בלי עקירה ה"ה ח"ה
נחילה בלי הכנסה לתוך פיו ופטור, ונ"מ דהך
שעיקר החיסור על החכילה כיון שנתחייב ח"ה שיחבל
בלי הכנסה חייבן ניחא דהכ"ה ג"כ ח"ה לסיק שהיטה
בלי התחלת השחיטה, הנל ללישנא דח"ה להחזירו וק'
דחיוהי לה יתחייב בהתחלת השחיטה, ונ"ע.

באו"ש פ"ג ה"ב ו"ה' גננה דג"ה ולכאורה, הך' על
ש"י הרמב"ן ספונר דנגוננז בנתחלת ונצרו ח"ן
לנתחלת דחייב כיון שהחפץ של בעלים, דחמאי לא
יתחייב בקניני גננה כשיגלה ונתחלת כיון דהוא מחזיק
בחפץ נגזלו ויתחייב גם אם נלכד וע"ש. אולם נר"ה'
דלחמ"מ זשיטתו שפיר ניחא דהרמב"ן כ' בהה דחמ"מ
צ"מ כה' רהה סלע שנפלה ונטלה לפני יחוש ע"מ
לנזלה הזכה חקר היהוש והינו נריך לשלם חפ"י
הדומים, דח"ן דין שומר חזנה היכא דה' צדעתו לגזול
וחיוב הגוף דגולה ג"כ לא שייך כיון דלא לקח מרשות
בעלים, ולפ"י ה"ה כשיגלה ונתחלת ח"נו ונתחייב
בחיובו גננה כיון דח"נו נוטל עכשיו מרשות בעלים.

ש"ס נרש"י כ' דלא גרסינן שהם ח"ן גננה ח"ן ענינה
וה"ן וזכירה, דח"ן כפל וד"ה נשאל כיון דחייב
צקרו, והרשב"א נשם הרא"ז ב' דשפיר קי"ל דפטור
דג"ה וכגון שטען שהו"ש ש"ה וסגננה ונשבע, ויתחייב
נדע שטענה צננת, וחילו שטענה צננת ה"י חייב ד"ה
ח"ן שפטור נטענת נגנ, הנל כיון ששטענה צננת פטור
דקלצ"ו על הענינה, והרמב"ם צ"מ כ' שכן סובר
גם הרמב"ם, וק' דהה צננו חמרינן דר"פ שחלה חתה
להשועינן דסד"ה כיון דנושעת ונשיכה אתחייב לה
מזונותיה ה"ה דנושעת שחילה אתחייב בלוגס"ו ולא
נל עליו החיוב צננת, קמ"ל ר"פ דהחיוב נל עליו
צננת חונסין, ונצ"ח דלם החיוב ה"י נל עליו צננת
שחלה ה"י חייב, ולפ"י הרא"ז ד יק' דנ"מ ליה ויתחייב
דג"ה והא ח"י ה"י ונתחייב צקרו נושעת ונשיכה ח"ן זה
חייב ונתחייב נגנ חלה ונתחייב שומר, וכו' דחייב חייב
צקרו משום גננה צודאי פטור ונד"ה דה"י תשלומי
ג"ה, ופ"י ח"י שחל ונתחייב בלוגס"ו נושעת ונשיכה
ג"כ פטור מדו"ה ונ"ע.

אולם ג"כ לפנ"ש הריטב"ה רפ"צ דצ"מ ד"ה ורנ"ה,
דצננתה היכא דנחיסורה חתה לידו ונטלה ע"מ
לנזלה חפ"י לנ"ד יחוש קונה ג"כ לא קנה דכשומר
של הבעלים הוא, וע"י בקלה"ה ס"י רנ"ט סק"ה, ח"כ
היכא שה"ן לגזול קניני גולה כגון צקלצ"ו לסצרת
הגרע"ה, לא יוכל לקנות החפץ חפ"י ח"ס נתיישבו
הבעלים חת"כ כיון שיש לו על החפץ דין חזנה וכל אחד
מתחייב להחזירה לבעלים, ואף דהוא נתכוון לנזלה
נעשה שומר בע"כ, וכמו"ש הריטב"ה ולא יוכל לקנות
חף לחקר יחוש, וגם ח"כ טנת חת"כ יפטר ונד"ה,
דנר"ה דננטל חזנה ע"מ לגוננה ג"כ פטור מכפל,
חפ"י ח"ס חזנה נרשות בעלים, כיון שה"ן לו
קניני גננה ובע"כ נעשה שומר, וה"ה הכ"ה
יש דין חזנה וכמו בכל גולה יש דין חזנה לכל וי שגל
לידו הגולה ונעשה שומר חזנה, וכמו"ש צ"ע ס"י
שמ"ה ס"ז נהנה, וכיון דנעשה שומר וח"כ טנת
יפטר ונד"ה דשומר חזנה מתחייב דוקא צטוט"ג
וצננועה, ולפ"י צננז צננת וטנת צחול יפטר מדו"ה
כיון שנעשה שומר חזנה ונ"ע.

לה: בתוד"ה ונתנ"י, ונר"ה דר"פ וכו' צרע"ה ר"ל
קושיתם לנ"ש חת"י דעולה סנר דר"ק צתלה
חילי ונונלה משלם, והנהרש"ה שם הך' דלר"ע דמיתה
וולקוח דין חזנה להם נרנזי גם חייבי מיתות דנוננלה
משלם ואינו נהרג וכו' צולקות ונונן וחילי קתני
צנתנ"י דנה על צתו פטור מקנס, וצרע"ה ח' דקושית
הנהרש"ה חת"ה רק לחצ"י דנמרינן רשע רשע וילפינן
ולקוח מוניתה, וח"כ לגני קנס גילוף מיתות וולקוח
וכיון שחייב קנס נח"ל ה"ה צח"נו, וכן נרנ"ה ח"י הכ"ה
הכ"ה ח"י גז"ש, הנל לגירסת חת"י דיהיקשה וליפין
הכ"ה ח"ס ונהכ"ה צהנה, ח"כ לא וננינו כלל דולקוח
שה לוניתה, ולכן חף דצחייבי וולקוח משלם קנס,
צחייבי מיתות צ"ד פטור מקנס, וניחא ח"ה דקתני דנה
על צתו פטור מקנס, וח"כ י"ל דר"פ ליד"י לא קשיא
ל"י שסנר כעולה וצקנס גזה"כ מנז"ש דחת חחת
שמלם, וצנתו פטור דס"ל דחייבי וולקוח פטורין
ויהיקשה דהכ"ה הכ"ה, ולא וננינו כלל דולקוח שזה
לניתה ולכן צמיתה חייב, הנל לחצ"י לשיטת"י דילוף רשע
רשע ח"כ תיקשי חמאי חייב צנתו, נלמוד מחייבי
ולקוח שפטור, וק' לסצרת הגרע"ה דלחצ"י היכא
צנולקות ונונן מוונלה משלם ולא לקי ה"ה צמיתה
ונונן משלם ואינו נהרג, ח"כ צחול צצרו שהד"ן
דנוננלה משלם ולא לקי גם ח"ס יש צזה מיתת צ"ד ישלם,
ונהדיא חמרינן צסו"פ החיית דחונל צלצ"ו וצח"נו פטור.

שם היתה פרה שחולה לו וטנחה צננת פטור, ק'
מ"מ יתחייב לשלם קרן דצתחילת השחיטה נעשה
גזול כיון שנתכוון לנזלה, והו" ח"ה מיתה, ואם נפרש
צנה דחמרינן ח"ה להנחה בלי עקירה לח"ן זה מועט
שהחורה חייבתו גם על העקירה, דהנחה בלי עקירה
ח"נה מלהכה, חלל צפשוטו דכיון שח"ה שח"ה הנחה
בלי עקירה שייך גם על העקירה קלצ"ו, חפ"י ח"ס
עיקר החיסור היתה ההנחה [וכן נר"ה' מהה דחמרינן
צניטין (דף נ:):] דהנחה צורך ניסוך הוא, וע"י חת"י
שם, חף דעיקר החיסור הוא הניסוך מ"מ כיון דח"ה

וכן יק' וועדיס זוננוין שונלמוין מיין ולייב לוקיס דא"כ היבא שנותחיינים מיתה ישלנו ולא יהרגו.

ל. הדרשת והשוטה וכו' יש להן טענת בתולים. ק' ח"ד אפשר לומר בשוטה שיש לה ט"ז הא אין לה קידושין כלל ואפי' ודרבנן וצ"חיה הוי צ"חיה זנות וא"ך שייך הדין דט"ז כשא"נה אשתו כלל. ולזה נרא' דל"ל דמיירי שקידשה אצ"ה דהוי קידושין מדאורייתא. אולם לפי"ז יק' מ"ש הרמז"ן דחרשת ושוטה יש להן כתובה רק כשכתב להן, ואי מיירי כהן כשקידשה אצ"ה יהי' להן כתובה מתנאי צ"ד. ושנא י"ל דהרמז"ן סובר דאף היבא דהוי קידושין מדאורייתא לא תיקנו כתובה לחרשת ולשוטה. וכמו דלא תיקנו כתובה לחרשת אף דתיקנו לה קידושין ה"ה היבא דהוי קידושין מדאורייתא לא תיקנו לה כתובה.

ולזה נרא' דצ"ל הטעם דאחט"ז לא ה"י נאמן כלל, דהתו' ט: ד"ה לא. הק' דניהמנא לדירה צמנו דל"י צע"א אמרה מוכ"ע אי תחתין והיתה נאונת, ות"י דהוי מגו צמקוס חזקה, דאחט"ז ומפסידה, ולפי"ז ניחא דשפיר צע"א לטעמא דאחט"ז דצ"חיה לא ה"י נאמן לוונר פ"פ, כיון שיש לה מגו. ולפי"ז ניחא נמי קושית הרמז"ן דנודין לא ה"י נאמן כאן כיון שיש לה מגו. ועו"ל דצ"חיה לטעמא דאחט"ז לא היתה מפסידה כחצונה דהוי ס"ס, דשנא אין פ"פ ואפי' נצעלה שחא תחתיו נאנסה, וכמו"ש צתו' שס ע"א, ד"ה ואי. ולזה צע"א לטעמא דאחט"ז דמחמינים לו דנודאי פ"פ ולא הוי אלא חד ספיקא ומפסדת כחצונה. ות"י זה הו"א לפי תי' הנ' של התו"י על קושית התו' ט: ד"ה אי.

ודרמב"ן כ' דהא דאמרינן דנרייתא דיש להם קנס אחיא כרזי יהושע, היינו אף כר"י. ולפי"ז ל"ל דהרמז"ן גורס רק יש להם קנס ולא גרס יש להם טענת בתולים, דל"י גרסינן יש להם טענת בתולים לא אחיא כר"י. ולפי"ז כיון דמקשינן מהא דיש להם קנס על הא דקתני אין להם ט"ז, ע"כ ל"ל דהמקשן סובר דאין לחלק בין היבא דאיתרע חזקה כגון צט"ז דאז י"ל שהיא ומוכ"ע להיבא דלא איתרע חזקה כגון לענין קנס דמעמידים אותה לחזקת בתולה. והתרתן שסובר דגם לר"ג אף שאין ט"ז מ"ו מייצ קנס, ע"כ ל"ל דמחלק צהכי וסובר דלענין קנס כיון דלא איתרעא חזקה אין חוששים למוכ"ע דמעמידים אותה בחזקה, אצל היבא שלא היו לה בתולים אז אפשר לחלות צמוכ"ע. ולפי"ז ק' דעיקר הת"י חסר וין הספר, דרב שחא לא הזכיר כלל החלוק בין ט"ז לקנס. ואי אחי כר"ג או כר"י אין זה שייך כלל לתירונו של ר"ש על קושית המקשן. ולזה נרא' דעיקר החלוק בין המקשן להתרתן הוא, דנקושת הגמ' סצרינן דאין אללנו טענת צרי שהיא מוכ"ע דהא היא אינה טוענת וכדאמרינן צנמרא אימור דשמעת ל"י לר"ג היבא דקא טענה איבי היבא היבא דלא קא טענה איבי ויי שמעת ל"י, ואפי' לר"ג ה"י לה טענת בתולים חס אינה מוחזקת צמוכ"ע, וכיון דאין לה טענת בתולים ומוציאים ממון אפילו צלי טענתה ע"כ ל"ל דהיא מוחזקת אללנו צמוכ"ע, וא"כ אחיא יש לה קנס. ות"י ר"ש דהא ר"ג והא ר"י, פ"י דהא דאין לה ט"ז אין זה משום שהיא מוחזקת אללנו צמוכ"ע אלא משום דאחיא כר"ג והיינו דנאמנת משום שיש לנו טענה שהיא מוכ"ע, וכמו שר"ג סובר דכל הנשים נאמנות לומר שהן מוכ"ע, כן אנו טוענים עצורה שהיא מוכ"ע וכיון שכן אין הוכחה מהא דאין לה ט"ז שאין לה קנס, דאין אנו מוחזקים אותה צמוכ"ע כלל ולכן יש לה קנס, וכמו שכל הנשים נאמנות לומר מוכ"ע הן ומו"מ יש להן קנס דמוקמינן אותן לחזקת בתולה היבא דלא איתרע חזקה. כן גס החרשת יש לה קנס דמעמידים אותה לחזקת בתולה.

שם דא ר"ג הא רזי יהושע, צט"ו צס הרא"ש כ' לפרש דלר"ג כיון דכשטוענת מוכ"ע אינו ונהימנא הלכך ה"י מוחזקת לה צמוכ"ע ואין לה ט"ז, אצל לרזי יהושע נצטת לא שכיח ולא מוחזקת לה צמקת מוכ"ע. וכן התו' ט: ד"ה אי. כ' דהא דאמרינן כולהו נמי צנוטי מחצטן היינו לר"ג אצל לר"י צנטא לא שכיחא. וק' אי ר"ג ור"י איפלגו ה"י מוכ"ע שכיח או לא, ה"כ מאי מקשי צנמי (יג). תרתי ל"ל, והא צהא דמוכ"ע אינו לא איפלגו כלל אי נאמנת משום הנרי שלה כונו צהא דנושארסתני, אלא דנחלקו ה"י מוכ"ע שכיח או לא, וזה אין צכלל ונחלקתם דנושארסתני נאנסתי ואינטריך לאשמעינן תרווייהו וצ"ע. והנה מצותר לפי ש"י הרא"ש וכן לפי ש"י הר"י [דלש"י הר"י הא דאמרינן הא כר"י היינו דוקא כר"י ולא כר"ג דאל"כ לא ה"י ק' קושית הרצ"ח] צתו' דלר"ג אין לה קנס דמוחזקת אותה צמוכ"ע, וכן צכל הנשים אינו נושלת קנס אלא היבא שהיא טוענת צרי והוא אינו מכחישה, אצל היבא שהיא מכחישה ואוונר שאינה צתולה אינו נושלת קנס, וכ"כ צרע"א על דצרי הר"י. ולפי"ז ק' צהא דאמרינן י. שאם חמר פ"פ ונלאתי נאמן משום חזקה דאחט"ז ומפסידה. וק' דל"ל לטעמא דאחט"ז, ה"ה צל"ה יבא נאמן להפסידה ונה דחנו חולין שהיא מוכ"ע וכמו צקנס דנאמן לוונר שאינה צתולה נושום שאפשר שהיא מוכ"ע שו"ו שכן הק' צרע"א. והרמז"ן הק' דיהא נאמן ונדן לוונר פ"פ ולהפסידה כל המחחים. וה"י נרא' לוונר דנאמנת נאמן להפסידה מנה מדין וכמו צקנס שנאמן חס טוען שלא היתה צתולה דחנו חולין שהיא מוכ"ע, אלא דצע"א לטעמא דאחט"ז ומפסידה שהיא נאמן להפסידה מוחחים. אולם מדצרי התו' (י). ד"ה חזקה, שהק' דלמ"ד כנסה צמקת צתולה ומאונת צעולה יש לה כתובה מנה, א"כ אינו מפסיד את הסעודה דאין זה מקה טעות אלא צצא להפסידה מנה מכחצונה ואחיא נאמן, מצאר דצלי הטעם דאחט"ז אינו נאמן כלל אף להפסידה מנה.

שם תוד"ה החרשת ולר"י נרא' וכו' נכא' ה' נרא' לומר דלש"י הר"י דמחזיקין אותן נחזקת מוכ"ע, הא דקתני דאין להן טענת נחולים היינו דוקא נט"ד אצל טענת פ"פ יש לחרשת ולשוטה לש"י הר"י דמוכ"ע פתחה נעול. אולם נרא' דא"ל כן דהא הראשונים כ' דהא דנאמון להפסידה כתוצתה נטענת פ"פ היינו משום דכתוצה דרננן והיינוהו משום סגרת אט"צ אצל אי כתוצה דאורייתא א"נ משום סגרא זו. ולפ"י נחרשת ושוטה דאין לה כתוצה אלא נכתב לה דהוי חיונ דאורייתא א"נ לטעון פ"פ, ועי' לקמן.

י"ד דמני אחיה כרננן וזית לה מלתיס כיון דנשאה נחזקת מוכ"ע וכ' לה כתוצה וכנ"ל ולכן לא הפסידה כתוצתה. אולם לפ"י יק' אי הת' סוגרים דגם לרננן יש לה מלתיס א"כ וזה הק' הרשנ"א דנוקי הא דקתני יש לה ט"צ כרננן והא אפי' לרננן אית לה מלתיס. ונ"ל כיו"ש נרע"א דזהו גופא קושיא הרשנ"א דנונ"ל להש"ס דנחזקת מוכ"ע הוא נושא אותה ומכח זה תקשה מט"צ על קנס דלמא לא היתה נחזקת מוכ"ע אלא דכיון שטוען טענת פ"פ או טענת נחולים טענין לה מוכ"ע והא דיש לה מלתיס היינו דלתיא כר"מ דמוכ"ע כתוצתה מלתיס. ולזה שפיר ת"י נחוי' דלא מני אחי כר"מ דר"מ פליג נסיפא וע"כ דלתי כרננן והא דיש לה מלתיס היינו משום דנחזקת מוכ"ע היא נשאת.

ק' לש"י הר"י שאנו מושאים שהיא מוכ"ע ואין לה נחולים ומש"ה אין לה קנס, איך סוקלים נערה המאורסה הא אפשר שהיא מוכ"ע ונדון נערה המאורסה כחיו נערה נחולה. ולפ"י נראה שמוכ"ע אינה נסקלת. ושנוא י"ל דנאמנת אינה נסקלת אלא היכא שהעדים העידו שראו דם. ומ"מ ק' דהא נעת שהתרו הוי החראת ספק דשמוא מוכ"ע היא ואין דינה נסקילה. ושמוא י"ל דכיון שהרוז אינן מוכ"ע לא הוי החראת ספק. או דר"נ סוגר שאין לריך להתרות נאחו מיתה.

הרמב"ן כ' דכיון דחרשת ושוטה אין להן כתוצה אלא נשכתב להן לכן אפי' נמלאת מוכ"ע יש להן מלתיס, דמוכ"ע לא הוי מק"ט. ונמ"ל פ"א מה' אישות הק' דהא ר"ש סוגר דכנסה נחזקת נחולה ונמלאת נעולה יש לה כתוצה מנה ולא הוי מק"ט וא"כ אמאי מוקי ר"ש דרייתא דקתני יש להן ט"צ כר"ג אפי' כר"י נמי אחיא דכיון דמיירי שכ' לה מלתיס יש לה מלתיס אפי' אם ננעלה וכמו לדין אם נמלאת מוכ"ע. ונרא' ליישב דהנה נזרייתא קתני סתם דאין לה ט"צ והיינו דאין לה לגמרי ט"צ ואפי' לאוסרה על נעלה אם הוא כהן, ולכן לא אחיא כר"י דלר"י נהי דאית לה מלתיס וכנ"ל מ"מ אי כהן הוא אסורה ל"י דשמוא תחתיו ננעלה. וכן נקידשה אצ"י כשהיתה פחותה מנת ג' דולאי תחתיו ננעלה ויש לה טע"צ לאוסרה עליו, וכיון דקתני נזרייתא סתם דאין לה ט"צ ע"כ דלא אחי כר"י.

שם הרשנ"א הק' לפר"י דלמאי לא מוקמינן הא דקתני יש לה טענת נחולים כרננן דלמרי מוכ"ע כתוצתה מנה ויש לה ט"צ להפסידה מנה ע"ש. ונרע"א הק' דהא ע"כ הת' סוגרים דמה שכ' לה לא כ' לה אדעתא דמוכ"ע א"כ נחרשת ושוטה כיון דאין להן כתוצה אלא נכתב להן הפסידה כתוצה לגמרי ואין לה אף מנה. עוד הק' נרע"א נמ"ש הת' שם ע"צ ד"ה אין דר"ש לית ל"י חזקה דאין אדם טורח נסעודה ומפסידה ולכך אינו נאמן להפסידה כתוצתה נטענת פ"פ, והא אפי' אית ל"י החזקה ג"כ א"נ להפסידה כתוצתה, דהחזקה מהני רק לענין כתוצה דרננן, אצל למ"ד כתוצה דאורייתא א"נ ולא"כ נחרשת ושוטה דלית לה כתוצה אלא"כ כתב לה והוי חיונ דאורייתא אינו נאמן מכח החזקה. ונרא' ליישב עפ"י"ש לעיל דמיירי שקידשה אצ"י וי"ל שהת' סוגרים דהיכא שקידשה אצ"י תיקנו כתוצה לחרשת ולשוטה. שו"מ נפתחי תוצה ס"י ס"ז שהציא נשם האמתחת ננימין שפ"י הא דקתני יש להן ט"צ דמיירי שקידשה אצ"י וכיון דהוי קידושין דאורייתא תיקנו לה כתוצה. ולפ"י ניחא דהיכא שנמלאת מוכ"ע מ"מ יש לה מנה מדין תנאי נ"ד. וגם אי סגרינן חזקה דאט"צ ה"י נאמן דלא מיירי נכתב לה דהא מדין אית לה כתוצה.

ברע"א שם כ' דנפקחית היא נאמנת להוציא הקנס משום דרי וחזקה אצל כשהוא טוען דרי שלא היתה נחולה פטור מקנס, והיכא שאינו מכחישה לא משו מודה נקנס כיון דהחיונ מתהווה צלי הודלתו אלא שיש לו ענה להפטר, ומה שאינו מתפטר לא תשינ מודה נקנס משום זה. והציא ראי' ממ"ש הרמנ"ן שה"י נאמן לומר פ"פ מלאתי גם צלי סגרת אט"צ ומפסידה אלא דנעינן לסגרא זו דנל"ה א"נ כדי שכל אדם לא יעליל על אשתו ויגרשנה למחר צלי כתוצה. וק' דא"כ לא ישלם קנס דהא יכול לומר שלא היתה נחולה ואם אינו טוין כך הוי מודה נקנס וע"כ דנכה"ג לא הוי מודה נקנס. אולם הרמנ"ן כאן כ' להדיא דאפי' הוא טוען שלא היתה נחולה א"נ. דאל"כ תמיד ישקר ויפטר, וגם קנס קטנה ינטל כיון שהיא אינה יודעת לטעון, ולכן לעולם אינו נאמן.

בתו"י ת"י על קושיא הרשנ"א דלא מני לאוקמי כר"מ דהא ר"מ פליג נסיפא א"כ הת"ק הוא תנא אחר. וק' דהא ר"ש דמשני הא ר"ג הא ר"י סוגר דכנסה נחזקת נחולה ונמלאת נעולה יש לה כתוצה מנה. וע"כ דהא דקתני אין להן טענת נחולים היינו שיש להן מלתיס דהא מנה יש להן אפי' ה"י להן ט"צ וע"כ דלתי כר"מ דמוכ"ע כתוצתה מלתיס.

עו"ק לת"י הגרע"א דאי נעינן טענת דרי נקנס א"כ טענת דרי שלה לא מהני לאצ וכמו"ש הר"י עו. נחוד"ה רישא, וכיון שהקנס לאצ"י יפטר תמיד מלשלם קנס. ועו"ק דהא נזרי לחד אין להוציא מומן לר"ג

הלה נזרף חזקת הגוף, ולגבי קנס חזקת הגוף שלה לה ומהני להז וכמו"ש הר"י בחו' סס.

שם ע"ב נש"נו ד"ה וכל המתחייב כ' נשם הראשנ"א שהק' צהה דאמרינן דנא על נחו פטור מקנס דמתחייב נפשו, דהא חיוז מיתה וחיוז קנס אינן נאין נצ"א. דחיוז מיתה הוא נהעראה וחיוז קנס הוא נצ"א. ותי' עפ"יו דאמרינן נירושלמי דהמדליק את הגדיש נצטת הייז מיתה על כל שנלס ושנלל ולכן פטור נחשלומוין, ומצאר דאף דמתחייב נפשות מעיקרא כיון דכל שעתא ושעתא מתעסק נחיוז נפשות פטור, וה"ה הכא אף ע"ג דוושעת העראה איחייב מ"מ כל שעתא ושעתא עניד חיוז מיתה עד גמר ניהא ולכן פטור. ומצאר מדברי הראשנ"א דהטעם דאין מת ומשלם קנס היינו נושום דנשעת חיוז קנס יש עליו ג"כ חיוז מיתה. והפ"י כתב כן לענין מלקות דלכך אין לוקה ומשלם קנס דאף שמתחייב מלקות נהעראה מ"מ החיוז לא פקע עד גמ"צ. ומצאר מדברי הראשנ"א והפ"י דעיקר מה שפטור מקנס הוא משום דנשעת חיוז קנס יש עליו ג"כ חיוז משום מיתה או מלקות, אבל אם חיוז מיתה או מלקות ה"י רק נהעראה ה"י משלם קנס נצ"א, ומצאר דאפשר להעניש צ' עונשים על ניהא אחת אם אין שני החיונים נאים צ"א. ומ"מ אם התרו צו על העראה ועל גמ"צ אינו חייב אלא אחת אף דחיוז מלקות הוא על כל רגע. דהחורה לא חיינחו אלא מלקות אחת על ניהא אחת אולם ק' צהה דאמרינן דה"כ שלקו יצאו ידי כריחתו דהא המלקות הוא על העראה ונאחר שנתחייב כריחתו על גמ"צ, ואע"ג דמתעסק גם נגמר ניהא נחיוז מלקות וכסצרת הראשנ"א מ"מ כיון שאינו נלקה על גמ"צ חיוז מלקות אין פוטרו מכרת דהוי כחייבי מלקות שוגגין פטורין ממנון מ"מ אינן פטורין מכריחתו דדוקא היכא שלקה אז נפטר מכריחתו, וכמו אם חיוז כריחתו ה"י רק על גמ"צ ולא על העראה ה"י נריד להתחייב ומלקות וכרת, וכמו"ש הראשנ"א שה"י חייב מיתה וקנס כיון דחיוז מיתה הוא נהעראה וחיוז קנס נצ"א ותי' הראשנ"א ל"ש כאן דהוי חמ"ל שוגגין וכנ"ל. ומה"ה נאמר שכיון שחיוז כרת הוא גם נהעראה דגרע מחילו החיוז ה"י רק על הגמר. ולזה נ"ל כמו"ש הרמב"ן דכל היכא דאמרינן קלנ"מ היינו דהוי כאילו נתקיימו צו צ' העונשין, ולפ"י הא דאמרינן קלנ"מ אין הטעם שאין להענישו נעונש הקל כיון שנענש נחמור, אלא דאין להענישו נעונש הקל דכזר נענש נעונש זה כשקיימו צו את החמור, וזה שייך דוקא היכא שהעונש הקל ה"י עליו גם נעת שה"י עליו העונש החמור. או לפניו לסצרת דא"ל לעקירה נלל הנחה. והיינו דחיוז מיתה חל זמון העקירה, וע"י צרע"א הנ"ל ד"ה ועל קושיא, וכיון דמתחייב נחמורה נשעה שהעונש הקל ה"י עליו ונענש נחמורה הוי כמו שנענש על הקל, אבל אם העונש הקל חל עליו אחר העונש החמור אין לימר דנענש גם נקל, דהא נשעה שנתחייב נחמור לא

חל הקל כלל. ולפ"י ניהא דאם חיוז כרת חל נהעראה ולוקה על העראה הוי כמו שנענש נכרת על העראה ואז אינו נענש כרת על גמ"צ דאינו נענש כרת על כל רגע ורגע, אבל אם חיוז כרת ה"י חל נצ"א וכן חיוז קנס דחל נצ"א אין לומר דכיון שנידון נחמורה ה"י כמו שנענש ממון או כרת דהן הקלות דהא לא נתחייב אז נעונש הקל. ולפ"י נ"ע סצרת הגרע"א שכי' דאם סצרינן דממונא משלם ולא לקי, אף אם חיוז ממון צה נצ"א והיוז מלקות נהעראה הדין דלא לקי על הערי' כיון דאם ילקה על העראה לא יתחייב קנס דהוי כהערה צה אחר, ולכן הדרינן לדין דנידון נחמורה וממונא משלם ולא לקי, וע"ש דלא אחא עלה מטעמא דא"א להנחה צבי עקירה, ולפ"י איך אפשר לומר כאן דנידון נחמורה, דהא עיקר הטעם דקלנ"מ היינו משום דאין נריכים להענישו על הקל דהוי כנענש כזר על זה והכא אין לומר כן דהא על העראה לא נענש ממון. ונ"ל דנהי דאין לומר דהוי כמו שנענש גם נמלקות דהא לא נענש כלל ע' העראה מ"מ כיון שאין להענישו צ' העונשים אלא אחד מענישים אחרו נחמור, ולא נפטר ממלקות ע"י הממון להך לינאל דנזורק חן פטור מטעם דלא מצי לאלדורי לפי סצרת הרמב"ן, אלא דאין לחייבו מלקות דאם ילקוהו לא נוכל לדונו נחמורה.

מ"ן בש"מ לראנ"י היינו דכתיב ופרשו את השמלה. צרע"א כ' דהא דנענין פרישת השמלה היינו שאין הנצל מתחייב על ששכר עדי שקר אלא היכא שמאלא נתולים ושקר שלא מאלא, אבל אם נאמת לא מאלא ח"ה על שכירת עדי שקר לחוד. ולפ"י נסתפק אם הוא חייב רק על שקרו, ואפי"ן אם ידוע ע"י עדים אחרים שזינתה קודם הנישואין, מ"מ כיון שהוא מאלא נתולים וכגון שהנזעל הטא או הניחא דם ממקום אחר, ושכר עדי שקר חייב או דנימא כיון דמ"מ זינתה ח"ה על ששקר. וק' דהא אי זינתה קודם הנישואין אין דין מוניה ש"ר דהויא לה נעולה, ונשלמא אי הנזעל הטא י"ל דכיון שהיא נתולה שייך צה דין מוש"ר, אבל צוה שכי' דשמא הניחא דם ממקום אחר, וצוה אין כלל דין מוש"ש דהא היא נעולה והדין דמוש"ר הוא דוקא נצתולה.

ועוד נרא' דהגרע"א (דף מ:) נסתפק אם שייך דין מוש"ר היכא דאסורה לו. ונפטר אור שמה נפ"ג מה' נע"צ מציא ירושלמי מפורש דפטור כיון דל"ש ולו חה"י לאשה. וא"כ ה"ה הכא אם יש עדים שזינתה תחתיו קודם הנישואין אסורה לו ואין דין מוש"ר. ואין לומר דספיקו של הגרע"א הוא נאופן שנאו עדים שזינתה נאונס דלא נאסרה עליו, דנכה"ג נרא' שיש לו דין מוש"ר כיון דלפי האמת נאנסה ואינה חייבת מיתה, וכך מוכח מ"מ שנאו עדים שזינתה קודם הנישואין, ואי נמציא עדים שזינתה נאונס אף שאינה חייבת מיתה אין לו דין מוש"ר א"כ אף אם העדים אומרים שזינתה קודם האירוסין יפטר.

ע. וכיון דמשועבד לה היכי מני מדיר כל כוונתי דמפקע לה לשעבודה והתנן קונס שאני עושה לפיך וכו', ק' דאמאי מק' מטעם דאינו יכול להפקיע שעבודה, ונר"ן כ' דלמ"ד דקונמות מפקיע מידי שעבוד לא מקשה נגמ', שהקונס שלו מפקיע שעבודה. והא אף אם הוא יכול להפקיע שעבודה ג"כ יק' דהא הוא אסור עלי' הנאתו וכיון דהוא משועבד לה למונות אף היא נהנית ממנו כלל דשלה היא נוטלת כיון שהוא חייב לה מוונות. ונראה דהכא מיירי שלא אסור עלי' הנאתו, דא"כ הוי דבר שאין צו ממט ואינו חל על אחרים אפי' מדרבנן וכמ"ש בת' רע"א ס"י קס"ה נסס הרשב"א, וע"כ דמיירי שאסור עלי' גופו ונכסיו נהנאה והוי דבר שיש צו ממט ולכן חל הנדר, ועדיין נ"ע צ"ה. ולפי"ז ניחא דנהי שהנעל חייב צמונות" וחס אסור עלי' הנאתו לא ה"י חשוב שהיא נהנית ממנו צמה שהוא נותן לה מוונות כיון שזהו חוב שחייב לה, מ"מ נכסיו נאסרו עלי' ואינה יכולה להנות מנכסיו וכשאוכלת הרי היא נהנית מנכסיו, וכמו נב"ה אף שאין זה חשוב הנאה מה שגונה חובו דשלו הוא נוטל, וע"י נפ"י נט: מ"מ אסור ליהנות מנכסיו של הלוה ולכן מפקיע מידי שעבוד. ואי קונמות מפקיע מידי שעבוד היתה אסורה צמונותיו, ולכן מקשינן מהא דתנן קונס שאני עושה וכו', דמבואר דאין קונמות מפקיע מידי שעבוד ואינו יכול לאסור נכסיו עלי' ולהפקיעה ממונות.

דרבב"ם נפ"י"ג הכ"ג וזה' אישות כ' סתם המדיר את אשתו מליהנות לו ולא כתב מה דמוקמינן נגמ' דמיירי שאמר לה לאי מעשה ידיך צמונותיך, והר"ן כ' לתרץ דלדין דקיי"ל דקונמות מפקיע מידי שעבוד א"צ ליה דאף שמשועבד לה למונות מ"מ קונמות מפקיע מידי שעבוד וחל הנדר. ודוקא שעבודו אלמנה מפקיע מידי שעבוד וזה לא אלמנה כיון שהדין דיפר או דיוניא ויתן כתובה ואם אינו רוצה להפר יש לו הרשות להוציאה כיון שיכל לנרשה נע"כ אבל שעבוד שלו חס לא דאלמנה נמצא שהוא צריך לנרשה נע"כ והאיך אינו מוציא אלא לרצונו, ולכן תקנו שהנדר לא יחול ונב"מ הק' ונמ"ש הר"מ נפ"י"ד אמר לה תשמישי אסור לך או שכשנע וכו' שאינו חל מפני שהוא משועבד. ומבאר דכיון שהוא משועבד לה אין הנדר חל. ותי' דדוקא גני ממון אמרינן דקונמות מפקיעין מידי שעבוד כיון שניתן למחילה אבל בעונה דלא ניתן למחילה אין הקונס מועיל להפקיעו. והנה יש להסתפק איך הדין אם היא התנתה עמו ע"מ שלא יהא לו עלי' שעבוד תשמיש אם תנאה קיים או לא. ואם נאמר דגם שעבוד תשמיש שלו לא ניתן למחילה א"כ אין קונמות מפקיע שעבודו לפי סגרת הל"מ. ונאוסרת גופה לתשמיש על הנעל אין נדרה חל כיון שהיא משועבדת לו, ואינו חל אפי' לאחר שנתגרשה, דהר"ן נגדריס פו: הק' דנאומרת יקדשו ידי לעושיהן כיון דהשתא לא חל משום דאלמנה רצנן לשעבודא דנעל, אמאי חל אחר גירושין הא הוי דשנ"ל. ותי' כיון דמדינא

חייב חי לאו דאלמנה ולכן אם נתגרשה הוי כאלו חל מעיקרא כיון שדמין ה"י ראוי לחול תיכף. ולפי"ז נאוסרת תשמישה עליו דמדן אינו חל עכשיו כיון שמשועבדת לו, אין הקונס חל אפי' לאחר גירושין דהוי דשנ"ל.

ובן לפי"ש נחרע"א מערכה ט"ז, אות ט', דמדן אין קונמות מפקיע שעבוד דאורייתא, ושעבוד תשמיש שיש לו עלי' נרא' דהוי שעבוד דאורייתא לכן אינה יכולה להפקיעו נקונס, ולא חל אף לאחר שנתגרשה דהוי דשנ"ל לפי סגרת הר"ן הנ"ל. ולפי"ז י"ל קושית הט"ז על הטור (ומוצא להלן) דאמאי לא יפר משום שחא יגרשנה, דהכא לא חל הנדר אף לאחר שגרשה כיון שאינו חל עכשיו דהוי דשנ"ל ומוותרת לו אף לאחר שנתגרשה.

ובב"מ פ"י"ג הכ"ג מה' אישות נסס יש מפרשים כ' דאין נדר דרבנן מפקיע שעבוד דאורייתא ולפי"ז י"ל ג"כ דברי הטור, ד"ל דמיירי שאסרה הנאת תשמישה ולא אסרה גופה עליו, דהוי נדר על דבר שאין צו ממט ולא חל אלא מדרבנן, ואין נדר דרבנן מפקיע שעבוד תשמיש שהוא דאורייתא ולא חל עכשיו ולכן אינו חל אף לאחר שנתגרשה.

וברע"א הק' נהא דאמרינן נגמ' ע"א. וקסנר ר"מ הוא נותן אצנע צין סיני' והתניא וכו' ומשום קושיא זו מהפכינן הנרייתא. ואמאי לא מוקמינן דנדרה היא אם אטעם פירות או אתקשט יאסר תשמישי עליך וקיים לה הוא, דנכה"ג לכ"ע הוא נותן אצנע כיון שהוא גרס שהנדר יחול, דנלי הקמתו לא ה"י חל כיון שמשועבדת לו, ולכן יוניא לאלתר ויתן כתובה אבל היכא שהנדר חל גם נלי הקמתו צ"ה סוגר ר"מ דהיא נתנה אצנע צין סיני'. ולפי הנ"ל ניחא דנרע"א שם כ' נסס הוהרש"א דנאוסרת עליו דבר שהיא משועבדת לו והוא קיים לה אף דנעת שנדרה לא חל כיון שמשועבדת לו מ"מ הנדר קיים כיון דמדינא קונמות מפקיע מידי שעבוד אלא דאלמנה רצנן לשעבודא דנעל והיכא שהוא מקיים ומוחל אוקמה אדינא. ולפי"ז אי אמרינן דגם שעבוד תשמיש שלו אין קונמות מפקיע אמרינן מה שהיא קיים לה ונתרנה דהא נעת שנדרה לא חל הנדר כלל דקונמות אין מפקיע שעבודו, ולא מני לאוקמי כגון שאסרה עליו הנאת תשמישה דנכה"ג לא חל הנדר לגמרי ולא מהני כלל קיומו, שהוא אינו יכול לקיים נדר שלא חל.

ברע"א נמערכה ט"ז אות ט', ר"ל דאין קונמות מפקיע מידי שעבוד דאורייתא. והנה מהר"ן שפי' דברי הרמז"ם שכ' שאט מדירה מנכסיו מועיל הקונס להפקיע משעבוד מוונות, דהיינו משום דלא אלמנה לשעבודה דידה, מבואר דקונס מפקיע אף משעבוד דאורייתא דהא הרמז"ם סוגר דמונות הוי

החרים דבר שאין בו ממש, ע"כ מיירי שאסרה עליו גופה לתשמיש.

ש"ב ע"ב, אינעית אימא סהדירה כשהיא ארוסה ונשאת, נשאת הא סברה וקבלה. נרא' דקושיא הגו' היא לשמואל דאפי' נסתם לא יוציא לפני ל' יום. חבל לרב דהא דיעויד פרנס היינו נהדירה לל' יום, ל"ג לומר שמחלה אם נשאת, דהא היא נשאת ע"מ שיעמיד פרנס לל' יום. וגם י"ל דיכול לכופאה לינשא לו כיון שלפי הדין יכול לפרנסה ל' יום ע"י פרנס. וגם מהא דאמרינן דיתר ומכאן יוציא ויתן כתובה אין להקשות דאמאי יוציא הא סברה וקבלה, דהא לרב היינו שנדרה ליתר מל' יום ויוציא ויתן כתובה לאלתר, וצוה לא ק' כלל קושיא הגמ' דארוסה אין לה מזונות, דאף שאין לה מזונות השתא מ"מ יוציא אותה לאלתר לרב כיון שאסר עלי' הנאחו לעולם, ומני מיירי שפיר שהיא עדיין ארוסה. ועיקר מה דמוקמינן דמיירי נשאת היינו דק' מהא דיעמיד פרנס ואי נארוסה הא לית לה מזוני, ולרב שפיר ניחא הא דיעמיד פרנס ולא שייך לומר שמחלה כיון שנדר רק לל' יום וכנ"ל.

ש"ב נרש"י ד"ה לענין מזוני מי אמרינן פי' דאינה יכולה לומר סברה הייתי דיודעת היא שאי אפשר לה בלא מזונות. ומנאר דרש"י סובר דאם הדירה נהגאה ונשאת לו מחלה ומזונות לגמרי. ונש"מ נד"ה ונאי שגא הניא נשם הרשנ"א שחולק על רש"י וסובר דלא אמרינן סברה וקבלה להפסיד מזונותי לגמרי אלא דנתרצה להיות נזונית ע"י פרנס. ושם י"ל דסברת רש"י שמחלה ומזונות לגמרי היינו לפי מה דאמרינן דיתר מל' יום לא עזיב שליח שליחותי וידעה שא"א יהי' לפרנס אותה ע"י פרנס יותר מל' יום וכיון נשאת מחלה ומזונות לגמרי, אכל המזונות של ל' יום י"ל דלא מחלה כיון דאפשר לזונה ע"י פרנס.

ע"ה: אלא משנתארסה משום דאיכא תרתי וכו' וחזקה אין אדם שותה נכוס אה"כ נזדקו והאי רחא ונפיים הוא מלי אמרת חזקה אין אדם ונפיים צונומין היו חזא נמקום תרתי. ז"ע לפימ"ש התו' נד"ה חבל לרב מיירי מחניי נכנסה ע"ת וקדשה סתם, א"כ אם הנצל מציא עדים שהיו צה מומין אלו משנתארסה ג"כ יפטר. דנרא' דנקדשה ע"ת וכנסה סתם נזדאי אין לנו להסתפק שם נתפיים ואין לנו אפי' לזרף את זה לגד ספק דאמרינן דודאי דעת' אחנאה, וכדאמר אבי דעיקר טעמו דרב משום דנצל לשם קידושין, אכל נל"ה לא היתה צריכה מומנו גט משום דנזדאי לא מחל את חנאו, וכיון דנזדאי לא נתפיים צונומין לכן כשמציא עדים שעד שלא נכנסה לרשותו היו צה מומין אלו לא תננה כתובתה, דאמרינן כ"ג וכו' ואמרינן שמומין אלו היו צה קודם אירוסין לרבא.

ע"ו. ר"א אמר רישא מנה לאנא צידך, ולא נוהגי הנריא שלה לאני, וק' לפימ"ש הרמז"ס פ"ג

חיונ דאורייתא כמ"ש נפ"ג וכו' הישות. ונש"ו נד"ה ואי נעית אימא כשהדירה כשהיא ארוסה, כ' נשם הרשנ"א שהק' על רש"י דמשמע מפ' דנה שאינו יכול להפקיע מזונות של נשואה היינו משום שמשעבד לה מן התורה, והרשנ"א הק' עליו דהלל הקדש מפקיע מידי שעבוד אע"ג דשעבודה דאורייתא ומנאר להדי' דקונמות מפקיעין הק' משעבוד דאורייתא.

הפוזר נסי' רל"ד כ' וז"ל והם הורה קונס תשמישי על כל העולם יפר חלקו ותהא מותרת לו עד שתתגרש והו' אסורה לו גם כן. ונש"י הק' דהלל נסי' זה כ' הטור דנדרים שנינו לזניה שהפר הנצל מהני ההפרה אפי' לאחר גירושין. ונרא' ליישב עפ"מ"ש נת' רע"א, ס' קס"ה, ד"ה ולפ"י, דנאוסרת מעשה ידיה הוי פירושו דנכל פעם שתעשה אז יהיו המע"י קונס ונוה שהיא עושה אחר שנה הוי כפורש אחר שנה, דלשון שאני עושה הוי פירושו מה שעשה יהי' אז קונס, ומה שעושה אחר גירושין הוי כפורש על המעשה ההוא יחול הקונס לאחר גירושין, ואפי' נתצטל הנדר על מעשה ידי' של עכשיו מ"מ חל על מה שעושה אחר גירושין כיון שחל הנדר על כל מעשה ידי' צפני עומן צומן שהיא עושה. וכן נאוסרת תשמיש כל היהודים עלי' החיסור הוא על כל תשמיש והל הקונס על התשמיש עצמו, וכיון דזומן חלות הנדר הוא צכל תשמיש ותשמיש נש"ה חל החיסור אחר גירושין על התשמיש אחר גירושין. ולפ"י ניחא דברי הטור דהנה מנאר צירושלנו דנדרים שנינו לזניה שיחולו אחר גירושין אינו יכול להפר, והכא כיון שאסרה תשמישה על כל העולם דהחיסור הוא על כל תשמיש ועל תשמיש אחר גירושין חל החיסור אחר שנתגרשה אין הנצל יכול להפר את הנדר שעל תשמיש שלפני הגירושין, ודוקא היכא שאוסרת את גופה לתשמיש דצוה חלות החיסור הוא עכשיו על הגוף, או נאומרת יקדשו ידי לעושההו' חל הקונס עכשיו וכנו"ש הגרע"א שם, צוה מהני הפרתו אף לאחר הגירושין. וצוה י"ל נמי מה שהק' נט"ז ס' רל"ד ס"ק ס"ג נשם הפרישה על מ"ש הטור דנאומרת הנחת תשמישי עליך אינו צריך להפר משום שמשעבדת לו והנזאי לא יפר משום שחא יגרשה ותהא אסורה לחזור לו. ולפ"י ניחא דכיון שאסרה הנחת תשמישה עליו ולא גופה לתשמיש, לא מהני הפרתו לאחר הגירושין כיון שהקונס חל אחר הגירושין על תשמיש של אז. ומה שאסרה עלי' גם תשמיש של עכשיו אין זה מסייע שיוכל להפר מה שאסרה אחר הגירושין, דאין לזה שייכות עם החיסור על התשמיש של עכשיו והוי כונו שאסרה עלי' תשמיש לאחר הגירושין שא"י להפר כיון שהוא אינו יכול להפר נדרים שנינו לזניה שיחולו אחר הגירושין. אולם זה אפשר לומר רק לפימ"ש נמ"ל פ"ג הכ"ג מה' הישות דמדרבנן יכול לאסור על אחרים דבר שא"צ ממש, אכל לפימ"ש נרע"א שם נד"ה ולפ"י י"ל נשם הרשנ"א דא"י לאסור על

הי"ג מה' נערה נתולה שאם היא אומרת אכנס אותי והוא אומר לא כי אלא פתיתי הוי מודה נמקנת והוא כשנע שנועת התורה. ונכ"מ שם כ' דאף שהתשלומין אינן שלה מ"מ היא נקראת התנוע ולכן היא יכולה להשניעו נטענת נרי שלה. ולפי"ז ק' דאם אנו מקבלין את טענתה להשניעו אמאי לא תועיל טענתה גם להוציא ממון דאם היא חסונה הנע"ד אנו נריכים גם לקבל את דנרי" שיהא חסון שיסנה טענת נרי נגד הנעל.

שם בתוד"ה וחדא כ' דהא דהטעם דאין אדם מתפיים נמומין עדיף מסנרת דא"ל שותה נכוס א"כ נודקו, היינו משום דמסייע ל"י חזקת ממון, אצל נל"ה הטעם דא"ל שותה וכו' עדיף. ולפי"ז ז"ל דהא דאמרינן נגמ' מג: דקידשה סתם וכנסה סתם ונמלאו עלי' נדרים תלא שלא נכתובה, ודייקין כתובה הוא דלא נעי הא גיטה נעי ומשני רבה דנעי גט מדנריהם היינו דוקא נרישא, אצל נסיפא נכנסה סתם ונמלאו עלי' מומין דקתני תלא שלא נכתובה אצל גיטא נעי היינו שנריכה גט מהדין, כיון דסנרת דא"ל שותה נכוס א"כ נודקו עדיף מטעם דאין אדם מתפיים נמומין ואית לן למימר שנתרנה ולריכה גט. ואין לומר דמ"מ אין נריכה גט מן הדין דמוקמינן לה אחזקת פנוי, דז"ל דע"כ ז"ל דסנרת אין אדם שותה וכו' עדיף מטעם דא"ל מתפיים נמומין נלרוף חזקת פנוי, דאל"כ לא אתי שפיר ת"י התו', דהא טעמי הנעל עדיפי, דהטעם דאין אדם מתפיים נמומין נלרוף חזקת פנוי עדיף מטעם דא"ל שותה. והטעם דכ"כ וכ"ה נלרוף חזקת ממון עדיף מחזקת הגוף, ואמאי מוציאה אי מציא עדים שהיו נה מומין אלו משנתארסה, וע"כ ז"ל דהטעם דא"ל שותה עדיף מסנרת דאין אדם מתפיים נמומין אפי' נלרוף חזקת פנוי.

עו: בר שגולד ספק נרשותו עליו הרא"י. שי' הרי"ף והרמב"ם דאם החמור הוא נרשות נעל החמור עליו להניח רא"י דאמרינן כ"כ וכ"ה, ודוקא היכא שלא ה"י החמור נרשות נעל החמור אמרינן דעל נעל הפרה להניח רא"י. והנה אס לא היו הוכחות לשום נד נעל החמור הוא המוחזק ועל נעל הפרה להניח רא"י. וע"י נתו' עו. ד"ה על, ונכ"ז כיון שסנרת כ"כ וכ"ה מסייעת לנעל הפרה הוא יכול להציא מנעל החמור אף שחזקת הגוף מסייעת לנעל החמור דמוקמינן את החמור נחזקת חי ואומרים דעכשיו מת. ומוכח מזה דסנרת כ"כ וכ"ה עדיף מחזקת הגוף אפי' היכא שחזקת ממון מסייעת לחזקת הגוף.

שם ע"ז נרש"י ד"ה ותנא תונא כלה כ' דלשמואל כולה מתני' חד תנא הוא וכמו שתי' רבא. ומי שנמלא הספק נרשותו עליו להניח רא"י. וכ"כ

נתו' שם ד"ה כל. ולכך נמחליף ומשך נעל החמור על נעל הפרה להניח רא"י ונטענה אע"ג שהטעם מוחזק נמעות נריך הוא להניח רא"י מטעם דכ"כ וכ"ה. ומנאר דע"י סנרת כ"כ וכ"ה אפשר להוציא ממון אף כשהמוציא טוען שמה דהא נעל הפרה טוען שמה, וק' לפימ"ש התו' עה: ד"ה רישא דהא דר"ג איירי נענין שיכל להיות שנאנסה תחת נעלה אמאי נעינן נרי ושמה אפי' נשמה ושמה ג"כ תוציא דהא נמלא נרשות הנעל ונאמר שנאנסה תחתיו. שו"מ שכן הק' הר"ן. ונרא' דכמו נטענה דמהני להוציא ממון ע"י חזקת הגוף וסנרת כ"כ ואפי"ו נשמה ושמה ה"ה נההיא דר"ג אנו סומכין על שתי הוכחות אלו שנעלה תחתיו. ומ"מ נעינן לטענת נרי שלה דאם היא טוענת שמה יש לחוש שמה נעעלה נרצון. וכמו ננתקדשה פחותה מנת ג' דאף שדאי נאנסה תחתיו מ"מ אין לה כתובה די"ל שזינתה נרצון ורצון הוי רונ וכמ"ש התו' ט. ונודאי אי טענה נרי שנאנסה לא היתה נונה. אצל אי טוענת שנאנסה ואינה יודעת אס קודם שנתארסה או אחר שנתארסה נזה אנו סומכין על חזקת הגוף וסנרת כ"כ וגונה כתונתה. ועוד י"ל דנהא דר"ג נעינן טענת נרי שלה כיון שיש ס"ס נגד הסנרת דכ"כ וחזקת הגוף דשמה קודם שנתארסה נאנסה ואף אס לאחר שנתארסה הוי ספק שמה נרצון, וכיון שיש ס"ס נעינן טענת נרי שלה.

פג. דין ודנרים אין לי נכסין וכו'. ז"ע אס משמעות לשון זה הוא שמשתלק מדין פירות ונכסים והיינו שאינו רוזה שיהי' לו זכות זה כלל כשישאנה, או שאין זה עקירה של דין פירות ונכסים אלא שהוא מוחל לה את זכותו. ושמה י"ל דכיון שאומר שלא יהיו לו נכסין ואינו רוזה נהס, יש נזה גם לשון של מחילה וותור על הנכסים, ולפי"ז ה"י אפשר לומר שגם הסתלקות מהדין וגם מחילה כלולים נלשון זה ואיזה שאפשר לחול יחול. ומדנרי התו' נד"ה כדר"כ שכ' דהכא גם ר"מ מודה מנאר שיש נמשמעות לשון זה מחילה, דאל"כ הא לר"מ אינו יכול להסתלק מדין התורה.

שם נגמ' כדרב כהנא דאמר ר"כ נחלה הנאה לו לאדם וכו'. לפי"ז נרא' דהא דמהני כאן דו"ד אין זה מטעם דמוחל זכותו אלא שיכול להסתלק מתקנת חכמים שתקנו לטונתו, דהא זהו עיקר דינו של ר"כ שיכל לומר שאינו רוזה התקנה שהיא לטונתו. וכשמתנה שלא יירשנה דאמרינן שדנריו קיימין אי מתנה עמש"ג תנאו קיים, היינו שיכל למחול זכותו, וכמו"ש הריטנ"א והריני"ט, אצל אינו יכל לעקור דין ירושתו, דאפי' ר"י מודה דהיכא שמתנה שלא יהא דין שו"כ תנאו נעל וכמנאר נרשנ"א. ור"י שסובר שאס מתנה שלא יירשנה דנריו קיימין ז"ל או שסובר דירושת הנעל דרננן ויכל

והינו עושה לומר תעשה ותחבל, אין כוונתם דיכולה לחזור לומר משום שאינה יכולה להפקיע עצמו ומונעת, הלא דכוונתם דכשאוונת ח"כ וא"ע לא כוונה שלעולם לא תהא ניזונית אלא רק לשעה וכשתרנה תוכל לחזור, וכן משמע מ"ש ח"ל ואפי' א"ל דיכולה לומר ח"כ וא"ע לעולם, ומשמע דכשאוונת ח"כ וא"ע אין כוונתה שלעולם לא תזון, ולכן יכולה לחזור למחר.

טו"ד נרע"ה נשמעתין נד"ה וקסנר ירושת הנצל דרנן שר"ל נכוונת התו' סנונים לדינא דהין יכולה למחול אלא דאין לה ליטול מונות נע"כ, ולפי"ז ה' דאמרינן נגמ' נשאת ה' סנרה וקנלה, ה' דאינה יכולה למחול המונות, כיון דמדן קונמות ופקיע מידי עצמו אלא דאלמה רנן לשענוא דידה, הנל היכא שהיא מתרנית לא אלמה והוי דהין דקונמות מפקיע מידי עצמו, וסנר' כז' כ' הגרע"ה ע"ה. נשם המהרש"ה. וה' דר"מ ור"י סנונים דמהני סלוק ממונות אס ונחלה לו נפירוש היינו משום דס"ל דמונות דאורייתא הנל רנ סנר דמונות דרנן ועשו חזוק לדנריהם יותר משל תורה.

שם בתרע"א על התו' ד"ה הכותב כ' דאס נפלו לה נכסים נעודה ארוסה וכ' לה הנצל דו"ד אין לי נכסין ל"ל שכ' לה כדי שתוכל למכור דה' נל"ה וזכירתה קיימת אלא ע"כ דכ' לה לענין פירי, וק' דאחוי לה נינוה שסלק עמו מירושא הנל לא נפירות דנזינא טז מקרא ולפי"ז ירושה הוי פחות נפירות וסלק עמו מפתות שנדנרים.

פ"ד, ורנ סנר ירושת הנצל דרנן וחכמים עשו חזוק לדנריהם כשל תורה, נרע"ה נד"ה יבזה עולה, כ' דה' דאמרינן דרנ סנר דנדרנ שנמון תנאי נטל היינו כחזי דרנ כר"מ, וק' דה' ר"מ חולק על ר"י דוקא היכא שהתנה תנאי דר"מ סנר שהתנה שלה יהא דין ש"כ, הנל הכא שלא ה" תנאי הלא שהנצל נעמו נסתלק ומחל אין מחלוקת בין ר"מ ור"י והי' לר"י יכול למחול כן גס לר"מ, וכ"כ להדיא התו' נד"ה כדרנ כהנל, דלענין סלוק אין מחלוקת בין ר"מ ור"י שו"מ נש"מ נשם הריצ"ש והריצ"ה שדחו תו' התו' וכ' דה' דאמרינן כאן שרנ סנר תנאו נטל, היינו כחזי דרנ כר"מ, ומזה נר"ה שהס חולקים על התו' וסנונים דלר"מ אפי' שלא ע"י תנאי א"י להסתלק ממה שהתורה זיכתה לו, ונ"ע אס כוונת הריצ"ה והריצ"ש היא שר"מ סנר אס כשאוונ דו"ד אין לי נכסין כוונתו לעקור דין התורה וכמו שר"מ סנר נתנאי ולכן אינו יכול להסתלק [לפי"ז] תלי שפיר נמחלוקת ר"מ ור"י לענין תנאי וניחא דברי הגרע"ה] הנל אס ה"י אומר נפירוש שהוא מוחל זכותו נכס' וירושתו נזה גס ר"מ מודה שיכול למחול, או שהס סנונים דה'

להתנות שלה יהא לי דין ירושה, או סנונר ה' דירושת הנצל דאורייתא וה' שאינו יכול להתנות שלא יהא לו דין ירושה מ"מ יכל למחול זכותו וכמו"ש הריצ"ה והריצ"ש.

נבזה י"ל מה שה' הגרע"ה על רש"י שכ' נד"ה נמקום אחר דלכך יכל למחול ירושת אשתו משום דהוי תקנתה שתיקנו רנן לטונתו ויכל למחול על"י, ונרע"ה ה' דה' מנדר נסוגיא (נדף פד). דאפי' ה' ירושת הנצל דאורייתא ג"כ יכל למחול ירושתו ה' מעמש"ז תנאו קיים, ולפי"ז ניחא דה' דאמרינן שדנרו קיימין היינו מטעם מחילה דהי' שיש לו זכות ירושה הוה מוחל את זכותו, הנל אינו יכל להתנות שעל יד' הנשואין לא יהא לו דין ירושה כלל, דכיון שהתורה עשתה אותו לירש א"י לעקור דין זה, הנל חידושו של ר"כ הוה שיכל להתנות ולהסתלק מעיקר דין ירושה, ולכן פ"י רש"י משום דהוי תקנת חכמים לטונתו ויכל למחול על תקנה זו, הנל ה' ירושת הנצל מדאורייתא לא ה"י יכל להתנות שלא יהא לו דין ירושה.

שם תוד"ה כדרנ כהנל כ' דאין להוכיח מהא דרנא דאפשר להסתלק מנדר שנל"ל אף דקאי אר"ה ור"ה מירי לענין מונות שנל"ל, דו"ל דאין זה סלוק אלא שהין להכריחה ליטול מונות נע"כ וכשרולה היא יכולה לחזור, לכא' נר"ה דכוונתם שאין הוכחה מזה דר"ה דיש לדחות שאין זה סלוק ותמיד יכולה לחזור, הנל תלינא דאמת נר"ה דכשאוונת אינו ניזונית והינו עושה הוי סלוק ממונות ואינה יכולה לחזור אף דהוי נר שנל"ל, וכמו דהוא יכל להסתלק מפירות כן היא יכולה למחול מונות, ור"ה לזה מה' דאמרינן ר"פ המדיר נשאת ה' סנרה וקנלה ומנדר דיכולה למחול המונות וה"ה שנועיל סלוק, שטעם אהד לשניהם כדמוכה מהא דמקשינן נגמ' דף נו, ונר"י דר"מ סנונר דנכתובה לה מהני מחילה משום דרנן עשו חזוק לדנריהם וסנונר דיכול להסתלק מפירות' אס כ' לה דין ודנרים, וכן רה"י מזה דאמרינן שס דנאינה מספקת לדנרים קטנים ורגילה נזה דני נשא חל הנדר, ונתו' שס ד"ה והאידינא, כ' שהיא מחלה לו הנל אדעתה שדירה לא מחלה לו ולכן חל הנדר כיון דנעת שנדר לא ה"י משוענר לה, וע"כ ל"ל שמחילתה מועילה שלא יהי' לה עצמו, דהס נאונר שהשענוד קיים אלא שאין כופין אותה ליטול מונות נע"כ, לא ה"י חל הנדר, ואין לתלק בין דנרים קטנים לעיקר מונות, דכיון שהיינן גס נדנרים קטנים יש לזה דין כעיקר מונות, ור"מ סנונר דאס התנה ע"מ שאין לך עלי מונות תנאו נטל, היינו דוקא משום דהוי מעמש"ב, הנל גס ר"מ מודה שיכולה למחול המונות אף שיש לה מונות מדן תורה וכמו"ש התו' כאן נסה"ד, ומ"ש התו' נו: ד"ה זימנן דכשאוונת היום ח"כ

כשאומר צפירוש שמתל לז מהני וכן צשאר וכסות
 שאף אם אומרת שנוהגת לו לא מהני, וכונו דאמרינן
 (גו.) נכתובה לר"י דלי חכונים עשו חזוק לדנריהם
 יותר משל תורה לא מהני ק"ף אם נחלה לו צפירוש,
 כן סובר ר"י נזכות שזיכחה התורה אין יכולים
 למחול ונ"ע.

שם תוד"ה וסנר הק' דהא צפ' הזהב אומרינן דרז
 אחי אפי' כר"י דנזנר שנמון תנאו קיים
 ושאני גני אונאה דלא ידע ומחיל. ותי' דגם הכא
 לא ידע דאפשר שהיה ימות נחיי. וק' דהא אפי'
 ר"י מודה כאן דתנאו נטל ואפי' נאופן שהי' ידוע
 צפירור שהוא יירש אותה ג"כ לא מהני מחילתו דעיקר
 הטעם דלר"י תנאו קיים נזנר שנמון היינו משום
 שמחלה, ואין זה עקירת דין תורה, אצל להסתלק
 מירושא ל"ש מחילה, אלא שגריד להתנות לעקור דין
 התורה שלא יוכל לירש אותה ונכה"ג גם ר"י מודה
 שאינו יכול להתנות על זה ואפי' ידוע שירושחה
 תפל לפניו. ועיקר מחלוקת ר"מ ור"י היא אם
 הכוונה היא שלא יהא דין שאר וכסות או שהתנאי
 הי' שתמחול. וכ"כ להדיא נש"מ נו. שכי' סס ח"ל
 הרשנ"א הי' מקודשת ותנאי נטל ואע"ג דע"מ קאמר
 לה כיון דמתנה על הכתוב לזו דדוקא קא מתנה
 ואינו. אלא כמפליגה נדנרים. ור"י דאמר נזנר
 שנמון תנאו קיים לאו למימרא דסנר דמתנה ע"מ
 שכתוב צתורה תנאו קיים, דהא קיי"ל כל המתנה
 עמש"צ תנאי נטל וקיי"ל נמי כר"י דאמר נזנר של
 ממון תנאו קיים, אלא דר"י סנר דע"מ שאין לך
 דין שאר כסות ועונה קאמר, ועל כרחו יש לה עליו
 דין שאר כסות ועונה דהכתוב חייבו, וכן צאומר
 ע"מ שאין לך עלי אונאה כאוור שאין לך עלי דין
 אונאה. ור"י סנר דלאו דין שאר ודין אונאה קאמר
 אלא מחילת וממון יש כאן, כלומר שתמחול לי ממון
 האונאה שיש לך עלי או שתמחלי ממון השאר
 והכסות שיש לך עלי וממון ניתן הוא למחילה והרי
 זה צאומר לתנאו קרע את כסותי והפטר דמחילת
 ממון יש כאן וקיים, אצל אלו אומר לו קרע את כסותי
 ע"מ שאין לך עלי דין נזיקין תנאי נטל דע"כ הכתוב
 רמיא עלי' דין נזק, זהו דרכן של רבותינו נעלי התו'
 שכתבו נזק' גיטין, עכ"ל. ומצאנו להדיא שגם ר"י
 סובר דהיכא שמתנה על דין תורה שתנאו נטל. וכן
 ק' על הרי"ף שפסק דלא כרשנ"ג משום דאנן קיי"ל
 דנזנר שנמון תנאו קיים, ויק' דהא הכא ל"ש דין
 מחילה כלל אלא שגריד לומר שלא יהא כאן דין
 ירושה. ולכן נרא' שעיקר מה שהנעל יורש את
 אשתו הוא משום שמחיים יש לו זכות זה נכנסים
 שאם תמות שהם יהיו שלו. ולכן יכל למחול זכות
 זה, אצל התורה לא אמרה שהנעל הוא היורש של
 האשה, אלא כן לא הי' יכול להסתלק מדין ירושה,
 שהתורה עשתה אותו ליורשה של האשה. וצוה יש
 לצאר מה שאין הנעל נוטל צראוי כצמותה, והיינו

שעיקר דין ירושה שיש לנעל הוא משום שקבל זכות
 זה נכנסים שלאחר שנתנה אשתו שיהיו שלו, אצל התורה
 לא אמרה שהנעל קודם נדין ירושה, ולכן ויה שלא
 הי' לאשתו נחיי' ולא הי' לו צוה הזכות שלאחר מיתת
 אשתו יהיו שלו אינו זוכה. וכן משמע ונהרינ"ש
 ומוצא נש"מ, שהק' על תי' התו' שכי' דכאן לא ידע
 ומחיל, דהא כאן יודע הוא הזכות שיש לו נכנסים
 ומוחל אותה, דל"כ איך יכולה למחול כתובתה
 לנעלה הא לא ידעה דמחלה. ונושעו מזה שמחיים
 יש לו זכות זה נכנסים דל"כ ל"ש לומר שמוחל עכשו
 זכותו דהא אין לו נכנסים עכשיו כלום ול"ד לכתובה.

המהרש"א הק' על תי' התו' דכאן לא ידע ומחיל
 ולכן אינו יכל למחול ירושתו דל"כ אמאי
 סובר ר"י נמחני' שהנעל יכל להסתלק מירושחה, ותי'
 משום שר"י ס"ל דירושח הנעל דרננן ולכן יכל להסתלק
 אף דלא ידע ומחיל דלא עשו חזוק כשל תורה. ודנרי'
 נ"ע דנחיי' נ"מ אי ירושח הנעל דרננן או דאורייתא מ"מ
 הא צעיקר תלוי נדעתו דכיון שהי' אצלו ספק וחשז
 דשמא לא יירשנה לא נחכוון למחול, וה"ה אם ירושח
 הנעל דרננן הא לא ידע דמחיל. וכן הק' הרינ"ש
 נש"מ על תי' התו' דאי אינו יכל להסתלק משום דלא
 ידע ומחיל דל"כ למה הוצרכו לומר נכולה שועתין
 ירושח הנעל דרננן וחכמים עשו חזוק לדנריהם,
 אפי' נזנר הרשות נמי תנאו נטל דלא ידע ומחיל.
 ונרא' דהסנר' דכיון דלא ידע לא גזור נדעתו שייך
 רק לענין מחילה שאנו אומרים שלא חשב שיהי'
 אונאה כלל ולכן אמר שהוא מוחל, אצל אם ידע שיש
 אונאה לא הי' מוחל, וכן לגני נעל אמרינן שאלו
 ידע שירושחה תפול לפניו לא הי' מוחל את זה. אצל
 נכל דיני הנינים אחרים אם נעשו על הספק נודאי
 נתקיימו וכגון אם יאמר לו אני נתון לך נמתנה נזר
 זה אם ירדו גשמים היום, או אם יצא איש פלוני
 צומן זה, אף דהוי ספק מ"מ הקנאתו קיימת נאופן
 זה הקנה, וכן הוא נגמ' נכמה דוכתי וכגון הא
 דאמרינן נצ"ק סע. ויה שלקטו עניים יהא הפקר
 אף דהוי ספק וכמו"ש רש"י סס. וכן הי' גיטך אם
 לא נצתי וכיוצא באלו. ודוקא לענין מחילה אמרינן
 שלא הי' נדעתו למחול שחשב שאין כאן מה למחול.

י"ל"י ניהא דנרי המהרש"א דאם ירושח הנעל
 דרננן ולא עשו חזוק כשל תורה אז הוא יכול
 להסתלק מדין ירושה ולעקור דין ירושה לגמרי, ולא
 שייך לומר דלא ידע ומחיל, דאין זה מדין מחילה,
 אלא שהתנה נשואין שלא יהא לו דין ירושה אם
 תמות היא קודם, ול"ש צוה לומר שלא ידע אם היא
 תמות קודם, דלענין שלא יהי' לו דין ירושה ל"ש זה,
 דגם אם הוי ספק יכול להתנות שלא יהי' לו דין
 ירושה אם היא תמות קודם וככ"ל. וצוה תתיישב
 קושית הרינ"ש על התו' דשפיר נעיקן לטעמא דירושח
 הנעל דרננן וחכמים עשו חזוק לדנריהם כשל תורה,

דגנר הרשות הי' מועיל סלוק והיכא דמסתלק ל"ש לוורר שלא ידע קודם, דגם אם היו ספק אם ירושתה תפול לפניו יכול להסתלק מספק, ודוקא משום דחכמים עשו חזוק לדגריהם כשל תורה, לכן אינו יכול לעקור דין ירושה אלא מדין מחילה אחינן עלה, והיינו שמהל זכות ירושתו וכיון דאפשר שהוא ימות קודם היו לא ידע ומחיל.

ולפי"ז י"ל מה שהק' נתו' ד"ה כדנר כהנא, דל"ל לאתווי הא דר"כ נלאו ר"כ ג"כ יוכל להסתלק כמו נשאר וכסות דגנר שנמנון תנאו קיים, ולפי"ז ניחא דמה דמהני נשאר וכסות היינו מטעם מחילה שמהלה שאר וכסות, ולרנא דאמר דהיכא דלא ידע ומחיל לא היו מחילה ה"ה הכא לא הי' יכל למחול הירושה, או הנכסים שיפלו אחר הנשואין, ולכן מייטי מדר"כ דמהני זכה סלוק ויכל להסתלק מזכויותיו אפי' על הספק וניחא אפי' לרנא.

שם ד"ה ורנ סנר הק' לפי' רש"י דהא דגנרנן תנאו בטל היינו נפירות דהא נמתני' אפי' לר"י, דרננן עשו חזוק לדגריהם יותר משל תורה, מימי מועיל תנאו להסתלק מן הפירות והיינו משום דלא שכיח, ואיך סנר רנ דא"י להסתלק מהפירות, ונרא' דאפי' אי חכמים עשו חזוק לדגריהם כשל תורה היינו דכמו שאינו יכול להתנות שלא יהא דין התורה ה"ה שא"י להסתלק מתק"מ, אצל מטעם מחילה נודחי מהני דהא גס דלאורייתא אי מוחל תנאו קיים, ולפי"ז י"ל דרנ מפרש נמתלוקת רשנ"ג ור"י אי מהני תנאו לענין ירושה, שאינם חולקים אי ירושת הנעל דלאורייתא או דרננן, אלא דעיקר

מחלוקתם הוא בנושמות הלשון של אין לי נכסין, אם יש צוה לשון מחילה או שהתנה שלא יהא הדין של פירות ושל ירושה, וכמו שחלקו ר"מ ור"י בנושמות לשון תנאי, אי התנה שלא יהא הדין או שהתנה שימחול, ורשנ"ג סנר דיש נמשמות לשון דו"ד עקירת הדין ולכן תנאו בטל דהוי מעמש"ג ור"י סנר שאין צוה עקירת הדין אלא היו לשון מחילה ולכן אף דירושת הנעל מן התורה תנאו קיים, ואף דלא ידע ומחיל ג"כ מהני וכמו"ש הרינ"ש, וכיון שרנ פוסק כרשנ"ג שלשון דו"ד אין נכסין משמותו שמתלק מהדינים שיש לו, א"כ ה"ה נפירות כיון שחכמים עשו חזוק לדגריהם כשל תורה אינו יכול להסתלק מהפירות, אצל ר"י סנר דלשון אין לי נכסין משמותו שמוחל לה זכותיו הוה מהני גס דלאורייתא וכמו נש"כ, ולכן אף אי חכמים עשו חזוק לדגריהם כשל תורה כיון שלא עשו חזוק יותר משל תורה יכול למחול הפירות, ולא קשה מר"י על רנ דלא מצינו שר"י סנר דנפירות לא עשו חזוק אף כשל תורה.

ועו"ל לפי"ש נתו' דהא דאינו יכול למחול ירושתו היינו משום דלא ידע מי ימות קודם אצל נל"ה הי' יכול למחול אף דירושת הנעל מדלאורייתא, ולפי"ז ק' על רש"י דלמה לא יוכל למחול הפירות אף אי חכמים עשו חזוק לדגריהם כשל תורה הא גס דלאורייתא יכל למחול לרנא דרנ אפי' כר"י, ונ"ל דכוונת רש"י שתנאו אינו מועיל לפירות שיצאו מנכסים שיפלו אח"כ, והא דר"י סנר דמהני סלוק מפירות היינו מהנכסים שכנר יש לה דצוה ידע ומחיל.

לקוטים

זבחים מג : אמר ר"י אר"י הפגול והנותר והטמא שהעלן לגזי המזבח פקע אסורו מהן ומק' וכי מזבח מקוה טהרה הוא ומוקי ר"ז כגון שמשלה צהן האור והל"ק והפ"מ הק' מהא דאמרין זכריות יג: יש אוכל אכילה אחת והיינ עליה ארנעה הטלוח ואשם אחד, טמא שאכל חלז והי' נותר מן המוקדשין ציט הכפורים ומקשי' דלתני נמי שאכל פגול ואף ע"ג שאין נותר חל הפגול מ"מ מ"ל כגון שהעלה ע"ג המזבח דפקע פגולו וחל נותר וכזית שני אכל נותר, ולפי הנ"ל קשה דהא אם הפגול נפקע גס הנותר נפקע דגס נותר שהעלו ע"ג המזבח נפקע, והוכיחו זה "לענין הפקעת פגול לא נענין משלה האור לענין היתר להדיט ודוקא לענין נותר נענין משלה האור, ונלחיעזר תי' וכ"כ המקו"מ דהנותר לא נפקע כיון

דלא חל כ"ז שהי' פגול וכשנפקה הפגול כיון דאכ יחול היתר יופקע אינו חל וחל דוקא לאחר שהורידו מהמזבח, ועוד תי' וכ"כ נערוד לנר דאחר שהורידו מהמזבח, חל הנותר כגון דלנו עוד לילה, ונראה, דהנה הטעם דנפקע איסורן הוא משום דכיון דמשלה צהן האור נעשו לחמו של מזבח וכמו"ש נמל"מ והמזבח מושכן, ולפי"ז אין חלוק צין אם הי' האיסור קודם שעלו למזבח או שנהי' האיסור אח"כ דמ"מ כיון שמשלה צהן האור נעשו לחמו של מזבח והמזבח מושכן, ומהל"ק והפ"מ הנ"ל ראי' לזה דהא צלחת דגריהם תמיהים דאיך הוכיחו דין חדש דלא נענין משלה האור פגול הא י"ל נפשוטו וכמו"ש נלחיעזר שהי' פגול והעלה על המזבח ונפקע ואח"כ לן ונעשה נותר, וע"כ דסנר"ס כנ"ל דאפי' נהי' האיסור לאחר שירד מהמזבח ג"כ הדין

פגול היה ונשכח דכיון שהיה פגול ואינו עומד למזבח לה שייך שיהיו נותר דהא לא עייר להקדשה והא כן הך הא נפקע החיסור לגבי הדיוט צהעלמה גרידה וכל ונקוס חיד הל החיסור נותר דהא כיון דלא נפקע החיסור לגבי מזבח ואינו עומד להקדשה ח"ה שיקול נותר וניה שנפקע החיסור להדיוט הין זה מועיל כנוד, דהא מיירי צחיצרים הקרבים על המזבח ופסול נותר הוא פסול לינה.

הרמב"ם פ"ה מה' גנבה ה"ג כתב וז"ל נתייאשו הצעלים וכן הנגיזה וכו' קנה הלוקה ציחוש ושינוי רשות וכו'. אלא נותן דמים אם לקח מנגז מפורסם או אינו נותן כלל לה הפז ולה דמים מפני תקנת השוק אם לא היה זה המוכר נגז מפורסם עכ"ל. והק' עליו צ"ל ש"ך ש"ג סק"ה דאמרין צ"צ מ"ג: מ"ג מ"ג לו שדה חין מועיד לו עלי, וכו' לו פרה, וכו' לו טלית מועיד לו עלי ופני שאין אחריותו עלי, ונוקשין מ"ש רישא וז"ל ספ"א וזשני ר"ש דמיירי צרחון שגזל שדה משמעון ומכרה ללוי ואתא יהודה וקא מערער דלא לזיל שמעון ולסהוד ללוי כיון שהוא יכול להוציא את השדה מלוי. ומקשינן ולוקמה שהשדה היא עדין צד גזלן ומתריצין וזש"ל דקא צעי לזיתני ספ"א וכו' לו פרה וכו' לו טלית דדוקא מ"ג דה"ל יהוש וכו' ולא יוכל להוציא מן הלוקה חבל לא וכו' דהדרה לנגזל הוא נוגע ואין מועיד לו ונוקשין דז"ל הוא נוגע דהא יגבה דמים וכן הגזלן ומתריצין דהננים אינם זריכים לשלם דהגזלן ומחכיל את בניו פטורין, הרי להדיא דהלוקה אינו משלם דמים לנגזל, ועוד הק' מהא דהוכיח רמב"ם ממתני' דהנהל ומחכיל את בניו והניח לפנייהם פטורין לשלם דרשות יורש כרשות לוקה ולכתי יהי קשה אחתי פטורין משלם, הא הלוקה צריך לשלם דמים לנגזל. ונראה דהנה צ"ע ויהיבא נעשה על הלוקה חיוז לשלם דמים והלא הוא לא גזלו ול"ש שנעשה עליו חיוז הנוף לשלם דמים, ולזה נראה דעיקר החיוז דמים שיש על הלוקה היה מוחמת הגזלן דנשאר על הגזלן חיוז הנוף ש"מ צה"ל ס"י ש"ג סק"ג דהוי כמו שזור צקנין הגזלן עד שיתן דמים דכיון דצ"ל הוא צריך לשלם דמים הוי כקנה רק את גוף החפץ וחשבו כנשתייר לנגזל קנין דמים, ולכך כשמכר לצי צריך הלוקה ליתן דמים צעד הגזלה כיון דהוי שזור צקנינו וכמ"כ צקוה"ח ע"כ ולפ"ז אם הגזלן נפטר מחיוז דמים חין כנר שזור לענין דמים, ועי' צ"ט ס"י קס"ג צהגה מ"ש הגאון צעל חכ"ל דיאוש צחזו לא מהני כיון דיש עליו חיוז הנוף ויש עליו מ"ע להשיב את החזו וכמו לולב וסוכה ע"ש, וכן צגזלה דאמרין צ"צ וזמני ווי מייאש היינו דכיון דיש עליו מזה להשיב את הגזלה לא מהני יאוש, ומצא דהא דאמרין דצריך להחזיר הדמים היינו משום חיוז הנוף לזה לא מהני יאוש ולפ"ז היבא שמת הגזלן דאין על הננים כלל חיוז הנוף רק שעצוד על נכסיו וכמו צחזו דאין על הננים חיוז הנוף רק דנוצה כיון דנשתעצדו הנכסים וא"כ צמת הגזלן אין

דיעלה דהא עיקר הטעם היה משום דנעשה נהווי כגז מזבח והמזבח מושכן ואין להלק צין ה"י החיסור קודם שעלה הו' ח"כ. וצמ"ל"ו כתב לחלק דחיסור לגבי מזבח נפקע תיכף ומשעלה האור נעשו נחוו של מזבח חבל לענין היתר להדיוט לא נפקע קודם שושלה האור צרוץ, וצח"ע"זר הק' ד"כ מ"ל פגול ונותר צהדה כזית כגון שה"י פגול והעלה על המזבח וושלה צהן האור והמזבח מושכן וכיון שהוכשרו למזבח חל נותר דעיקר תלוי צהיתר למזבח, ולפי הג"ל ניהא דהנה צ"ע צדצרי הג"ק והפ"י צמ"כ לחלק צפגול דניתר להדיוט קודם שושלה האש דמה"ת נחלק צין פגול ונותר וכיון דפגול נפקע ה"ה נותר דשניהם נעשו לחיו של מזבח וכן טווחה, ולזה נראה דנותר תלוי הכל צחיצור למזבח דהא מיירי צחצרים דעולין על המזבח והנותר שלהם הוא חיסור לינה, ולא שייך שיאסר לגבי הדיוט דהא לא ה"י נותר צחכילה להדיוט ול"ש נותר להדיוט, רק החיסור נותר להדיוט הוא מכיון שאסר למזבח נחסר נמי להדיוט ולפ"ז היבא דנפקע החיסור, למזבח נפקע נמי לגבי הדיוט דהחיסור לגבי הדיוט תלוי צחיצור לגבי מזבח וכיון שחותר למזבח גם להדיוט מותר וכן טווחה אי ניתרת למזבח ל"ש חיסור להדיוט דננטמחו חיומורין מיירי והא לא נחסרו למזבח גם להדיוט מותר, ויש להציה ראי' לזה מ"ש רש"י צד"ה נפקע חיסורן וז"ל, חיסור פגול לכדחמרן שאם ירד יעלה וטווחה ונותר נמי להכי נפקע שלא יתחייב האוכלו מידי, ועי' צח"ע"זר צשס הצ"ח דחייב כרת צפגול דההיתר הוא רק לגבי מזבח וצ"ע דמ"ש נותר וטמא דניתרין חפ"י להדיוט ופגול דניתר רק למזבח ומה"ת לן לחלק צזה וע"כ כ"ל דנותר וטמא כיון דנפקע לגבי מזבח ע"כ ניתר גם להדיוט דהא צהא תליא ולכך כתב רש"י דנפקע חיסורן לענין שלא יתחייב האוכלן מידי חבל פגול דנפסל הקרצן משום פגול וכיון דכל הקרצן נפסל משום פגול נחסר כולו להדיוט משום פגול וגם החצרים שעולים למזבח, ולפ"ז ניהא מה שחלקו הג"ק והפ"י צין פגול לנותר דצפגול נפקע החיסור להדיוט תיכף צהעלמה וצנותר לא, משום דנותר ח"ה שיפקע חיסור חכילה להדייט קודם שיתר למזבח דע"כ כיון שאסור למזבח גם להדיוט חסור דהחיסור על ההדיוט הוא נשיב שאסור למזבח ולפ"ז י"ל נמי קושית הח"ע"זר על המ"ל"ו דהא צחזופן דהעלה על גז המזבח ונפקע חיסור לגבי מזבח ואח"כ לן ונעשה נותר מ"ו גם החיסור נותר לגבי מזבח נפקע וכ"ל דכיון שנעשה לחיו של מזבח נפקע גם נותר חף שניה נותר לאחר שכנר ירד מהמזבח וכיון שנפקע נותר לגבי מזבח גם להדיוט נותר, והכא י"ל עוד ציותר דהא החיסור לינה למזבח לא חל כלל כיון שנעשה לחיו של מזבח וגם להדיוט ח"ה שחאסר, היבא שלא נפסלה צלינה לגבי מזבח, חולם דצרי הג"ק והפ"י צ"ע דמה הועילו צתירוצא דחיסור פגול להדיוט נפקע תיכף צהעלמה ע"ג המזבח חף קודם שמשלה האור, דהא עיקר הטעם דאין הנותר חל על

לכל מה דמועיל השטר דאין לזה שייכות עם הונאה שלו לזה מהני יאוש. ולפי"ז ניחא קושית האו"ת דהא אס נתייאש שז א"י לגבות מהלקוחות דלענין השעבוד שנעשה ע"י השטר וזה מהני יאוש דאין לזה שייכות עם המזוה שלו, ולפי"ז ניחא נמי מה שהק' הפ"י והקנ"י החושן מהא דמלוה מעות את הכהן ואת הלוי להיות גובה עליהן מחלקן ואמרינן נתייאשו הנעלים אין גובה מהם והק' דהא יאוש לא מהני בחוב, ולפי הנ"ל הא לענין מה שנשעבד ע"י קנין ולא שנעשה החיוב ממילא משום המזוה שיש עליו מהני יאוש, דאין לזה שייכות עם המזוה שלו, והתם מה שחלק הכהן והלוי נשעבד לו אין זה משום חיוב הגוף שלהם שחייבים לשלם לו את חובו, אלא משום דשעבדו נפירות את חלקם ולכן אין שייכות בין השעבוד שיש לו על חלקם עם חובת הגוף של פריעת צע"ח ולכן מהני יאוש על שעבודו.

היורשים נריכים לשלם דמים דהא היאוש הוא מהדמים ג"כ, רק דלא מהני כיון דיש על הגזלן חיוב הגוף ולכך כשמת הגזלן ואין חיוב הגוף אין הננים נריכים לשלם דמים דהא אין עליהם מלות השגה וכן נ"ד נאור שח"פ פ"ו הי"צ מה' מכירה דאם נתייאש מהחוב ומת הלוה אין היורשים נריכים לשלם כיון דאין עליהם חיוב הגוף ולפי"ז ה"ה בגזלן. ולפי"ז ניחא הא דהוכיח רב"ח ממתני' דהגזל ומאכיל דר"י כרשות לוקח, דהא דפטורין משלם היינו כיון דמת האב ואהני היאוש גם לגבי הדמים ולפי"ז ניחא גם הקוש"י מנ"צ דנאו"ת ס' ל"ז כתב ד"ל דהתם מיירי שידוע שלא שלם הלוקח יותר ממחירו ולכך אינו צריך לשלם דהא הגזל צריך ליתן לו דמים מתקנת השוק, רק דעיקר הקוש"י היא ממה דמוקי ציורש וציורש לא שייך ת"ה, ולפי הנ"ל ניחא דירש א"צ לשלם דמים כיון דמת הגזלן ומהני יאוש אפי" לנני הדמים.

ועוד נראה לפי"ז דנכנסים שקנה הלוה אחר ההלוואה דלא נשעבדו מחיוב הגוף שיש על הלוה לשלם חובו אלא דוקא היכא שכי' לו נפירות ששעבד לו הנכנסים שקנה אח"כ, וכיון דכל שעבוד המלוה הוא נושם שהלוה שעבד לו נשטר ולא נתהווה ממילא ע"י חיוב הגוף של הלוה, אס המלוה יתייאש מהחוב לא יגבה מדאקני דאף שאין היאוש מועיל לגוף החוב מ"מ השעבוד על הנכנסים שקנה אח"כ הוי שעבוד נפרד ומהני יאוש משעבוד זה, אף דנשאר על הלוה חיוב הגוף לשלם החוב דפריעת צע"ח מזוה, ונ"ע וזה.

ובאו"ת ס' ס"ה סק"ג הוכיח דיאוש בחוב מהני מהא דכתב הרא"ש ספ"ק דנ"מ דלכך נשטרות שנאצדו והמלוה נותן סימן שהם שלשה דנעיטן שיהיו כרוכין דנלא"ה הוה מתייאש והק' נאו"ת דמ"מ כיון דהמלוה נותן סימן וידוע שהשטר נפל ממנו וא"כ יחזיר לו דהא הלוה לא נפטר מהחוב מפני זה וע"כ דיאוש בחוב מהני. ונראה דהנה הח"צ הסביר דלכך לא מהני יאוש בחוב כיון דע"י היאוש לא קיים המזוה דפריעת צע"ח ולכך יש עליו חיוב לשלם החוב והוי מזוה כלולצ וסוכה וכיון דהחיוב לשלם הוא משום מזוה שלו לפי"ז

ת.ו.ש.ל.ב.ע.

הוצאת הוצאת ורומבס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"א